

**T.C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
ÖZEL ÇEVRE KORUMA KURUMU BAŞKANLIĞI**

**DATÇA - BOZBURUN ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ SOSYO - EKONOMİK,
TARİHİ VE KÜLTÜREL DEĞERLER ARAŞTIRMASI**

KESİN RAPOR

Proje Sahibinin Adı	T.C. ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI ÖZEL ÇEVRE KORUMA KURUMU BAŞKANLIĞI
Adresi	Alparslan Türkeş Caddesi 31. Sokak 10 No' lu Hizmet Binası 06510 Beştepe / Yenimahalle - Ankara
Telefon ve Faks Numaraları	Telefon : 0 (312) 222 12 34 Faks : 0 (312) 222 26 61
Projenin Adı	Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması Projesi
Projenin Yeri	Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi
Raporu Hazırlayan Kuruluşun Adı	Optimar Danışmanlık Tanıtım Araştırma ve Organizasyon A.Ş.
Adresi	Olgunlar Sk. No: 11/17 Bakanlıklar / Çankaya - Ankara
Telefon ve Faks Numarası	Telefon : 0 (312) 417 56 76 Fax : 0 (312) 417 29 26
Rapor Sunum Tarihi	20/12/2010

Proje Yürütücüsü
Doç. Dr. Nilay Çabuk KAYA (Sosyolog)
Proje Ekibi
Dr. Mehmet AYSOY Proje Yürütücü Asistanı (Sosyolog)
Doç. Dr. Emre MADRAN (Mimar)
Yrd. Doç. Dr. Hilal Erkuş ÖZTÜRK (Şehir ve Bölge Plancısı)
Dr. Nida NAYCI (Mimar)
Esra KARATAŞ (Şehir Plancısı - CBS Uzmanı)
Anketörler
Abdullah GÜNAY (Sosyolog)
Ahmet Tarık GÜVEN (İletişim Fak. Mezunu)
Mustafa Emre NAKIŞ (İstatistikçi)
Şuayb Garani EKİCİ(Çalışma Ekonomisti)
Burcu ATAV (İngilizce Öğretmeni)
Abdullah AKUNAL (İstatistikçi)
Doğan KÜÇÜKBALABAN (Sosyolog)
Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Proje Ekibi
Kurum Başkanı: Ahmet ÖZYANIK
Daire Başkanı: Mehmet MENENGİÇ
Şube Müdürü: Sücaattin BARAN
Kontrol Teşkilatı Üyesi: Hatice ÜNCÜ, Mimar
Kontrol Teşkilatı Üyesi: Levent KESKİN, Şehir Plancısı
Kontrol Teşkilatı Üyesi: Reyhan ÖZDEMİR, Çevre Mühendisi

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

1 GİRİŞ	1
1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI	3
1.2 ARAŞTIRMANIN KAPSAMI	3
1.3 ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	4
1.4 ARAŞTIRMANIN ALAN ÇALIŞMASI VE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	6

İKİNCİ BÖLÜM

2 ARAŞTIRMA ALANININ MEVCUT DURUMU	8
2.1 BÖLGENİN TARİHİ VE ÖNEMİ.....	8
2.2 COĞRAFİ KONUM.....	10
2.3 İDARİ YAPI.....	11
2.4 DEMOGRAFİK YAPI	12
2.5 SOSYO - EKONOMİK YAPI.....	17
2.5.1 Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'nde Bulunan Yerleşim Yerleri	19
2.5.1.1 Datça İlçe Merkezi	19
2.5.1.2 Cumalı Köyü	20
2.5.1.3 Emecik Köyü	20
2.5.1.4 Hızırşah Köyü	21
2.5.1.5 Kara Köyü	22
2.5.1.6 Kızlan Köyü	23
2.5.1.7 Mesudiye Köyü	23
2.5.1.8 Sındı Köyü	24
2.5.1.9 Yaka Köyü	25
2.5.1.10 Yazı Köyü	26
2.5.1.11 Bozburun Beldesi	27
2.5.1.12 Bayır Köyü	27
2.5.1.13 Selimiye Köyü	28
2.5.1.14 Söğüt Köyü	28
2.5.1.15 Taşlıca Köyü	29
2.5.1.16 Turgut Köyü	29

2.5.1.17 Hisarönü Köyü	30
2.5.1.18 Orhaniye Köyü	31
2.5.1.19 Osmaniye Köyü	32
2.5.2 Tarım ve Hayvancılık.....	32
2.5.3 Sanayi - Ticaret	38
2.5.4 Turizm	40
2.5.5 Eğitim	42
2.5.6 Sağlık	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3 SOSYO - EKONOMİK TEMEL ARAŞTIRMA	45
3.1 ARAŞTIRMA TİPİ VE ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ	45
3.2 ÖRNEKLEM BÜYÜKLÜĞÜ VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ	48
3.3 ALAN ÇALIŞMASI BULGULARI VE DEĞERLENDİRME	50
3.3.1 Görüşülen Kişilerin Temel Demografik Özellikleri	50
3.3.2 Hanelerin Temel Demografik Özellikleri	56
3.3.3 Geçim Kaynakları ve Ekonomik Yaşam.....	60
3.3.4 Sosyal Güvenlik	62
3.3.5 Mülkiyet, Konut ve Arazi Varlığı	63
3.3.6 Doğal Kaynak Kullanımı ve Çevre Sorunları	68
3.3.7 Özel Çevre Koruma Bölgesine İlişkin Bilgi, Düşünce ve Tutumlar.....	70
3.3.8 Bölgedeki Ziyaretçilerin Özellikleri ve Bölge Hakkındaki Düşünceleri	77
3.3.8.1 Yerli Turist.....	78
3.3.8.2 Yabancı Turist.....	87
3.4 SOSYAL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ (ODAK GRUP VE DERİNLEMESİNE GÖRÜŞMELER)	94

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4 KIRSAL YERLEŞİM VE MİMARİ YAPI ENVANTER ÇALIŞMALARI.....	100
4.1 KIRSAL YERLEŞİM ENVANTER ÇALIŞMALARI	100
4.1.1 Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesinde İncelenen Yerleşimler	102
4.1.1.1 Datça İlçe Merkezine Bağlı Yerleşimler	102
4.1.1.2 Marmaris Merkez İlçesine Bağlı Yerleşimler.....	115
4.1.1.3 Bozburun Beldesine Bağlı Yerleşimler	117
4.2 GELENEKSEL MİMARİ YAPI ENVANTER ÇALIŞMALARI	126
4.2.1 Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesinde İncelenen Yerleşimler	127

4.2.2 Datça Yarımadası	130
4.2.2.1 Eski Datça	130
4.2.2.2 Reşadiye Mahallesi	135
4.2.2.3 Yazıköy ve Belenköy Mahallesi	137
4.2.2.4 Cumalı Köy ve Çeşmeköy Mahallesi	147
4.2.2.5 Yaka Köyü	156
4.2.2.6 Sındı Köyü	158
4.2.2.7 Mesudiye Köyü.....	163
4.2.2.8 Hızırşah Köyü	166
4.2.2.9 Kara köyü.....	169
4.2.2.10 Kızlan Köyü	171
4.2.2.11 Emecik Köyü	173
4.2.3 Bozburun Yarımadası.....	175
4.2.3.1 Bozburun Beldesi.....	176
4.2.3.2 Hisarönü Köyü	178
4.2.3.3 Orhaniye Köyü.....	179
4.2.3.4 Turgut Köyü.....	181
4.2.3.5 Selimiye Köyü	182
4.2.3.6 Söğüt Köyü	184
4.2.3.7 Taşlıca Köyü	190
4.2.3.8 Bayır Köyü.....	192

BEŞİNCİ BÖLÜM

5 MEVCUT DURUMUN GENEL DEĞERLENDİRMESİ VE GELECEĞE İLİŞKİN POLİTİKA YÖNELİMLİ ÖNERİLER	195
5.1 MEVCUT DURUMUN SOSYO - EKONOMİK DEĞERLENDİRMESİ VE ÖNERİLER.....	195
5.1.1 Alanın Sosyo - Ekonomik SWOT Analizi	195
5.1.2 ÖÇK Bölgesi'nin 30 Yıllık Geleceğine İlişkin Sosyo - Ekonomik Öngörülleri.....	198
5.2 KIRSAL YERLEŞİMLER VE GELENEKSEL MİMARİ YAPIYA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER	208
5.2.1 Kırsal Yerleşimlerin Değerlendirilmesi ve Öneriler	208
5.2.2 Geleneksel Mimari Dokuya İlişkin Değerlendirme ve Öneriler	210
5.2.2.1 Değerler	210
5.2.2.1.1 Doğal Çevre ile Bütünlük Değeri; Alanın “Kültürel Peyzaj” Değerleri	210
5.2.2.1.2 Coğrafi Bağlam ve Tarihsel Süreklilik Değeri	214

5.2.2.1.3 Korunmuşluk Değeri	215
5.2.2.2 Sorun ve Tehditler	218
5.2.2.2.1 Kullanılmamaya Bağlı Sorunlar (Boş ve Metruk Yapılar)	219
5.2.2.2.2 Bakım ve Onarımsızlık.....	219
5.2.2.2.3 Kullanıcı Müdahaleleri.....	220
5.2.2.2.4 Servis ve Altyapı Eksikliği	220
5.2.2.2.5 Yeni Yapılaşmaya Bağlı Sorunlar	221
5.2.2.2.6 Onarım ve Restorasyon Çalışmalarının Yarattığı Sorunlar.....	223
5.2.3 Datça - Bozburun Geleneksel Yerleşim ve Mimari Dokuların Sürdürülebilirliğine İlişkin Planlamaya Esas Oluşturacak Öneriler	223
5.2.3.1 Vizyon ve Hedefler.....	223
5.2.3.2 Halkın Katılımının Sağlanması.....	224
5.2.3.3 Koruma ve Kullanım Kararları	225
5.2.3.4 Finansal Araçların Geliştirilmesi	226
5.3 GENEL POLİTİKA YÖNELİMLİ ÖNERİLER.....	226

RAPOR EKLERİ

EK 1: Mimari Yapı Envanterleri	229
EK 2: Kırsal Yerleşim Envanterleri.....	1078
EK 3: Merkez Fonksiyonlarının Tespiti ve Etki Alanı Tayin Formları	1100
EK 4: Merkezlerin Sosyal ve Ekonomik Yapısına İlişkin Mekansal Gösterimler	1127
EK 5: ÖÇK Bölgesi'ne İlişkin Mevcut Plan Kararları	1129
KAYNAKÇA.....	1136

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.2. Araştırmanın Yürütüldüğü Yerleşim Birimleri.....	4
Tablo 2.4.1. Muğla İli İçin Türkiye ve Bölge ile Karşılaştırmalı Nüfus Göstergeleri	12
Tablo 2.4.2. Datça - Bozburun ÖÇK Bölge Nüfusu (2009 ADNKS).....	13
Tablo 2.4.3. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Yıllara Göre Nüfus Dağılımı	14
Tablo 2.5.1. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Datça İlçesi Özet Sosyo - Ekonomik Yapı	17
Tablo 2.5.2. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Bozburun Beldesi Özet Sosyo - Ekonomik Yapı	18
Tablo 2.5.3. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Marmaris İlçesi Köyleri Özet Sosyo - Ekonomik Yapı.....	18
Tablo 2.5.2.1. Yıllara Göre Datça İlçesi'nde Meyve Üretimi ve Ağaç Sayıları	33
Tablo 2.5.2.2. Yıllara Göre Datça İlçesi'nde Hasat Yapılan Arazi Miktarları	33
Tablo 2.5.2.3. Yıllara Göre Datça İlçesi'nde Hayvancılık Faaliyetleri	34
Tablo 2.5.2.4. Yıllara Göre Marmaris İlçesi'nde Meyve Üretimi ve Ağaç Sayıları	36
Tablo 2.5.2.5. Yıllara Göre Marmaris İlçesi'nde Hasat Yapılan Arazi Miktarları	37
Tablo 2.5.2.6. Yıllara Göre Marmaris İlçesi'nde Hayvancılık Faaliyetleri	37
Tablo 2.5.3.1. İstihdamın Sektörel Dağılımı, Datça İlçesi	38
Tablo 2.5.4.1. 2009 Yılı Muğla İli Turist Sayıları	41
Tablo 2.5.5.1. Datça'da Eğitim Durumu,	42
Tablo 3.2.1. $\alpha = 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri	48
Tablo 3.2.2. Örneklem ve Anket Sayısı	49
Tablo 3.3.1.1. Görüşülen Kişilerin Yaş Dağılımı	50
Tablo 3.3.1.2. Görüşülen Kişilerin Doğum Yeri Yaşadıkları Yerler mi?	51
Tablo 3.3.1.3. Doğum Yeri Bölge Dışı Olan Kişilerin Bölgedeki Yaşam Süresi.....	52
Tablo 3.3.1.4. Buraya yerleşme sebebiniz nedir?	53
Tablo 3.3.1.5. Görüşülen Kişilerin Eğitim Düzeyi	54
Tablo 3.3.1.6. Görüşülen Kişilerin Mesleki Dağılımı.....	55
Tablo 3.3.1.7. Görüşülen Kişilerin Meslekleriyle İlgili Herhangi Bir Kuruluşa Üyeliği	56
Tablo 3.3.2.1. Bölge Yerleşimlerde Görüşülen Hanelerin Toplam Nüfusları	56
Tablo 3.3.2.2. Hanehalkı Demografik Özellikleri.....	56
Tablo 3.3.2.3. Hanehalkı Nüfusunun Cinsiyet Yapısı.....	57
Tablo 3.3.2.4. Hanehalkı Nüfusunun Yaş Dağılımı	57
Tablo 3.3.2.5. Hanehalkı Nüfusunun Eğitim düzeyi.....	58

Tablo 3.3.2.6. Hanehalkı Nüfusun Çalışma Durumu	58
Tablo 3.3.2.7. Hanede Çalışan Kişi Sayıları	59
Tablo 3.3.2.8. Hanehalkı Nüfusunun İstihdamdaki Konumu	59
Tablo 3.3.3.1. Görüşülen Hanelerin Temel Geçim Kaynakları	60
Tablo 3.3.3.2. Hanenin Aylık Toplam Geliri (TL).....	61
Tablo 3.3.4.1. Görüşülen Kişilerin Sosyal Güvenlik Sistemleri	62
Tablo 3.3.5.1. Hanelerin Konut Mülkiyet Durumu.....	63
Tablo 3.3.5.2. Konuta Sahip Olma Şekli.....	64
Tablo 3.3.5.3. Konutunuza ait ek binalar var mı?	65
Tablo 3.3.5.4. Hanelerin Arazi Varlığı.....	66
Tablo 3.3.5.5. Hanelerin Nasıl Arazi Sahibi Oldukları	67
Tablo 3.3.6.1. Bölge İnsanı Çevrede Bitki Toplama Faaliyetinde Bulunuyor mu?	68
Tablo 3.3.6.2. Görüşülen Kişilere Göre Bölgenin Önemli Çevre Sorunları	70
Tablo 3.3.7.1. "Özel Çevre Koruma Kurumu’nu" duydunuz mu?.....	71
Tablo 3.3.7.2. Bölgenizin "Özel Koruma Bölgesi "olduğunu biliyor musunuz?	71
Tablo 3.3.7.3. Koruma Alanı ile ilgili kurallar/yasaklar var mıdır?.....	72
Tablo 3.3.7.4. Yaşadığınız bölgedeki kişiler bu alanın korunması ile ilgili kurallara ne derece uymaktadır?	73
Tablo 3.3.7.5. Özel Çevre Koruma Bölgesi’nin dezavantajları var mı?	74
Tablo 3.3.7.6. Özel Çevre Koruma Bölgesi’nin Dezavantajları	75
Tablo 3.3.7.7. ÖÇK Bölgesi için Yönetim Planı oluşturulsa katılmak ister misiniz?.....	76
Tablo 3.3.7.8. ÖÇK Bölgesi için Yönetim Planı oluşturulsa eğitim almak ister misiniz?.....	77
Tablo 3.3.8.1.1. Yerli Turistin Yaş Grubu Dağılımı	78
Tablo 3.3.8.1.2. Yerli Turistin Aylık Geliri (TL).....	79
Tablo 3.3.8.1.3. Yerli Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti	80
Tablo 3.3.8.1.4. Yerli Turistin Bölgede Konaklaması	81
Tablo 3.3.8.1.5. Yerli Turistin Bölgede Konaklama Yerleri.....	82
Tablo 3.3.8.1.6. Yerli Turist İçin Bölgeyi Çekici Kılan Faktörler	83
Tablo 3.3.8.1.7. Yerli Turistin Bölgeye İlişkin Memnuniyet Derecesi.....	84
Tablo 3.3.8.1.8. Yerli Turistin "Özel Çevre Koruma Kurumu’nu duydunuz mu?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı	85
Tablo 3.3.8.1.9. Yerli Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı	86
Tablo 3.3.8.2.1. Yabancı Turistin Yaş Grubu Dağılımı	87
Tablo 3.3.8.2.2. Yabancı Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti	88
Tablo 3.3.8.2.3. Yabancı Turistin Bölgede Konaklaması	89

Tablo 3.3.8.2.4. Yabancı Turistin Bölgede Konaklama Yerleri	90
Tablo 3.3.8.2.5. Yabancı Turist İçin Bölgede Konaklamayı Çekici Kılan Faktörler.....	91
Tablo 3.3.8.2.6. Yabancı Turistin Bölgeden Memnuniyet Derecesi.....	92
Tablo 3.3.8.2.7. Yabancı Turiste Göre Bölgedeki Tesislerin Yeterlilik Düzeyi.....	93
Tablo 3.3.8.2.8. Yabancı Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı.....	94
Tablo 3.4.1. Datça - Bozurun ÖÇK Bölgesi Derinlemesine Görüşme Listesi.....	95
Tablo 3.4.2. İlgi Gruplarının Koruma Alanına İlişkin Bilgi Düzeyi Matrisi	97
Tablo 3.4.3. İlgi Gruplarının Koruma Alanına Yönelik Kural ve Mevzuat Bilgisi Matrisi.....	98
Tablo 3.4.4. İlgi Gruplarının Koruma Alanındaki Tehditlere İlişkin Görüşleri Matrisi	98
Tablo 3.4.5. İlgi Gruplarının Koruma Alanından Yararlanma Konusundaki Düşünceleri Matrisi	99
Tablo 3.4.6. İlgi Gruplarının Koruma Alanı İçindeki Turizm Etkinliklerine Bakışı Matrisi....	99
Tablo 4.2.1. Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Mimari Yapı Envanter Çalışmasının Yerleşimlere Göre Dağılımı	128
Tablo 5.1.1.1. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi SWOT Analizi	197
Tablo 5.1.2.1. Datça İlçe Merkezi ve Köyleri Nüfusunun Gelecek Otuz Yıllık Öngörüsü (2010-2040).....	198
Tablo 5.1.2.2. Bozburun Belde Merkezi ve Köyleri Nüfusunun Gelecek Otuz Yıllık Öngörüsü (2010-2040)	200
Tablo 5.1.2.3. Marmaris İlçesi ÖÇK Bölgesi Köyleri Nüfusunun Gelecek Otuz Yıllık Öngörüsü (2010-2040)	202
Tablo 5.1.2.4. Datça Hayvan Varlığının Gelecek Otuz Yıllık Öngörüsü (2010-2041)	203
Tablo 5.1.2.5. Datça Toplam Ağaç Sayısı.....	205
Tablo 5.1.2.6. Datça Meyve Veren Yaştaki Ağaç Sayısı.....	205
Tablo 5.1.2.7. Datça Tarla Bitkisi Ürünleri.....	206
Tablo 5.1.2.8. Datça Sebze Üretimi Öngörülleri (2010-2041	206

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi.....	8
Şekil 2.2. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi.....	10
Şekil 2.4.1. Yıllara Göre,ÖÇK Bölgesi'ndeki Datça - Bozburun Merkez Nüfusu Sayıları	15
Şekil 2.4.2. Yıllara Göre ÖÇK Bölgesi Datça İlçesi Köylerinin Nüfus Sayıları	15
Şekil 2.4.3. Yıllara Göre ÖÇK Bölgesi Bozburun Beldesi Köylerinin Nüfus Sayıları	16
Şekil 2.4.4. Yıllara Göre ÖÇK Bölgesi Marmaris İlçesi Köylerinin Nüfus Sayıları	16
Şekil 3.3.1.1. Görüşülen Kişilerin Yaş Dağılımı.....	50
Şekil 3.3.1.2. Görüşülen Kişilerin Doğum Yeri Yaşadıkları Yerler mi	51
Şekil 3.3.1.3. Görüşülen Kişilerin Bölgedeki Yaşam Süresi	52
Şekil 3.3.1.4. Buraya Yerleşme Sebebiniz Nedir?	53
Şekil 3.3.1.5. Görüşülen Kişilerin Eğitim Düzeyi.....	54
Şekil 3.3.1.7. Görüşülen Kişilerin Meslekleriyle İlgili Herhangi Bir Kuruluşa Üyeliği.....	55
Şekil 3.3.3.1. Görüşülen Hanelerin Temel Geçim Kaynakları.....	60
Şekil 3.3.3.2. Hanenin Aylık Toplam Geliri TL	61
Şekil 3.3.4.1. Görüşülen Kişilerin Sosyal Güvenlik Sistemleri	62
Şekil 3.3.5.1. Hanelerin Konut Mülkiyet Durumu	63
Şekil 3.3.5.2. Konuta Sahip Olma Şekli.....	64
Şekil 3.3.5.3. Konutunuza Ait Ek Binalar Var mı?.....	65
Şekil 3.3.5.4. Hanelerin Arazi Varlığı.....	66
Şekil 3.3.5.5. Hanelerin Nasıl Arazi Sahibi Oldukları	67
Şekil 3.3.6.1. Bölge insanı çevrede bitki toplama faaliyetinde bulunuyor mu?.....	68
Şekil 3.3.6.2. Görüşülen Kişilere Göre Bölgenin Önemli Çevre Sorunları	69
Şekil 3.3.7.1. "Özel Çevre Koruma Kurumu'nu" duydunuz mu?	70
Şekil 3.3.7.2. Bölgenizin "Özel Koruma Bölgesi "olduğunu biliyor musunuz?	71
Şekil 3.3.7.3. Koruma Alanı ile ilgili kurallar/yasaklar var mıdır?.....	72
Şekil 3.3.7.4. Yaşadığınız bölgedeki kişiler bu alanın korunması ile ilgili kurallara ne derece uymaktadır?.....	73
Şekil 3.3.7.5. Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin dezavantajları var mı?	74
Şekil 3.3.7.6. Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin Dezavantajları	75
Şekil 3.3.7.7. ÖÇK Bölgesi için Yönetim Planı oluşturulsa katılmak ister misiniz?.....	76
Şekil 3.3.7.8. ÖÇK Bölgesi için Yönetim Planı oluşturulsa eğitim almak ister misiniz?.....	77
Şekil 3.3.8.1.1. Yerli Turistin Yaş Grubu Dağılımı	78

Şekil 3.3.8.1.2. Yerli Turistin Aylık Geliri (TL).....	79
Şekil 3.3.8.1.3. Yerli Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti	80
Şekil 3.3.8.1.4. Yerli Turistin Bölgede Konaklaması	81
Şekil 3.3.8.1.5. Yerli Turistin Bölgede Konaklama Yerleri.....	82
Şekil 3.3.8.1.6. Yerli Turist İçin Bölgeyi Çekici Kılan Faktörler	83
Şekil 3.3.8.1.7. Yerli Turistin Bölgeye İlişkin Memnuniyet Derecesi.....	84
Şekil 3.3.8.1.8. Yerli Turistin "Özel Çevre Koruma Kurumu’nu duydunuz mu?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı	85
Şekil 3.3.8.1.9. Yerli Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi Olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı.....	86
Şekil 3.3.8.2.1. Yabancı Turistin Yaş Grubu Dağılımı	87
Şekil 3.3.8.2.2. Yabancı Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti	88
Şekil 3.3.8.2.3. Yabancı Turistin Bölgede Konaklaması	89
Şekil 3.3.8.2.4. Yabancı Turistin Bölgede Konaklama Yerleri.....	90
Şekil 3.3.8.2.5. Yabancı Turist Açısından Bölgeyi Çekici Kılan Özellikler.....	91
Şekil 3.3.8.2.6. Yabancı Turistin Bölgeden Memnuniyet Derecesi	92
Şekil 3.3.8.2.7. Yabancı Turiste Göre Bölgedeki Tesislerin Yeterlilik Düzeyi	93
Şekil 3.3.8.2.8. Yabancı Turistin "Bu bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdiği Cevaba Göre Dağılımı	94
Şekil 4.1. Datça - Bozburun Bölgesi’nin Uydu Görünümü	101
Şekil 4.1.1.2.1. Bozburun Yarımadası’ndaki Kırsal Yerleşimler.....	117
Şekil 4.1.1.3.1. Söğüt Köyü Yerleşiminin Kuşbakışı Görünümü	118
Şekil 4.1.1.3.2. Bozburun Beldesi Şehir Yerleşimi ve Kuşbakışı Görünüm	123
Şekil 4.1.1.3.3. Taşlıca Köyü Uydu Görünümü	125
Şekil 4.2. Mimari Yapı Envanteri Çalışmasına İlişkin Yöntem Şeması	126
Şekil 4.2.2. Datça Yarımadası Uydu Görünümü.....	130
Şekil 4.2.2.1.1. Envanter No: 2 Zemin Kat Planı.....	133
Şekil 4.2.2.1.2. Envanter No: 1, Plan	134
Şekil 4.2.2.3.1. Belenköy’de Tek Katlı Yapı Örnekleri: Envanter No: 1 ve 2.....	146
Şekil 4.2.2.4.1. “Ağa Evi” (Envanter No: 9).....	152
Şekil 4.2.2.4.2. Envanter No: 2	152
Şekil 4.2.2.4.3. Envanter No: 3	152
Şekil 4.2.2.4.4. Envanter No: 6	153
Şekil 4.2.2.4.5. Envanter No: 7	153
Şekil 4.2.2.4.6. Envanter No: 1	155
Şekil 4.2.2.4.7. Envanter No: 2	155

Şekil 4.2.2.4.8. Envanter No: 3	156
Şekil 4.2.2.4.9. Envanter No: 4	156
Şekil 4.2.2.6.1. Envanter No: 3	160
Şekil 4.2.2.6.2. Envanter No: 1	161
Şekil 4.2.3. Bozburun Yarım Adası Uydu Görünümü	176
Şekil 5.1.2.1. Datça İlçe Merkezi Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	199
Şekil 5.1.2.2. Cumalı Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	199
Şekil 5.1.2.3. Emecik Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	199
Şekil 5.1.2.4. Hızırşah Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	199
Şekil 5.1.2.5. Kara Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	199
Şekil 5.1.2.6. Kızlan Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	199
Şekil 5.1.2.7. Mesudiye Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	200
Şekil 5.1.2.8. Sındı Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	200
Şekil 5.1.2.9. Yaka Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	200
Şekil 5.1.2.10. Yazı Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	200
Şekil 5.1.2.11. Bozburun Belde Merkezi Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	201
Şekil 5.1.2.12. Bayır Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	201
Şekil 5.1.2.13. Selimiye Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	201
Şekil 5.1.2.14. Söğüt Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	201
Şekil 5.1.2.15. Taşlıca Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	201
Şekil 5.1.2.16. Turgut Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	201
Şekil 5.1.2.17. Hisarönü Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	202
Şekil 5.1.2.18. Orhaniye Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	202
Şekil 5.1.2.19. Osmaniye Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	203
Şekil 5.1.2.20. Datça Toplam Büyükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)	204
Şekil 5.1.2.21. Datça Sağılan Büyükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)	204
Şekil 5.1.2.22. Datça Toplam Küçükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)	204
Şekil 5.1.2.23. Datça Sağılan Küçükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)	204
Şekil 5.1.2.24. Datça Arıcılık (Kovan sayısı) Öngörülleri (2010 -2041)	204
Şekil 5.1.2.25. Datça Yapraklı Yenilen Sebzeler Üretimi Öngörülleri (2010 -2041)	207
Şekil 5.1.2.26. Datça Baklagil Sebzeler Üretimi Öngörülleri (2010 -2041)	207
Şekil 5.1.2.27. Datça Meyvesi Yenilen Sebzeler Üretimi Öngörülleri (2010 -2041)	207
Şekil 5.1.2.28. Datça Soğansı-Yumru-Kök Sebzeler Üretimi Öngörülleri (2010 -2041)	207
Şekil 5.1.2.29. Datça Diğer Sebzeler Üretimi Öngörülleri (2010 -2041)	207

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 3.1.1. Bayır Köy Muhtarı Derinlemesine Görüşme	46
Fotoğraf 3.1.2. Bozburun Belediye Başkanı Derinlemesine Görüşme	47
Fotoğraf 3.2.1. Datça Kaymakamı ve Belediye Başkanı Derinlemesine Görüşme	49
Fotoğraf 3.4.1. Bozburun Odak Grup Toplantısı	96
Fotoğraflar 4.1.1.1.1. Cumalı Palamutbükü'ndeki Turizm Gelişimi ve Görünümler	103
Fotoğraflar 4.1.1.1.2. Mesudiye'deki Turizm Gelişimi ve Görünümler	104
Fotoğraflar 4.1.1.1.3. Eski Datça'daki Turizm Gelişimi ve Görünümler	105
Fotoğraflar 4.1.1.1.4. Yazı Köyü'nden Kuşbakışı ve Panoramik Görünümler.....	106
Fotoğraflar 4.1.1.1.5. Cumalı Köyü'nden Kuşbakışı ve Panoramik Görünümler	107
Fotoğraflar 4.1.1.1.6. Yaka Köyü'nden Kuşbakışı ve Panoramik Görünümler.....	108
Fotoğraflar 4.1.1.1.7. Sındı Köyü'nden Kuşbakışı Görünümler, Tarım Kredi Kooperatifi....	109
Fotoğraflar 4.1.1.1.8. Mesudiye Köyü'nden Kuşbakışı Görünümler.....	110
Fotoğraflar 4.1.1.1.9. Hızırşah Köyü Yerleşimi.....	111
Fotoğraflar 4.1.1.1.10. Karaköy Yerleşiminden Kuşbakışı ve Sokak Görünümleri	112
Fotoğraflar 4.1.1.1.11. Reşadiye'den Sokak ve Meydan Görünümleri.....	113
Fotoğraflar 4.1.1.1.12. Kızlan Köyü'nden Kuşbakışı ve Siluet Görünümler.....	114
Fotoğraflar 4.1.1.1.13. Emecik Köyü'nden Kuşbakışı ve Panoramik Görünümler	115
Fotoğraflar 4.1.1.2.1. Hisarönü ve Orhaniye Yerleşimlerinin Merkez Mahallerinden Görünümler	116
Fotoğraflar 4.1.1.3.1. Söğüt Yerleşimi ve Bahçe Teraslar	119
Fotoğraflar 4.1.1.3.2. Söğüt Yerleşimi ve Restore Edilen Binalar.....	119
Fotoğraflar 4.1.1.3.3. Bayır Köyü'nden Kuşbakışı ve Panoramik Görünümler	120
Fotoğraflar 4.1.1.3.4. Bayır Köyü Merkezinden ve Köy Meydanındaki Turistik Merkezden Görünümler	120
Fotoğraflar 4.1.1.3.5. Turgut Köyü'nden Görünümler	121
Fotoğraflar 4.1.1.3.6. Selimiye Köyü'nden Kuşbakışı ve Panoramik Görünümler	122
Fotoğraflar 4.1.1.3.7. Selimiye Köyü'nden Görünümler	122
Fotoğraflar 4.1.1.3.8. Bozburun Beldesi'nden Görünümler	124
Fotoğraflar 4.1.1.3.9. Taşlıca Köyü'nden Görünümler	125
Fotoğraflar 4.2.2.1.1. Eski Datça: Sokak Dokusu	131
Fotoğraflar 4.2.2.1.2. Eski Datça'da Geleneksel Konutlar	132
Fotoğraflar 4.2.2.1.3. Eski Datça'da Geleneksel Konutlar (Envanter No:2)	133
Fotoğraflar 4.2.2.1.4. Eski Datça'da Geleneksel Konutlar; Büyük Programlı Yapılar	134

Fotoğraflar 4.2.2.1.5. Eski Datça; Restorasyon Çalışmaları	135
Fotoğraflar 4.2.2.1.6. Eski Datça; Yeni Yapılaşma	135
Fotoğraflar 4.2.2.2.1. Reşadiye Geleneksel Konutlar	136
Fotoğraflar 4.2.2.2.2. Reşadiye; Restorasyon Çalışmaları	137
Fotoğraflar 4.2.2.3.1. Özgün Sokak Döşemesi - Köşe Pahlı	138
Fotoğraflar 4.2.2.3.2. Duvar Tekniği ve Pencere Kirişi	139
Fotoğraf 4.2.2.3.3. Envanter No: 1.....	140
Fotoğraflar 4.2.2.3.4. İç Sofa - 1 No’lu Mekânda Bulunan Ocak ve Raf	141
Fotoğraflar 4.2.2.3.5. 1 No’lu Mekanda Dolap ve Gusülhane ve Yapının Zemin Katındaki Depo Mekanı	142
Fotoğraflar 4.2.2.3.6. Kuzey Cephesi ve Güney Cephesi	143
Fotoğraflar 4.2.2.3.7. İç Sofa, Dolap ve Ocak	143
Fotoğraflar 4.2.2.3.8. Belenköy Mevcut Sokak Dokusu	144
Fotoğraflar 4.2.2.3.9. Tarlalara Ulaşımı Sağlayan Patikalar; Yeni Çeşme Örnekleri.....	145
Fotoğraflar 4.2.2.3.10. Belenköy’de Tek Katlı Yapı Örnekleri: Envanter No: 2 ve No: 7.....	146
Fotoğraflar 4.2.2.3.11. Belenköy’de İki Katlı Yapı Örnekleri: Envanter No: 3-8.....	147
Fotoğraflar 4.2.2.3.12. 8 No’lu Envanter Yapısına Bitişik Bulunan Dairesel Planlı ve Taş Kubbeli Yapı	147
Fotoğraflar 4.2.2.4.1. Çeşmeköy Mimari Dokusu ve Bugün Okul Binası Olarak Kullanılan Kamusal Yapı.....	148
Fotoğraflar 4.2.2.4.2. Çarşı Merkezi’ndeki Kitabeli Yapı	148
Fotoğraflar 4.2.2.4.3. Çeşmeköy Evlerinde Kullanılan Geleneksel Yapım Tekniği	149
Fotoğraflar 4.2.2.4.4. Çeşmeköy’de Tek Katlı Yapı Örnekleri: Envanter No: 6	150
Fotoğraflar 4.2.2.4.5. Çeşmeköy’de Tek Katlı Yapı Örnekleri: Envanter No: 7 ve 8	150
Fotoğraflar 4.2.2.4.6. Çeşmeköy’de İki Katlı Yapı Örnekleri: Envanter No: 2 - 3	151
Fotoğraflar 4.2.2.4.7. “Ağa Evi” (Envanter No: 9);	151
Fotoğraflar 4.2.2.4.8. Cumalı Köyü Eski Bakkal Yapısı	153
Fotoğraflar 4.2.2.4.9. Cumalı Köyü Sokak Dokusu ve Eski Bakkal Yapısı	154
Fotoğraflar 4.2.2.4.10. Cumalı Envanter No:1	155
Fotoğraflar 4.2.2.5.1. Palamutbükü Mahallesi	156
Fotoğraflar 4.2.2.5.2. (Yakaköy) Kumyer Mahallesi: Envanter No:1 - Envanter No:2.....	157
Fotoğraflar 4.2.2.5.3. Yakaköy: Envanter No: 4 - Envanter No: 5	157
Fotoğraflar 4.2.2.6.1. Sındı Envanter No:7	159
Fotoğraflar 4.2.2.6.2. Sındı Envanter No: 8	159
Fotoğraflar 4.2.2.6.4. Sındı: EnvanterNo: 2 - Envanter No: 3	161
Fotoğraflar 4.2.2.6.5. Sazak Mahallesi: Envanter No: 4 - Envanter No: 5	162

Fotoğraflar 4.2.2.6.6. Örencik Geleneksel Konutları	162
Fotoğraflar 4.2.2.7.1. Mesudiye Ovabükü’ne Bakış ve Damarası Mahallesi	163
Fotoğraflar 4.2.2.7.2. Mesudiye (Damarası) Geleneksel Konutları	164
Fotoğraflar 4.2.2.7.3. Mesudiye (Avlana) Geleneksel Konutları	165
Fotoğraflar 4.2.2.8.1. Hızırşah Genel Doku ve Sokak Görünümleri	166
Fotoğraf 4.2.2.8.2. Hızırşah Geleneksel Evleri; Envanter No: 3	167
Fotoğraflar 4.2.2.8.3. Hızırşah Geleneksel Evleri; Envanter No: 1	168
Fotoğraflar 4.2.2.8.4. Hızırşah Geleneksel Evleri; Envanter No: 4	168
Fotoğraflar 4.2.2.8.5. Hızırşah Geleneksel Evleri; Envanter No: 2 - Envanter No: 3	169
Fotoğraflar 4.2.2.9.1. Karaköy Dokusu ve Kentsel SİT Alanı	170
Fotoğraflar 4.2.2.9.2. Karaköy Geleneksel Konutları	170
Fotoğraflar 4.2.2.9.3. Karaköy Geleneksel Konutları ve Kullanıcı Müdahaleleri	171
Fotoğraflar 4.2.2.10.1. Kızlan Köyü Geleneksel Konutları	171
Fotoğraflar 4.2.2.10.2. Kızlan Köyü Doku ve Sokak Özellikleri	172
Fotoğraflar 4.2.2.10.3. Kızlan Köyü Kullanıcı Müdahaleleri	173
Fotoğraf 4.2.2.11.1. Emecik Doku Özellikleri; Dokunun Görünümü	173
Fotoğraflar 4.2.2.11.2. Emecik Köyü Geleneksel Konutları	174
Fotoğraflar 4.2.2.11.3. Emecik Geleneksel Konutlarında İç Mekan Mimari Elemanları	175
Fotoğraflar 4.2.2.11.4. Emecik Geleneksel Konutları	175
Fotoğraflar 4.2.3.1.1. Bozburun Beldesi’nden Görünümler	176
Fotoğraflar 4.2.3.1.2. Bozburun Pazaryeri Yakınlarında Bulunan İki Geleneksel Konut	177
Fotoğraflar 4.2.3.1.3. Bozburun Pazaryeri “Sundurmalı Konut”	177
Fotoğraflar 4.2.3.1.4. Avlana; “Sundurmalı Konutlar”	178
Fotoğraflar 4.2.3.2.1. Hisarönü; Envanter No:1-2	178
Fotoğraflar 4.2.3.2.2. Envanter No: 3 - 5	179
Fotoğraflar 4.2.3.2.3. Hisarönü Dış Sofalı Geleneksel Konut (Envanter No: 4)	179
Fotoğraflar 4.2.3.3.1. Orhaniye Köyü Geleneksel Konutları	180
Fotoğraflar 4.2.3.3.2. Orhaniye Köyü Geleneksel Konutları	181
Fotoğraflar 4.2.3.4.1. Turgut Köyü Geleneksel Konutları	181
Fotoğraflar 4.2.3.4.2. Turgut Köyü Geleneksel Konutları	182
Fotoğraflar 4.2.3.5.1. Selimiye, Genel Görünüm	182
Fotoğraflar 4.2.3.5.2. Selimiye, Geleneksel Konutları (Envanter No: 1-2-3-4-5-6)	183-184
Fotoğraflar 4.2.3.6.1. Söğüt Köyü Genel Görünüm	184
Fotoğraflar 4.2.3.6.2. Söğüt Yamaçta Yer Alan Tek Katlı Tek Geleneksel Bir Yapı	185
Fotoğraflar 4.2.3.6.3. Söğüt (Palamut) Köyü; Geleneksel Konutları (Envanter No: 1, 2)	185
Fotoğraflar 4.2.3.6.4. Söğüt (Palamut) Köyü; (Envanter No 3; Envanter No: 4)	186

Fotoğraflar 4.2.3.6.5. Söğüt (Bahçeli) Köyü; (Envanter no 5; envanter No: 6).....	186
Fotoğraflar 4.2.3.6.6. Söğüt (Bahçeli) Geleneksel Tarım Terasları Arasında Yer Alan Özgün Yapı	187
Fotoğraflar 4.2.3.6.7. Söğüt (Erek Tepesi) Köyü; (Envanter No: 8; Envanter No: 9)	187
Fotoğraflar 4.2.3.6.8. Söğüt (Erek Tepesi); (Envanter No: 10)	188
Fotoğraflar 4.2.3.6.9. Söğüt (Merkez-Göçüpınar) Köyü Geleneksel Doku.....	188
Fotoğraflar 4.2.3.6.10. Söğüt (Koyuseki Mevkii); (Envanter No: 12-13)	189
Fotoğraflar 4.2.3.6.11. Söğüt-Taşlıca Yolu Yeni Yapılaşma ve Yapı Terasları	189
Fotoğraflar 4.2.3.6.12. Söğüt (Kızılyer ve Cumhuriyet) Restorasyon Çalışmaları.....	189
Fotoğraflar 4.2.3.6.13. Söğüt, Restorasyon Çalışmaları Sonrası Karakol Binası	190
Fotoğraflar 4.2.3.7.1. Taşlıca Köyü Genel Görünüm ve Yel Değirmenleri.....	190
Fotoğraflar 4.2.3.7.2. Taşlıca Köyü Sokak Dokusu	191
Fotoğraflar 4.2.3.7.3. Taşlıca Köyü Geleneksel Dükkan Yapıları (Envanter No: 3).....	191
Fotoğraflar 4.2.3.7.4. Taşlıca Köyü (Envanter No: 1-2)	192
Fotoğraflar 4.2.3.7.5. Taşlıca Köyü (Envanter No: 4-6)	192
Fotoğraflar 4.2.3.8.1. Bayır Köyü Genel Görünüm	193
Fotoğraflar 4.2.3.8.2. Bayır Köyü Geleneksel Konutları (Envanter No: 1-2).....	193
Fotoğraflar 4.2.3.8.3. Bayır Köyü Geleneksel Konutları (Envanter No: 3- 4).....	194
Fotoğraflar 4.2.3.8.4. Bayır Köyü Geleneksel Konutları (Envanter No: 5- 6).....	194
Fotoğraf 5.2.2.1.1.1. Bozburun Yarımadası Söğüt Köy Yerleşiminde Farklı Tür Teraslama Örnekleri.....	211
Fotoğraf 5.2.2.1.1.2.Datça Yarımadası Sındı (Sazak Mahallesi) Yolu Üzerinde Yer Alan Teraslar.....	211
Fotoğraf 5.2.2.1.1.3. Bozburun Yarımadası Söğüt Köy Yerleşiminde Geleneksel Tarım Terasları.....	212
Fotoğraf 5.2.2.1.1.4. Datça Yarımadası Belenköy’de Bademlikler ve Geleneksel Tarım Terasları.....	212
Fotoğraf 5.2.2.1.1.5. Datça Yarımadası’nda Sındı Köy Yerleşimi Çevresinde Yer Alan Zeytinlikler	212
Fotoğraf 5.2.2.1.1.6. Bozburun Yerleşiminde Koya Bakan Geleneksel Tarım Terasları	212
Fotoğraf 5.2.2.1.1.7. Belenköy’de Bademlikleri Ayıran Bahçe Duvarları Yapıları Birbirine Bağlayan Yollarında Tanımlanmasında Kullanılmış.....	212
Fotoğraf 5.2.2.1.1.8. Söğüt Erektepesi Mevkiinde Tarım Teraslarının Duvarları Tarafından Tanımlanan Sokak ve Merdivenler	212
Fotoğraf 5.2.2.1.1.9. Datça Girişinde Yer Alan Geleneksel Yel Değirmenleri	213
Fotoğraf 5.2.2.1.1.10. Bozburun Taşlıca Köy Girişinde Yel Değirmeni ve Yamaçtaki Teraslamalar	213
Fotoğraflar 5.2.2.1.1.11. Kızılan Köyü’nde Modern Yel Değirmenleri ve Geleneksel Doku .	213

Fotoğraflar 5.2.2.1.2.1. Cumalı ve Belen’de Devşirme Yapı Elemanı Olarak Kullanılan Arkeolojik Elemanlar	214
Fotoğraflar 5.2.2.1.3.1. Belen (Envanter No: 4 ve 7); Sokaktan Kullanılan Çeşme ve Fırın (Ocak)	216
Fotoğraflar 5.2.2.1.3.2. Yakaköy (Envanter No: 1, Envanter No: 4).....	216
Fotoğraflar 5.2.2.1.3.3. Sındı (Envanter No: 8), Taşlıca (Envanter No: 4).....	217
Fotoğraflar 5.2.2.1.3.4. Bayır (Envanter No: 5), Emecik (Envanter No: 4).....	217
Fotoğraflar 5.2.2.1.3.5. Çeşmeköy (Envanter No: 9); Hisarönü (Envanter No: 9).....	218
Fotoğraflar 5.2.2.1.3.6. Emecik, Çeşmeköy ve Belenköy’de Cephe Biçimlenmesi	218
Fotoğraflar 5.2.2.2.1.1. Reşadiye, Sındı, Emecik ve Belenköy’den Üst Yapısı Yok Olmuş/Olan ve Ciddi Çökme Tehlikesi Bulunan Geleneksel Düz Damlı Örnekler	219
Fotoğraflar 5.2.2.2.3.1. Kullanıcı Müdahaleleri İle Tamamen Yeni Yapıya Dönüşmüş Bir Örnek.....	220
Fotoğraflar 5.2.2.2.5.1. Mesudiye Avlana ve Mezgit’de Eski Doku ile Uyumsuz Yeni Yapılaşma.....	221
Fotoğraflar 5.2.2.2.5.2. Bozburun ve Datça Merkez Kıyı Yerleşmelerinde Yeni Yapılaşmanın Topografya ile Olan İlişkisizliği	222
Fotoğraflar 5.2.2.2.5.3. Emecik ve Palamutbükü’nde Yeni Yapılar	222

**DATÇA - BOZBURUN ÖÇK BÖLGESİ SOSYO - EKONOMİK, TARİHİ
VE KÜLTÜREL DEĞERLER ARAŞTIRMASI
KISALTMALAR FİHRİSTİ**

AB	Avrupa Birliği
AÇS ve APM	Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
BAĞ - KUR	Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu
BKK	Bakanlar Kurulu Kararı
BM	Birleşmiş Milletler
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
CITES	Nesli Tehlikede Olan Bitki ve Hayvan Türlerinin Uluslar arası Ticaretine İlişkin Sözleşme
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
İGA	İlgi Grup Analizi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KÖYDES	Köylerin Altyapısını Desteklenmesi Projesi
KTVKKBK	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
MÖ	Milattan Önce
MS	Milattan Sonra
ÖÇK	Özel Çevre Koruma
ÖÇKB	Özel Çevre Koruma Bölgesi
ÖÇKK	Özel Çevre Koruma Kurumu
ÖÇKKB	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı
P Değeri	Önem Değeri
PRA	Participatory Rapid Appraisal (Katılımcı Hızlı Değerlendirme)
PTT	Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü
RG	Resmi Gazete
SİT	Tarih Öncesinden Günümüze Kadar Değişik Çağların ve Uygarlıkların Kültür Değerlerini temsil eden Eser veya Kalıntıların Olduğu, Devletçe Koruma Altına Alınan Yerler
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SSK	Sosyal Sigortalar Kurumu
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
SPSS	Statistical Package for Social Science
SWOT	Strengths (Üstünlükler), Weaknesses (Zayıflıklar), Opportunities (Fırsatlar), Threats (Tehditler)
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UKKM	Uluslararası Knidos Kültür ve Sanat Akademisi
UNEP	United Nations Environment Program (BM Çevre Programı)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Bilim ve Kültür Örgütü)
YY	Yüzyıl

BİRİNCİ BÖLÜM

1 GİRİŞ

Doğal kaynakların korunması ve devamlılığının sağlanması, 21. yüzyılda insanlığın en önemli sorunlarından biri olmaya devam etmektedir. Dünya nüfustaki hızlı artışa karşın, doğal kaynakların hızla tüketilmesi, düzenli yerleşim alanlarının daralması, çevre kirliliği ile ilgili problemler, ülkeleri ortak çözüm arama yolunda giderek daha sıkı bir işbirliğine yöneltmektedir. Çevrenin, doğal ve kültürel kaynakların korunması amacıyla yapılan çalışmalar uluslararası sözleşme ve antlaşmalarla hukuki bir zeminde ve bilimsel araştırmaların ışığında yürütülmektedir.

Bilindiği gibi, çevre değerlerinin korunması gerekliliği; doğadaki gerek flora ve gerekse fauna açısından yok olma tehlikesi içerisindeki alanlara doğru artan nüfusun yayılma baskısı, bu alanların öncelikli koruma gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

- Kıyıların kirlenmesi ve mekansal bozulma,
- Turizmin ekolojik değerler üzerindeki etkisi,
- Biyolojik sistemler ve ekosistem verimliliği açısından bu alanlar korunmaya muhtaçtır.

Bu kapsamda ÖÇK Bölgeleri; Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmiş yerleri, çevre kirlenmesi ve bozulmasına karşı korumak, bu alanların doğal güzelliklerini ve tarihi değerlerini gelecek nesillere bırakmak için oluşturulmuş bölgelerdir.

Türkiye, biyo - çeşitliliğin korunması amacıyla birçok uluslararası antlaşmaya taraf olmuştur. “Bern Sözleşmesi” olarak bilinen Avrupa’nın Yaban Hayatının ve Habitatlarının Korunması Sözleşmesi’yle nesli tehdit ve tehlike altında olan türlerin korunması taahhüt edilmiştir. Söz konusu türler ve habitatların korunması “Barselona Sözleşmesi” ile de koruma altına alınmıştır. Bu sözleşmenin ek protokollerinden biri ise “Akdeniz’de Özel Koruma Alanları Kurulması” protokolüdür.

Bu sözleşmeler neticesinde; 19.10.1989 tarihli, 383 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname’nin 13.11.1989 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanması ile Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı kurulmuştur. Kuruluş amacı, Bakanlar Kurulunca “Özel Çevre Koruma Bölgeleri” olarak tespit ve ilân edilen alanlardaki çevre değerlerini korumak ve ona yönelik tedbirleri almaktadır. Özel Çevre Koruma Bölgeleri; tarihi, doğal, kültürel vb. değerler açısından bütünlük gösteren ve gerek ülke gerek dünya ölçeğinde ekolojik önemi olan alanlardır. Bu alanlar; özelliklerinin geleceğe ve gelecek nesillere ulaştırılmasını ve doğal kaynakların korunarak kullanılmasını teminen, 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 9. Maddesine ve ülkemizin taraf olduğu “Akdeniz’de Özel

Koruma Alanlarına İlişkin Protokol” gereğince Bakanlar Kurulu tarafından ilân edilir. Bu Protokol kapsamında ülkemizdeki ilk Özel Çevre Koruma Bölgesi 1988 yılında ilan edilmiştir.

Bütün dünya da olduğu gibi, ülkemizde de Çevre Koruma için temel prensip: “Tedaviden Önce Koruma, Koruyarak Kullanma ve Geliştirerek Koruma” olmalıdır. Bunun için en rasyonel yaklaşımı, kalkınma hareketi ile çevre değerleri ve bilhassa çevre dengesi arasında uzun vadede kurulması gereken **koruma-kullanma dengesi** teşkil etmektedir. Yukarıda izah edilen amaçlara ulaşılması için Kurum, esas itibariyle Çevre Koruma ve Plânlama fonksiyonlarını yerine getiren bir tarzda teşkilâtlanmış ve buna göre görevlendirilmiştir. Bölgelerde gelişmeler, koruma kararlarının ekolojik boyutunun, plânlama sistemlerinin aktarılması ve bu planların uygulanmasıyla denetim ve kontrol altına alınmaktadır.

Bu alanlarda yapılacak planlama çalışmalarına esas teşkil edecek ilkeler şöyledir;

- Planlama alanı içinde kalan ve doğal yapıları ile ekolojik özellikleri açısından önem arz eden kesimlerin koruma ağırlıklı kullanım dengelerinin kurulmasını sağlamak,
- Sınırlı ve verimli nitelikteki tarım alanlarını korumak,
- Bataklık, sazlık, sulak, çayırılık, türbiyer veya sular gibi ekolojik, kültürel, bilimsel ve rekreasyonel olarak büyük bir kaynak teşkil eden sulak alanların ve kumulların kaybına sebep olacak uygulamaları durdurmak,
- Ülke ölçeğinde önemi olan ve doğal nitelikleri sebebiyle rekreasyonel potansiyele sahip bulunan planlı bir biçimde koruma-kullanma dengesini sağlamak,
- Bölgelerdeki yerleşim yerlerinin altyapılarını geliştirmek
- Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları'nca önceden tespit ve ilan edilmiş ve edilecek doğal SİT alanlarının korunmasını sağlamak,
- Arkeolojik SİT alanlarının korunması ve geliştirilerek değerlendirilmesini sağlamak,
- Bölgelerdeki turizm faaliyetlerinin koruma-kullanma dengesi altında uygulanabilirliğini sağlayıcı ve mevcut turizm taleplerini yönlendirici ve dengeleyici kararlar üreterek planlara yansıtmak,
- Bölgelerdeki mevcut mimari dokunun ve yöresel özellikleri koruyarak geliştirilmesini sağlamak ve yönlendirmek şeklindedir.

Bu anlayışla Özel Çevre Koruma Bölgeleri'nde planlama çalışmalarıyla;

- Sahip olunan çevre değerlerini korumak,
- Mevcut çevre sorunlarını gidermek ve gerekli tedbirleri almak,
- Koruma kullanma esaslarını belirlemek yoluyla koruma kullanma dengesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI

Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'nin "Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması" çalışmasında, bölgenin genel, sosyal, ekonomik, tarihi ve kültürel özellikleri ile Özel Çevre Koruma Bölgesine ilişkin tutum ve davranışları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın amaçları şu şekilde belirtilmiştir:

- Temel demografik ekonomik ve sosyal göstergelerine ilişkin istatistiki verilerinin ortaya konulması,
- Yönetim planının hazırlanması aşamasında bölgedeki insan faaliyetleri çerçevesinde çevreye ilişkin tutum ve davranışların belirlenmesi,
- Bölgedeki sektörler ve sektörler arasındaki etkileşimlerin ortaya çıkarılması,
- Bölgenin doğal, tarihi ve kültürel değerlerinin belirlenmesi aracılığıyla, doğa koruma esasları üzerinde baskı oluşturabilecek konuların ortaya konulması,
- Bölgenin gelecekteki durumuna ilişkin eğilimlerin saptanması,
- Bölgeye ilişkin Kırsal Yerleşim Envanterinin hazırlanması, bölgeye ilişkin verilerin bu envantere işlenmesi ve kırsal-kentsel karakteristik ve korunmaya değer özelliklerinin ilişkin özgün doku ve kimliğin ortaya çıkarılması,
- Bölgeye ilişkin Mimari Yapı Envanterinin hazırlanması, bölgeye ilişkin bu verilerin envantere işlenmesi, bölge sınırları içinde yer alan yerleşimlerin tümünde mimari yapı kimliğinin ve temel yapı tipolojilerinin ortaya konulmasıdır.

1.2 ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Araştırma, Muğla İli içinde yer alan ve 22.10.1990 tarih ve 90/1117 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmiş olan, Datça - Bozburun Bölgesi'ndeki Tablo 1.2'de belirtilen belediye ve köy yerleşimlerinde yürütülmüştür.

Araştırma, konu ile ilgili farklı disiplinlerin birlikte eşgüdüm içinde yürüttükleri, alan çalışması sonucunda elde ettikleri; sosyal doku ve yerleşim alanlarının karakteristik özelliklerini ortaya koyan, envanter ve anket çalışmalarına dayanmaktadır. Ayrıca araştırmada ikincil kaynaklara dayalı mevcut durum analizleri yapılmıştır. Bu analizlerde, alanın mevcut durumunu belirlemede bölgeye ait istatistikler, raporlar ve araştırılmalardan yararlanılmıştır.

Tablo 1.2. Araştırmanın Yürütüldüğü Yerleşim Birimleri	
Belediyeler	Köyler
Datça İlçesi	Cumalı (Datça)
Bozburun Beldesi	Emecik (Datça)
	Hızırşah (Datça)
	Kara (Datça)
	Kızlan (Datça)
	Mesudiye (Datça)
	Sındı (Datça)
	Yaka (Datça)
	Yazı (Datça)
	Bayır (Bozburun)
	Selimiye (Bozburun)
	Söğüt (Bozburun)
	Taşlıca (Bozburun)
	Turgut (Bozburun)
	Hisarönü (Marmaris)
	Orhaniye (Marmaris)
	Osmaniye (Marmaris)

Bu çalışmada öncelikli olarak; genel bir çerçevede, Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin temel demografik özellikleri ile sosyo - ekonomik yapısı anlatılmıştır. Ayrıca temel yönetim yapısı ve güç ilişkilerini belirlemek için, bölge kurum ve kuruluşlarının oluşturduğu paydaşlar analizleri gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın sosyal boyutunun yanı sıra, yerleşim alanlarının mimari özgün karakteristiklerini ortaya koyacak, Mimari Yapı ve Kırsal Yerleşim Envanterleri ile veri toplama gerçekleştirilmiştir (Bkz. Mimari Yapı ve Kırsal Yerleşim Analiz Çalışması).

1.3 ARAŞTIRMANIN YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

“Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması”nda izlenen yöntem ve yaklaşım; özel koruma alanı kapsamında yaşamlarını sürdürmeye çalışan demografik yapıyı, nicel ve nitel araştırma tekniklerinin birlikteliği ile izleme ve değerlendirmeye yöneliktir. Bu çalışmada paydaş katılımı ile birlikte, sosyal riskleri azaltmaya yönelik risk yönetimi hedeflenmiştir. Bu nedenle araştırmada, **Katılımcı Hızlı Değerlendirme - Participatory Rapid Appraisal (PRA)** yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, farklı yaklaşım ve tekniklerin bir arada kullanılarak, bu özel bölgede yaşamları sürdüren insanların bölgenin özel koşulları nedeniyle, olası olumlu-olumsuz etkilenmelere hassasiyeti olan nüfusun, yaşam deneyimi ve koşullarını analiz etme ve olası olumsuzlukları azaltıcı ve pozitif yönlerini ise arttırıcı, yaşam koşullarını iyileştirici planlama, izleme ve değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Bu araştırma hem nicel (*quantitative*), hem de nitel (*qualitative*) yönü olan bir alan araştırmasıdır. Araştırma şu aşamalardan oluşmuştur:

Birinci Aşama: Ön Keşif Çalışması ve Alanla İletişim Kurulması

- 1- Öncelikle proje uygulama alanının ön ziyareti yapılmıştır. Bu ziyaretin amacı kapsam belirleme için bir keşif çalışmasıdır. Bu ziyarette alanın tanınması hedeflenmiştir ve aynı zamanda yerel toplumsal ilişkiler sağlanmıştır.
- 2- Araştırmada yer alan yerleşimlerdeki insanların geleneksel ve kültürel yapılanmalarını dikkate alacak şekilde, tüm paydaşların katılımlarının sağlanacağı toplantılar için tarih, yer ve saati birlikte kararlaştırılmıştır.
- 3- Bölgenin insanıyla yapılacak çalışmalar, toplantılar ve görüşmelere ilişkin olarak onay ve görüş alınmıştır.
- 4- Bölge yerleşimlerine ilişkin gözlemlerin dışında, alandan çalışma için gerekli olan ikincil kaynaklar derlenmiştir; dokümanlar, haritalar, raporlar, kitaplar ve gazeteler, vs.

İkinci Aşama: Nitel Çalışmaların Yürütülmesi

Sosyal boyutlu alan çalışmalarının hassas noktası çalışma etiği gereği, çalışmanın yürütüleceği bölgede, ilgili yerel yönetim ve bölge insanından gerekli onayın alınmasıdır. Bu katılımcılık açısından önemlidir. Bir anlamda, çalışmanın paydaşları olarak alanda ilgili birimlerin bilgilendirilmesi aşaması, araştırmanın kalitesi açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmada da bölgedeki yetkililerden ve bölge insanından görüşmeler için onay ve randevular alındıktan sonra, sosyo - ekonomik, tarihi ve kültürel değerlerin belirlendiği temel çalışmanın ikinci aşamasına geçilmiştir. Öncelikle halkın bölgeye ilişkin görüş ve önerilerinin alınması için “**İlgi Grupları Toplantıları**” düzenlenmiştir. Halkın bu toplantılara katılımının kolaylıkla sağlanması için yapılacağı yerin, merkezi bir yer olmasına özen gösterilmiştir. Bu kapsamda kimi yerde kahvehaneler, kimi yerde muhtar odaları kullanılmıştır.

Yine bu aşama içinde, interaktif katılımcılığın yer aldığı **derinlemesine görüşmeler** ve **odak grup tartışmaları** paydaşlarla yürütülmüştür.

Üçüncü Aşama: Nicel Çalışmaların Yürütülmesi

- 1- Çalışmanın bu aşamasında alanı temsil edecek büyüklükteki örneklem, özel koruma alanından farklı düzeylerde etkilenmeleri söz konusu olan nüfus üzerinden, farklı ilgi grupları kategorilerinden seçilerek oluşturulmuştur. Bu kişilerle anket formları aracılığıyla yüz-yüze görüşme tekniğine dayalı olarak nicel veriler toplanmıştır.

- 2- Anket formları veri toplama hiyerarşine uygun olarak biçimlendirilmiş ve çoğunluğu kapalı uçlu yapılandırılmış sorulardan oluşmuştur. Soruların hazırlanmasında eğitim düzeyi yetersiz kişiler de göz önünde bulundurularak karmaşık yapılardan kaçınılmıştır.
- 3- Anket formları ile hane halkına ait verileri toplamanın dışında, Özel Çevre Koruma Bölgesi'ndeki nüfusun bu bölgeye olan etkileri ve etkilenmelerine ilişkin algı, bilgi ve tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Özellikle olumsuz etkileri ve sosyal riskleri azaltıcı ve olumlu etkilenmeleri artırıcı, planlamaya yönelik veriler derlenmeye çalışılmıştır.
- 4- Hanehalkı Anketi çalışmalarına paralel olarak, yerleşim alanlarının karakteristik özelliklerini belirleyici, Mimari Yapı ve Kırsal Yerleşim Envanterleri ile yöreye özgü bina tipolojilerini oluşturacak çalışmalar yürütülmüştür.

Dördüncü Aşama: Veri Analizleri ve Raporlama

Araştırmanın alan verileri SPSS ortamına aktarılmış, veri kontrolleri tamamlanarak tablolar oluşturulmuştur. Hem nicel hem de nitel çalışmalardan elde edilen bulgulara dayalı olarak, verilerin analizlerine dayalı rapor yazımı aşamasına geçilmiştir.

1.4 ARAŞTIRMANIN ALAN ÇALIŞMASI VE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Anket ve mülakat formlarının son haline getirilmesinden sonra, saha çalışmasını yürütecek ve sahada uygulanacak anket formlarını uygulayacak, saha personeli adayları belirlenmiş ve bu kişilere Ankara'da verilen bir eğitimin ardından; görüşmeci, denetçi ve ekip başkanı olarak belirlenen saha personeli, ekipler halinde örnekleme planında belirlenen yerleşim yerlerini ziyaret etmek ve görüşmeleri gerçekleştirmek üzere görevlendirilmiştir.

Araştırma sürecinde;

- Araştırma ekibinden sorumlu kişiler, mevcut durum hakkında bilgi edinmek amacıyla; konuyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla görüşmeler yapmıştır. Bu görüşmelerde alana ilişkin varolan yazılı veriler ve istatistikler elde edilmiştir.
- Bölge halkının sosyo - ekonomik yapısını ve sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel değerlere ilişkin tutum, davranış ve beklentilerini belirlemeye yönelik hanehalkı anketinin öncelikle pilot uygulaması gerçekleştirilmiş, akabinde saha uygulaması yapılmıştır.
- Bölgede yer alan yerleşimlerin karakteristik özelliklerinin, (doku ve plan özellikleri, özgün-yapı sistemi ve malzemesi, peyzaj karakteristiği) ortaya çıkarılmasına yönelik Kırsal Yerleşim Envanteri çalışması gerçekleştirilmiştir.
- Mimari Yapı Envanteri Çalışması yapılmıştır.

- Araştırma kapsamındaki belde ve köylerden mevcut durum hakkında bilgi almak ve sorunları tespit edebilmek amacıyla “*odak grup toplantıları*” düzenlenmiş ve ayrıca “*derinlemesine görüşmeler*” de yapılmıştır. Toplantı ve görüşmelere köy muhtarlarının katılımına özel önem verilmiştir. Görüşmelerde kullanılmak üzere soru formları hazırlanmış ve böylece toplantıların içerikleri belirlenmiştir. Toplantılar sırasında köylere özgü olarak ortaya çıkan özel konu alanları derinlemesine ele alınmış ve tartışılmıştır.

Araştırmanın Güçlükleri

Proje kapsamında; projenin geçerliliğini ve güvenilirliğini etkilemeyecek şekilde, bazı güçlüklerle karşılaşmıştır.

En önemli güçlük; hedef gruplar kapsamında belirlenmiş olan bazı kategorik grupların, evrende yeteri sayıda bulunamayışı olmuştur. Bir diğer sorun, anket çalışması sırasında da görüşmeye kabullerde yaşanmıştır; özellikle kadınlar ve yabancı turistler, bu konuda çekimser davranarak, görüşmelerde ya kendilerini konuya ilgisiz ya da bu konuda bilgi verecek düzeyde görmediklerini ifade etmiştir. Katılımcıların bir kısmı ise, anketlerde sorulan bazı soruları, “haneye özel bilgiler” olduğu gerekçesiyle cevaplamaktan kaçınmış, hatta görüşmek istemediklerini ifade etmiştir.

Araştırmanın bir diğer güçlüğü de, alana ilişkin ikincil verilerin derlenmesinde karşılaşılan sıkıntılar olmuştur. Özellikle analize uygun yeterli düzeyde, düzenli, sistematik ikincil kaynakların yokluğu, yıllara yönelik bazı analizlerin yapılmasında sıkıntı yaratmıştır. Genellikle bölgenin il ve ilçe düzeyinde kayıtları tutulmuş verileri, kurumlardan sağlanabilmiş olmasına karşın, diğer alt-birim yerleşim belde-köy alanlarına ilişkin sosyo - ekonomik verilerin geneli görüşme ve gözlemlere dayalı sağlanmıştır

Ayrıca çalışmanın iş akışında, kurum ve kuruluşlarla yapılan görüşmelerde; onların iş planlarına uymak zorunda olmanın getirdiği aksamalar ile proje birimi ile eşgüdüm içinde olmanın da gereği, bazı bürokratik işlemlerden kaynaklı bazı gecikmeler yaşanmasından dolayı alan uygulamalarının, hedeflenen sürede gerçekleşememesine dayalı olarak, alan takviminde öngörülmeleyen bazı ötelemeler yaşanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2 ARAŞTIRMA ALANININ MEVCUT DURUMU

Şekil 2. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi

Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması çalışması; 22.10.1990 tarih ve 90/1117 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmiş olan, Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'ndeki yerleşim yerlerinde yürütülmüştür.

Bu yerleşim yerleri Datça İlçe Merkezi ve Datça'ya bağlı Cumalı, Emecik, Hızırşah, Karaköy, Kızlan, Mesudiye, Sındı, Yaka, Yazı köyleri ve Marmaris İlçesi'ne bağlı Hisarönü, Orhaniye, Osmaniye köyleri ile Bozburun Beldesi ve beldeye bağlı Bayır, Selimiye, Söğüt, Taşlıca, Turgut köyleridir. Araştırmanın yapıldığı yerleşim yerleri toplam 1443.89km²'lik bir alanı kapsamaktadır.

2.1 BÖLGENİN TARİHİ VE ÖNEMİ

Muğla İli'nde yer alan Datça ve Bozburun yarımadalarını içine alan Özel Çevre Koruma Bölgesi 1443.89 km²'lik bir alanı kapsamaktadır. Datça Yarımadası'nda tarihi, doğal, arkeolojik, kentsel vb. açılardan korunması gereken sit alanları yer almaktadır. Bölge, Ege ve Akdeniz'i birleştiren bir konumda olması nedeniyle özellikle yat turizmi açısından önem arz etmektedir.

Datça Yarımadası'nın güney kısmında yer alan Gebekum kumul alanı, bitki örtüsü ile birlikte hassas bir alanı oluşturur. Bunun yanında bölgedeki diğer kumul alanlar da benzer hassasiyete sahiptir. *Kızılçam*, bölgedeki zengin orman vejetasyonunda baskın türü oluştururken, *Sandal Ağacı* korulukları, sınırlı yayılışa sahip *Datça Hurması*

ve endemik olarak bulunan *Sığla Ağacı* hassaslık arz eden konulardır (Taşlıgil, 2008).

Alanın, mevcut doğal değerlerin yanı sıra yüksek peyzaj değerine sahip olması, arkeolojik ve kültürel değerlerinin yüksek olması bölgenin önemini artırmaktadır.

Yarımada, tarihten günümüze kadar çeşitli medeniyetlerin ürünü, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini temsil eden arkeolojik, kentsel, doğal, tarihi, vb. açılardan korunması gerekli alanlar, SİT alanı olarak tanımlanmaktadır. Bu alanlar yarımada üzerinde dağınık olarak yer almaktadır.

Amos: Turunç yerleşmesinin güneyinde, Bahçealtı denilen bölgededir. Tiyatro kalıntılarına rastlanmaktadır. Arkeolojik Sit Alanı olarak tanımlanmıştır.

Laryma: Bozukkale diye anılan Kocaman Hisar'ın ne zaman ve kim tarafından yapıldığı konusunda yeterince bilgi mevcut değildir. Arkeolojik SİT Alanı olarak tanımlanmıştır.

Bybassium: Turgutlu yerleşiminin içerisindeki bir alanda bulunmaktadır.

Patakis: Bozburun Koyu girişinde yer alan Kızılada'da ve çevresinde bulunan alandır. Arkeolojik SİT Alanı olarak tanımlanmıştır.

Soronda: Tymnos ve Soronda Arkeolojik SİT alanları, Söğüt yerleşmesinin çevresinde yer alan, yan yana iki ayrı sit alanıdır.

Knidos: Antik Çağ'ın altı Dor kentinden biri olan Knidos, Datça Yarımadası'nda yer alır. Antik Knidos Milattan önce VII. Yüzyılda bugünkü Datça İlçesi'nin yakınlarında kurulmuş, MÖ IV. Yüzyıl ortalarında ise Tekri'ye taşınmıştır. Taşınmanın bir nedeni de o dönemde çok gelişmiş olan deniz ticareti olabilir. Özellikle şarap, sirke, zeytinyağı ihraç edilmiştir. Diğer bir neden de kuzeyden esen sert rüzgarların güneyden gelen gemilerin burnu dolaşmalarını engellemesidir. Tarihçi ve coğrafyacı Strabon'a göre önce surlar inşa edilmiş daha sonra sokaklar ve evler ızgara planına (Hippodamos Planı'na) göre ve teraslama yapılarak kurulmuş, tapınaklar, tiyatrolar ve diğer resmi yapılar da bu planda yer almıştır. Knidos antik çağın tıp, sanat ve kültür merkezidir. Knidoslu Eudoksos (MÖ 409-355) matematikçi, fizikçi, coğrafyacı, filozof ve gök bilimci olmasının yanı sıra aynı zamanda yasa koyucusudur. Kent için hazırladığı yasanın demokrasiye geçişte etkin bir rolü olduğu sanılmaktadır (Kaynak: Datça Belediyesi, www.datca.bel.tr).

2.2 COĞRAFİ KONUMU

Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi, Ege Bölgesi'nde Muğla İli sınırları içinde yer alan Datça ve Marmaris ilçe sınırları içindedir. Bu bölge yarımada özelliğindedir. Bölge içinde, ormanlık alanlar, vadiler, kumullar ve deniz ortamı, hassasiyeti olan alanlardır.

Datça İlçesi, Muğla İli'nin Güney Batısında kuzeyde Gökova Körfezi, güneyde Hisarönü Körfezi arasında, Ege ve Akdeniz'e doğru 70 km'lik uzantısı olan bir araziye sahiptir.

Şekil 2.2. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi

Datça - Bozburun yarımada, genelde eğimli, çok taşlı ve bozuk arazi yapısına sahip; erozyona maruz arazilerden oluşmaktadır. Datça'da 47.698 hektar arazinin yaklaşık %95'i taşlıdır. Bölgede tarım için verimli olarak kullanılabilecek arazi, 10.000 hektarı geçmemektedir. Bölgede toplam ormanlık alan ise 110.359 hektardır. Datça ve Bozburun yarımada, doğal ve fiziki yapıları nedeniyle tarımsal potansiyeli kısıtlı yörelerdir (<http://www.ockkb.gov.tr>).

Datça Yarımadası, kum alanları ve bitki örtüsü ile özel bir alanı oluşturmaktadır. Aynı zamanda ormanlık alanları ekolojik değer yaratan özelliktedir. Özellikle bölge içindeki bozulmamış *kızılçam ormanları* hassaslık yönünden oldukça önem taşımaktadır.

Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi sahip olduğu doğallık açısından da oldukça önemlidir. Bölge bu doğal yapısını, bölgeye karadan ulaşım altyapısının yetersiz olmasına, ulaşımın yakın yıllara kadar büyük ölçüde deniz yoluyla yapılmasına, arazi yapısına, bölgede etkin olan SİT ve doğal koruma alanlarının varlığına borçludur.

Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'nin özel bir önemi, aynı zamanda kuş popülasyonunun göç yolları üzerinde bulunmasından ileri gelmektedir. Bu kuşlar; *Hirunda rustica* (kır kırlangıcı), *H. Daurica* (kızılsırtlı kırlangıç), *Merops apiaster* (arı kuşu), *Apus apus* (karasağan) ve *Apus melba* (akkaranlı sağan)'dır (Kaynak: Taşlıgil, 2008).

Diğer yandan, bu bölge önemli kuş türlerinin doğal yaşam alanıdır. *Falco elenoroae* (karadoğan - KD), *F. Peregrinus* (gökdoğan - KD), *F. Naumanni* (küçük kerkenez - KD), *Hieraetus fasciatus* (tavşancıl - KD), *Larus audoinii* (ada martısı - KD) ve *Phalacrocorax aristotelis desmarestii* (tepeli karabatak - KD) Datça - Bozburun olmak üzere yöredeki önemli kuş türleridir. *Monachus monachus* (Akdeniz foku - HD) Datça Yarımadası civarında yayılışa sahiptir. Kocadağ'da bulunan *Capra aegagrus* (yaban keçisi - HD) Türkiye için en batıdaki yayılışa sahiptir. *Lutra lutra* (su samuru - HD) Hisarönü'nde yayılış göstermektedir. *Liquidambar orientalis* (sığla ağacı) endemik olması *Phoenix theophrasti* (Datça hurması) çok sınırlı yayılış göstermesi nedeni ile özel öneme sahiptir (Kaynak: Taşlıgil, 2008).

Datça - Bozburun'un yarımada karakteri nedeniyle, kuzey kesimleri ile güney kesimleri arasında hayvan popülasyonu açısından bariz farklılıklar vardır. Yörede 167 karasal omurgasız, 110 balık, 4 iki yaşamlı, 27 sürüngen, 123 kuş ve 45 memeli türü belirlenmiştir (www.ockkb.gov.tr).

Datça - Bozburun'da kırsal yerleşimler ile Datça - Bozburun kent yerleşimleri; tarımsal alanlar, mevcut ulaşım ağı ve deniz taşımacılığı dışında, büyük ölçüde doğallığını yitirmemiştir. Ege ve Akdeniz'in kesiştiği bir konumda bulunan yörede, kışlar ılık ve yağışlı, yazlar sıcak ve kurak geçer. Bölgede Palamut Bükü, Domuz Çukuru, Kargı Koyu, Mesudiye ve Körmen Koyları eşsiz doğal güzelliğe sahip yerlerdendir. Bölge mevcut değerlerinin yanı sıra yüksek peyzaj değerine de sahiptir. Ayrıca arkeolojik ve kültürel değerinin yüksek olması bölgenin önemini artırmaktadır.

2.3 İDARİ YAPI

Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi; İdari açıdan Ege Bölgesi'ndeki Muğla İli sınırları içinde yer alan Datça İlçe Merkezi ve ilçeye bağlı 9 köy ile Marmaris İlçe'sine bağlı 1 belde, beldeye bağlı 5 köy ve Marmaris İlçesi'ne bağlı 3 köyden oluşmaktadır.

ÖÇK Bölgesi'nin Datça İlçe sınırları içindeki bölümünde; Datça merkez ile Cumali, Emecik, Hızırşah, Karaköy, Kızlan, Mesudiye, Sındı, Yaka ve Yazı köyleri yer almaktadır. ÖÇK Bölgesi'nin Marmaris İlçe sınırları içinde bulunan bölümünde ise; Bozburun Beldesi(Belediyesi) ile beldeye bağlı Bayır, Selimiye, Söğüt, Taşlıca, Turgut köyleri ve Marmaris'e bağlı Hisarönü, Orhaniye ve Osmaniye köyleri yer almaktadır.

2.4 DEMOGRAFİK YAPI

Muğla nüfusu, 2009 TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre 802.381 kişidir; nüfusun 339.757 kişisi şehirlerde, 462.624 kişisi belde ve köylerde yaşamaktadır.

Tablo 2.4.1. Muğla İli İçin, Türkiye Karşılaştırmalı Nüfus Göstergeleri			
		Muğla	Türkiye
Toplam Nüfus	1990	562.809	56.473.035
	2000	717.384	67.853.315
	2009	802.381	72.561.312
Şehir	1990	198.080	33.656.275
	2000	274.963	44.099.956
	2009	339.757	54.807.219
Köy	1990	364.729	22.816.760
	2000	442.421	23.753.359
	2009	462.624	17.754.093
Yıllık Nüfus Artış Hızı (Binde)	1990	26,23	21,71
	2000	23,97	18,78
	2009	13,75	14,5
Nüfus Yoğunluğu	1990	42	73
	2000	54	88
	2009	62	94

Kaynak: Türkiye İstatistik Yıllığı, TÜİK, 2009

2000 yılında Muğla İli'nde şehirleşme oranı %38 (Türkiye genelinde % 65, Ege Bölgesi'nde % 62), yıllık nüfus artış hızı ‰ 24,26, kilometrekare başına düşen kişi sayısı ise 54'iken; 2009 yılı verilerine göre de şehirde yaşayanların oranı % 42,3, köyde yaşayanların oranı % 57,7'dir. Muğla İli'nin şehirleşme oranı, gerek Ege Bölgesi, gerekse Türkiye oranlarından oldukça düşüktür. Nüfus yoğunluğu da bölge ve ülke rakamlarının çok altında kalan Muğla'nın yıllık nüfus artış hızı (‰13,75),Türkiye nüfus artış hızının (‰ 14,5) altındadır. Muğla, Ege Bölgesi'nin İzmir'den sonra en çok göç alan ikinci ili durumundadır(Kaynak: Fethiye Ticaret ve Sanayi Odası Ekonomik Rapor 2007 - TUİK 2009 İstatistik Yıllığı).

Muğla İli'ne bağlı ilçelerin 2009 yılı nüfus göstergeleri incelendiğinde; Muğla Merkez İlçe (‰47,5), Dalaman (‰32,9), Bodrum (‰32,1), Ortaca (‰25,6) ve Fethiye (‰9,7) İlçeleri'nin nüfusu artmıştır. Marmaris (‰-19,3), Ula (‰-10,4) ve Datça (‰-6,7) İlçeleri'nin nüfusu ise azalmıştır (Kaynak: TÜİK, ADNKS 2009).

Araştırma alanı içinde yer alan Datça ve Bozburun yerleşim yerlerinin ÖÇK Bölgesi kapsamındaki ilçe merkez, belde ve köy nüfusları Tablo 2.4.2’de sunulmuştur.

Tablo 2.4.2. Datça - Bozburun ÖÇK Bölge Nüfusu(2009 ADNKS)				
		TOPLAM	ERKEK	KADIN
Datça	Datça Merkez	9.958	5.194	4.764
	Cumalı	719	370	349
	Emecik	866	428	438
	Hızırşah	482	238	244
	Kara	786	398	388
	Kızlan	1.039	526	513
	Mesudiye	564	277	287
	Sındı	365	192	173
	Yaka	577	283	294
	Yazı	545	271	274
Bozburun	Bozburun Merkez	2.121	1.101	1.020
	Bayır	716	378	338
	Selimiye	1.026	522	504
	Söğüt	1.750	873	877
	Taşlıca	526	281	245
	Turgut	627	335	292
Marmaris	Hisarönü	2.129	1.109	1.020
	Orhaniye	1.058	572	486
	Osmaniye	470	236	234
	TOPLAM	26.324	13.584	12.740

Kaynak: Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul>) & (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Tablo 2.4.2’de görüldüğü gibi, Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi 2009 verilerine göre; ilçe merkezleri ve belde/köy nüfusu toplamı 26.324’dır. Bu nüfusun % 51.6’sı erkek ve %48.4’ü kadındır.

Tablo 2.4.3’de, 1970-2009 yılları arasında ÖÇK Bölgesi’nde yer alan yerleşimlerin nüfus profilleri görülmektedir. Bölgenin 2009 yılında sahip olduğu nüfus, 1970’deki nüfusun 2.2 katıdır. Merkez nüfuslar içinde Datça Merkez, Bozburun’a göre daha hızlı bir artış yaşamıştır. Datça’nın nüfusu 40 yılda yaklaşık 6.72 kat artış göstermiştir. Bozburun ise bu sürede sadece 2.04 oranında bir artış göstermiştir. Bu bulgulara dayalı olarak Datça’nın Bozburun’a göre nüfus baskısı daha yoğunluk taşımaktadır.

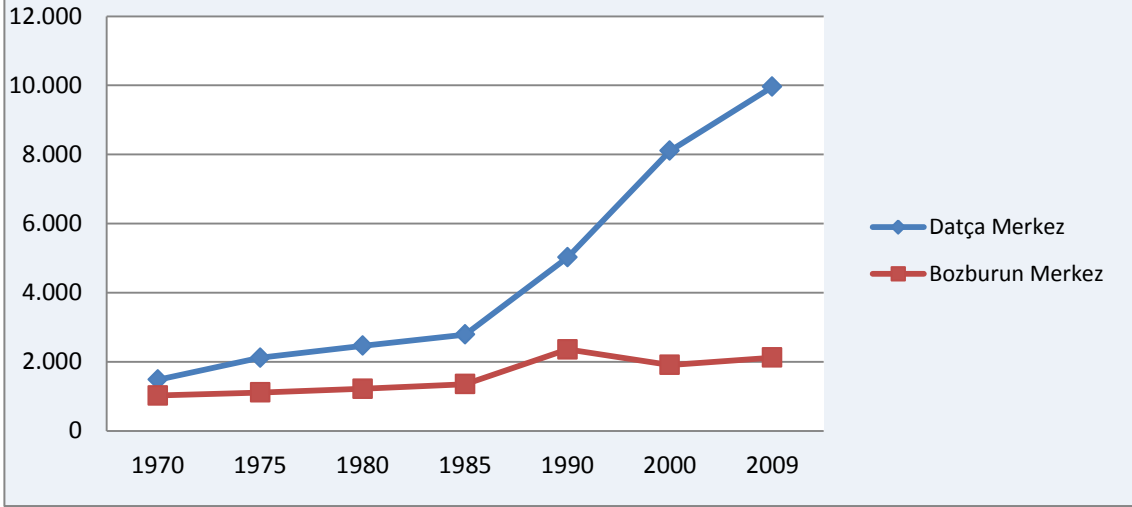
Tablo 2.4.3. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Yıllara Göre Nüfus Dağılımı

		1970	1975	1980	1985	1990	2000	2007	2008	2009
Datça	Datça Merkez	1.481	2.118	2.465	2.788	5.022	8.108	8.839	10.034	9.958
	Cumalı	620	455	654	659	689	712	750	764	719
	Emecik	425	355	595	874	1028	915	884	890	866
	Hızırşah	469	395	467	453	487	473	489	470	482
	Kara	458	538	645	671	760	795	804	780	786
	Kızlan	697	726	802	832	780	849	1.009	990	1.039
	Mesudiye	581	564	530	580	517	572	547	558	564
	Sındı	349	364	394	373	364	347	378	377	365
	Yaka	444	370	418	470	511	577	559	581	577
	Yazı	570	427	562	576	583	566	577	564	545
Bozburun	Bozburun Merkez	1.026	1.111	1.219	1.353	2.357	1.909	2.273	2.170	2.121
	Bayır	570	612	657	650	563	798	709	732	716
	Selimiye	522	610	649	715	765	1.029	955	999	1.026
	Söğüt	1.204	1.324	1.316	1.512	1.570	2.383	1.720	1.746	1.750
	Taşlıca	696	663	668	643	631	483	519	531	526
	Turgut	382	431	476	421	695	601	616	642	627
Marmaris	Hisarönü	664	779	893	985	1213	3.027	2191	2.131	2.129
	Orhaniye	503	592	618	733	746	1.006	1.017	1.071	1.058
	Osmaniye	494	462	466	531	647	624	465	477	470
	TOPLAM	12.155	12.896	14.494	15819	19928	25774	25.301	26.507	26.324

Kaynak: Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul>) & (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>) verilerinden derlenmiştir.

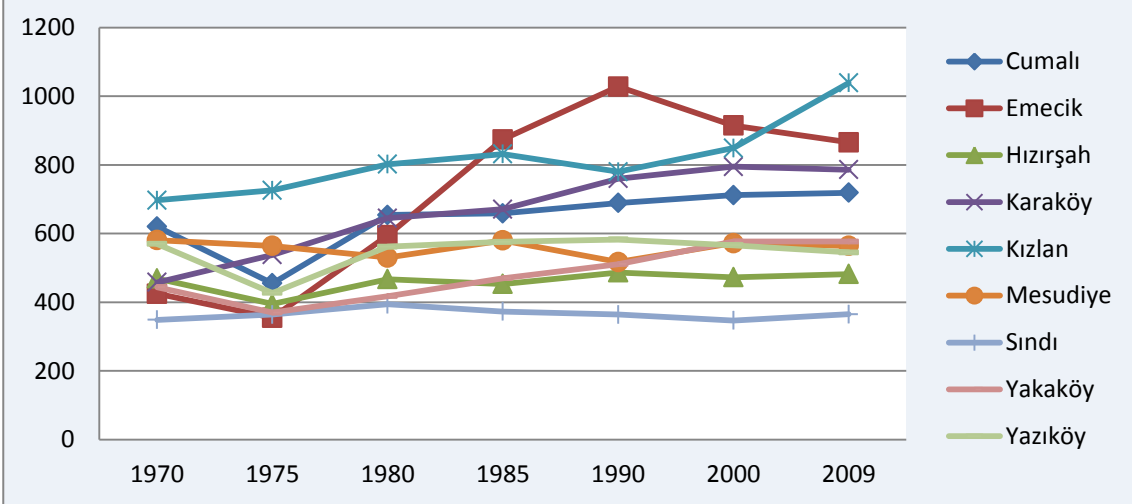
Ayrıca TÜİK’den derlenen veriler kapsamında oluşturulan Grafik 2.4.1 1970 - 2009 yılları arasında; bu merkezlerin nüfus sayılarındaki değişimi daha net göstermektedir. Özellikle 1985’den sonra Datça nüfusunda artış oldukça hızlanmıştır. Bozburun açısından baktığımızda ise; 1980’li yıllara kadar fazla bir artış izlenmemekte ve nüfusun 2000’nin altında kaldığı görülmektedir. 1985 yılından sonra 2000’nin üzerine çıktığı görülmektedir. Ayrıca Datça’ya göre, Bozburun’un nüfusu iniş ve çıkışlar yaşamaktadır, istikrarlı bir artış görülmemektedir.

Şekil 2.4.1. Yıllara Göre, ÖÇK Bölgesi'ndeki Datça - Bozburun Merkez Nüfusu Sayıları (1970-2009)

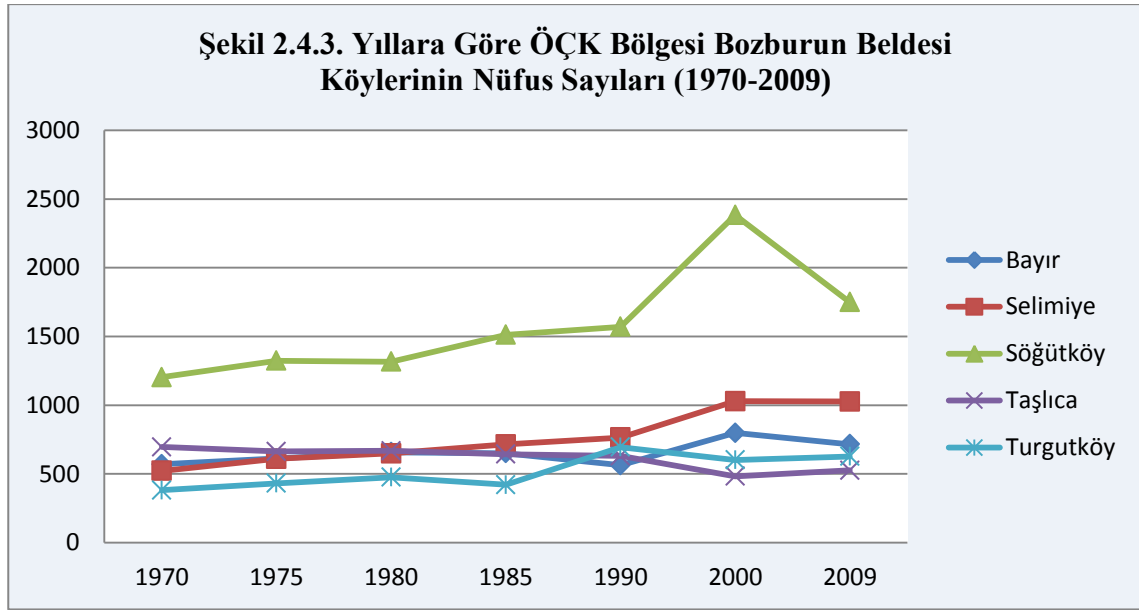

Kaynak: Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010 (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul>) & (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>) verilerinden derlenmiştir.

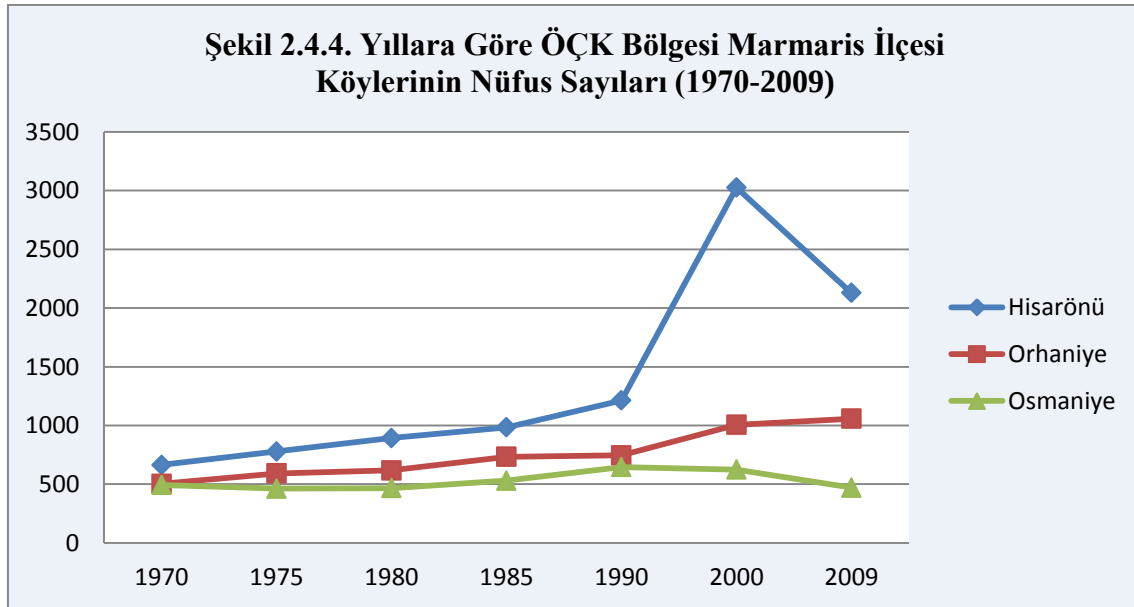
Şekil 2.4.2. Yıllara Göre ÖÇK Bölgesi Datça İlçesi Köylerinin Nüfus Sayıları (1970-2009)

Kaynak: Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010 (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul>) & (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Kaynak: Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010 (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul>) & (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Kaynak: Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010 (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul>) & (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Grafik 2.4.2, Grafik 2.4.3, Grafik 2.4.4'de ÖÇK Bölgesi'ndeki köy nüfuslarının değişimleri görülmektedir.

2.5 SOSYO - EKONOMİK YAPI

Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'nin sosyo - ekonomik yapı analizi ilgili kurum ve kuruluşlardan elde edilen veriler ile muhtar görüşmeleri kapsamında derlenen bulgulara dayanmaktadır. Bu değerlendirmede yerleşim birimlerinin idari yapı özellikleri veri toplamada belirleyici olmuştur. Genellikle il ve ilçe düzeyinde bazı sistematik kayıtlara ulaşılma ile birlikte, özellikle kırsal yerleşim birimleri olan köy ve beldelere ilişkin verilerin derlenmesinde muhtar beyanlarına dayalı bilgiler temel alınmıştır(Tablo 2.5.1-2.5.2- 2.5.3).

Datça Merkez ve Köyleri	Tablo 2.5.1. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Datça İlçesi Özet Sosyo - Ekonomik Yapı					
	Yerleşim Yeri	2009 Nüfus*	Hane Sayısı**	Kamusal Yapılar**	Altyapı**	Geçim Kaynakları**
	Datça Merkez	9958	3100	Kaymakamlık ve bağlı birimler, Adliye, Belediye, Hastane, İlk ve orta öğretim, Meslek Yüksek okulu, Jandarma, Polis, Liman ve Gümrük, PTT	İçme suyu şebekesi var, kanalizasyon var ama yeterli değil, atık su arıtma var	Turizm, Yatçılık, Tarım (Badem-Zeytin-Sebze), Balıkçılık, Arıcılık
	Cumalı	719	320	Muhtarlık, Cami, Jandarma Karakolu, Sağlık Evi, İlköğretim Okulu (1-8)	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Tarım (Zeytin-Badem), Pazarcılık
	Emecik	866	300	Muhtarlık, Cami, Jandarma Karakolu, Sağlık Evi, İlköğretim Okulu (1-3) Taşımali Eğitim	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Tarım (Badem-Zeytin-Sebze), Turizm, Hayvancılık
	Hızırşah	482	250	Muhtarlık, Cami, Eğitim Taşımali	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma sistemi kurulu olmasına rağmen faal değil	Arıcılık, Tarım (Badem-Zeytin), Doğal Bitki, Turizm, Hayvancılık
	Karaköy	786	286	Muhtarlık, Cami, İlköğretim Okulu (1-3) Eğitim Taşımali	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Tarım (Badem-Zeytin-Sebze), Balıkçılık, Arıcılık, Doğal Bitki
	Kızlan	1.039	400	Muhtarlık, Cami, İlköğretim(1-8) Sağlık Evi faal değildir.	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Pazarcılık, Tarım (Badem-Zeytin)
	Mesudiye	564	220	Muhtarlık, Cami, Sağlık Evi Eğitim Taşımali	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Arıcılık, Seracılık, Turizm
	Sındı	365	140	Muhtarlık, Cami. Eğitim Taşımali	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Arıcılık, Tarım (Badem-Zeytin), Turizm Hizmet Sektörü
	Yaka	577	250	Muhtarlık, Cami, Sağlık Evi, İlköğretim Okulu (1-3) Eğitim Taşımali	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Tarım (Badem-Zeytin), Arıcılık, Turizm, Hayvancılık, Balıkçılık
	Yazı	545	250	Muhtarlık, Cami Eğitim Taşımali	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Badem, Zeytin ve Zeytinyağı Üretimi, Balıkçılık

*2009 TÜİK ADNKS Verileri

** 2010 Belediye / Muhtar beyanları

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Belediye / Muhtar Görüşmeleri

Bozburun Beldesi ve Köyleri	Tablo 2.5.2. Datça-Bozburun ÖÇK Bölgesi Bozburun Beldesi Özet Sosyo-Ekonomik Yapı					
	Yerleşim Yeri	2009 Nüfus*	Hane Sayısı**	Kamusal Yapılar**	Altyapı**	Geçim Kaynakları**
	Bozburun Belde Merkezi	2.121	850	Belediye, Sağlık Ocağı, Jandarma, PTT, ilköğretim - Ortaöğretim Okulları, Liman Başkanlığı ve Gümrük	İçme Suyu Şebekesi var, Kanalizasyon Şebekesi yok, Foseptik var, Atıksu Arıtma yok	Yat - Tekne imalatı, Turizm, Tarım (Badem - Zeytin), Arıcılık
	Bayır	716	230	Cami, Sağlık Evi, İlköğretim okulu (1-8), Muhtarlık	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Arıcılık, Seracılık, Turizm
	Selimiye	1.026	510	Muhtarlık binası yoktur. Eğitim taşımalı, Cami var.	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Arıcılık, Turizm
	Söğüt	1.750	1.000	Muhtarlık, Sağlık Evi, Cami, ilköğretim okulu (1-8), PTT Acentesi	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Balıkçılık, Turculuk, Turizm, Arıcılık
	Taşlıca	526	170	Muhtarlık, Cami faaldir. Sağlık Evi ve okul kapalıdır. Eğitim taşımalıdır.	Kanalizasyon yok, Foseptik yok, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Balıkçılık, Hayvancılık, Arıcılık
	Turgut	627	185	Muhtarlık, Cami, İlköğretim Okulu (1-3) Taşımalı Eğitim	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Arıcılık, Turizm, Turculuk

*2009 TÜİK ADNKS Verileri

** 2010 Belediye / Muhtar Beyanları

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Belediye / Muhtar Görüşmeleri

Köy (Marmaris)	Tablo 2.5.3. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Marmaris İlçesi Köyleri Özet Sosyo - Ekonomik Yapı					
	Yerleşim Yeri	2009 Nüfus*	Hane Sayısı**	Kamusal Yapılar**	Altyapı**	Geçim Kaynakları**
	Hisarönü	2.129	1700	Muhtarlık, Sağlık Evi, 3 İlköğretim Okulu	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Arıcılık, Turizm, Balıkçılık
	Orhaniye	1.058	400	Muhtarlık, Sağlık Evi, İlköğretim Okulu	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Arıcılık, Turizm
	Osmaniye	470	158	3 Cami bulunmaktadır. Muhtarlık binası, sağlık evi ve okul bulunmaktadır.	Kanalizasyon yok, Foseptik var, İçme Suyu Şebekesi var, Arıtma yok	Arıcılık, Turizm (Kısmi Gelir)

*2009 TÜİK ADNKS Verileri

** 2010 Muhtar Beyanları

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Muhtar Görüşmeleri

Ayrıca, her yerleşim birimini betimleyen veriler, ilgili yerleşim yeri adları altında alt başlıklarda ayrıntılı olarak verilmiştir.

2.5.1 Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'nde Bulunan Yerleşim Yerleri

2.5.1.1 Datça İlçe Merkezi

Datça İlçe Merkezi'nde 2009 nüfus sayımına göre 9.958 kişi yaşamaktadır. İlçe, kamu kuruluşu olarak merkezi ve yerel yönetimin ilçe ölçeğinde olmasını gerekli gördüğü asgari kurumlara sahiptir. Merkezi kamu kuruluşları Datça Kaymakamlığı çatısı altında örgütlenmiştir. Yerel kamu kuruluşları ise Datça Belediyesi çatısı altında örgütlenmiştir. İlçede içme suyu şebekesi ve kanalizasyon altyapısı mevcuttur. Datça Devlet Hastanesi ilçe çapında hizmet vermektedir. Eğitim altyapısı ilköğretim ve ortaöğretim kurumları ile 1 meslek yüksek okulundan oluşmaktadır.

Datça İlçesi'nde turizm, yatçılık, balıkçılık, badem ve zeytin üretimi ilçe ekonomisinin temel taşlarını oluşturmaktadır.

Datça İlçesi'nde ticari işletme olarak 24 ekmek bayii, 3 fırın, 45 dükkan, 29 bakkal, 4 kasap, 2 tavukçu, 3 balıkçı, 1 hububatçı (zahireci), 1 uncu, 2 kepek ve hayvan yemi satıcısı, 6 manav, 1 içki ve tütün satış yeri, 26 içki ve tütün satan gişe (büfe benzeri), 4 pastane, 3 manifaturacı, 2 tuhafiyeci ve düğmecisi, 2 erkek konfeksiyoncusu, 2 kadın konfeksiyoncusu, 2 çocuk konfeksiyoncusu, 6 genel konfeksiyoncu, 1 erkek ayakkabıcı, 1 kadın ayakkabıcı, 1 çocuk ayakkabıcı, 3 genel ayakkabıcı, 1 deri giyim eşyası satış yeri, 1 şapkacı ve kasketçi, 4 mobilya satış mağazası, 2 halı kilim mağazası, 4 radyo - pikap - televizyon satıcısı, 2 buzdolabı - çamaşır makinesi mağazası, 2 züccaciye ve çini mağazası, 2 kullanılmış ev eşyası satıcısı, 3 elektrikli aletler satıcısı, 2 hırdavatçı, 1 madeni ev eşyası satıcısı ve 3 diğer ev eşya satıcısı faaliyet göstermektedir (Kaynak: Datça Esnaf ve Sanatkarlar Odası 2010).

Datça'nın Reşadiye Mahallesi'nde 1, Kızılan Köyü'nde 2, Yaka ve Karaköy'de 1 zeytinyağı imalathanesi bulunmaktadır.

Datça İskele Mahallesi'nde 3 hazır beton üretim tesisi, İskele Mahallesi'nde ve Mesudiye Köyü'nde birer taş ocağı faaliyet göstermektedir.

Datça Liman Başkanlığı'na bağlı 300 özel tekne, 43 ticari yat, 32 yolcu motoru, 250 balıkçı teknesi ve 224 gemi adamı bulunmaktadır.

Datça İlçesi'nde turistik tesis olarak yatak kapasitesi 106 olan üç yıldızlı 1 otel, yatak kapasitesi 24 olan 1 apart otel, toplam yatak kapasiteleri 275 olan 2 otel, yatak sayısı 16 olan 1 adet pansiyon ve 1 restoran bulunmaktadır. Yine ilçe içinde 4 farklı bölgede kayıt dışı olarak faaliyet gösteren 28 bungolov ev mevcuttur. Bölgeyi ziyaret eden turist sayısı bilinmemektedir. (Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı 2010).

Datça İlçesi'nin tarım arazisi miktarı 30.000 dekadır. İlçenin en önemli tarımsal ürünü bademdir. Türkiye toplam badem üretiminin % 13'ü Datça gerçekleştirmektedir. Badem üretim miktarı 13.000 dekar arazi üzerinde 500 ton iç badem ve 1.000 ton çağla

bademden oluşmaktadır. Diğer önemli tarımsal ürün zeytindir. 800 dönüm zeytin bahçesi bulunmaktadır. 1.120 ton zeytinyağı üretilmektedir. 3.500 dekada 100 ton domates, 1.000 dekada 4.000 ton patates, 1.000 dekada 4.000 ton karpuz ve az miktar buğday yetiştirilmektedir. 1.780 dekarlık alanda organik badem ve zeytin yetiştirilmektedir (Kaynak: Tarım Bakanlığı, 2010).

2.5.1.2 Cumalı Köyü

Köy 320 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu binası olarak 1 muhtarlık binası, 2 cami, 1 Jandarma Karakolu, bir ebe hemşirenin hizmet verdiği sağlık evi ve 1-8 yıl arası eğitim veren 1 ilkokul bulunmaktadır. Köy içinden ve komşu köylerden taşımali sistemle öğrenci gelmektedir. Yangınla mücadele için tesis ve araç yoktur.

Altyapı olarak kanalizasyon sistemi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır. İçme suyu şebekesi bulunmaktadır. Lakin tesisatın yenilenmesi gerekmektedir. Arıtma sistemi yoktur. Katı atıklar ve çöpler toplanmaktadır.

Köyde faal sivil toplum kuruluşu bulunmamaktadır. Kooperatif olarak Su Ürünleri ve Minibüsçüler Kooperatifleri faaliyet göstermektedir. Cumalı - Datça arasında düzenli minibüs seferleri mevcuttur. Cumalı'dan sabah 07: 00 akşam 17: 00, Datça'dan sabah 07: 30 akşam 17:30 saatleri arasında sefer düzenlenmektedir. Ayrıca köyden saat 07: 00'da Muğla Merkez'e kalkan minibüs, Muğla'dan köye saat 15: 30'da dönmektedir.

Köyde esnaf olarak 4 marangozhane, 1 demir doğrama atölyesi, 2 fırın, 5 market, 10 restoran, 3 kafeterya, 4 kahvehane ve 1 zeytinyağı imalathanesi bulunmaktadır. Cuma günü köyde pazar kurulmaktadır. Balıkçı barınağı vardır. 5 hane balıkçılıkla geçinmektedir.

Turizm tesisi varlığı olarak; toplam 400 yatak kapasitesine sahip 10 pansiyon-apart otel turistlere hizmet vermektedir. 1 tur teknesi, 15 balıkçı teknesi vardır. Yaz mevsiminde köyün nüfusu 2 kattan fazla artmaktadır (Kaynak: Cumalı Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.3 Emecik Köyü

Köy 300 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu binası olarak 1 muhtarlık binası, 2 cami, yaz sezonunda hizmet veren 1 Jandarma Karakolu, 1-3 sınıflar arası ve okul öncesi eğitim veren 1 ilkokul ve 1 sağlık evi bulunmaktadır. Aile hekimliği kapsamında haftada 2 gün doktor gelmektedir. Köyün öğrencileri eğitimlerine taşımali sistemle Datça Reşadiye'de devam etmektedir. Telefon santral binası vardır. Yangına müdahale için su tankı olan 1 araç bulunmaktadır.

Kanalizasyon sistemi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır. İçme suyu şebekesi mevcuttur. Atıksu arıtma tesisi yoktur. Çöpler, köy tüzel kişiliğine ait traktör vasıtasıyla toplanılmaktadır.

Sivil toplum kuruluğu yoktur. Köyde kurulu Minibüsçüler ve Taksiciler Kooperatifi faaldır. Emecik - Datça arası düzenli minibüs seferi bulunmaktadır. Emecik'ten sabah 07: 30 akşam 22:00, Datça'dan sabah 07:30 akşam 12:00 saatleri arsında minibüs hareket etmektedir.

Köyde 15 hane arıcılık, 65 hane badem üretimi, 15 hane hayvancılık, 30 aile turizm işletmeciliği ve köyün geneli sebze üreticiliği yaparak geçimini temin etmektedir. Köyde 200'e yakın büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Haftada 3 gün (Salı, Perşembe, Pazar) Pazar kurulmaktadır.

Köyde turistik tesis olarak yatak kapasitesi 450 olan 1 otel ve yatak kapasitesi 250 civarında olan 20 pansiyon bulunmaktadır. Esnaf olarak 6 restoran, 5 kahvehane, 6 market, 3 marangozhane, 1 demir doğrama atölyesi ve 1 fırın hizmet vermektedir.

Köyün çözülmesi gereken en acil sorununun "atık su arıtma sistemi" eksikliği olduğu beyan edilmiştir (Kaynak: Emecik Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.4 Hızırşah Köyü

Köy 250 haneden oluşmaktadır. Muhtarlık, cami, kahvehane aynı binada faaliyet göstermektedir. Müstakil bir cami yapılması istenmektedir. Sağlık evi yoktur. Köye haftada 1 gün, aile hekimliği uygulaması kapsamında doktor gelmektedir. Yangınla mücadele için araç ve tesis yoktur.

Köyde içme suyu şebekesi bulunmakla birlikte, yaz sezonunda ihtiyaç karşılamamaktadır. Yaz mevsiminde köyün nüfusu 2 kat artmaktadır. Bu artış gten değil, dışarıda yaşayan köy mensuplarının geri dönüşünden kaynaklanmaktadır. Atıksu arıtma altyapısı kurulmuş, fakat maddi yetersizliklerden ve personel eksikliğinden alıştırılamamaktadır. p KÖY - DES aracı tarafından toplanmaktadır.

Köyde sivil toplum kuruluğu yoktur. Kooperatif olarak Hızırşah Tarımsal Kalkınma ve Minibüsçüler Kooperatifi faaliyet halindedir. Datça - Hızırşah arsında düzenli minibüs seferleri düzenlenmektedir. Hızırşah'tan sabah 07:00 akşam 19:00, Datça'dan sabah 07:00 akşam 19:00 saatleri arası minibüs bulmak mümkündür.

Köyün temel geçim kaynakları sırasıyla arıcılık, badem ve zeytin gelirlerinden oluşmaktadır. Turizm, hayvancılık ve doğal bitki toplayıcılığından kısmi gelir elde edilmektedir. Tarımsal altyapı olmasına rağmen, sulu tarıma geçilememesi özellikle tarla tarımı gelişimi engellemektedir. Köydeki hanelerin hepsi badem ve zeytin üretmektedir. Yine köyde 65 hane arıcılık, 13 hane hayvancılık, 2 hane besicilik ve 10 hane doğal bitki (kekik, defne, keçiboynuzu vs.) toplama içinden gelir elde etmektedir. Köyde 110 büyükbaş, 400 kkbaş (keçi) hayvan bulunmaktadır. Balıkçılık, tekne imalatı, sebze üreticiliği, seracılık ve turistik tesis bulunmamaktadır.

Turizm gelirleri ise; turizm sezonunda işçilikten ve seyyar tezgahlarda satılan yöresel ürün ile doğal bitki satışından elde edilen gelirlerden oluşmaktadır. Seyyar tezgahlar yasaklandığı için bir gelir kaybı söz konusudur. Cuma ve Perşembe günleri köyde küçük ölçekli yerel pazar kurulmaktadır.

Köyde 4 bakkal ve 2 kahvehanenin dışında esnaf bulunmamaktadır. Eski okul binasında köy muhtarlığınca yapılan çalışmalarla, geleneksel ipek böceği yetiştiriciliği ve ipek dokumacılığı canlandırılmaya çalışılmaktadır.

Yine Köy Muhtarlığınca Datça İlçesi'nin tek mesire yeri olma özelliğine sahip, orman idaresinden kiralanmış alanda projelendirilme yapılmış ve gerekli yasal izinleri alınmış olmasına rağmen; mesire yeri maddi imkansızlıklar nedeniyle faaliyete geçirilememiştir (Kaynak: Hızırşah Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.5 Kara Köyü

Köy 286 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu kuruluşu olarak muhtarlık, yat limanı, balıkçı barınağı ve 1-3 sınıflara eğitim veren 1 ilköğretim okulu bulunmaktadır. Köyün öğrencileri eğitimlerine taşınmalı sistemle Datça İlçesi Reşadiye Mahallesi'nde devam etmektedir.

Köyde altyapı olarak; içme suyu şebekesi mevcuttur. Kanalizasyon şebekesi bulunmamaktadır. Foseptik kullanılmaktadır. Katı atık ve çöpler köy tüzelkişiliği tarafından toplanmaktadır. Arıtma tesisi bulunmamaktadır.

Köyde sivil toplum kuruluşu yoktur. Datça - Karaköy arasında sabah 07:30 akşam 17:00 saatleri arasında, her saat başı minibüs seferi bulunmaktadır.

Köyün temel geçim kaynaklarını tarla sebzeçiliği, badem, zeytin, arıcılık ve balıkçılıktan elde edilen gelirler oluşturmaktadır. Köyde tüm hanelerin badem ve zeytini bulunmaktadır. 10 hane arıcılıkla, 20 hane balıkçılıkla geçimini temin etmektedir. Doğal bitki toplayıcılığı diğer bir gelir kaynağıdır. Bu ürünler Datça Pazarı'nda satışa sunulmaktadır.

Köyde iskele ve yat limanı bulunmasına rağmen, köy halkının turizmden elde ettiği gelir kayda değer değildir. Turistik tesis yoktur.

Köyde ticari işletme olarak 4 bakkal ve 2 kahvehane bulunmaktadır. Balıkçı barınağı küçük balıkçı teknelerine hizmet vermektedir.

Köyün temel sorunlarının, imar planı ve sosyal tesis eksikliği olduğu beyan edilmiştir (Kaynak: Kara Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.6 Kızlan Köyü

Köy 400 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu binası olarak 1 muhtarlık binası, 1 cami, 1-8 yıl arası eğitim veren 1 ilkokul ve halihazır personeli olmayan 1 sağlık evi bulunmaktadır. Köye aile hekimliği kapsamında haftada 2 gün doktor gelmektedir. Köy içinde mahalleler arası taşımali eğitim uygulanmaktadır. PTT, Jandarma, STK, kooperatif ve yangınla mücadele için herhangi bir yapılanma bulunmamaktadır.

Köyde kanalizasyon sistemi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır. İçme suyu şebekesi olmakla birlikte tesisatın yenilenmesi gerekmektedir. Çöp köy tüzel kişiliğine ait traktöre bağlanan römork vasıtasıyla toplanılmaktadır.

Kızlan - Datça arası düzenli minibüs seferi bulunmaktadır. Kızlan'dan sabah 08:00 akşam 16:00, Datça'dan sabah 08:15 akşam 17:00 saatleri arasında minibüs hareket etmektedir.

Köyde ticari işletme olarak 2 market, köy tüzel kişiliğine ait 1 fırın, 5 kahvehane, 2 marangozhane ve 1 demir doğrama atölyesi bulunmaktadır.

Köyde arıcılık ve balıkçılıkla uğraşan hane bulunmamaktadır. Köyün denize kıyısı olmasına rağmen iskelesi yoktur. Bütün hanelerin badem ağacı olmakla birlikte yeterli verim alınamamaktadır. Bütün haneler zeytin üretiminde bulunmaktadır. Hayvancılık, hane ihtiyacına yönelik yapılmaktadır. 6 hane hayvancılıktan geçimini sağlamaktadır. Seracılık gelişmemiştir. Köyde komşu yerleşim yerlerinde kurulan pazarlarda, seyyar pazarcılıktan geçimini sağlayan hane sayısı oldukça fazladır. Turizmle uğraşan hane yoktur ve köy turizmden herhangi bir ekonomik girdi sağlamamaktadır.

Köyün temel gelir kaynakları tarım (zeytin, badem) ve pazarcılık faaliyetlerinden oluşmaktadır.

Köyde yapım inşaatı devam eden 'Çok Amaçlı Köy Konağı' için destek beklenmektedir (Kaynak: Kızlan Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.7 Mesudiye Köyü

Köy 5 mahalle, 220 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu binası olarak 1 muhtarlık binası, 2 cami ve kadrolu ebe hemşiresi olan 1 sağlık evi bulunmaktadır. Köye aile hekimliği kapsamında haftada 2 gün aile doktoru gelmektedir. Köyde okul bulunmamaktadır; öğrenciler taşımali sistemle Datça'nın Reşadiye Mahallesi'nde eğitim görmektedir. Yangınla mücadele için merkez ve araç yoktur.

Köyün kanalizasyon sistemi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır. Arıtma tesisi yoktur. Katı atıklar ve çöpler Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından toplanmaktadır. İçme suyu

şebekesi vardır ama su kapasitesi yeterli değildir. Yeni Su Kuyusu açılması için resmi başvuruda bulunulmuştur.

Köyde Sivil toplum kuruluşu bulunmamaktadır. Kooperatif olarak, Minibüsçüler Kooperatifi faaliyet halindedir. Bu kooperatife bağlı minibüsler Mesudiye - Datça arasında düzenli yolcu taşımaktadır.

Köyde 60 hane arıcılık, 20 hane seracılık, 30 hane pansiyonculuk ve 5 hane balıkçılık yaparak geçimini temin etmektedir. Köyde 500-600 arasında yatak kapasitesine sahip 35-40 civarında pansiyon-restoran bulunmaktadır. Yine köyde 2 tur teknesi, 12 küçük balıkçı teknesi, 2 restoran, 6 kafeterya ve 3 market yer almaktadır.

Köyün temel geçim kaynakları arıcılık, seracılık ve turizm faaliyetlerinden elde edilen gelirlerden oluşmaktadır. Kısmi sebze, badem ve zeytinyağı üretimi yapılmaktadır. Hayvancılık sınırlıdır, köyde toplam 30-40 arası büyükbaş hayvan mevcuttur.

Köyün en temel sorununun altyapı ve imar planı eksikliği olduğu beyan edilmiştir (Kaynak: Mesudiye Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.8 Sındı Köyü

Köy 140 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu binası olarak 1 muhtarlık binası ve 1 cami bulunmaktadır. Sağlık evi yoktur. Haftada 2 yarım gün aile doktoru gelmektedir. Okul yoktur. Köyün öğrencileri taşımali sistemle Cumali Köyü'nde eğitim görmektedir. Yangınla mücadele için çok amaçlı su tankeri bulunmasına rağmen, çekici yoktur. Çekici vasfıyla traktör müracaatında bulunulmuştur.

Köyün kanalizasyon şebekesi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır. Katı atıklar ve çöpler toplanmaktadır. İçme suyu mevcut ancak yetersizdir, şebekenin çevresinde yer alan fosseptiklerden içme suyu şebekesine sızıntı olması tehlikesi yüksektir. Kanalizasyon için yetkili makamlara müracaat yapılmıştır. Arıtma sistemi yoktur.

Köyde sivil toplum kuruluşu yoktur. 60 üyeli Sındı Kalkınma Kooperatifi faaliyet halindedir.

Sındı-Datça arasında düzenli minibüs seferi mevcuttur. Sındı'dan sabah 08:00, Datça'dan sabah 10:00 akşam 17:00 saatleri arasında araç hareket etmektedir.

Köyde ticari işletme olarak 3 kişinin çalıştığı 1 zeytinyağı işleme atölyesi, 1 demir doğrama atölyesi, 1 bakkal ve mülkiyeti köy tüzel kişiliğine ait 2 kahvehane bulunmaktadır. Seracılık ve hayvancılıkla uğraşan hane yoktur. Su olmadığı için tarım çok sınırlı yapılmaktadır ve hane içi tüketime yöneliktir. 40 hane geçimini arıcılıktan sağlamaktadır. Köyde yerleşik hanelerin hepsi zeytin ve badem üretiminde bulunmaktadır. Köyün denize kıyısı yoktur.

Turizm işletmeciliği faaliyeti yoktur, sadece yaz sezonunda köyün gençleri işçi olarak turizm sektöründe çalışmaktadır.

Köyün geçim kaynakları bal, badem, zeytin ve zeytinyağı üretiminden elde edilen gelirlerinden oluşmaktadır.

Köyün çözülmesi istenen öncelikli sorunları yol ve su olarak beyan edilmiştir (Kaynak: Sındı Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.9 Yaka Köyü

Köy 250 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu binası olarak 1 muhtarlık binası, 2 cami, inşaat halinde 1 sağlık evi ve 1-3 sınıflara eğitim veren 1 ilkokul bulunmaktadır. Köyün öğrencileri eğitimlerine taşınmalı eğitim sistemiyle Cumalı Köyü İlkokulu'nda devam etmektedir. Köy Kumyer ve Palamutbükü Mahalleleri'nden oluşmaktadır. Jandarma Karakolu için yer tahsis edilmiştir ve karakol taşınma aşamasındadır.

Köyün kanalizasyon sistemi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır. İçme suyu şebekesi mevcuttur, ancak yeterli değildir. Atık su arıtma projesi yapılmış, uygulama aşamasındadır. Çöpler, Özel İdare'nin çöp arabasıyla toplanmaktadır.

Köyde sivil toplum kuruluşu bulunmamaktadır. Eğitimin, profesyonel sanatçılarca verildiği Sanat Kültür Merkezi Sanat Atölyeleri sivil oluşum olarak değerlendirilebilir.

Minibüsçüler Kooperatifi faal durumdadır. Yaka-Datça arasında düzenli minibüs seferi yapılmaktadır. Yaka'dan sabah 07:30 akşam 20:00, Datça'dan sabah 11:00 akşam 22:00 saatleri arında araç kalkmaktadır.

Köyde 1 bal paketleme atölyesi ve ticari işletme olarak 1 bal paketleme tesisi, 15 restoran, 5 kafeterya, 2 kahvehane, 1 turistik hediyelik eşya satış dükkanı, 5 market ve 1 zeytinyağı sıkma atölyesi bulunmaktadır. Zeytinyağı atölyesi sezonluk faaliyet göstermektedir ve atölyede 5 kişi çalışmaktadır. Köyde Pazar günleri yerel pazar kurulmaktadır.

Turistik tesis olarak 200 yatak kapasiteli 3 otel ve 300 yatak kapasiteli 50'ye yakın pansiyon mevcuttur.

Köyde 20 hane arıcılık, 20 hane hayvancılık, 45 hane turizm ve 2 hane balıkçılık faaliyetlerinden geçimini temin etmektedir. Aynı zamanda köydeki tüm haneler badem ve zeytin üretmektedir. Köyün temel gelir kaynakları badem, turizm, arıcılık, zeytin ve hayvancılık faaliyetlerinden oluşmaktadır. Yine köylülerce kırsal alandan toplanarak seyyar tezgahlarda satılan defne, kekik, adaçayı, keçiboynuzu ve taş fırın ekmeği ilave bir gelir oluşturmaktadır.

Köyün temel probleminin, imar planı eksikliği olduğu beyan edilmiştir. İmar planı eksikliği köyde kaçak ve çarpık yapılaşmaya neden olmaktadır. Köy göç almaktadır, özellikle turizm sezonunda köyün nüfusu 6 kat artmaktadır. Diğer bir sorun ise arıtma tesislerinin olmayışıdır (Kaynak: Yaka Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.10 Yazı Köyü

Köy 250 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu binası olarak 1 köy konağı ve muhtarlık binası, 2 cami ve mülkiyeti köy tüzel kişiliğine ait 1 misafirhane bulunmaktadır. Sağlık evi yoktur. Sağlık hizmeti Cumalı Köyü Sağlık Evi'nden sağlanmaktadır. Okul yoktur. Öğrenciler taşınmalı sistemle Cumalı Köyü'nde eğitim görmektedir. Yaz sezonunda Jandarma Karakolu görev yapmaktadır. Köy, okuma yazma oranın yüksekliğiyle dikkat çekmektedir. Yaz mevsiminde köy haricinde yaşayanların geri dönmesiyle köyün nüfusu ikiye katlanmaktadır. Yangınla mücadele için traktöre bağlı çok amaçlı 1 su tankeri mevcuttur.

Köyün kanalizasyon sistemi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır. Su şebekesi mevcuttur ancak yetersizdir. Arıtma sistemi yoktur. Çöp Köy Hizmetler Birliği'nin tahsis ettiği araçla, köy tüzel kişiliğinin istihdam ettiği personel tarafından toplanmaktadır.

Sivil toplum kuruluşu olarak Yazı Köyü ve Knidos'u Güzelleştirme Derneği ve Zeytinyağı Üreticileri Kooperatifi faaliyet göstermektedir.

Yazı - Datça ve Yazı - Muğla arasında minibüs seferleri vardır. Yazı'dan sabah 07:00 da Muğla'ya hareket eden minibüs, Muğla'dan saat 15:30'da tekrar Yazı'ya dönmektedir. Cumartesi-Pazar günleri bu hat çalışmamaktadır. Yazı'dan Datça'ya sabah 07:00 öğlen saat 14:00, Datça'dan Yazı'ya 12:00-17:00 saatleri arasında düzenli minibüs seferi bulunmaktadır.

Knidos Tarihi Kenti köy sınırları içinde yer almasına rağmen, köyün turizmden geliri çok azdır. Köyde otel, pansiyon, restoran vb. hiçbir tesis bulunmamaktadır. Köyde ticarethane olarak 3 market, 5 kahvehane, 1 kafeterya, 1 marangozhane ve 1 zeytinyağı üretim atölyesi bulunmaktadır. Köyde Cuma günleri pazar kurulmaktadır.

Köyün % 90'ının geliri bademden, % 10'da zeytinyağı üretiminden elde edilmektedir. 15 hane arıcılık, 10 hane balıkçılıktan gelir elde etmektedir. Köyde 10-12 küçük balıkçı teknesi bulunmaktadır. Hayvancılık ve seracılık yoktur. Sebze üretimi hane içi ihtiyaçları ancak karşılamaktadır.

Köy halkı tarafından defne, adaçayı, kekik, keçiboynuzu ve nane toplanmaktadır ve Knidos'a giden yol üzerinde açılan yaklaşık 20 seyyar tezgahta satışa sunulmaktadır.

Köyün en önemli sorunu olarak iskele olmayışı ve gelen misafirlerin ağırlanabileceği restoran-kafeterya benzeri bir tesisin olmaması olarak belirtilmiştir (Kaynak: Yazı Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.11 Bozburun Beldesi

Bozburun Beldesi belde belediyesine bağı Avlana, Yeşilova ve İskele Mahalle Muhtarlıklarından oluşmaktadır. Beldenin nüfusu 2009 yılı nüfus sayımına göre 2.121 kişidir. Bu nüfusun önemli bir kesimi emeklilerden oluşmaktadır. Kamu kuruluşu olarak belde belediyesi, ilk ve orta öğretim kurumları, sağlık ocağı, PTT acentesi, itfaiye, Bozburun Gümrük Müdürlüğü gibi kurumlar öne çıkmaktadır.

Bozburun Beldesi'nin geçim kaynakları arasında balıkçılık, yatçılık, gemi ve tekne imalatı, turizm faaliyetleri, badem ve zeytin üretimi öncelik taşımaktadır.

Bozburun Beldesi'nde ticari işletme olarak 11 restoran, 12 market, 3 kahvehane, 1 kırtasiye, 6 hediyelik eşya satış yeri, 4 nalbur, 3 mobilyacı, 3 döner salonu, 1 kuyumcu, 2 beyaz eşya satış yeri, 3 kaynakçı, 3 kasap, 1 elektrik malzemesi satış yeri, 3 berber, 1 bakkal, 1 internet kafe, 2 balık malzemesi satış yeri, 2 kamaracı, 1 alüminyumcu, 8 marangoz, 2 çekek işletmesi, 1 sıhhi tesisat satış yeri, 3 butik, 1 tekstil ürünleri, 1 döşemeci, 2 ekmek fırını, 1 polyesterci, 1 yat işletmeciliği, 2 tamirci, 1 deniz malzemeleri satış yeri, 5 çay bahçesi, 3 halıcı ve 1 tornacı hizmet vermektedir (Kaynak: Bozburun Belediyesi Zabıta Müdürlüğü, 2010).

Yat, tekne ve gemi imalatı sektöründe 35 tersane ve 18 tane yapım yeri faaliyet göstermektedir (Kaynak: Bozburun Belediyesi Zabıta Müdürlüğü, 2010).

Bozburun Beldesi'nde turizm faaliyetleri kapsamında %70 oranında yatçılık hakimdir, % 30 oranında ise pansiyon, apart ve restoran işletmeciliği yer almaktadır. Turistik tesis olarak toplam yatak kapasitesi 193 olan; 13 pansiyon, 5 apart, 1 yat kulübü ve 2 otel bulunmaktadır (Kaynak: Bozburun Belediyesi Zabıta Müdürlüğü, 2010).

2.5.1.12 Bayır Köyü

Köy 230 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu kuruluşu olarak muhtarlık, 1 cami, sağlık evi ve 1 - 8 sınıflara eğitim veren ilköğretim okulu bulunmaktadır. Köye haftada 2 gün, aile hekimliği uygulaması kapsamında doktor gelmektedir.

Köyün kanalizasyon şebekesi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır. Arıtma sistemi yoktur. İçme suyu şebekesi bulunmaktadır.

Köyden Marmaris'e düzenli minibüs seferleri bulunmaktadır. Bayır'dan sabah 07:00 - akşam 15:00, Marmaris'ten sabah 10:00 - akşam 18:00 saatleri arasında minibüs hareket etmektedir.

Köyün temel geçim kaynağını arıcılıktan elde edilen gelirler oluşturmaktadır. Köyde 150 hane arıcılık ve 1 hane balıkçılık yapmaktadır. Seracılık ve turizmden kısmi gelir elde edilmektedir. Hayvancılık ve tarla tarımıyla uğraşan hane yoktur.

Köyde esnaf olarak 4 market, 2 marangozhane, 1 hediyeelik eşya mağazası ve 2 kahvehane bulunmaktadır (Kaynak: Bayır Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.13 Selimiye Köyü

Köy 510 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu binası olarak 1 muhtarlık binası, 2 cami ve 1 - 8 sınıflar arası eğitim veren 1 ilköğretim okulu bulunmaktadır. Taşımalı eğitim yoktur. 1 sağlık evi ve 1 ebe hemşire hizmet vermektedir. PTT acenteliği talebi olumlu karşılanmış, kurulma aşamasındadır.

Köyün kanalizasyon şebekesi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır. Arıtma sistemi yoktur. Bununla birlikte köyde bulunan 4 turistik tesisin kendilerine özel arıtma sistemleri bulunmaktadır. Su şebekesi var ama altyapısı eski ve yetersizdir.

Köyde Minibüsçüler, Yatçılar, Küçük Esnaf ve Sanatkarlar olmak üzere üç kooperatif bulunmaktadır. Sivil toplum kuruluşu olarak sadece 'Selimiye Köyü güzelleştirme Derneği' hizmet vermektedir.

Selimiye - Marmaris arasında düzenli minibüs seferleri düzenlenmektedir. Selimiye'den sabah 07:00 akşam 17:30, Marmaris'ten sabah 10:30 akşam 17:30 saatleri arasında araç bulmak mümkündür.

Köyün turizm varlığı Yatçılar Kooperatifine bağlı 7 tane tur teknesi, 9 motel, 10 apart otel ve 11 pansiyon-restoran ve bu tesislere ait toplam 1.200 yatak kapasitesinden oluşmaktadır.

Köyde esnaf olarak 8 restoran, 7 market, 2 butik, 7 kafeterya, 3 emlakçı, 10 marangozhane ve tekne imalatçısı, 4 demir doğramacı, 2 halıcı, 3 bijuteri, 6 stant (gümüşçü), 2 kasap ve 1 eczane bulunmaktadır

Köyün temel geçim kaynaklarını turizm, tekne imalatçılığı, balıkçılık ve hayvancılık oluşturmaktadır. 200 kadar küçük balıkçı teknesi bulunmaktadır. Köyün yaklaşık % 15-20'si hayvancılıkla uğraşmaktadır. Köy dışarıdan göç almaktadır. Yaz mevsiminde köyün nüfusu dört kat artmaktadır.

Köyün öncelikli sorunlarının İmar planı, altyapı, yol, elektrik ve iskele yetersizliği olduğu beyan edilmiştir (Kaynak: Selimiye Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.14 Söğüt Köyü

Köy 1.000 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu kuruluşu olarak muhtarlık, sağlık evi, 1 cami, PTT acentesi ve 1 - 8 sınıflara eğitim veren 1 ilköğretim okulu bulunmaktadır. Sağlık evinde kadrolu 1 ebe hemşire görev yapmaktadır ve haftada 2 gün aile hekimi gelmektedir.

Köyün kanalizasyon şebekesi bulunmamaktadır. Foseptik kullanılmaktadır. Katı atık ve çöpler toplanmaktadır. İçme suyu şebekesi bulunmaktadır.

Söğüt - Marmaris arası düzenli minibüs seferi yapılmaktadır. Minibüsler Söğüt'ten sabah 6:30 akşam 17:00, Marmaris'ten sabah 10:00 akşam 19:30 saatleri arasında hareket etmektedir.

Köyün 300 hanesi balıkçılık ve turculukla, 7 hanesi ise arıcılıkla geçimini sağlamaktadır. Köyün temel geçim kaynağını arıcılıktan elde edilen gelirler oluşturmakla birlikte, turizmden de önemli düzeyde girdi sağlanmaktadır. Turistik tesis olarak 15 pansiyon ve bu pansiyonlara ait 300 yatak kapasitesi bulunmaktadır.

Köyde esnaf vasfında 13 market, 3 Marangozhane, 3 demir-alüminyum doğrama atölyesi, 10 restoran ve 5 kafeterya bulunmaktadır (Kaynak: Söğüt Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.15 Taşlıca Köyü

Köy 170 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu kuruluşu olarak muhtarlık ve 1 cami bulunmaktadır. Sağlık ocağı binası bulunmakla birlikte personel yokluğundan kapalıdır. Haftada 2 gün aile hekimi gelmektedir. Mevcut okul binası hizmete kapalıdır. Köyün öğrencileri Söğüt Köyü'nde taşınmalı sistemle eğitim görmektedir.

Köyde kanalizasyon şebekesi, foseptik ve arıtma sistemi yoktur. İçme suyu şebekesi mevcut olmakla birlikte yetersizdir. Katı atık ve çöpler haftada bir gün toplanılmaktadır.

Taşlıca - Marmaris arasında düzenli minibüs seferleri yapılmaktadır. Sabah 07:00, akşam 15:00 saatleri arasında araç bulmak mümkündür.

Köyde 40 hane balıkçılıktan, 2 hane arıcılıktan geçimini temin etmektedir. Yine hayvan yetiştiriciliğinden elde edilen gelirler diğer önemli bir kalemi oluşturmaktadır. 3.500 büyükbaş, 4.000 küçükbaş hayvan bulunmaktadır. 30 balıkçı teknesi vardır.

Turizmden gelir elde edilmemektedir. Köyde esnaf olarak 3 market ve 3 kahvehane bulunmaktadır (Kaynak: Taşlıca Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.16 Turgut Köyü

Köy 185 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu kuruluşu olarak 1 sağlık evi, 1 cami, 1 muhtarlık binası ve 1.2.3 sınıflar ile ana sınıfı eğitimi veren 1 ilkökul bulunmaktadır. Köyün öğrencileri eğitimlerine taşınmalı sistemle Orhaniye Köyü'nde devam etmektedir. Lise eğitimi Marmaris İlçe Merkezi'nde verilmektedir. PTT acentesinin çok yakın bir zamanda faaliyete geçeceği belirtilmiştir.

Köyün kanalizasyon şebekesi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır. Çöpleri köy muhtarlığına ait kamyon toplamaktadır. Arıtma sistemi yoktur. İçme suyu şebekesi bulunmakla birlikte, şebeke eski ve su deposunun kapasitesi yetersizdir.

Köyde kooperatif ve sivil toplum kuruluşu bulunmamaktadır.

Turgut - Marmaris arası minibüs çalışmaktadır. Minibüsler Turgut'tan sabah 07:30 akşam 15:30, Marmaris'ten sabah 10:00 akşam 19:30 saatlerinde hareket etmektedir.

Köyün 150 hanesi geçimini arıcılıktan temin etmektedir. Köyde 5 küçük tekne bulunmaktadır. Balıkçılığın köy ekonomisine katkısı yok denecek kadar azdır.

Yine köyde turizme yönelik 15 mavi yolculuk teknesi, 6 tur teknesi, inşaat halinde bir 7 yıldızlı bir otel, 6 apart otel, 15 sezonluk restoran ve 100 yatak kapasitesi bulunmaktadır. Köyde iskele bulunmasına rağmen ihtiyaca cevap verememektedir.

Köyde esnaf olarak 3 market, 1 halı mağazası - hediyelik satış yeri, 3 marangozhane, 4 alüminyum-demir doğrama atölyesi ve 5 kahvehane bulunmaktadır. Turizm işçiliği yaygındır. Köyün temel geçim kaynağını % 80 oranında arıcılıktan elde edilen gelirler oluşturmaktadır (Kaynak: Turgut Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.17 Hisarönü Köyü

Köy 1.700 hane ve üç mahalleden oluşmaktadır. Köyde kamu kuruluşu olarak muhtarlık, 3 cami, 1 sağlık evi ve 3 okul mevcuttur. Bu okullardan sadece biri faal durumdadır ve 1-8 yıl sınıflara eğitim vermektedir. Köy içinde mahalleler arası taşımali eğitim vardır. Köy yoğun göç almaktadır. Nüfus yazları 20.000 kişiye kadar çıkmaktadır. Köyde PTT şubesi, sivil toplum kuruluşu ve kooperatif bulunmamaktadır.

Köyün kanalizasyon şebekesi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır. İçme suyu şebekesi bulunmaktadır. Arıtma sistemi yoktur.

Hisarönü - Marmaris arası düzenli minibüs seferi bulunmaktadır. İki merkez arasında sabah 06:00 akşam 24:00 saatleri arasında, saatte bir minibüs hareket etmektedir.

Köyde geçimini 50 hane arıcılıktan, 20 hane balıkçılıktan ve 5-10 hane hayvancılıktan temin etmektedir. Köyde 20 adet balıkçı teknesi mevcuttur.

Köyde turistik tesis olarak 1.600 yatak kapasitesi olan 2 tane beş yıldızlı otel, 180 yatak kapasiteli 2 tane butik otel, 600 yatak kapasiteli 20 tane pansiyon-apart otel ve 3'ü büyük olmak üzere 7 kamp yeri bulunmaktadır. Bu kamp yerlerinden sadece birinin kapasitesi 4.000 kişiyi bulmaktadır. Yine 1 tane, sadece Fransa vatandaşlarını konakladığı spor üzerine yoğunlaşmış otel mevcuttur.

Köyde esnaf olarak 10 restoran, 1 eczane, toplamda 30 tekne yapım yeri - marangozhane - mermerci - demir ve alüminyum doğrama atölyesi ve 2 kahvehane bulunmaktadır. Köyde Jandarma Karakolu mevcuttur. Perşembe günleri pazar kurulmaktadır.

Köy tüzel kişiliğine ait çok amaçlı bir kültür merkezi mevcuttur. Köy muhtarlığının kütüphanesi hizmet vermektedir. Yine köy tüzel kişiliğine ait 1 bina, Türk Telekom telefon santraline tahsis edilmiştir.

Köyün temel geçim kaynakları arıcılık, turizm ve balıkçılıktan oluşmaktadır. Köyde emekli nüfus oldukça fazladır. Hayvancılık yapılmamaktadır, tarımsal faaliyet ise sadece hane içi ihtiyaca yöneliktir.

Köyün öncelikli problemleri olarak imar planı eksikliği ve altyapı sorunları öne çıkmaktadır (Kaynak: Hisarönü Köyü, 2010).

2.5.1.18 Orhaniye Köyü

Köy 400 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu kuruluşu olarak muhtarlık, 2 cami, 1 sağlık evi ve 1 - 8 sınıflara eğitim veren 18 derslikli bir ilköğretim okulu bulunmaktadır. Köye haftada 2 gün aile hekimi gelmektedir. Köy içinde mahalleler arası taşımali eğitim yapılmaktadır.

Köyün kanalizasyon şebekesi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır. Arıtma sistemi yoktur. İçme suyu şebekesi olmakla birlikte suda yoğun tuzlanma gözlenmektedir. Çöp köy tüzel kişiliğine ait 2 çöp kamyonu tarafından toplanmaktadır.

Köyde sivil toplum kuruluşu yoktur. 105 Nolu Minibüsçüler Kooperatifi bünyesinde çalışan minibüsler Orhaniye - Marmaris arasında düzenli sefer yapmaktadır. Orhaniye'den sabah 07:00 akşam 17:00, Marmaris'ten sabah 08:30 akşam 22:00 saatleri arasında minibüs bulmak mümkündür.

Köyde 30 hane arıcılık, 5 hane balıkçılık yaparak geçimini temin etmektedir. 3 balıkçı ve 1 tur teknesi mevcuttur. Köyde turistik tesis olarak 35 odalı 70 yatak kapasiteli 1 otel ve 400 yatak kapasiteli 10 pansiyon bulunmaktadır.

Köyde esnaf olarak 2 marangozhane, 2 demir doğramacı, 5 market, 10 restoran, 4 kahvehane ve 1 fırın faaliyet göstermektedir.

Köyün temel geçim kaynakları arıcılık ve turizmden oluşmaktadır. Tarım ve hayvancılık hane içi ihtiyaca yönelik yapılmaktadır (Kaynak: Orhaniye Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.1.19 Osmaniye Köyü

Köy 158 haneden oluşmaktadır. Köyde kamu kuruluşu olarak muhtarlık ve 3 cami mevcuttur. Köy muhtarlığının hizmet binası yoktur. Özel mülkiyete ait bir binada faaliyet göstermektedir. Sağlık evi yoktur. Okul binası bulunmasına rağmen faal değildir. Eğitim taşınalı sistemle Bayır Köyü'nde yapılmaktadır. Telefon santral ve televizyon radyo vericisi binaları mevcuttur. Yangın müdahale merkezi ve helikopter su alma havuzları bulunmaktadır. Köy tüzel kişiliğine ait 1 traktör ve bu traktöre bağlı su tankı yangına acil müdahale için hazır tutulmaktadır.

Köyün kanalizasyon şebekesi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır. Çöpler, Turunç Belediyesi tarafından toplanmaktadır. İçme suyu şebekesi olmasına rağmen, su yetersizdir ve su da kireçlenme vardır. Arıtma sistemi yoktur.

Köye ait toplu ulaşım aracı yoktur. Ulaşımında yoldan geçen çevre köylere ait araçlar kullanılmaktadır.

Köyde 125 hane arıcılıkla, 2 hane balıkçılıkla ve 4 hane turizm işletmeciliğiyle geçimini temin etmektedir. Köyde bulunan 4 teknenin ikisi mavi turda, diğer ikisi ise Turunç-Marmaris arasında yolcu taşımacılığında kullanılmaktadır.

Köyde turistik tesis olarak 300 yatak kapasiteli 4 otel, 300 yatak kapasiteli 15 pansiyon ve sadece yabancılara hizmet veren 70 yatak kapasiteli 1 butik otel bulunmaktadır. İşletmecilerden sadece 1 tanesi köy halkındandır.

Köyde esnaf olarak 10 restoran, 1 bakkal ve 1 marangozhane bulunmaktadır.

Köy muhtarlığı tarafından yapılan, çok amaçlı köy konağı yapımı ve arıcılık müzesi kurma çalışmaları devam etmektedir. Köyün temel geçim kaynağını arıcılık oluşturmaktadır (Kaynak: Osmaniye Köyü Muhtarlığı, 2010).

2.5.2 Tarım ve Hayvancılık

Muğla İli genelinde tarımsal üretim gelirlerinde en büyük payı sırası ile meyve üretimi, tarla ürünleri, yem bitkileri, zeytincilik, hayvansal ürünler, bağcılık, sebzecilik ve kavun-karpuz üretimi almaktadır.

Tablo 2.5.2.1. Yıllara Göre Datça İlçesi'nde Meyve Üretimi ve Ağaç Sayıları (1991-2009)

		Yumuşak Çekirdekli	Taş Çekirdekli	Turuncgiller	Sert Kabuklular	Üzüm ve Üzümsümler	Zeytin
1991	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	8.100	8.390	23.925	407.500	34.770	290.500
	Toplam ağaç sayısı	8.100	8.940	26.350	419.100	34.770	293.250
	Üretim(ton)	192	159	763	1.608	1.048	2.614
1995	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	6.150	8.250	20.500	419.000	20.710	276.000
	Toplam ağaç sayısı	6.150	8.850	22.250	465.000	20.710	278.150
	Üretim(ton)	122	130	500	1.700	584	5.520
2000	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	3.900	1.400	19.050	396.455	15.090	266.000
	Toplam ağaç sayısı	3.900	1.400	20.850	411.455	15.090	275.200
	Üretim(ton)	22	18	456	3.500	338	2.660
2005	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	3.700	1.400	16.100	413.890	15.520	277.000
	Toplam ağaç sayısı	3.700	1.400	17.080	428.890	15.520	289.000
	Üretim(ton)	20	18	459	4.308	232	1.900
2009	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	3.900	1.660	17.555	365.000	15.935	282.000
	Toplam ağaç sayısı	5.200	2.290	21.735	400.000	16.145	292.600
	Üretim(ton)	35	23	599	5.475	412	8.010

Kaynak: Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://www.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul>) ve (<http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Tablo 2.5.2.1'de görüldüğü Datça İlçesi 1991 - 2009 yılları arasında meyve üretiminde bir düşüş yaşamasına karşın, zeytincilikte bir gelişim göstermektedir.

Tablo 2.5.2.2. Yıllara Göre Datça İlçesi'nde Hasat Yapılan Arazi Miktarları (1991-2009)

		Tahıllar	Baklagiller	Yağlı Tohumlar	Yumru Bitkiler	Yem Bitkileri
1991	Hasat edilen alan(dekar)	9.430	1.760	450	600	40
	Üretim(ton)	1.665	141	90	833	457
1995	Hasat edilen alan(dekar)	8.210	870	110	910	20
	Üretim(ton)	1.396	61	11	878	60
2000	Hasat edilen alan(dekar)	—	—	—	—	—
	Üretim(ton)	—	—	—	—	—
2005	Hasat edilen alan(dekar)	860	70	30	410	—
	Üretim(ton)	206	7	3	701	—
2009	Hasat edilen alan(dekar)	3.921	72	—	—	—
	Üretim(ton)	819	8	—	—	—

Kaynak: Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://www.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul>) ve (<http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Tablo 2.5.2.2’de 1991-2009 yılları arasında, Datça İlçesi’nde üretimi yapılan bitkisel üretimin hasat yapılan arazi ve üretim miktarları sunulmuştur. Bu bulgulara dayalı olarak, Datça İlçesi’nde bitkisel üretim içinde tahıl ve baklagillere ilişkin veriler, bu alanda giderek azalan tarımsal faaliyeti göstermektedir.

Tablo 2.5.2.3. Yıllara Göre Datça İlçesinde Hayvancılık Faaliyetleri (1991-2009)

	Büyükbaş hayvan			Küçükbaş hayvan				Kümes hayvanı		Arıcılık		
	Toplam	Sağılan hayvan sayısı	Süt (Ton)	Toplam	Sağılan hayvan sayısı	Süt (Ton)	Yün kıl tiftik (ton)	Mevcut sayı	Yumurta sayısı (1000 Adet)	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
1991	2426	640	694	4230	1434	70	1	8750	850	11555	173	1
1995	2375	704	544	4795	1385	67	1	9275	700	15500	388	2
2000	1540	520	588	2300	1095	53	1	1700	30	19000	62	6
2005	1407	360	667	1980	207	23	1			30000	600	0
2009	1177	384	741	2027	420	45	1			20150	650	0

Kaynak: Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://www.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul>) ve (<http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Tablo 2.5.2.3’de, Datça İlçesi’ndeki 1991-2009 yılları arasındaki hayvancılık faaliyetleri sunulmuştur. Hayvancılığın da tarım gibi bu alanda gerilediği; yıllara göre verilen büyükbaş, küçükbaş hayvan sayılarında görülmektedir. Arıcılık sektöründe son yıllarda kayda değer üretim artışı söz konusudur.

Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi engebeli bir yapıya sahip olduğu için, tarım yapmaya elverişli I, II, III, IV. sınıf arazi son derece azdır. Yazların çok sıcak ve kurak geçmesi nedeniyle sulama zorunludur. Bölge, su potansiyeli açısından fakirdir. Ayrıca sulanabilir arazinin azlığı, tarım alanlarını daha da sınırlamaktadır. Bütün bu olumsuzluklar karşısında, bölgede tarımsal alan yaklaşık 10.000ha.’dır. Bunun 8.500 hektarı Datça Yarımadası’nda, geri kalanı Bozburun Yarımadası’ndadır. Yaklaşık 1.350 hektarda kuru tarım yapılmakta, büyük bir bölümü orman alanlarından kazanılmış küçük bahçelerde mevsimlik sebze ve meyve yetiştirilmektedir (Kaynak: Taşlıgil 2008).

Günümüzde Datça’nın sırtlarında gördüğümüz terasların, M.Ö. IV. yüzyıldan itibaren çevrede bağcılık için kullanıldığı; Atina, Delos, İskenderiye’de bulunan Knidos mühürlü amfora kulpları şarap ihracatının ve dolayısıyla tarihte bağcılığın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bağcılık bugün önemini kaybetmiş; sadece 32 hektarlık bağ alanının büyük bölümü Datça merkez, Emecik ve Kızlan Köyleri’nde bulunmaktadır (Kaynak: Taşlıgil 2008).

Bölgede, eğimli alanlar üzerinde meyvecilik yapılmaktadır. Yetiştirilen başlıca meyveler badem, kayısı ve eriktir. Meyve tarımı toplam 2.726 hektarlık bir alanda yapılmaktadır. Bunlar içinde bademin bölge ekonomisinde önemli bir yeri vardır. Badem

ağaçlarının büyük bir bölümü Datça Yarımadası'nda bulunur ve ürünün bir bölümü çağla halinde satışa sunulmaktadır. Datça İlçesi'nde 418.500 adet badem ağacı olup, 600 ton civarında çağla, 1715 tonu da iç badem olarak pazarlanır (Kaynak: Taşlıgil 2008).

Bölgenin hemen her yerinde zeytin ağacına rastlanır. Toplam 2460 hektar alana sahip zeytinin büyük bir kısmı ticarete konu olmaz. En çok Yaka (250 ha.), Mesudiye (220 ha), Merkez (480 ha), Cumali (400 ha), Yazı (300 ha), Sındı (200 ha) köylerinde bulunur (Kaynak: Taşlıgil 2008).

Datça merkez ilçe, Kızlan, Sındı ve Yaka Köyleri'ndeki (74 hektar) narenciye bahçelerinde yaz portakalı yetiştirilmektedir. Tahıllar (950 ha), baklagillerden (170 ha) fasulye, yumrulu bitkilerden patates (50 ha), susam ve yer fıstığı (49 ha), soğan, sarımsak, karpuz, kavun yetiştirilen diğer ürünlerdir. Sebze bahçelerinde her çeşit sebze yetiştirilse de domates ilk sırada yer alır. Kızlan ve Karaköy domates yetiştiriciliğinin önemli iki merkezidir. Mesudiye köyünde başlayan seracılık yavaş yavaş diğer köylere de yayılmakta; domates, biber, patlıcan üretime konu olmaktadır (Kaynak: Taşlıgil 2008).

Bölgede ormanlardan kekik, adaçayı, defneyaprağı toplanmakta, sığla yağı elde edilmekte ve ticareti yapılmaktadır. Bölgede meralar sınırlı olduğu için hayvancılık gelişmemiştir. Her ailenin ihtiyacını karşılamaya yönelik çok az sayıda hayvanı bulunur. En fazla kıl keçisi, onu da sığır ve koyun izler. Yüklü hayvanı olarak at ve eşeğin sayısı her geçen gün azalmaktadır. Kümes hayvanlarından tavuk ve ördek beslenir. Datça Yarımadası'nda arıcılık çok yaygındır. Özellikle ormanlık alanlarda çok sayıda kovandan çam, kekik, çiçek balı ile polen elde edilmektedir (Kaynak: Taşlıgil, 2008).

Bozburun Yarımadası I, II, III, IV. sınıf tarım toprağı yönünden oldukça sınırlı bir potansiyele sahiptir. Topografyasının olumsuz etkilerini taşıyan kısa, derin vadi ve koylara sahip olması, verimli toprakların varlığını engellemiştir. Bunun yanında eğimli yapıdan sürüklenen alüvyon, toprakların düz ova alanlarında birikimi için uygun topografik yapının bulunmaması, Bozburun Yarımadası'nın tarımsal amaçlı kullanılabilir toprak yapısını kısıtlayıcı bir rol oynamıştır(Kaynak: Taşlıgil 2008).

Bozburun Beldesi'nde mevcut tarım susuz koşullarda yapılmaktadır. 45 ha. hububat alanı, 7 ha. sebze alanı ve 15.100 adet meyve ağacı bulunmaktadır. Badem önemli bir üründür(Kaynak: Bozburun Belediyesi - 2010, <http://www.bozburun.bel.tr>).

Bozburun Beldesi'nde arıcılık önemli bir tarımsal faaliyet olup, 2000 arı kovanı mevcuttur. Yıllık bal üretimi 30 tonu bulmaktadır. Bölge de yetişen orman ürünleri kekik, adaçayı ve defneyaprağıdır. Hayvancılık yoğun değildir. Zira hayvancılık için gerekli olan geniş düzlükler yörede mevcut değildir. Bozburun' da 200 büyükbaş, 1.300 küçükbaş hayvan mevcuttur (Kaynak: Bozburun Belediyesi - 2010, <http://www.bozburun.bel.tr>).

Bozburun Beldesi halkının önemli bir bölümü geçimini balıkçılıkla sağlamaktadır. Tarımsal kullanıma dönük toprağın azlığı, suyun yeterli olmayışı nedeniyle balıkçılık önem

kazanmıştır. 98 Balıkçı teknesinin bulunduğu yörede, yılda 125 ton balık avlanabilmektedir. Her türlü balığın avlandığı bölgede ürünün bir kısmı bölge halkı ve turistlerce tüketilmekte, kalanı Marmaris ve İzmir'e pazarlanmaktadır. Son yıllarda bölgede kültür balıkçılığına da başlanmış olup, deniz yüzeyinde gerçekleştirilen kafes balıkçılığının kapasitesi gün geçtikçe artmaktadır (Kaynak: Bozburun Belediyesi - 2010, <http://www.bozburun.bel.tr>).

Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi içinde yer alan, *Marmaris İlçesi'ne bağlı olan Bozburun Beldesi ve köylerinin tarımsal geçmişlerine yönelik (1970 - 2010) istatistiksel veri mevcut değildir. Bu nedenle bölgenin bağlı bulunduğu Marmaris İlçesi'nin tarımsal verilerinden oluşturulan tablolara aşağıda yer verilmiştir.*

Tablo 2.5.2.4. Yıllara Göre Marmaris İlçesi'nde Meyve Üretimi ve Ağaç Sayıları (1991-2009)

		Yumuşak Çekirdekli	Taş Çekirdekli	Turuncgiller	Sert Kabuklular	Üzüm ve Üzümsü	Zeytin
1991	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	7.350	12.400	39.000	51.000	3.410	122.100
	Toplam ağaç sayısı	7.350	17.950	39.400	53.000	3.410	128.400
	Üretim(ton)	108	183	781	277	176	611
1995	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	6.790	12.050	39.450	52.500	4.230	120.800
	Toplam ağaç sayısı	6.870	13.180	40.200	53.000	4.580	124.900
	Üretim(ton)	106	251	794	158	346	483
2000	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	6.970	13.480	12.850	50.000	10.920	125.000
	Toplam ağaç sayısı	7.170	14.110	14.700	52.000	11.220	131.990
	Üretim(ton)	132	243	306	500	706	625
2005	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	4.250	10.260	12.450	51.000	11.230	132.300
	Toplam ağaç sayısı	4.263	11.060	12.450	52.200	11.455	142.800
	Üretim(ton)	56	220	502	51	415	460
2009	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	3.750	10.460	13.750	48.600	10.894	132.300
	Toplam ağaç sayısı	5.240	12.440	13.750	49.750	12.959	144.940
	Üretim(ton)	53	271	700	488	439	1.287

Kaynak: Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://www.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul>) ve (<http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Tablo 2.5.2.4 *Bozburun Beldesi'nin belde ölçeğinde verilerine ulaşmak mümkün olmadığı için, beldenin bağlı bulunduğu ilçe olan Marmaris verilerinden oluşturulmuştur.* Bu tabloya göre Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'nin Marmaris İlçesi sınırları içinde yer alan yerleşim yerlerinde yetiştirilen ürünlerden, özellikle sert kabuklu üretiminde yıllara göre önemli dalgalanmalar gerçekleşmiştir. Benzer durum zeytin üretimi içinde geçerlidir. Ancak son yıllarda zeytin üretiminde anlamlı bir artış söz konusudur (Tablo 2.5.2.4).

Tablo 2.5.2.5. Yıllara Göre Marmaris İlçesi'nde Hasat Yapılan Arazi Miktarları (1991-2009)

		Tahıllar	Baklagiller	Endüstriyel Bitkiler	Yağlı Tohumlar	Yumru Bitkiler	Yem Bitkileri
1991	Hasat edilen alan (dekar)	9.210	650	—	2.800	490	20
	Üretim (ton)	1.602	80	—	458	464	110
1995	Hasat edilen alan (dekar)	7.690	650	—	2.420	520	30
	Üretim (ton)	1.311	95	—	414	785	101
2000	Hasat edilen alan (dekar)	6.560	390	—	2.300	420	40
	Üretim (ton)	933	66	—	435	792	168
2005	Hasat edilen alan (dekar)	8.290	240	20	370	130	10.880
	Üretim (ton)	1.295	44	2	56	360	1.815
2009	Hasat edilen alan (dekar)	6.948	—	—	220	—	2.810
	Üretim (ton)	773	—	—	37	—	2.770

Kaynak: Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://www.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul>) ve (<http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Bölgede tahıl, baklagiller, yağlı tohum ve yumru bitki üretimi giderek düşerken, yem bitkileri üretiminde artış gerçekleşmiştir(Tablo 2.5.2.5).

Tablo 2.5.2.6. Yıllara Göre Marmaris İlçesi'nde Hayvancılık Faaliyetleri (1991-2009)

	Büyükbaş hayvan			Küçükbaş hayvan				Kümes hayvanı		Arıcılık		
	Toplam	Sağlan hayvan sayısı	Süt (Ton)	Toplam	Sağlan hayvan sayısı	Süt (Ton)	Yün kal tiftik (ton)	Mevcut sayı	Yumurta sayısı (1000 Adet)	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
1991	6930	3350	3460	13996	5181	252	5	8748	680	96500	1158	19
1995	6702	3608	4162	15270	4995	243	6	3170	226	85000	1445	145
2000	6902	3747	4324	13865	4981	243	4	5000	750	80000	160	10
2005	3368	1700	3297	6975	1247	137	3	12232	816	100000	2000	200
2009	2826	1084	2088	10313	2592	280	5	2799	21	100000	2000	250

Kaynak: Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://www.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul>) ve (<http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Tablo 2.5.2.6 *Bozburun Beldesi'nin belde ölçeğinde verilerine ulaşmak mümkün olmadığı için, beldenin bağlı bulunduğu ilçe olan Marmaris verilerinden oluşturulmuştur.* Bu tabloya göre Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'nin Marmaris İlçesi sınırları içinde yer alan yerleşim yerlerinde kümes hayvancılığında önemli düşüş söz konusudur. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısında son 20 yılda %50'in üzerinde düşüş yaşanmış; buna karşın devlet desteği nedeniyle arıcılık sektörü gelişme önemli bir göstermiştir (Tablo 2.5.2.6).

2.5.3 Sanayi - Ticaret

Muğla İli'nde sanayi tarıma dayalıdır ve sanayi kuruluşlarının büyük bir kısmını devlet kuruluşları oluşturmaktadır. Tarımsal üretim açısından ülkenin önemli illerinden olan Muğla, imalat sanayi açısından alt sıralarda yer almaktadır. İmalat sanayinin gelişmemesinin temel nedeni ulaşım güçlüğüdür. Ulaşım bağlantıları yakın dönemlere kadar son derece yetersiz olduğundan, İl'in ulusal pazarla ilişkisi çok geç başlamış ve yavaş bir gelişme göstermiştir (Kaynak: Taşlıgil,2008).

Türkiye İstatistik Kurumu ve Devlet Planlama Teşkilatı nezdinde yaptığımız araştırma neticesi; ÖÇK Bölgesi sınırları içinde yer alan yerleşimlerde “istihdamın sektörel dağılımına” ilişkin sayım, en alt idari birim olarak ilçe bazında on yıllık periyotlar halinde yapılmaktadır. Bu nedenle daha güncel veri bulunamadığı için “Datça İlçesi istihdam kuruluşları ve istihdam edilen işgücü” TUIK 2002 verileri baz alınarak incelenmiştir. Bu verilere dayalı Tablo 2.5.3.1 oluşturulmuştur.

Tablo 2.5.3.1. İstihdamın Sektörel Dağılımı, Datça İlçesi (2002)		
Toplam	Yerel birim sayısı	1 029
	İstihdam	2 281
C - Madencilik ve Taşocakçılığı	Yerel birim sayısı	-
	İstihdam	-
D - İmalat	Yerel birim sayısı	79
	İstihdam	199
E - Elektrik, Gaz, Buhar ve Sıcak Su Üretimi ve Dağıtım	Yerel birim sayısı	2
	İstihdam	(*)
F - İnşaat	Yerel birim sayısı	27
	İstihdam	61
G - Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Taşıt, Motosiklet, Kişisel ve Ev Eşyalarının Onarımı	Yerel birim sayısı	426
	İstihdam	909
H - Oteller ve Lokantalar	Yerel birim sayısı	238
	İstihdam	639
I - Ulaştırma, Depolama ve Haberleşme	Yerel birim sayısı	119
	İstihdam	190
J - Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri	Yerel birim sayısı	4
	İstihdam	10
K - Gayrimenkul, Kiralama ve İş Faaliyetleri	Yerel birim sayısı	78
	İstihdam	147
M - Eğitim	Yerel birim sayısı	3
	İstihdam	9
N - Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler	Yerel birim sayısı	10
	İstihdam	24
O - Diğer Sosyal, Toplumsal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri	Yerel birim sayısı	43
	İstihdam	(**)

Kaynak: http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=28&ust_id=9

Datça İlçesi'nde büyük ölçekli sanayi tesisi bulunmamakla birlikte; birkaç küçük işletme bulunmaktadır. Bunlar, Reşadiye Mahallesi'nde bulunan; yağ, sirke, reçel, meyve ekşileri, salamura ve tuzlama, zeytin, kapari imali, kozmetik ürünleri üretimi, dolumu ve ambalajlanması ve hazır gıdaların ambalajlanması konularında faaliyet gösteren fabrikadır. Kızılan Köyü'nde 2 adet, Yaka ve Karaköy'de birer adet zeytinyağı fabrikası bulunmaktadır. Ayrıca İskele Mahallesi'nde 3 adet hazır beton üretim tesisi ve yine İskele Mahallesi ile Mesudiye Köyü'nde bulunan taş ocakları Datça'nın sanayi tesisleri içinde yer almaktadır. (Kaynak: Ege Ekonomiyi Geliştirme Vakfı- www.egev.org)

Datça İlçesi'nde ticari işletme olarak 24 ekmek bayii, 3 fırın, 45 dükkân, 29 bakkal, 4 kasap, 2 tavukçu, 3 balıkçı, 1 hububatçı (zahireci), 1 uncu, 2 kepek ve hayvan yemi satıcısı, 6 manav, 1 içki ve tütün satış yeri, 26 içki ve tütün satan gişeler (büfe benzeri), 4 pastane, 3 manifaturacı, 2 tuhafiyeci ve düğmecisi, 2 erkek konfeksiyoncusu, 2 kadın konfeksiyoncusu, 2 çocuk konfeksiyoncusu, 6 genel konfeksiyoncu, 1 erkek ayakkabıcı, 1 kadın ayakkabıcı, 1 çocuk ayakkabıcı, 3 genel ayakkabıcı, 1 deri giyim eşyası satış yeri, 1 şapkacı ve kasketçi, 4 mobilya satış mağazası, 2 halı kilim mağazası, 4 radyo - pikap - televizyon satıcısı, 2 buzdolabı - çamaşır makinesi mağazası, 2 züccaciye ve çini mağazası, 2 kullanılmış ev eşyası satıcısı, 3 elektrikli aletler satıcısı, 2 hırdavatçı, 1 madeni ev eşyası satıcısı ve 3 diğer ev eşya satıcısı faaliyet göstermektedir (Kaynak: Datça Esnaf ve Sanatkarlar Odası, 2010).

Bozburun Beldesi ve köylerinde sanayi ve ticaret konusunda büyük ölçekli işletme yoktur. Bozburun'da tekne ve yat imalatı gelişmiştir. 1975 yılında başlayan tekne yapım faaliyeti ahşap malzemeli Balıkçı teknesi ve Gulet tipi gezinti teknesi yapımı ile gelişmiştir. Hammadde olarak çam, maun, tik, kontraplak kullanılmakta olup, bunlar dışarıdan temin edilmektedir. 35 Tersane ve 18 tekne yapımına yönelik atölyenin bulunduğu beldede yılda 70-80 tekne üretim kapasitesi vardır. Mevcut tersaneler ihtiyaca cevap verecek düzeyde olmasına karşılık, artan üretim miktarı nedeniyle tekne bakım ve konaklama alanlarının yetersizliği, bölgeye devlet desteğiyle yeni yerlerin açılmasını gerektirmektedir. Tekne imalatı, ülke içi pazara hitap etmekle birlikte son yıllarda yurt dışına da tekne yapılmaya başlanmıştır (Kaynak: Bozburun Belediyesi - 2010, www.bozburun.bel.tr).

Bozburun'da Ticaret İskele Mahallesi'nde, Liman boyunca oluşmuştur. Turizme yönelik bir ticarete sahip olan yerleşmede konaklama ve eğlence birimleri önemli bir yer tutmaktadır. Lokanta - restoran, bar niteliği taşıyan 22 birim mevcut olup, daha çok Liman etrafında oluşmuşken, konaklama birimleri sahilin muhtelif yerlerinde otel - motel ve pansiyon şeklinde gelişmiştir (Kaynak: Bozburun Belediyesi - 2010, www.bozburun.bel.tr).

2.5.4 Turizm

Datça ve Bozburun yarımadalarının tüm doğal ve kültürel çekiciliklerine rağmen, bölgenin turizm alanındaki gelişmesi gecikmiştir. Bu durumun başlıca nedeni daha önce de değinildiği gibi ulaşım yetersizliğidir. Nitekim 1970'lere kadar bölgenin tek ulaşım bağlantısı denizyolu olmuştur. Ancak bu tarihten sonra karayolunun yapılması, Bodrum-Karaköy arasında küçük feribotla bağlantı, Dalaman Havalimanı'nın hizmete girmesiyle hava ulaşımı gibi başka alternatiflerin ortaya çıkması, turizmin gelişmesinde büyük rol oynamıştır. Ancak yine gelişme, Muğla İli'nin Bodrum, Marmaris, Fethiye ilçeleri ile aynı düzeyde değildir. Gerçi bu durum, bölgenin fazla tahrip olmadan, aşırı kirlenmeden günümüze ulaşmasını sağlamıştır.

Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde turistik konaklama tesis türleri çok çeşitlidir: Kamping, otel, motel, tatil köyü, pansiyon, devremülk vb. turizm ile ilgili en yaygın konaklama şekli, ikinci konutlar vasıtasıyla olmaktadır. Çoğu siteler halinde inşa edilmiş yaklaşık 6.500 ikinci konut bulunmaktadır. İkinci konutların büyük bir kısmı Datça Yarımadası'nda inşa edilmiştir. Bozburun Yarımadası'nda ise otel ve moteller yaygındır. Bölgede kamu kuruluşlarının dinlenme ve eğitim tesisleri de yer almaktadır. Bunlar arasında Türkiye Elektrik Kurumu, Maden Tetkik Arama Enstitüsü, Milli Eğitim Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü Tesisleri sayılabilir (Kaynak: Taşlıgil 2008).

Bölgede piknik, çadırlı, karavanlı kamp ve sabit geceleme gibi hizmetler ile birçok kamp yeri vardır. Bunların önemli bir bölümü karayolu güzergâhı ve deniz kenarında yer alır. Bunlardan iki tanesi orman içi dinlenme yeridir. Birincisi; Marmaris-Datça karayolu üzerinde Marmaris'e 27 km. mesafedeki İnbükü (143 çadır yeri, içme suyu, alışveriş ünitesi, WC, duş, mutfak, çamaşırhane), ikincisi; Marmaris'e 23 km. uzaklıkta Çubucak (450 çadırlı kamp ve 1.000 kişi / gün piknik hizmeti, büfe, soyunma kabini, duş, kır gazinosu, alışveriş ünitesi vb.)'tır. Diğerleri; Körmen, Amazon, Surf ve Datça - Ilica kampingleridir (Kaynak: Taşlıgil, 2008).

Bölgedeki otel ve moteller; Kültür ve Turizm Bakanlığı belgeli 12 otel, 1 motel, 13 pansiyon olmak üzere; 26 tesis, toplam 512 oda (303'ü otel, 24'ü motel, 185'i pansiyonda) ve toplam 1.241 (765'i otel, 50'si motel, 422'de pansiyonda) yatak kapasitesi mevcuttur. Belediye belgeli 75 konaklama tesisinde ise toplam 3.750 civarında yatak bulunmaktadır (Kaynak: Taşlıgil, 2008).

Bölgeye gelen turist sayısını tespit etmek mümkün değildir. Gelenlerin çoğunun ikinci konutlarda konaklaması, belediye belgeli tesislerin kayıtlarının iyi tutulmaması, turist sayısının hesaplanmasını güçleştirmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı belgeli tesislere 2004 yılında; 1.083 yabancı, 4.375 yerli olmak üzere toplam 5.458 turist gelmiş; yabancılar 3.998, yerliler 10.477 olmak üzere toplam 14.475 geceleme yapılmıştır. Ortalama kalış süreleri yabancı turistlerin 3 - 7 gün, yerli turistlerin ise 2 - 4 gündür (Kaynak: Taşlıgil, 2008).

Tablo 2.5.4.1’de 2009 yılı içinde Muğla İli’ne hava ve deniz yoluyla gelen turist sayılarına yer verilmiştir. Muğla İli’ni ziyaret eden turistlerden Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi’ndeki yerleşim yerlerini ziyaret edenlerle, bölgeye karayoluyla gelenlerin sayısına ulaşmak mümkün olmamıştır.

Tablo 2.5.4.1. 2009 Yılı Muğla İli Turist Sayıları			
		Yabancı Ziyaretçi Girişleri	Yerli Ziyaretçi Girişleri
Havayolu	Dalaman Havalimanı	1.451.214	25.828
	Mil-Bod Havalimanı	936.033	29.994
Denizyolu	Marmaris Limanı	180.526	5.552
	Bodrum Limanı	200.292	10.818
	Fethiye Limanı	10.741	2.401
	Datça Limanı	10.778	1.462
	Güllük Limanı	161	2.499
	T.Reis Limanı	20.906	2.614
	Y.Kavak Limanı	258	281
TOPLAM		2.810.909	81.449

Kaynak: Muğla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü,2009

2.5.5 Eğitim

Datça’da eğitim altyapısının genel olarak yeterli olduğu söylenebilir. Konu ile ilgili olarak yaş gruplarına göre detaylı eğitim düzeyleri Tablo 2.5.5.1’de sunulmuştur.

Tablo 2.5.5.1. Datça'da Eğitim Durumu, 2009												
Yaş grubu	Cinsiyet	Okuma yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	İlkokul mezunu	İlköğretim mezunu	Ortaokul veya dengi okul mezunu	Lise veya dengi okul mezunu	Yüksekokul veya fakülte mezunu	Yüksek lisans mezunu	Doktora mezunu	Bilmeyen	Toplam
6-13	Erkek		610		1						3	614
	Kadın		518		2						1	521
14-17	Erkek	1	25		232						3	261
	Kadın	1	16		215						5	237
18-21	Erkek	1	6		85		147	1			12	252
	Kadın	5	10		53		118	4			10	200
22-24	Erkek	1	1	8	30		89	17			25	171
	Kadın	3	2	25	23		93	22			7	175
25-29	Erkek	2	4	81	27	33	131	62	6		54	400
	Kadın	7	13	99	21	30	114	76	2		30	392
30-34	Erkek	3		114	1	27	140	74	5		18	382
	Kadın	10	8	172	3	25	129	62	6		20	435
35-39	Erkek	1	6	170	2	48	153	96	2		19	497
	Kadın	8	9	181	2	25	107	61	3	1	20	417
40-44	Erkek	1	3	171	2	37	93	59	3	1	32	402
	Kadın	6	5	144	1	30	96	43	1		15	341
45-49	Erkek	1	3	147	1	32	98	58	2		37	379
	Kadın	10	4	129		21	89	53	3	1	29	339
50-54	Erkek	2	3	100		44	95	67	4	1	36	352
	Kadın	10	3	100		21	68	59	2		24	287
55-59	Erkek	3	1	76		27	61	76	3	1	26	274
	Kadın	8	5	99		26	44	53	1	1	32	269
60-64	Erkek		6	91		18	44	72	4	2	25	262
	Kadın	12	4	101		18	39	41			36	251
65 +	Erkek	16	9	207		33	77	95	5	3	62	507
	Kadın	75	25	235		33	47	39	2		54	510
Toplam		187	1.299	2.450	701	528	2.072	1.190	54	11	635	9.127

<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>

Datça İlçe merkezinde üç adet lise (Anadolu lisesi - Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi - normal lise), iki adet ilkokul bulunmaktadır. Datça İlçesi’nin ÖÇK Bölgesinde yer alan Emecik, Karaköy, Yaka ve Yazı Köyleri’nde birer adet ilköğretim okulu bulunmaktadır. Datça İlköğretim okul sayısı: 5, Datça İlköğretim toplam öğrenci sayısı: 1.769, Datça Ortaöğretim okul sayısı 3 ve Datça Ortaöğretim öğrenci sayısı 508’dir. İlçede

üniversite olarak, Muğla Üniversitesi'ne bağlı 1 Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır (Kaynak: Datça İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 2010-2011 Öğretim Yılı Verileri).

Marmaris İlçe Merkezine 51 km. uzaklıkta olan Bozburun Beldesi'nin eğitim olanakları incelendiğinde; öğrenci sayısı 167 civarında olan Bozburun İlköğretim Okulu ve öğrenci sayısı 130 civarında olan Bozburun Deniz Ticaret Odası Çok Programlı Lisesi bulunmaktadır. Taşımalı eğitim her iki okulda da bulunmamaktadır. Belde Marmaris'in eğitim öğretim bakımından önemli merkezlerinden biridir. Son zamanlar da özellikle yat turizminin ve imalatının gelişmesi, eğitim öğretimi geriletmiş ise de okuryazarlık oranı en yüksek bölgelerden biridir. (Kaynak: Marmaris İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 2010-2011 Öğretim Yılı Verileri).

Marmaris İlçe Merkezi'ne yaklaşık 56 km. uzaklıkta olan Söğüt Köyü, çok dağınık bir yerleşime sahiptir ve köyde bir İlköğretim Okulu bulunmaktadır. Okulun öğrenci sayısı 198 civarında olup; köyün çok dağınık bir yapıya sahip olması ve bazı mevkilere uzaklığından dolayı bu öğrencilerin 131'i köy içi yerleşim bölgelerinden, 40'ı da Taşlıca Köyü'nden taşıma ile gelmektedir. Söğüt, ÖÇK Bölgesindeki diğer köylere göre okuryazarlık ve eğitim-öğretim durumu daha iyi olan bir köy olarak göze çarpmaktadır. İlköğretim Okulunun ilçe merkezine çok uzak olmasından ve günü birlik gidiş - geliş için uygun saatlerde araç bulunmamasından dolayı, eğitimde zaman zaman öğretmen sıkıntısı ile karşı karşıya kalınmaktadır. Bu köyün 2009 yılından itibaren mecburi hizmet bölgesi kabul edildiği görülmektedir. Söğüt ve ÖÇK bölgesinin diğer köyleri Selimiye Köyü ve Bozburun Beldesi için 7 yıl mecburi hizmet yılı belirlenmiştir. Tüm köylerde mevcut öğretmen sayısı ortalama 10 - 12 civarındadır (Kaynak: Marmaris İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 2010-2011 Öğretim Yılı Verileri).

Taşlıca Köyü Marmaris İlçe Merkezi'ne en uzak köy olup, 60 km. mesafededir. Köyde iki derslikli bir okul binası bulunmakta olup; 2009-2010 eğitim-öğretim yılında birinci kademe denilen 1, 2 ve 3. sınıflardaki öğrenci sayısının azalması ile okul aynı yıl kapanmış ve öğrenciler taşıma ile Söğüt İlköğretim Okulu'na taşınmaktadır. Bölgenin eğitim öğretim bakımından sıkıntıları olan köyü olarak görülmektedir (Kaynak: Marmaris İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 2010-2011 Öğretim Yılı Verileri).

Selimiye Köyü, Marmaris İlçe Merkezine 45 km. uzaklıkta olup, köyde bir İlköğretim Okulu ve 94 öğrencisi bulunmaktadır. Eğitime çok önem verilmemektedir. Taşımalı eğitim görülmemektedir (Kaynak: Marmaris İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 2010-2011 Öğretim Yılı Verileri).

Turgut Köyü, Marmaris İlçe Merkezi'ne 37 km. mesafede olup; iki derslikli bir okul binası vardır. Öğrenci sayısı az olduğundan dolayı 4 - 5 - 6 - 7 ve 8. sınıflar Orhaniye Köyü'ne taşınmaktadır. Köyde bir öğretmenli, birleştirilmiş sınıf vardır. 1 - 2 ve 3. sınıflar aynı derslikte ve bir öğretmen tarafından okutulmaktadır. 2011 - 2012 eğitim yılında okulun kapatılması gündemde olup, büyük bir ihtimalle kapatılması düşünülmektedir (Kaynak: Marmaris İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 2010 - 2011 Öğretim Yılı Verileri).

Hisarönü Köyü, Marmaris ilçe merkezine 22 km. uzaklıkta olup, köyde 221 öğrencili Hisarönü İlköğretim Okulu bulunmaktadır. Okulun yaklaşık 140 öğrencisi diğer yerleşim bölgelerinden gelmekte ve taşınmalı eğitim sisteminden yararlanmaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğu günü birlik olarak Marmaris Merkeze gidiş-geliş yapmaktadır (Kaynak: Marmaris İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 2010 - 2011 Öğretim Yılı Verileri).

2.5.6 Sağlık

Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi içinde yer alan Datça İlçe Merkezi'nde 1 devlet hastanesi ve 1 sağlık ocağı bulunmaktadır. İlçeye bağlı diğer yerleşim yerleri sağlık hizmetlerini ilçe merkezinde yer alan bu kuruluşlardan almaktadır(Kaynak: Muğla İl Sağlık Müdürlüğü - 2010, www.muglasm.gov.tr).

ÖÇK Bölgesi'nin Marmaris İlçesi'ne bağlı Hisarönü, Selimiye ve Söğüt Köyleri'nde ve Bozburun Beldesi'nde, birer sağlık ocağı bulunmaktadır. Marmaris İlçe Merkezi'nde bulunan Devlet Hastanesi ÖÇK Bölgesi'ne de hizmet vermektedir (Kaynak: Muğla İl Sağlık Müdürlüğü - 2010, www.muglasm.gov.tr).

Yerel yetkililerden alınan bilgiye göre, yakın bir zamanda “aile hekimliği uygulaması” nedeniyle bölgenin sağlık altyapısı ve organizasyonu yeniden yapılandırılacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3 SOSYO - EKONOMİK TEMEL ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI

3.1 ARAŞTIRMA TİPİ VE ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ

Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'ne ilişkin mevcut durum tespit çalışmasında dokümanteri analizin yanı sıra bölgeye ilişkin birincil kaynaklardan veri toplama amacıyla sosyo - ekonomik temel araştırma çalışması yürütülmüştür. Bu çalışma alan araştırmasına dayanmaktadır.

Alan araştırmaları, veri toplama yöntemleri ve araştırma düzenleri belirli kriterlere göre farklılıklar gösterir. Araştırmanın amacı, incelenen değişken ve izlem süreleri araştırma yöntemini saptamada önemli belirleyicilerdir. Genelde de araştırmalar amaçları yönünden betimleyici ya da analitik olarak iki temel gruba ayrılırlar. Yine araştırmaları yapılış amaçlarına göre değerlendirdiğimizde karşımıza teorik araştırmalar ve uygulamalı araştırmalar çıkmaktadır.

Bir araştırmada doğru bilgi sahibi olmak ve doğru karar vermek temel hedeftir. Bu nedenle doğru bilgilere ulaşmak ve elde edilen bilgileri genelleştirmeye gereksinim duyulur (Arıkan,1994:129) Bir araştırmanın sonuçları ne kadar fazla genellenebiliyorsa değeri de o oranda artar. Bilim, genellenebilirliği olan bilgiler bütünü olduğundan araştırmalarda geniş bir alanda genellenebilirliği olacak bilgiler elde etmeye çalışmak önemlidir (Kaynak: Karasar, 2005:109- 110).

Bazı durumlarda araştırma amacına bağlı olarak evreninin tamamına ulaşılabilir. Bunlar, sayıları sınırlı küçük çaplı evrenlerdir. Sosyal bilimlerde incelenecek konuların evrenleri büyüktür. Ancak evrendeki bütün elemanları ayrıntılarıyla incelemek, gerek zaman, gerekse maddi koşullar açısından olanaksızdır. Diğer bir ifadeyle, tüm ayrıntıların incelenmesi sonucunda elde edilecek bilgi yığınlarını çözümlemek hem zaman hem de emek kaybına yol açar. Sınırlı sayıda bilgilerin yeterli olduğu durumlarda bilgi yığınlarıyla uğraşmak anlamsızdır. (Gökçe, 1988: 76) Bu nedenle örneklem çalışmaları araştırmaların temelinde yer alır. Örneklem, belli kurallara göre, belli bir evrenden seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir. Araştırmalar çoğunlukla örneklem kümeler üzerinde yapılır ve elde edilen sonuçlar ilgili evrenlere genellenir (Kaynak: Karasar, 2005, s. 110 - 111).

Tüm bu açıklamalar ışığında değerlendirdiğimizde; “Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması” çalışması betimsel, uygulamalı ve örnekleme dayalı kesitsel bir araştırmadır.

Alan çalışmasında hem nitel hem de nicel araştırma tekniklerinden yararlanılmıştır. Nicel veri toplama çalışmasında anket, nitel veri çalışmasında ise odak görüşme, derinlemesine görüşme teknikleri aracılığıyla veriler toplanmıştır.

Nicel veriler daha çok istatistiksel analizler aracılığı ile alana ilişkin bulguların genellenmesine katkı sağlarken, nitel veriler ise nicel verilerde sorgulanması gereken konuları daha derinlemesine inceleme ve yorumlama olanağı sağlamaktadır.

Anketler

Bu araştırma kapsamında birden fazla anket tipi uygulanmıştır. Birincisi Hanehalkı Anket Formu; hanelerin genel sosyo - ekonomik durumları, çevre sorunları ve yönetim planına ilişkin genel görüş ve beklentileri hakkında bilgilerin toplanması amaçlanmıştır.

Bunun dışında bölgeyi ziyaret eden yerli/yabancı turistlere uygulanan Ziyaretçi Anketi'dir. Anketler yüzyüze görüşmeler yoluyla yapılmıştır ve soru formları açık ve kapalı uçlu sorulardan yapılandırılmıştır.

Derinlemesine Görüşmeler

Araştırma ile ilgili olduğu düşünülen paydaş kişilerden (STK temsilcileri, belediye başkanı, konu ile ilgili il/ilçe müdürlük temsilcileri gibi) konu ile ilgili bilgi toplamak ve onların görüş ve önerilerini derlemek için derinlemesine görüşme tekniği ile mülakatlar yapılmıştır. Mülakatlarda yarı-yapılandırılmış bir soru formu kullanılmıştır.

Fotoğraf 3.1.1. Bayır Köyü Muhtarı Derinlemesine Görüşme

Fotoğraf 3.1.2. Bozburun Belediye Başkanı Derinlemesine Görüşme

Odak Grup Tartışmaları

Araştırma ile ilgili hedef gruplarla belli konular kapsamında detaylı bilgileri toplamak için odak grup tartışma tekniğinden yararlanılmıştır.

Odak grup görüşmeleri, grupların, alt grupların kendilerinin de bilinçli, yarı bilinçli veya bilinçsiz oldukları psikolojik ve sosyo - kültürel özellikler ve yaptıkları uygulamalar hakkında bilgi almayı, davranışları ve bu davranışların arkasındaki nedenleri öğrenmeyi amaçlayan niteliksel bir yöntemdir. Küçük grup tartışmaları, davranış bilimlerinde çok önemli yeri olan yöntemlerden biridir. Bir grup içinde bulunmayan bir insan düşünülemez. Her insan değişik zamanlarda, değişik gruplarda, hatta bazen aynı anda değişik gruplarda rol alır, yani yaşar. Her birinde amaçlar farklı olabilir, benzer olabilir.

Odak grup tartışmalarında önemli olan, katılımcıların genel kabul gören görüş yönünde fikir bildirmeleri değil, sadece kendi görüşlerini özgürce ortaya koymalarını sağlayacak ortam oluşturmaktır. Araştırmacının tarafsız bir davranış sergilemesi buna katkı sağlayacaktır. Odak grup tartışmalarında genellikle bir kolaylaştırıcı (moderatör) ve bir raportör bulunmaktadır.

Bu yöntemde aynı demografik özellikler taşıyan 6 ila 12 kişi bir kolaylaştırıcı eşliğinde bir araya gelir ve araştırma konusu grup ortamında tartışılır. Kolaylaştırıcı, grubu önceden belirlenmiş bir tartışma akışı çerçevesinde grubu yönlendirerek yaklaşık 2 saatlik bir zaman diliminde hedeflenen bilgileri derler.

Odak grup tartışmalarının en önemli avantajı grup içi etkileşimin ve grup dinamiğinin bir sonucu olarak yeni ve farklı fikirlerin ortaya çıkmasıdır. Karşılıklı çağrışımın bir sonucu olarak, katılımcılar birbirlerinin zihinlerindeki duygu ve düşünceleri tetikleyerek zengin ve çeşitli bilgi akışı sağlanır. Bu teknikte ortamın rahatlığı ve güvenilirliği esastır.

Bu araştırmada da yukarıdaki esaslara dayalı olarak araştırmanın nitel verileri derinlemesine görüşmelerin yanı sıra bu teknik aracılığı ile toplanmıştır.

3.2 ÖRNEKLEM BÜYÜKLÜĞÜ VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ

Örneklem Büyüklüğü:

Bir evrenden örneklem alınmasında, örneklemin alındığı evreni temsil etmesi önemlidir. Bu nedenle ne kadar, hangi büyüklükteki bir örneklemin evreni temsil edebileceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Yeterli bir örneklem, güvenilir sonuçlar sağlayacak kadar birim kapsayan örneklemdir (Kaynak: Young, 1968: 324).

Örneklem hacmini belirleme tekniğı

Toplam nüfus büyüklüğü:	M=12079
Ortalama hane büyüklüğü:	H= 3,47 kişi
Toplam hane sayısı:	N= M/ H 12079/ 3,47= 3481

Datça - Bozburun kapsamındaki evrenin hedef kütesinde nüfus sayısının 12.079 olarak bilindiğı kabul edilirse ve bu bölge için ortalama hane büyüklüğü 3,47 kişi (TÜİK İstatistik Yıllığı 2009, Muğla İli Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü 3.47’dir)olarak alındığında bu evrendeki örneklem birimimiz hane sayısını yaklaşık 3481 olarak kabul edilmiştir.

Bu durumda örnek büyüklüğü $d = \pm 0.05$ örnekleme hatası, $p=0.80$ gerçekleşme olasılığı ve $q=0.20$ gerçekleşmeme olasılığı söz konusu olduğunda $\alpha=0.05$ düzeyinde istatistiksel bakımdan anlamlılık taşıyan örnek büyüklüğü Tablo 3.2.1’deki evren büyüklüğü 2500-5000 birim arasındaki **224** birim örneklem hacmini geçerli kabul edilmiştir.

Tablo 3.2.1. $\alpha= 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri

Evren Büyüklüğü	± 0.03 örnekleme hatası (d)			± 0.05 örnekleme hatası (d)			± 0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004:50

Tablo 3.2.2. Örneklem ve Anket Sayısı				
Yerleşim Birimi	Nüfusu	Tahmini Toplam Hane Sayısı ve Ağırlıkları	Yerleşimlere Düşen geçici Anket sayısı	Uygulamadaki Anket Sayısı
Datça	9958	2870 (0.82)	140	140
Bozburun	2121	611 (0.18)	100	100
Toplam	12079	3481 (100)	240	240

Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içinde yer alan yerleşim birimlerinde, hanelere yönelik geçerli kabul edilen örneklem büyüklüğü göz önünde bulundurularak yapılan düzeltmeler ile toplam 240 anket uygulanmıştır. Bölge içinde ayrıca 127'si yabancı, 123 yerli olmak üzere toplam 250 ziyaretçi anketi uygulanmıştır. Genel toplamda Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde 490 anket uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Alan çalışması 13 Eylül - 20 Eylül 2010 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma kapsamında, hanehalkı görüşmelerinde yerleşim birimlerinin heterojen olması göz önüne alınarak farklı hedef gruplarını temsil eden hanelere uygulanmıştır.

Önce muhtardan köy/mahallede yaşayan hanelere ilişkin ön bilgilenmeler sağlanarak ve gerektiğinde de kartopu örnekleme ile hedef kitlelere ulaşım sağlanmıştır.

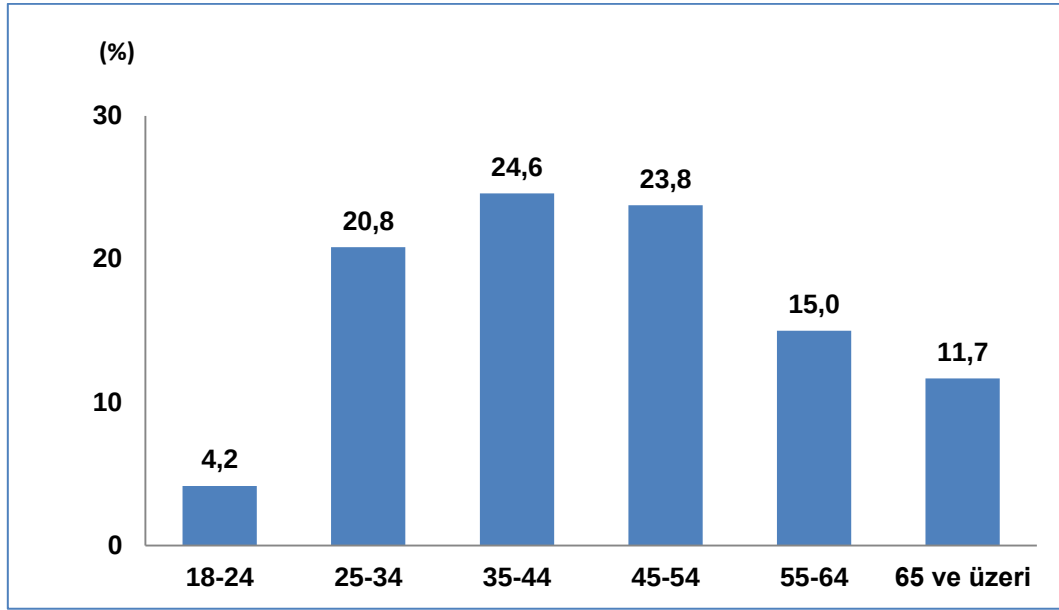
Fotoğraf 3.2.1. Datça Kaymakamı ve Belediye Başkanı Derinlemesine Görüşme

3.3 ALAN ÇALIŞMASI BULGULARI VE DEĞERLENDİRME

Araştırmanın hane düzeyinde yürütülen anket sonuçlarının değerlendirildiği bu bölümde; hanelerin temel demografik özellikleri, görüşülen kişilerin sosyo - ekonomik düzeyleri, özel çevre koruma bölgesine ilişkin düşünce, tutumları ve davranışları değerlendirilmektedir.

3.3.1 Görüşülen Kişilerin Temel Demografik Özellikleri

Şekil 3.3.1.1. Görüşülen Kişilerin Yaş Dağılımı

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

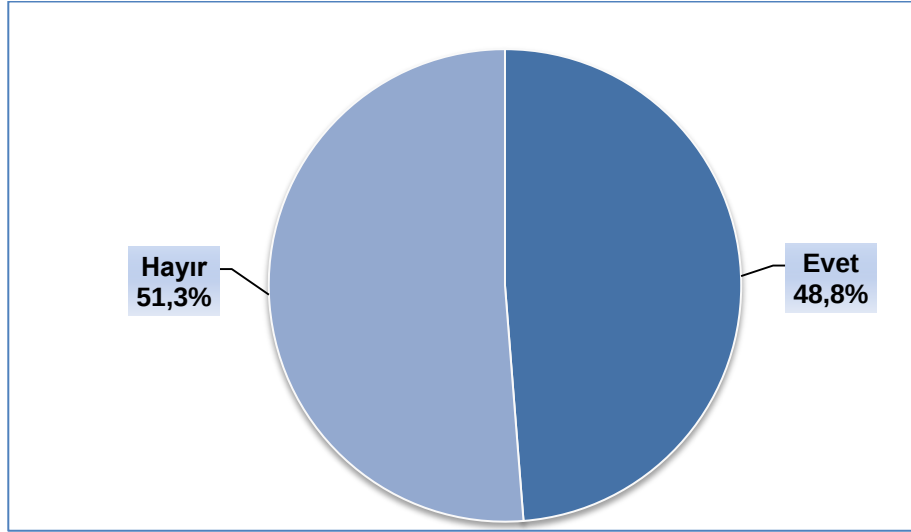
Araştırmada görüşülen toplam 133 kişinin yaş grubu dağılımları incelendiğinde; %4,2'si 18-24, % 20,8'i 25-34, % 24,6'sı 35-44, % 23,8'i 45-54, % 15'i 55- 64 yaş aralığındadır. 65 yaş ve üzerinde olanların oranı % 11,7 dir(Şekil-Tablo 3.3.1.1). Görüşülen kişilerin yaş durumu, 35 - 54 yaş aralığında yoğunlaşmıştır.

Tablo 3.3.1.1. Görüşülen Kişilerin Yaş Dağılımı

	Sayı	%
18-24	10	4,2
25-34	50	20,8
35-44	59	24,6
45-54	57	23,8
55-64	36	15,0
65 ve üzeri	28	11,7
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.1.2. Görüşülen kişilerin doğum yeri yaşadıkları yerler mi?

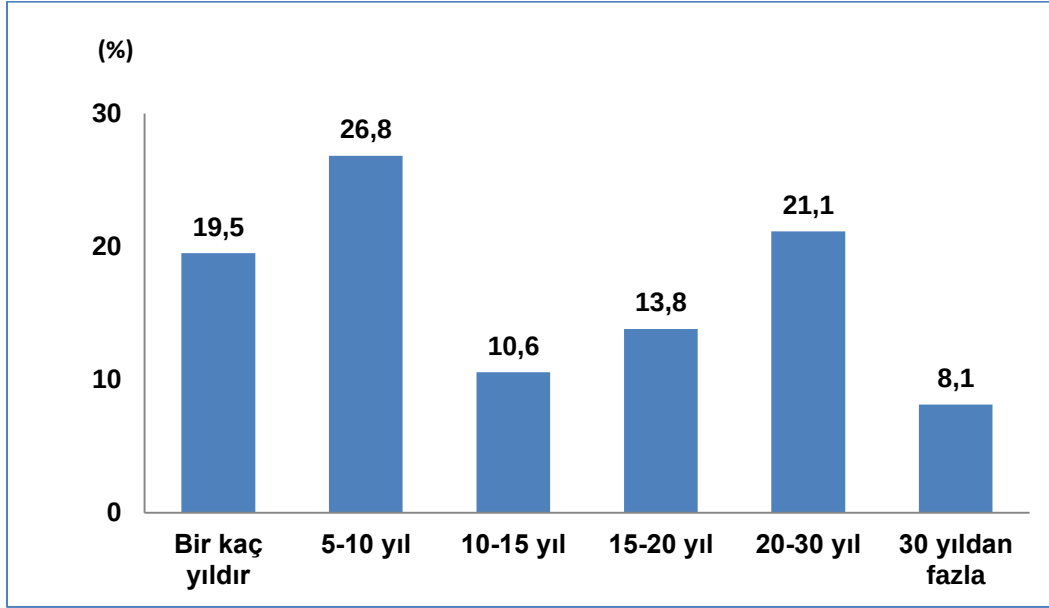
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşme yapılan kişilerin % 48,8'inin doğum yeri Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'dir (Şekil-Tablo 3.3.1.2). % 51,3'ü bölge dışında doğduğunu belirtmiştir. Bu veri bölgenin dışarıdan göç aldığını gösterir niteliktedir.

Tablo 3.3.1.2. Görüşülen kişilerin doğum yeri yaşadıkları yerler mi?		
	Sayı	%
Evet	117	48,8
Hayır	123	51,3
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.1.3. Doğum Yeri Bölge Dışı Olan Kişilerin Bölgedeki Yaşam Süresi

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

*Doğum Yeri Yaşadıkları Yer Olmayanlara Sorulmuştur.

Görüşme yapılan kişilerden doğum yeri bölge dışı olanların % 19,5'i bölgede birkaç yıldır, % 26,8'i 5 - 10 yıldır, % 10,6'sı 10 - 15 yıldır; kalan kısım ise daha uzun süredir bölgede yaşadıklarını belirtmiştir (Şekil-Tablo 3.3.1.3). Bu veriler ışığında bölgeye göç olgusunun devam ettiği görülmektedir.

Tablo 3.3.1.3. Doğum Yeri Bölge Dışı Olan Kişilerin Bölgedeki Yaşam Süresi		
	Sayı	%
Bir kaç yıldır	24	19,5
5-10 yıl	33	26,8
10-15 yıl	13	10,6
15-20 yıl	17	13,8
20-30 yıl	26	21,1
30 yıldan fazla	10	8,1
Toplam	123	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

*Doğum Yeri Yaşadıkları Yer Olmayanlara Sorulmuştur.

Şekil 3.3.1.4. Buraya yerleşme sebebiniz nedir?

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Bölgeye sonradan yerleşen görüşmeciler yerleşme nedenlerinin % 32.5 ile iş, % 22.8 ile doğal güzellik, % 12.2 ile evlilik, % 9.8 ile ailesi taşındığı için, % 6.5 ile atama/tayin, %5.7 ile sağlık için, % 4.9 ile emekliliğini geçirmek, % 2.4 turizm işi yapmak, % 1.6 ile akrabalarıyla bir arada yaşamak olduğunu beyan etmiştir (Şekil-Tablo 3.3.1.4).

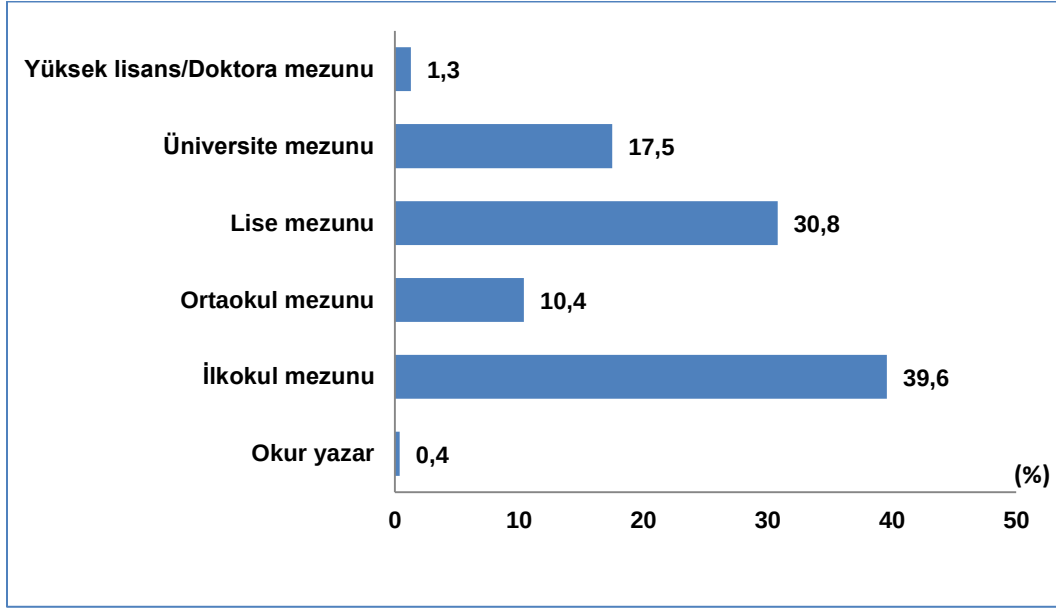
Tablo 3.3.1.4. Buraya yerleşme sebebiniz nedir?

	Sayı	%
Yeni iş imkanları bulmak için	40	32,5
Doğal güzelliği için	28	22,8
Evlendiğim için	15	12,2
Ailem taşındığı için	12	9,8
Atama/Tayin	8	6,5
Sağlığım için	7	5,7
Emekliliğimi geçirmek için	6	4,9
Turizmle uğraşmak için	3	2,4
Akraba ve yakınlarım burada yaşadığı için	2	1,6
Çocukların eğitimi için	1	0,8
Çiftçilik yapmak için	1	0,8
Toplam	123	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

*Doğum Yeri Yaşadıkları Yer Olmayanlara Sorulmuştur.

Şekil 3.3.1.5. Görüşülen Kişilerin Eğitim Düzeyi

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşme yapılan kişilerin % 0,4'ü okuryazar, % 39,6'sı ilkokul, % 10,4'ü ortaokul, % 30,8'i lise, % 17,5'i üniversite, % 1,3'ü yüksek lisans/doktora mezunudur. Çoğunluk ilkokul mezunu olmasına rağmen üniversite ve lise mezunlarının da bir ağırlığı vardır(Şekil-Tablo 3.3.1.5).

Tablo 3.3.1.5. Görüşülen Kişilerin Eğitim Düzeyi

	Sayı	%
Okur yazar	1	0,4
İlkokul mezunu	95	39,6
Ortaokul mezunu	25	10,4
Lise mezunu	74	30,8
Üniversite mezunu	42	17,5
Yüksek lisans/Doktora mezunu	3	1,3
Toplam	240	100,0

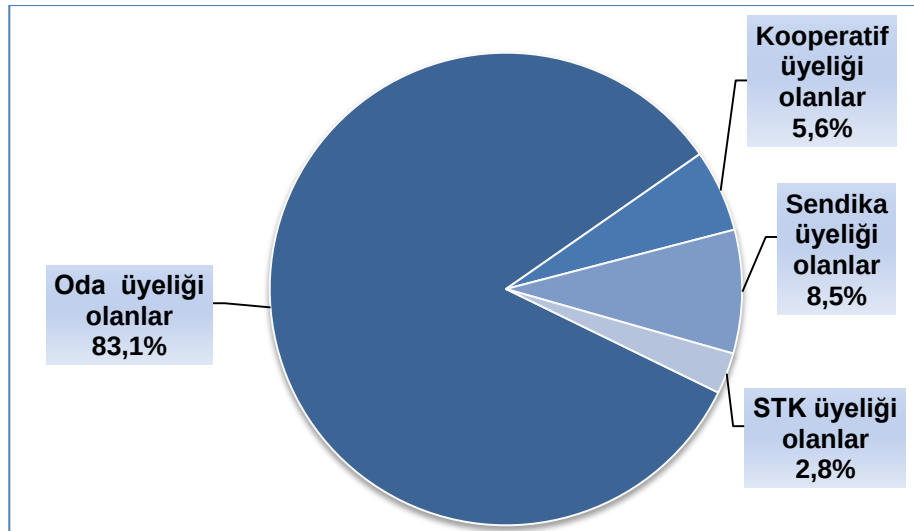
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Tablo 3.3.1.6. Görüşülen Kişilerin Mesleki Dağılımı		
	Sayı	%
Memur	13	5,4
Çiftçilik	8	3,3
Balıkçılık	4	1,7
Kaptanlık	8	3,3
Arıcılık	1	,4
Tur organizatörlüğü	2	,8
Pansiyonculuk	12	5,0
Esnaf	80	33,3
İşçi	37	15,4
Emekli	40	16,7
Ev hanımı	24	10,0
Çalışmıyor	8	3,3
Uzmanlık gerektiren meslekler (Mühendis, Mimar, Eczacı, Doktor vb.)	3	1,3
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşme yapılan kişileri meslekleri açısından değerlendirdiğimizde, çok farklı meslek gruplarını temsil ettikleri görülmektedir. Özellikle bu durum bölgenin heterojen ekonomik yapısını temsil etmektedir. Bölgedeki hanelerde esnaf, emekli ve işçinin ağırlıklı olduğu görülmüştür (Tablo 3.3.1.6).

Şekil 3.3.1.7. Görüşülen Kişilerin Meslekleriyle İlgili Herhangi Bir Kuruluşa Üyeliği

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşülen kişilerin, % 30'unun bir meslek kuruluşu ya da STK üyelikleri bulunmaktadır. Üyelikleri olanların, % 83,1'i meslek odasına, % 8,5'i sendikaya, % 5,6'sı kooperatife ve % 2,8'i de STK'ya üyelik olarak görülmektedir (Şekil-Tablo 3.3.1.7).

Tablo 3.3.1.7. Görüşülen Kişilerin Meslekleriyle İlgili Herhangi Bir Kuruluşa Üyeliği		
	Sayı	%
Oda üyeliği olanlar	59	83,1
Kooperatif üyeliği olanlar	4	5,6
Sendika üyeliği olanlar	6	8,5
STK üyeliği olanlar	2	2,8
Toplam	71	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

** 71 kişi üye olduğunu belirtmiştir

3.3.2 Hanelerin Temel Demografik Özellikleri

Görüşülen kişilerin yaşadıkları hanelerin temel demografik özellikleri bu bölüm altında değerlendirilmiştir (Tablo 3.3.2.1). Örnekleimde yer alan yerleşim birimlerinde görüşülen 240 hanede toplam 707 kişi yaşamaktadır.

Tablo 3.3.2.1. Bölge Yerleşimlerde Görüşülen Hanelerin Toplam Nüfusları		
Bölge yerleşimleri	Sayı	%
Datça	412	58,3
Bozburun	295	41,7
Toplam	707	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Hanehalkı Büyüklüğü

Araştırmanın örneklemini kapsamında görüşme yapılan hanelerde ortalama kişi sayısı 2,95'dir. Görüşülen hanelerde en az kişi sayısı 1 en çok kişi sayısı 7'dir (Tablo 3.3.2.2).

Tablo 3.3.2.2. Hanehalkı Demografik özellikleri	
	Değer
N	240
Ortalama	2,945833
Standart sapma	1,214
Minimum	1
Maksimum	7

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Cinsiyet

Bölge içinde görüşülen toplam 240 hanede yaşayan nüfusun % 51,1'i erkek, % 48,9'u da kadındır(*Tablo 3.3.2.3*).

Tablo 3.3.2.3. Hanehalkı Nüfusunun Cinsiyet Yapısı		
Cinsiyet	Sayı	%
Erkek	361	51,1
Kadın	346	48,9
Toplam	707	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Yaş

Bölge içinde görüşülen toplam 240 hanede yaşayan bireylerin yaş dağılımı *Tablo 3.3.2.4*'de görülmektedir. Bölge nüfusunun yaş dağılımına göre genel karakteristiğini değerlendirdiğimizde; nüfusun en yüksek oranı (% 18) 40 - 49 yaş grubuna aittir. Bölge nüfusunda 70 yaş üzerindeki yaşlı nüfus en düşük orandadır (% 4,7). Bu grubu 0 - 9 yaş grubu izlemektedir. Ayrıca 60 - 69 yaş grubu çocuk nüfusu da % 9,9'dur.

Tablo 3.3.2.4. Hanehalkı Nüfusunun Yaş Dağılımı		
10'lu yaş grupları	Sayı	%
0-9	65	9,2
10-19	87	12,3
20-29	108	15,3
30-39	120	17,0
40-49	127	18,0
50-59	97	13,7
60-69	70	9,9
70+	33	4,7
Toplam	707	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Eğitim

Görüşülen toplam 240evdeki hanehalkı bireylerinin eğitim düzeyleri sorgulandığında *Tablo 3.3.2.5*’de elde edilen bulgulara ulaşılmıştır. Buna göre, nüfusun çoğunluğu (% 46,8) ilköğretim mezunudur. Bu grubu % 26’lık oran ile lise mezunu olanlar izlemektedir.

Tablo 3.3.2.5. Hanehalkı Nüfusunun Eğitim Düzeyi		
Eğitim durumu	Sayı	%
Okul çağında değil	44	6,2
İlköğretim okumakta	53	7,5
Okumamış	4	0,6
İlköğretim mezunu	331	46,8
Lise mezunu	184	26,0
Üniversite mezunu	87	12,3
Lisansüstü eğitim	4	0,6
Toplam	707	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

Çalışma Durumu

Görüşülen hanelerdeki kişilere “Geçtiğimiz hafta içinde para kazanmak için herhangi bir işte çalıştınız mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar doğrultusunda nüfusun çalışma durumu *Tablo 3.3.2.6*’da görülmektedir.

Tablo 3.3.2.6. Hanehalkı Nüfusun Çalışma Durumu		
Geçtiğimiz hafta içinde para kazanmak için herhangi bir işte çalıştınız mı?	Sayı	%
Çalıştı	293	48,7
Çalışmadı fakat işi ile ilgisi devam etmekte	5	0,8
Çalışmadı	284	47,2
Çalışma yaşında olup, eğitim görenler	20	3,3
Toplam	602	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

*** Tabloda görünmeyen 105 kişi, 8 yıllık mecburi eğitim yaşında olduğundan ve 15 yaşından küçük olduklarından dolayı değerlendirmeye alınmamıştır.

Toplam çalışma yaşı 15 ve üzeri nüfusun (602 kişi) % 48,7’si bir hafta öncesinde çalışıyor, % 47,2’de çalışmıyor görülmüştür. 15 yaş üzeri olanlar içinde eğitimde bulunanlar % 3,3 oranındadır(*Tablo 3.3.2.6*).

Tablo 3.3.2.7. Hanede Çalışan Kişi Sayıları			
Hanedeki çalışan veya işiyle ilgisi devam eden kişi sayısı kişi	Hane Sayısı	Hane Sayısı (%)	Kişi sayısı
0	45	18,8	0
1	107	44,6	107
2	76	31,7	152
3	9	3,8	27
4	3	1,3	12
Toplam	240	100,0	298

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Hanelerin hanede çalışan kişi sayısına göre dağılımı da *Tablo 3.3.2.7*'de sunulmuştur. Toplam 240 hanede 298 kişi çalışmaktadır. Haneler bazında 1 çalışanı olan hane oranı %44,6'dır, 2 çalışanı olan hane oranı % 31,7'dir. Hiç çalışanı bulunmayan hane oranı ise %18,8'dir.

Tablo 3.3.2.8. Hanehalkı Nüfusunun İstihdamdaki Konumu		
Çalıştığınız işteki konumunuz?	Sayı	%
Ücretli/Maaşlı	90	30,2
Yevmiyeli	17	5,7
İşveren	56	18,8
Kendi hesabına	119	39,9
Ücretsiz aile işçisi	16	5,4
Toplam	298	100,0

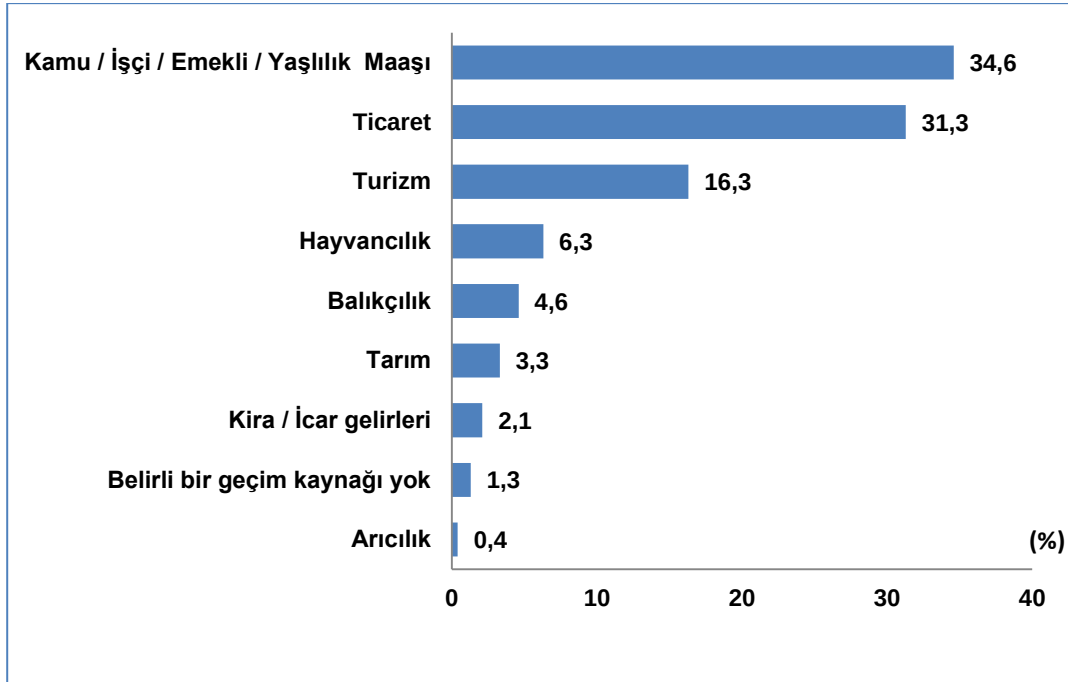
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

*Halihazır çalışan ve işiyle ilgisi devam edenlere sorulmuştur.

Ayrıca nüfusun istihdamdaki konumları da *Tablo 3.3.2.8*'de değerlendirilmiştir. İstihdamın ücretli / maaşlı kesiminde bulunanların oranı % 30.2, kendi hesabına çalışanların oranı %39.9, işverenlerin oranı % 18.8, yevmiyeli çalışanların oranı % 5.7 ve ücretsiz aile işçilerinin oranı % 5.4'dür.

3.3.3 Geçim Kaynakları ve Ekonomik Yaşam

Şekil 3.3.3.1. Görüşülen Hanelerin Temel Geçim Kaynakları

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

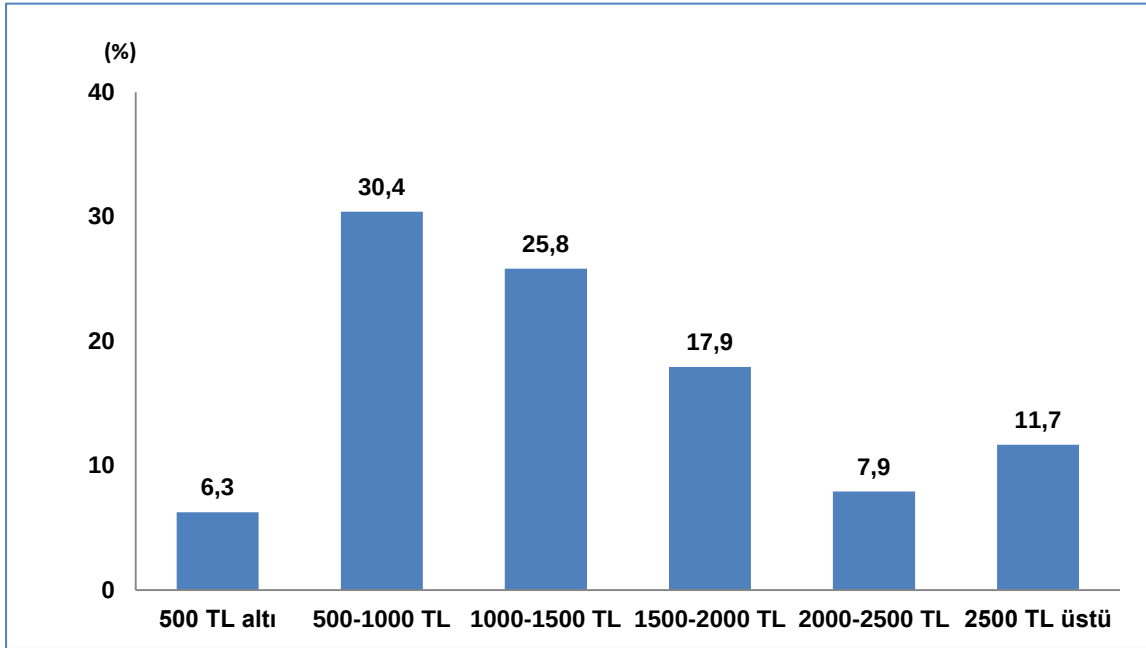
Görüşme yapılan hanelerin geçim kaynağı içinde en yüksek oranı % 34,6'lık oranla kamu / işçi / emekli ve yaşlılık maaşı oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla % 31,3 ile ticaret ve %16,3 ile turizm gelirleri izlemektedir (Tablo 3.3.3.1).

Tablo 3.3.3.1. Görüşülen Hanelerin Temel Geçim Kaynakları

	Sayı	%
Kamu/ İşçi/Emekli/Yaşlılık maaşı	83	34,6
Ticaret	75	31,3
Turizm	39	16,3
Hayvancılık	15	6,3
Balıkçılık	11	4,6
Tarım	8	3,3
Kira/ İcar gelirleri	5	2,1
Belirli bir geçim kaynağı yok	3	1,3
Arıcılık	1	0,4
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.3.2. Hanenin Aylık Toplam Geliri (TL)

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

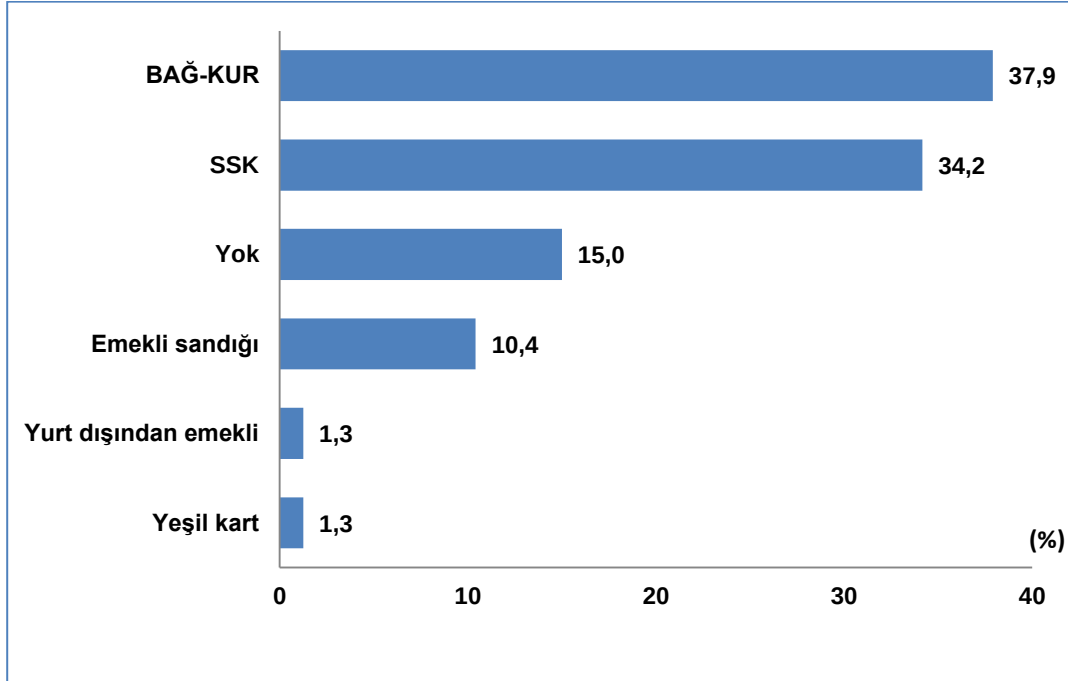
Hanelerin aylık gelirlerini Türk Lirası bazında kendi beyanlarına dayalı olarak değerlendirdiğimizde; % 30,4'ü 500-1000, % 25,8'i 1000-1500, % 17,9'u 1500-2000 TL. gelire sahiptir. % 11,7'lik bir kısım ise, 2500 TL. üzerinde gelir elde etmektedir. Gelir ortalaması 500 ile 2000 bandı arasında yer almaktadır(Şekil-Tablo 3.3.3.2).

Tablo 3.3.3.2. Hanenin Aylık Toplam Geliri (TL)		
	Sayı	%
500 TL Altı	15	6,3
500-1000 TL	73	30,4
1000-1500 TL	62	25,8
1500-2000 TL	43	17,9
2000-2500 TL	19	7,9
2500 TL Üstü	28	11,7
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

3.3.4 Sosyal Güvenlik

Şekil 3.3.4.1. Görüşülen Kişilerin Sosyal Güvenlik Sistemleri

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

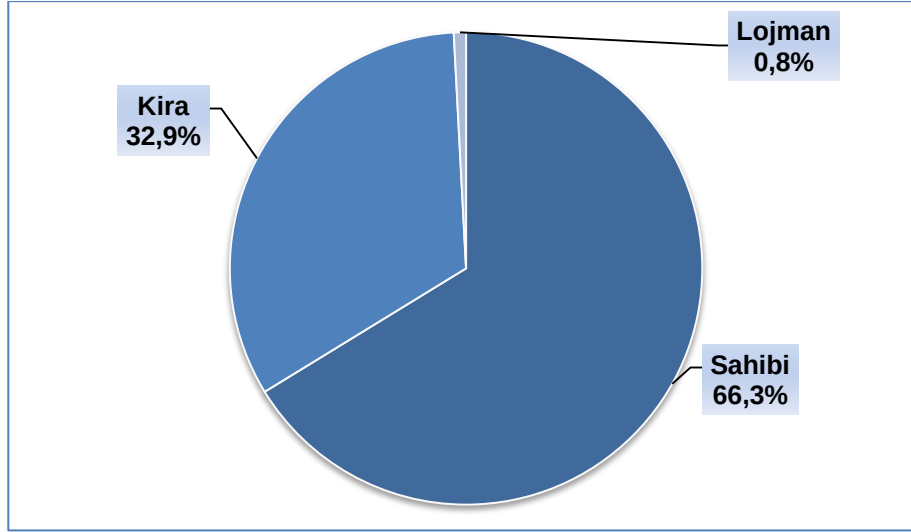
Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi içinde görüşülen kişilerin; % 37,9'u BAĞ-KUR, % 34,2'si SSK, % 10,4'ü Emekli Sandığı kapsamında sosyal güvenceye sahiptir. Ancak % 15'lik bir kesim hiçbir sosyal güvenceye sahip olmayıp, % 1,3'lük bir kesim ise yeşil kartlıdır(Şekil-Tablo 3.3.4.1).

Tablo 3.3.4.1. Görüşülen Kişilerin Sosyal Güvenlik Sistemleri		
	Sayı	%
BAĞ-KUR	91	37,9
SSK	82	34,2
Yok	36	15,0
Emekli sandığı	25	10,4
Yeşil kart	3	1,3
Yurt dışından emekli	3	1,3
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

3.3.5 Mülkiyet, Konut ve Arazi Varlığı

Şekil 3.3.5.1. Hanelerin Konut Mülkiyet Durumu

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

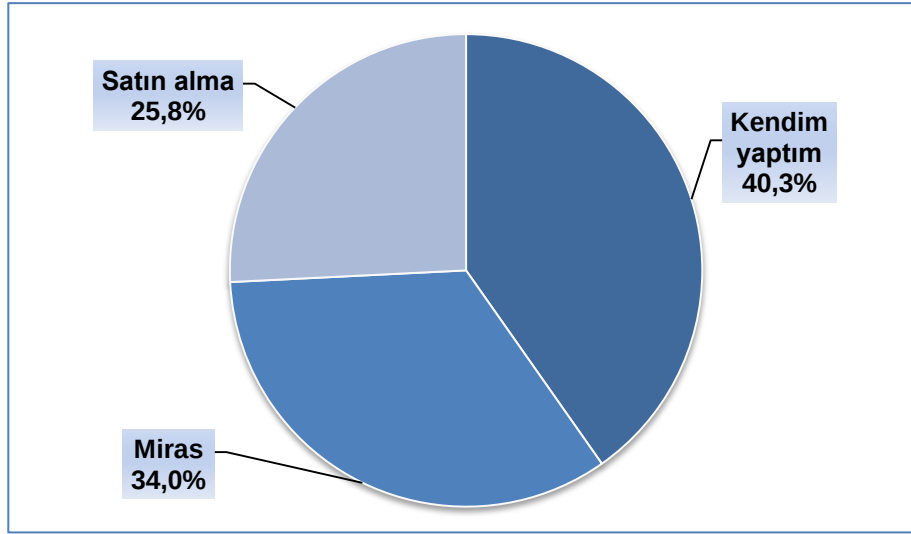
Hanelerin konut sahipliği ve arazi varlığı sorgulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre görüşülen kişilerin % 66,3'ü yaşadıkları konutların sahibi konumundadır. % 32,9'u kira da yaşamaktadır(Şekil-Tablo 3.3.5.1).

Tablo 3.3.5.1. Hanelerin Konut Mülkiyet Durumu

	Sayı	%
Sahibi	159	66,3
Kira	79	32,9
Lojman	2	0,8
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.5.2. Konuta Sahip Olma Şekli

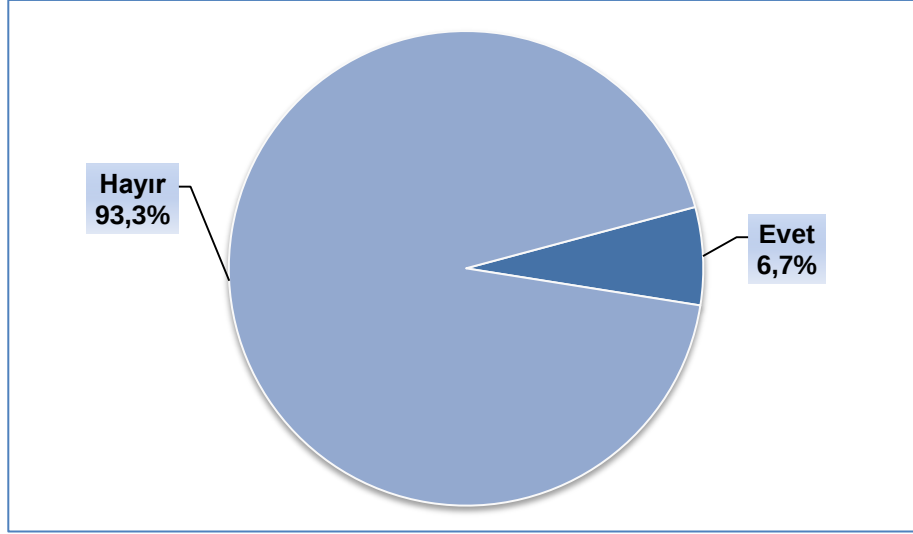
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Konut sahibi olan hanelerin, konuta sahip olma durumları incelendiğinde; % 40,3'ü kendi imkanlarıyla yaptığını, % 34'ü miras yoluyla ve % 25,8'i de satın alma yoluyla sahip olduğunu beyan etmiştir(Şekil-Tablo3.3.5.2).

Tablo 3.3.5.2. Konuta Sahip Olma Şekli		
	Sayı	%
Kendim yaptım	64	40,3
Miras	54	34,0
Satın alma	41	25,8
Toplam	159	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.5.3. Konutunuza ait ek binalar var mı?

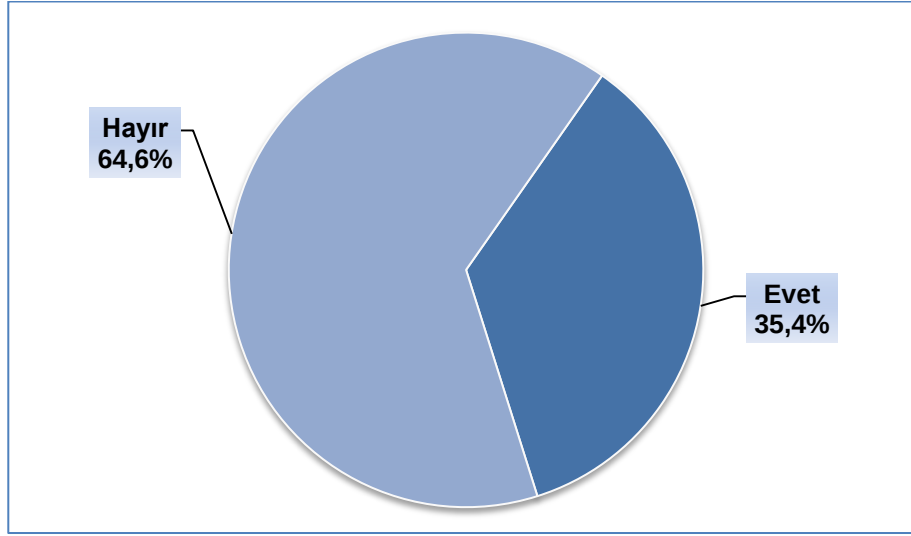
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

Konutların % 6,7'sinde ek binaların varlığından söz edilmiştir (Şekil-Tablo 3.3.5.3).

Tablo 3.3.5.3. Konutunuza ait ek binalar var mı?		
	Sayı	%
Evet	16	6,7
Hayır	224	93,3
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.5.4. Hanelerin Arazi Varlığı

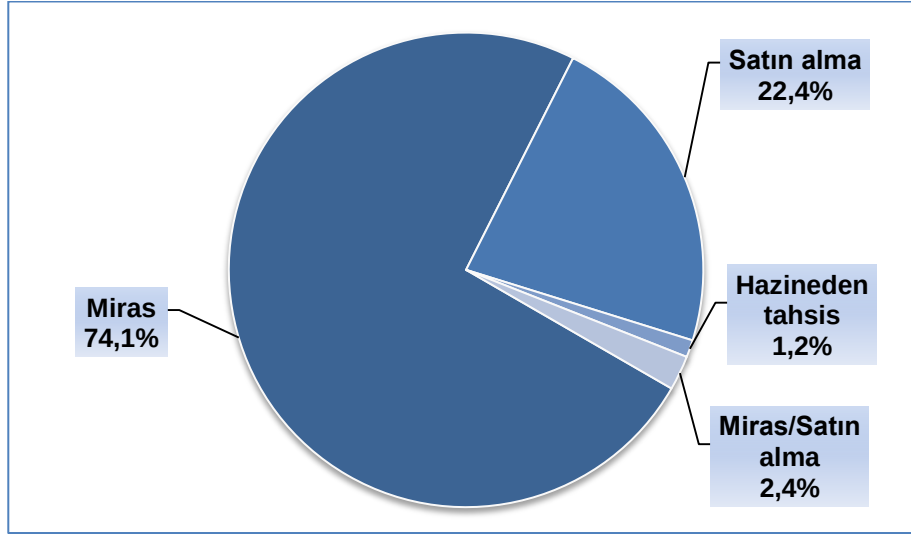
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşme yapılan kişilerin % 35,4'ünün arazisi bulunmaktadır(Şekil-Tablo 3.3.5.4). %64,6 gibi büyük oranı ise arazilerinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 3.3.5.4. Hanelerin Arazi Varlığı		
	Sayı	%
Evet	85	35,4
Hayır	155	64,6
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.5.5. Hanelerin Nasıl Arazi Sahibi Oldukları

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

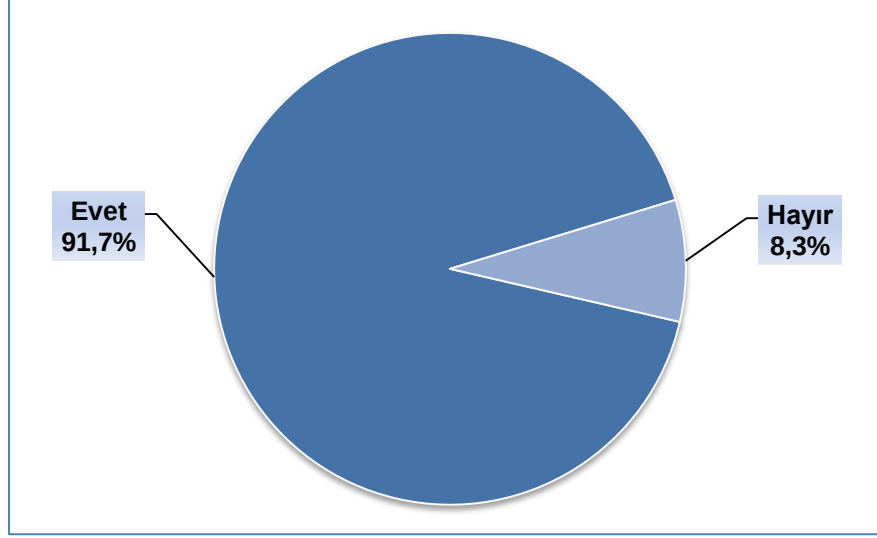
Görüşme yapılan kişiler sahip oldukları arazileri büyük oranda % 74,1'i miras, %22,4'ü satın alma yoluyla edindiklerini belirtmişlerdir(Şekil-Tablo 3.3.5.5).

Tablo 3.3.5.5. Hanelerin Nasıl Arazi Sahibi Oldukları		
	Sayı	%
Miras	63	74,1
Satın alma	19	22,4
Miras/Satın alma	2	2,4
Hazine'den tahsis	1	1,2
Toplam	85	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

3.3.6 Doğal Kaynak Kullanımı ve Çevre Sorunları

Şekil 3.3.6.1. Bölge insanı çevrede bitki toplama faaliyetinde bulunuyor mu?

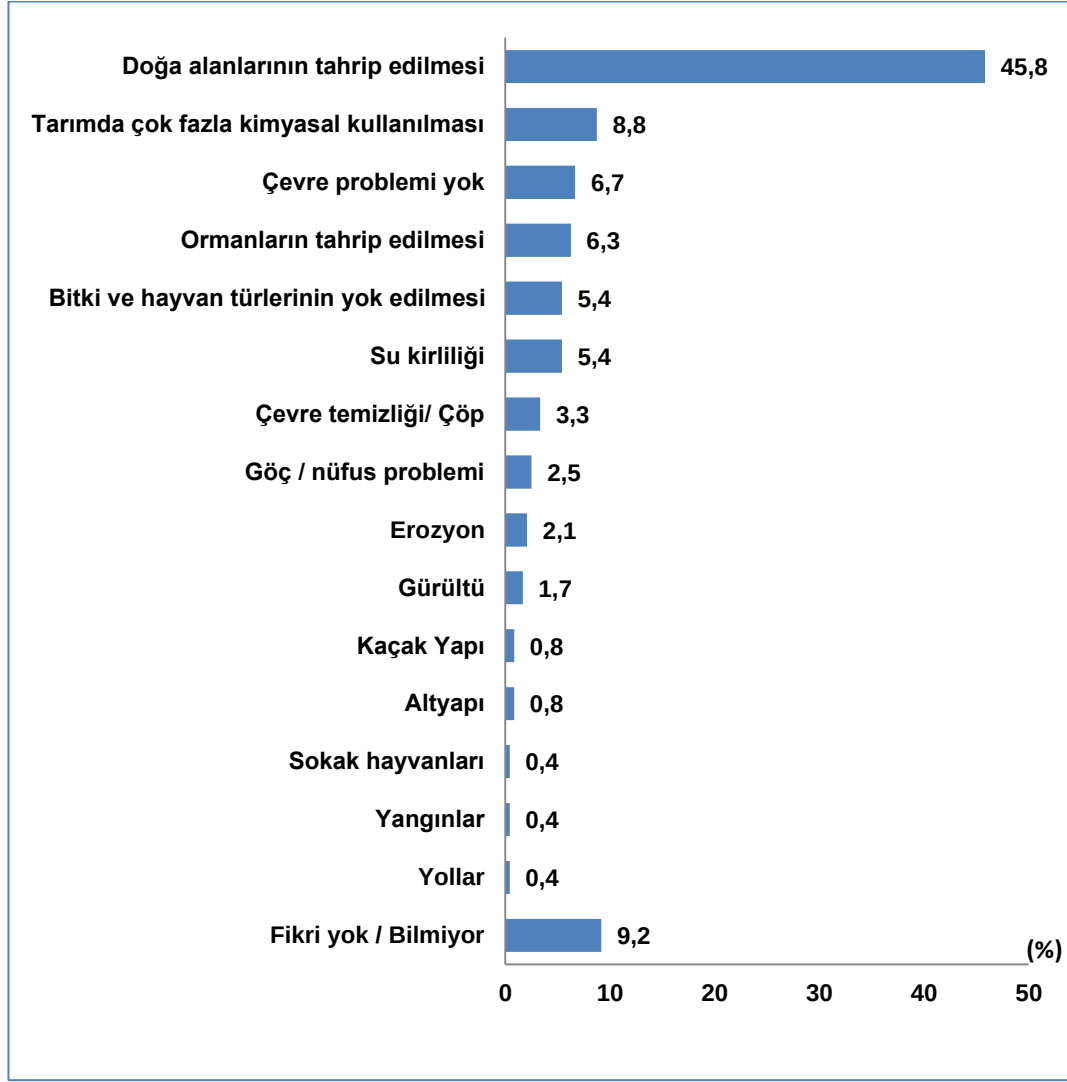
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Bölge insanının doğal kaynak kullanımında bitki toplama faaliyetlerinde bulunduğu görülmektedir. Görüşülen kişilerin. % 91,7'si yöre insanının sağlık amaçlı veya diğer amaçlı çevrelerinde bitki topladıklarını beyan etmiştir (Şekil-Tablo 3.3.6.1).

Tablo 3.3.6.1. Bölge insanı çevrede bitki toplama faaliyetinde bulunuyor mu?		
	Sayı	%
Evet	220	91,7
Hayır	20	8,3
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.6.2. Görüşülen Kişilere Göre Bölgenin Önemli Çevre Sorunları

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

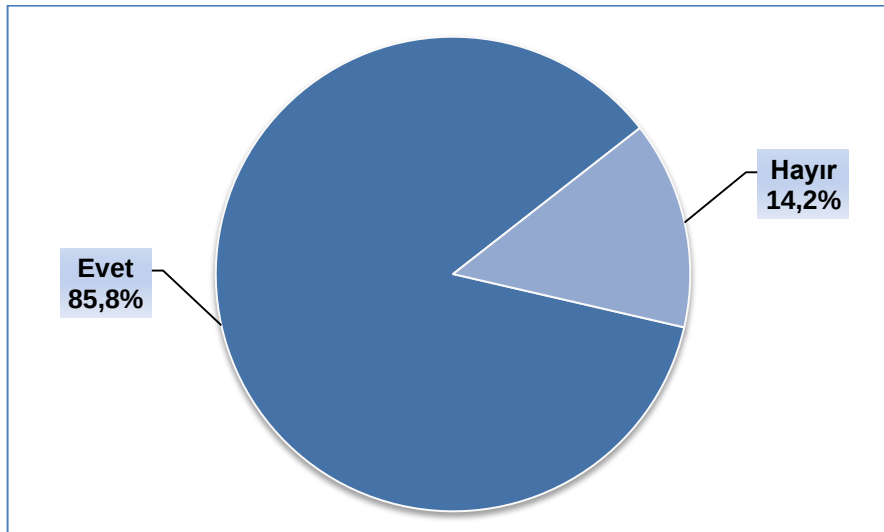
Görüşülen kişilere göre bölgenin en önemli çevre sorunu öncelikli olarak doğa alanlarının tahrip edilmesi (% 45,8). İkinci çevresel sorun alanı tarımda çok fazla kimyasal kullanılması (% 8,8) olarak görülmektedir. Üçüncü çevre sorunu ise ormanların tahrip edilmesi (% 6,3) olarak belirtilmiştir. Bunun yanında su kirliliği (% 5,4) ve bitki - hayvan türlerinin yok edilmesi (% 5,4) de önemli sorunlardan biri olarak dile getirilmiştir(Şekil-Tablo 3.3.6.2).

Tablo 3.3.6.2. Görüşülen Kişilere Göre Bölgenin Önemli Çevre Sorunları		
	Sayı	%
Doğa alanlarının tahrip edilmesi	110	45,8
Tarımda çok fazla kimyasal kullanılması	21	8,8
Çevre problemi yok	16	6,7
Ormanların tahrip edilmesi	15	6,3
Su kirliliği	13	5,4
Bitki ve hayvan türlerinin yok edilmesi	13	5,4
Çevre temizliği/ Çöp	8	3,3
Göç / nüfus problemi	6	2,5
Erozyon	5	2,1
Gürültü	4	1,7
Altyapı	2	0,8
Kaçak Yapı	2	0,8
Yollar	1	0,4
Yangınlar	1	0,4
Sokak hayvanları	1	0,4
Fikri yok / Bilmiyor	22	9,2
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

3.3.7 Özel Çevre Koruma Bölgesine İlişkin Bilgi, Düşünce ve Tutumlar

Şekil 3.3.7.1. "Özel Çevre Koruma Kurumu'nu" duydunuz mu?

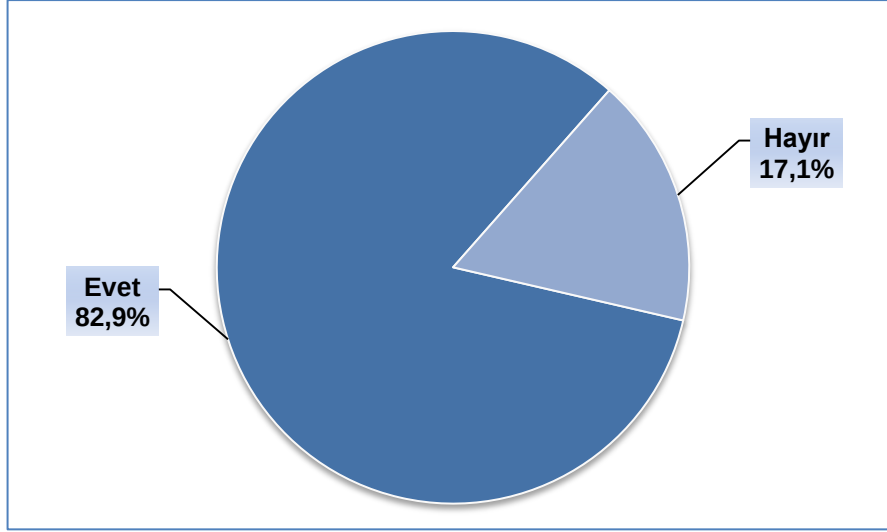
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

Görüşme yapılan 240 kişinin % 85,8'i Özel Çevre Koruma Kurumu'nu bilmektedir. Bilmeyenlerin oranı % 14,2'dir. Bu veriler bölgede kurumun bölge halkı tarafından kurumsal kimliğinin bilindiğini göstermektedir(Şekil-Tablo 3.3.7.1).

Tablo 3.3.7.1. "Özel Çevre Koruma Kurumu'nu" duydunuz mu?		
	Sayı	%
Evet	206	85,8
Hayır	34	14,2
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.7.2. Bölgenizin "Özel Koruma Bölgesi "olduğunu biliyor musunuz?

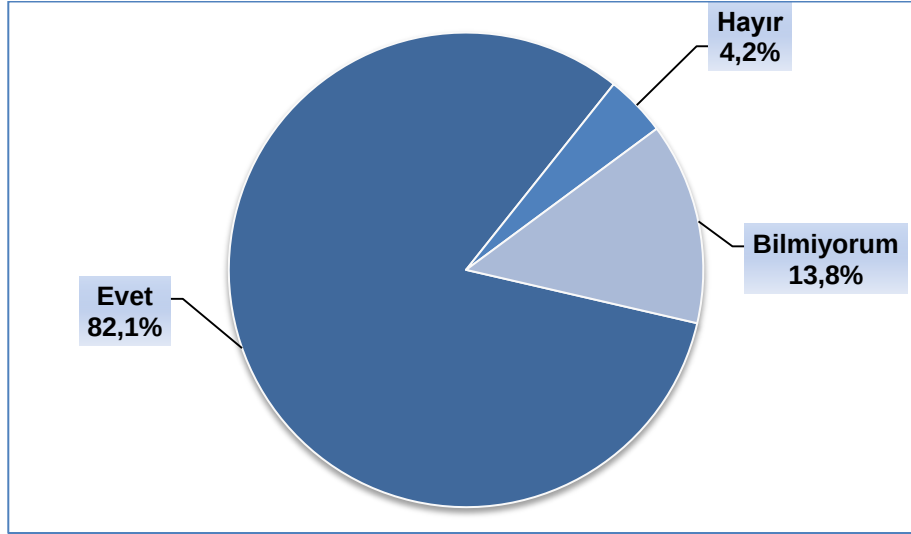
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşme yapılan kişilerin % 82,9'u bölgenin özel çevre koruma bölgesi olduğu bilgisine sahipken, % 17,1'i bu durumu bilmemektedir(Şekil-Tablo 3.3.7.2).

Tablo 3.3.7.2. Bölgenizin "Özel Koruma Bölgesi "olduğunu biliyor musunuz?		
	Sayı	%
Evet	199	82,9
Hayır	41	17,1
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.7.3. Koruma alanı ile ilgili kurallar/yasaklar var mıdır?

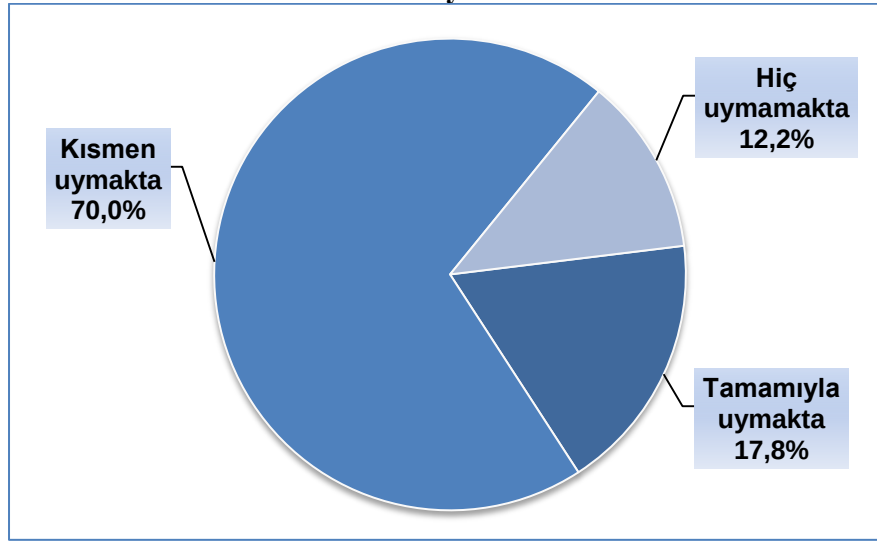
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşme yapılan kişilerin % 82,1'i ÖÇK Koruma Bölgesi ile ilgili kurallar ve yasakların farkındadır. % 13,8'i ise soruya "bilmiyorum" cevabı vermiştir(Şekil-Tablo 3.3.7.3).

Tablo 3.3.7.3. Koruma alanı ile ilgili kurallar/yasaklar var mıdır?		
	Sayı	%
Evet	197	82,1
Hayır	10	4,2
Bilmiyorum	33	13,8
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.7.4. Yaşadığınız bölgedeki kişiler bu alanın korunması ile ilgili kurallara ne derece uymaktadır?

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

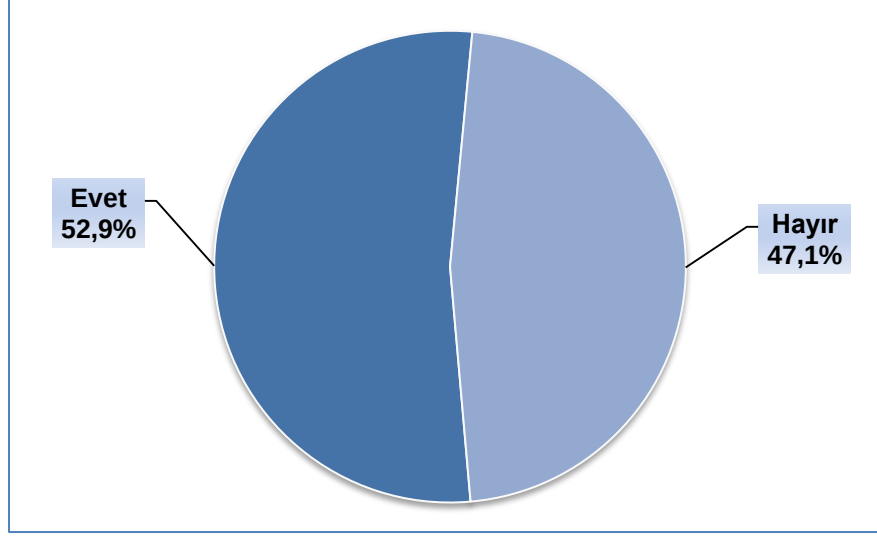
Görüşme yapılan kişiler, bölgede % 70 oranında bu yasaklara kısmen uyulduğunu belirtmektedir (Şekil-Tablo 3.3.7.4). Tamamıyla uyuluyor diyenlerin oranı % 17,8, hiç uyulmuyor diyenlerin oranı da % 12,2'dir.

Tablo 3.3.7.4. Yaşadığınız bölgedeki kişiler bu alanın korunması ile ilgili kurallara ne derece uymaktadır?		
	Sayı	%
Tamamıyla uymakta	35	17,8
Kısmen uymakta	138	70
Hiç uymamakta	24	12,2
Toplam	197	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

* Koruma alanı ile ilgili kurallar/yasaklar var diyenlere sorulmuştur

Şekil 3.3.7.5. Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin dezavantajları var mı?

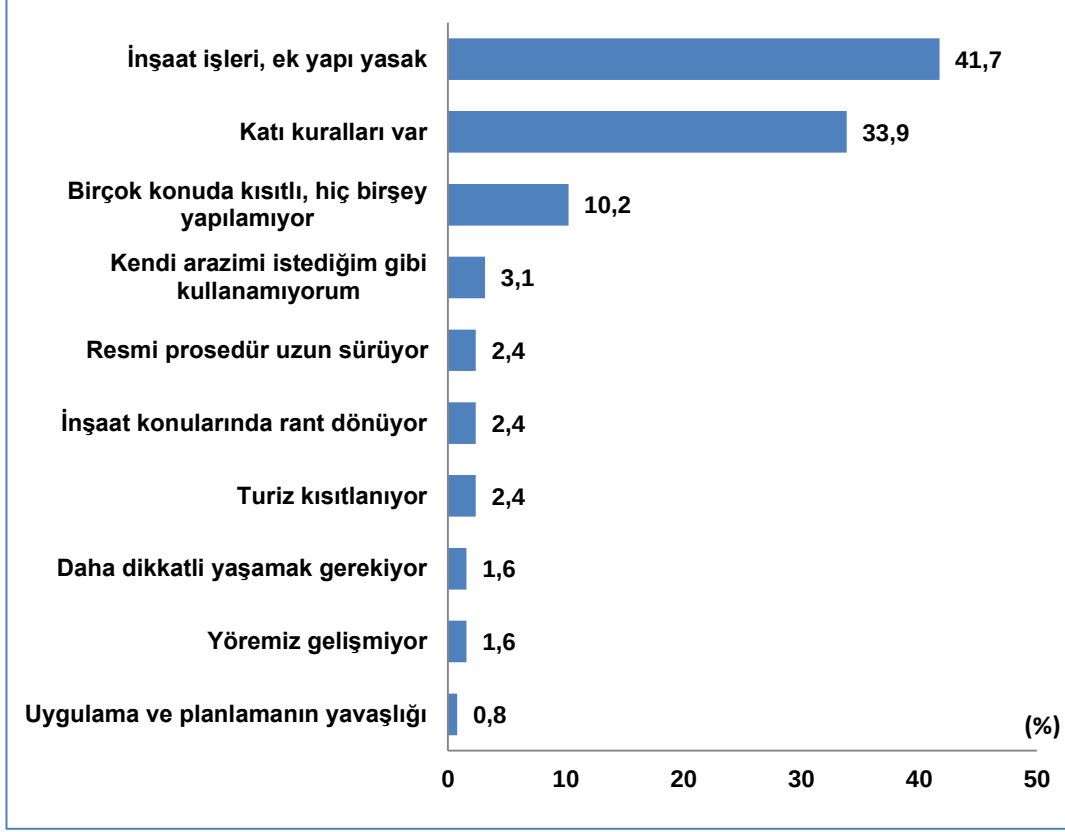
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşme yapılan kişilerin % 52,9'u ÖÇK Bölgesi'nin dezavantajları olduğunu belirtmiştir (Şekil-Tablo 3.3.7.5). % 47,1'lik kesim ise ÖÇK Bölgesi'nin dezavantajları olmadığı yönünde görüş belirtmiştir.

Tablo 3.3.7.5. Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin dezavantajları var mı?		
	Sayı	%
Evet	127	52,9
Hayır	113	47,1
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.7.6. Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin Dezavantajları

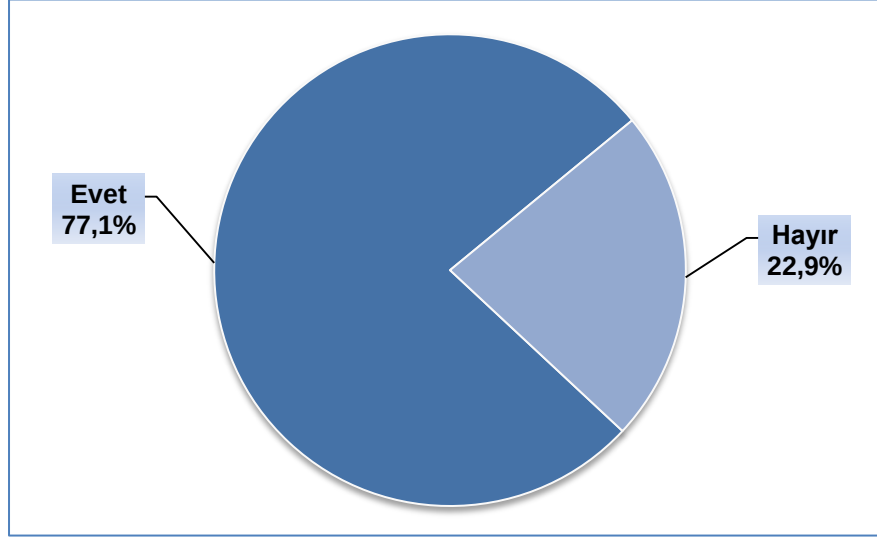
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşme yapılan kişilerden alınan verilere göre, yaşanan sorunların en önde geleni % 41,7 ile inşaat ve ek yapı yapamamaktır. Ayrıca % 33,9 oranıyla ÖÇK'nın katı kuralları da dezavantaj olarak görülmektedir (Şekil-Tablo 3.3.7.6).

Tablo 3.3.7.6. Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin Dezavantajları		
	Sayı	%
İnşaat işleri, ek yapı yasak	53	41,7
Katı kuralları var	43	33,9
Birçok konuda kısıtlı, hiç birşey yapılamıyor	13	10,2
Kendi arazimi istediğim gibi kullanamıyorum	4	3,1
Turizm kısıtlanıyor	3	2,4
İnşaat konularında rant dönüyor	3	2,4
Resmi prosedür uzun sürüyor	3	2,4
Yöremiz gelişmiyor	2	1,6
Daha dikkatli yaşamak gerekiyor	2	1,6
Uygulama ve planlamanın yavaşlığı	1	0,8
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.7.7. ÖÇK Bölgesi için Yönetim Planı oluşturulsa katılmak ister misiniz?

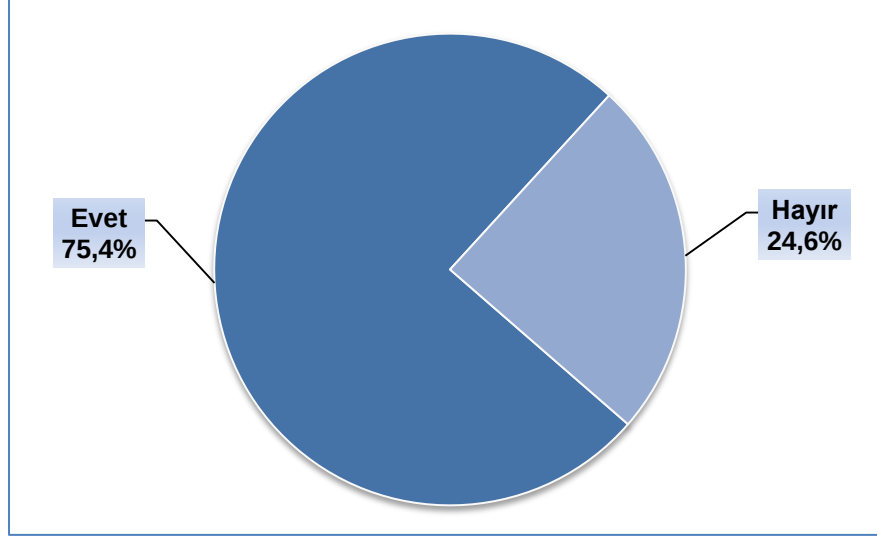
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşme yapılan kişilerin % 77,1'i yönetim planına katılabileceğini, % 22,9'u ise katılmayacağını belirtmiştir (Şekil-Tablo 3.3.7.7).

Tablo 3.3.7.7. ÖÇK Bölgesi için Yönetim Planı oluşturulsa katılmak ister misiniz?		
	Sayı	%
Evet	185	77,1
Hayır	55	22,9
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Şekil 3.3.7.8. ÖÇK Bölgesi için Yönetim Planı oluşturulsa eğitim almak ister misiniz?

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşme yapılan kişilerin, eğitime yönelik eğilimleri değerlendirildiğinde, % 75,4'ü bu konuda eğitim alabileceğini belirtmiştir(Şekil-Tablo 3.3.7.8).

Tablo 3.3.7.8. ÖÇK Bölgesi için Yönetim Planı oluşturulsa eğitim almak ister misiniz?		
	Sayı	%
Evet	181	75,4
Hayır	59	24,6
Toplam	240	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

3.3.8 Bölgedeki Ziyaretçilerin Özellikleri ve Bölge Hakkındaki Düşünceleri

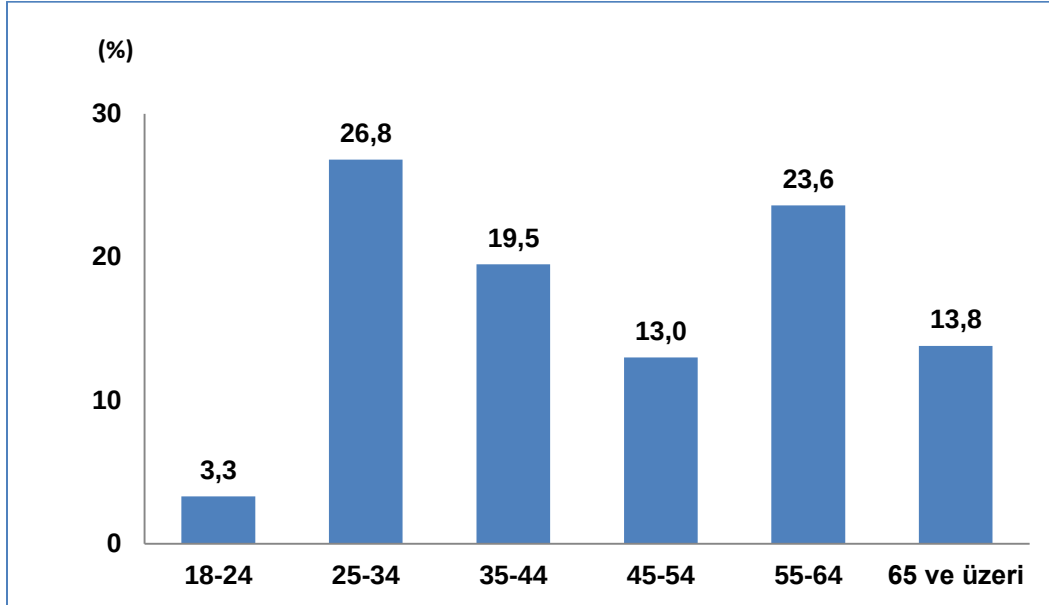
Bilindiği gibi yeryüzü kaynaklarına kişisel erişim, güzelliklerin keşfi ve buraları ziyaret etme keyfi, tüm dünya yurttaşlarına eşit olarak açık bir haktır. Ulusal ve uluslararası turizm etkinliklerine giderek artan ölçülerde katılım gerçekleşmektedir. Bu gelişiminden doğal olarak Özel Çevre Koruma Alanları da etkilenmektedir ve daha fazla ziyaretçi akımına uğramaktadır.

Bu nedenle araştırmada, bölgenin dışarıdan katılımcısı olan ziyaretçi konumundaki, hem yerli hem de yabancı turistlerinin profillerinin ve alana ilişkin düşüncelerinin, beklentilerinin neler olduğunun saptanması hedeflenmiştir. Çünkü bölge için yapılacak planlamalarda, bölgenin sürdürülebilir gelişiminde yerli halk kadar, dışarıdan katılımcıların da etkilerinin göz önünde bulundurulması, planlama açısından önem taşımaktadır.

Bu kapsamda, bölge içinde hem yerli hem de yabancı turistlerle görüşülmüştür. Bölgeyi ziyaret eden yerli / yabancı turistlerden elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

3.3.8.1 Yerli Turist

Şekil 3.3.8.1.1. Yerli Turistin Yaş Grubu Dağılımı

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

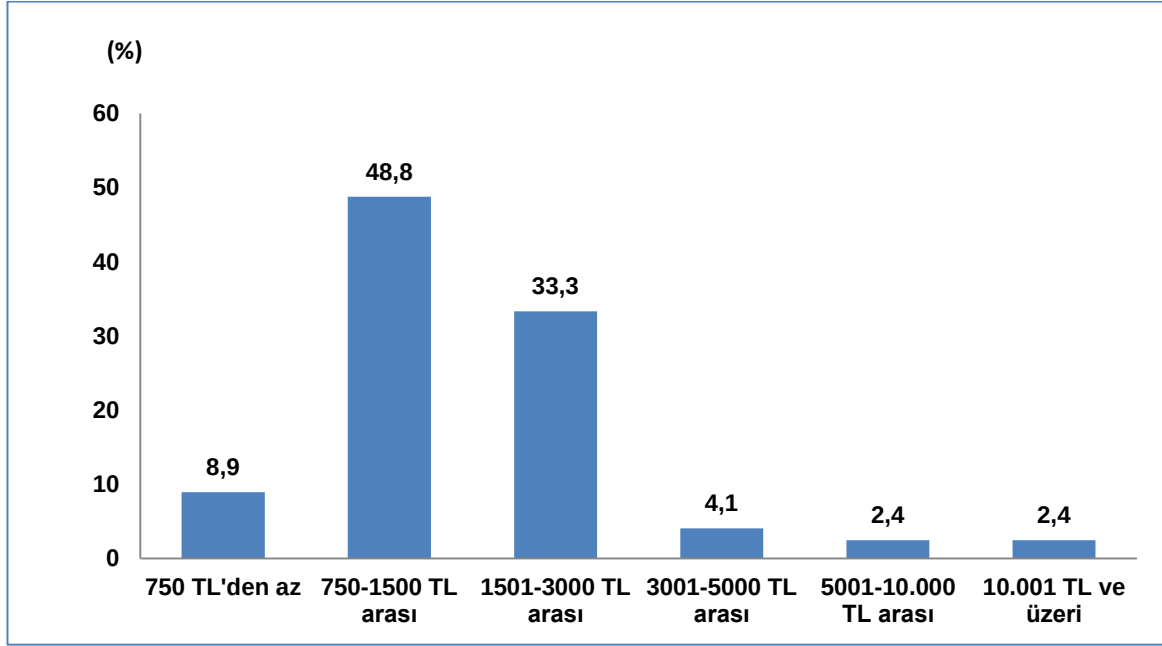
Görüşme yapılan yerli ziyaretçilerin % 3,3'ü 18-24, % 26,8'i 25-34, % 19,5'i 35-44, % 13'ü 45-54, % 23,6'sı 55-64 yaş grubundan ve % 13,8'i 65 yaş üzeri gruptandır (*Şekil-Tablo 3.3.8.1.1*). En yüksek oranda katılımcının, 25-34 yaş grubundan olmasıyla birlikte, deneklerin yarısının 45 yaş üstünde olduğu, bu nedenle bölgeye daha çok orta yaş ve üzeri yerli turistin geldiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.3.8.1.1. Yerli Turistin Yaş Grubu Dağılımı

	Sayı	%
18-24	4	3,3
25-34	33	26,8
35-44	24	19,5
45-54	16	13,0
55-64	29	23,6
65 ve üzeri	17	13,8
Toplam	123	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Şekil 3.3.8.1.2. Yerli Turistin Aylık Geliri (TL)

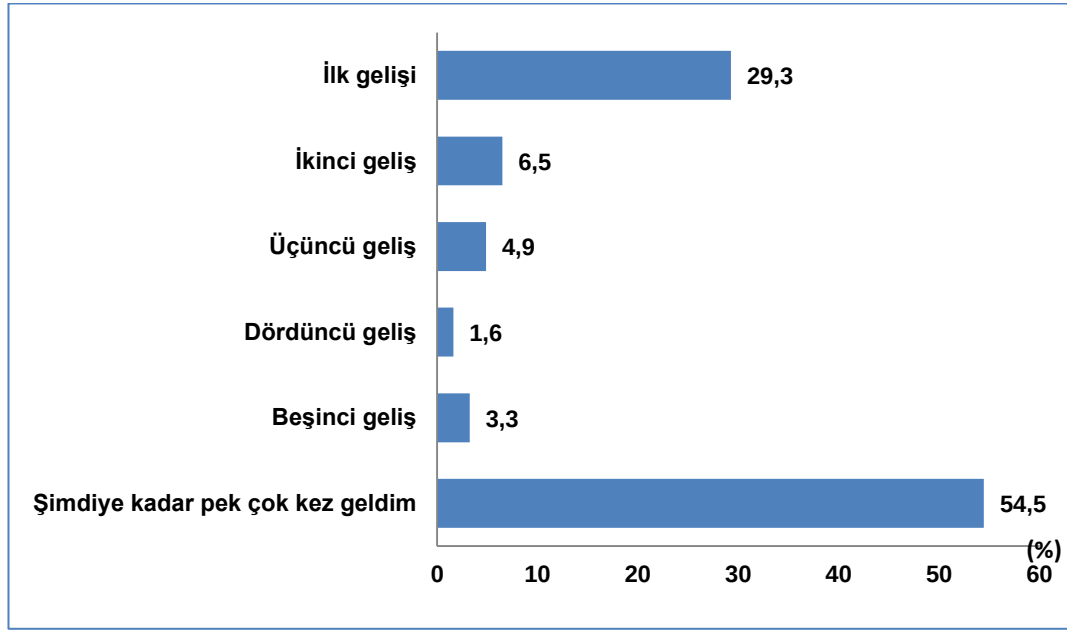
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Yerli turistlerin sahip oldukları aylık gelirleri *Şekil-Tablo 3.3.8.1.2*'de sunulmaktadır. Elde edilen verilere göre en yüksek oran (% 48,8) 750-1500 TL. gelire sahip turistlerdir. Bu nedenle ziyaretçi olan yerli turistlerin ekonomik güçlerinin Türkiye'deki ortalama 4 kişilik bir ailenin aylık gelirleri ile karşılaştırsak, (2008 yılı rakamlarıyla bir ailenin yoksulluk sınırı 706 TL'dir.) refah düzeyi çok yüksek olmayan kişilerin ziyaretlerinin söz konusu olduğu görülmektedir.

Tablo 3.3.8.1.2. Yerli Turistin Aylık Geliri (TL.)		
	Sayı	%
750 TL'den az	11	8,9
750-1500 TL arası	60	48,8
1501-3000 TL arası	41	33,3
3001-5000 TL arası	5	4,1
5001-10.000 TL arası	3	2,4
10.001 TL ve üzeri	3	2,4
Toplam	123	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Şekil 3.3.8.1.3. Yerli Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

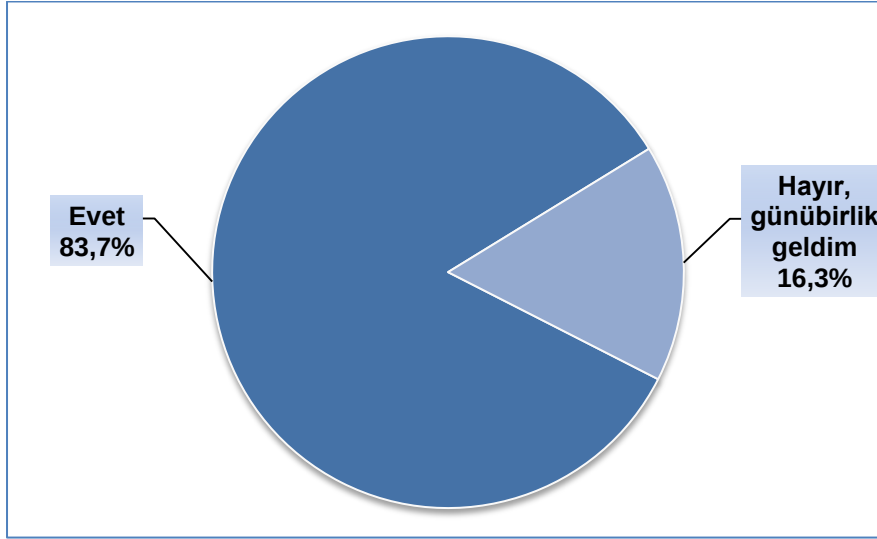
Yerli turistin % 29,3'ü bölgeye ilk defa ziyarette bulunduğunu ifade etmiştir. Kalan denekler ise bölgeyi birden fazla ziyaret ettiklerini, % 54,5'i ise pekçok kez geldiğini beyan etmiştir. Bu durum yerli turist açısından bölgeden memnuniyet düzeyinin ve bölgenin cazibe merkezi olma vasfının yüksekliğini göstermektedir (Şekil-Tablo 3.3.8.1.3).

Tablo 3.3.8.1.3. Yerli Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti

	Sayı	%
İlk gelişi	36	29,3
İkinci gelişi	8	6,5
Üçüncü gelişi	6	4,9
Dördüncü gelişi	2	1,6
Beşinci gelişi	4	3,3
Şimdiye kadar pek çok kez geldim	67	54,5
Toplam	123	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Şekil 3.3.8.1.4. Yerli Turistin Bölgede Konaklaması

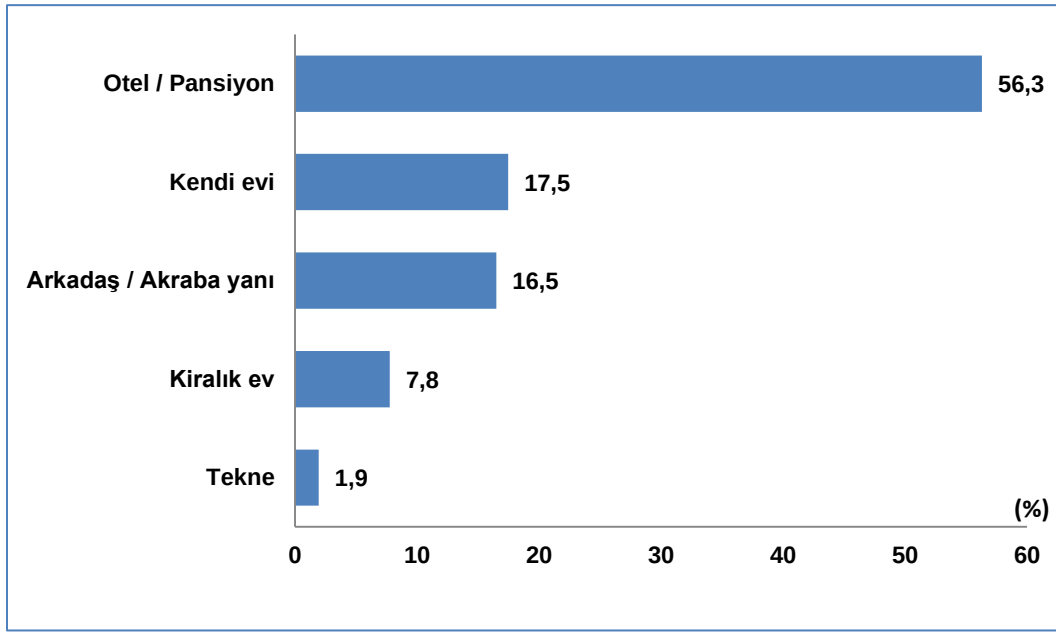
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Görüşme yapılan yerli turistin % 83,7'si bölgede konakladığını, % 16,3'ü ise günübirlik geldiğini belirtmiştir (*Şekil-Tablo 3.3.8.1.4*).

Tablo 3.3.8.1.4. Yerli Turistin Bölgede Konaklaması		
	Sayı	%
Evet	103	83,7
Hayır, günübirlik geldim	20	16,3
Toplam	123	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Şekil 3.3.8.1.5. Yerli Turistin Bölgede Konaklama Yerleri

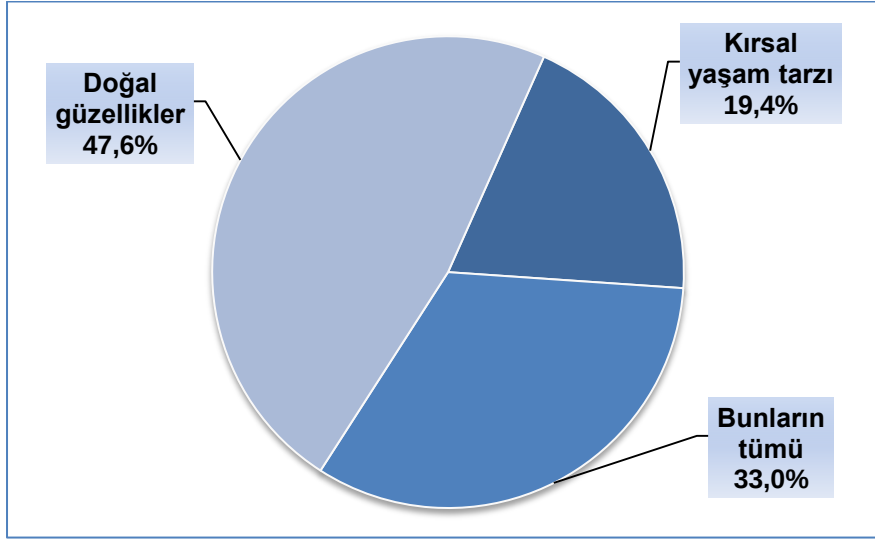
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010
*Bölgede konaklayan kişilere sorulmuştur.

Görüşme yapılan yerli turistin % 56,3'ü otel/pansiyonda, % 17,5'i kendi evinde, % 16,5'i arkadaş/akraba yanında, % 7,8'i kiralık evde konakladığını belirtmiştir(Şekil-Tablo 3.3.8.1.5).

Tablo 3.3.8.1.5. Yerli Turistin Bölgede Konaklama Yerleri		
	Sayı	%
Otel / Pansiyon	58	56,3
Kendi evi	18	17,5
Arkadaş / Akraba yanı	17	16,5
Kiralık ev	8	7,8
Tekne	2	1,9
Toplam	103	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010
*Bölgede konaklayan kişilere sorulmuştur.

Şekil 3.3.8.1.6. Yerli Turist İçin Bölgeyi Çekici Kılan Faktörler

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

*Bölgede konaklayan kişilere sorulmuştur.

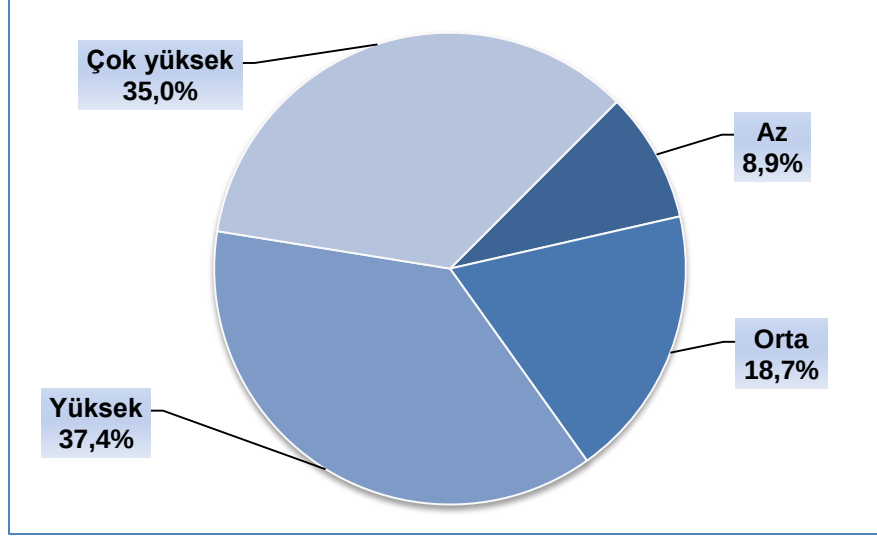
Görüşme yapılan yerli turistin % 47,6'sı için bölgeyi çekici kılan faktör doğal güzelliklerdir. % 19,4'ü kırsal yaşam tarzı ve % 33'ü için ise tüm faktörlerin toplamının bölgeyi çekici kıldığıdır(Şekil-Tablo 3.3.8.1.6).

Tablo 3.3.8.1.6. Yerli Turist İçin Bölgeyi Çekici Kılan Faktörler		
	Sayı	%
Doğal güzellikler	49	47,6
Kırsal yaşam tarzı	20	19,4
Bunların tümü	34	33,0
Toplam	103	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

*Bölgede konaklayan kişilere sorulmuştur.

Şekil 3.3.8.1.7. Yerli Turistin Bölgeye İlişkin Memnuniyet Derecesi

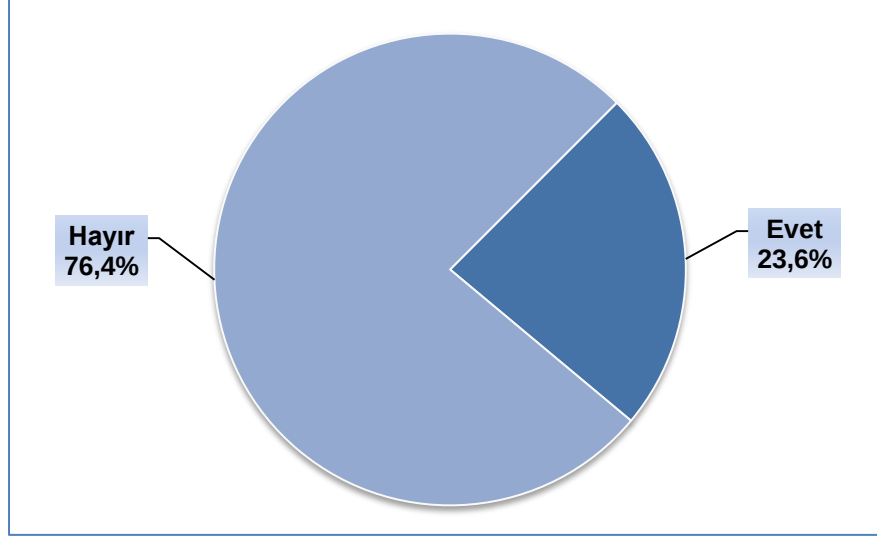
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Görüşme yapılan yerli turistin % 35'i çok yüksek, % 37,4'ü yüksek derecede bölgeden memnun olduğunu belirtmiştir. Orta düzeyde memnuniyet yaşadığını belirtenler % 18,7, az memnuniyet duyduğunu belirtenler de % 8,9 oranındadır. Yerli turistin bölgede bulunmaktan dolayı memnuniyet oranları yüksektir(Şekil-Tablo 3.3.8.1.7).

Tablo 3.3.8.1.7. Yerli Turistin Bölgeye İlişkin Memnuniyet Derecesi		
	Sayı	%
Az	11	8,9
Orta	23	18,7
Yüksek	46	37,4
Çok yüksek	43	35,0
Toplam	123	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Şekil 3.3.8.1.8. Yerli Turistin "Özel Çevre Koruma Kurumu'nu duydunuz mu?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı

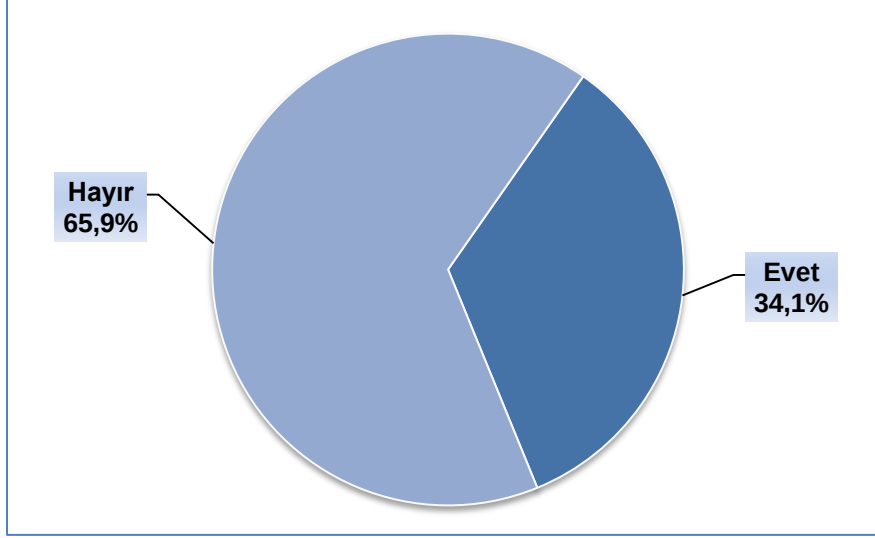
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Görüşme yapılan yerli turistin % 76,4'ü Özel Çevre Kurumu'nu duymadığını, %23,6'sı ise duyduğunu belirtmiştir(Şekil-Tablo 3.3.8.1.8). ÖÇK Kurumu'nun yerli turist nezdinde bilinirliği oldukça düşüktür.

Tablo 3.3.8.1.8. Yerli Turistin "Özel Çevre Koruma Kurumu'nu duydunuz mu?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı		
	Sayı	%
Evet	29	23,6
Hayır	94	76,4
Toplam	123	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Şekil 3.3.8.1.9. Yerli Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

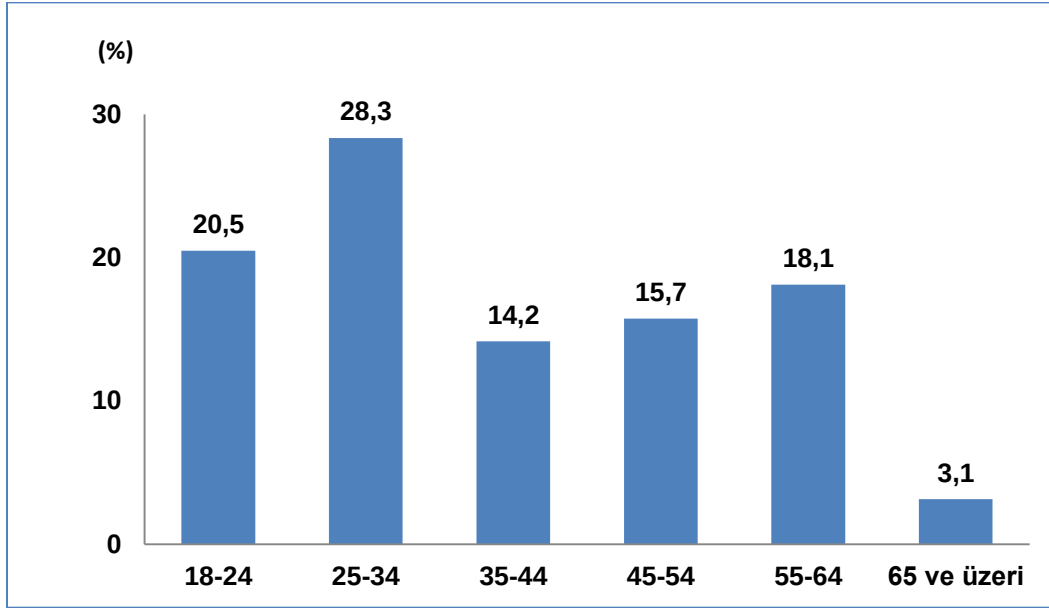
Görüşme yapılan yerli turistin % 65,9'u bölgenin, Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu bilmediğini, % 34,1'i ise bildiğini beyan etmiştir (Şekil-Tablo 3.3.8.1.9).

Tablo 3.3.8.1.9. Yerli Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı		
	Sayı	%
Evet	42	34,1
Hayır	81	65,9
Toplam	123	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

3.3.8.2 Yabancı Turist:

Şekil 3.3.8.2.1. Yabancı Turistin Yaş Grubu Dağılımı

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

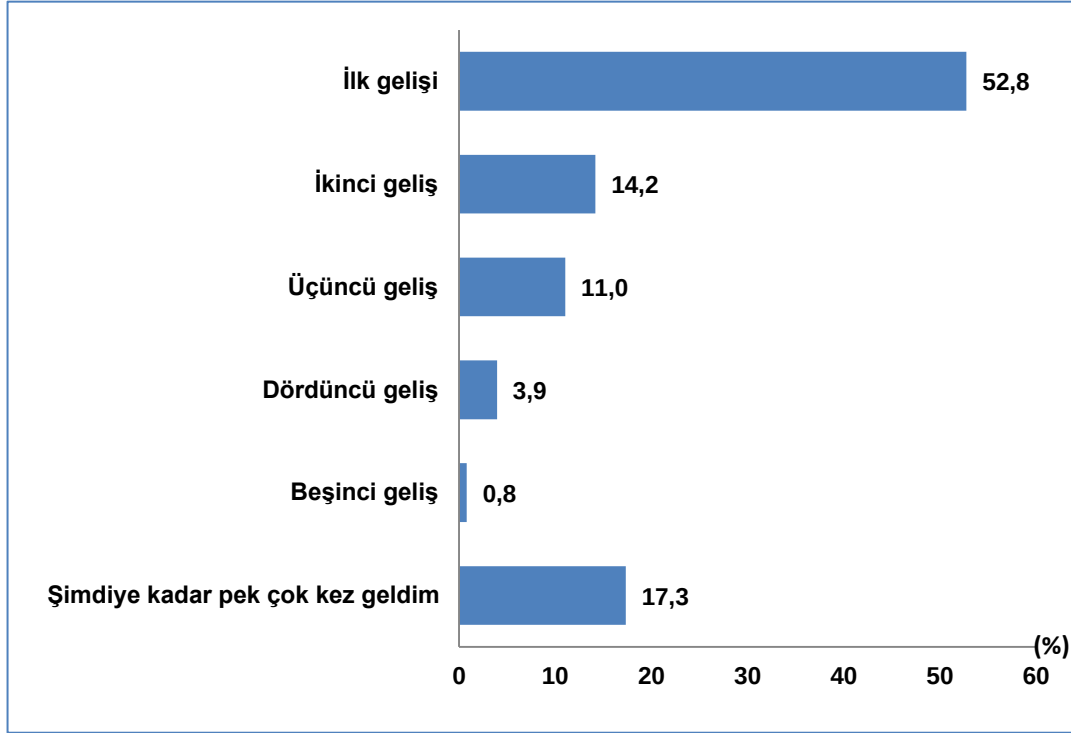
Görüşme yapılan yabancı turistin % 20,5'i 18 - 24, % 28,3'ü 25 - 34, % 14,2'si 35 - 44, % 15,7'si 45 - 54, % 18,1'i 55 - 64 yaş grubundan ve % 3,1'i de 65 yaş üzeri yaş grubundandır(Şekil-Tablo 3.3.8.2.1). Bu veriler ışığında, yabancı turistlerde genç nüfusun daha yüksek oranda olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.3.8.2.1. Yabancı Turistin Yaş Grubu Dağılımı

	Sayı	%
18-24	26	20,5
25-34	36	28,3
35-44	18	14,2
45-54	20	15,7
55-64	23	18,1
65 ve üzeri	4	3,1
Toplam	127	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Şekil 3.3.8.2.2. Yabancı Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

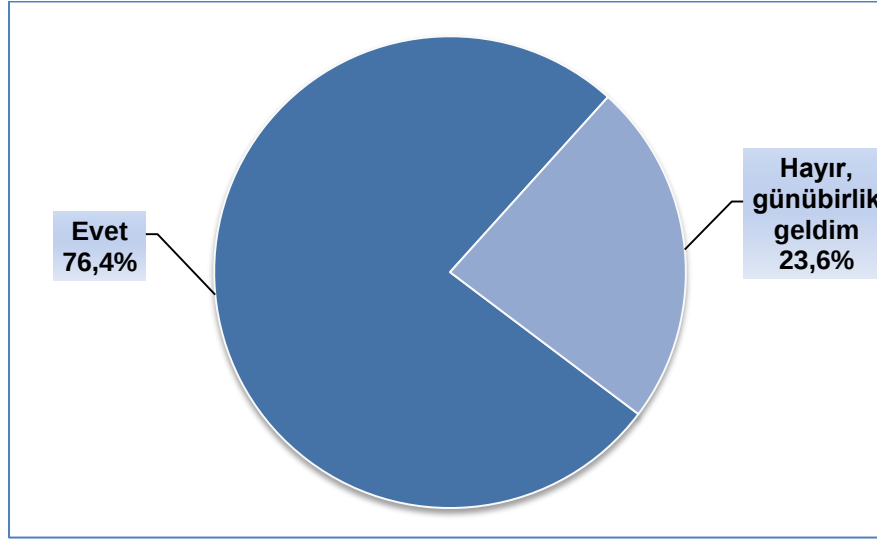
Görüşülen yabancı turistin bölgeyi ziyaret sıklığı sorgulandığında; % 52,8'i ilk geliş, % 17,3'ü pek çok kez, % 14,2'si ikinci geliş, % 11'i üçüncü geliş olduğu cevabını vermiştir. Birden fazla gelenlerin oranı % 50'ye yaklaşmaktadır. Bu bulgu devamlılığa işaretir (Şekil-Tablo 3.3.8.2.2).

Tablo 3.3.8.2.2. Yabancı Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti

	Sayı	%
İlk geliş	67	52,8
İkinci geliş	18	14,2
Üçüncü geliş	14	11,0
Dördüncü geliş	5	3,9
Beşinci geliş	1	0,8
Şimdiye kadar pek çok kez	22	17,3
Toplam	127	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Şekil 3.3.8.2.3. Yabancı Turistin Bölgede Konaklaması

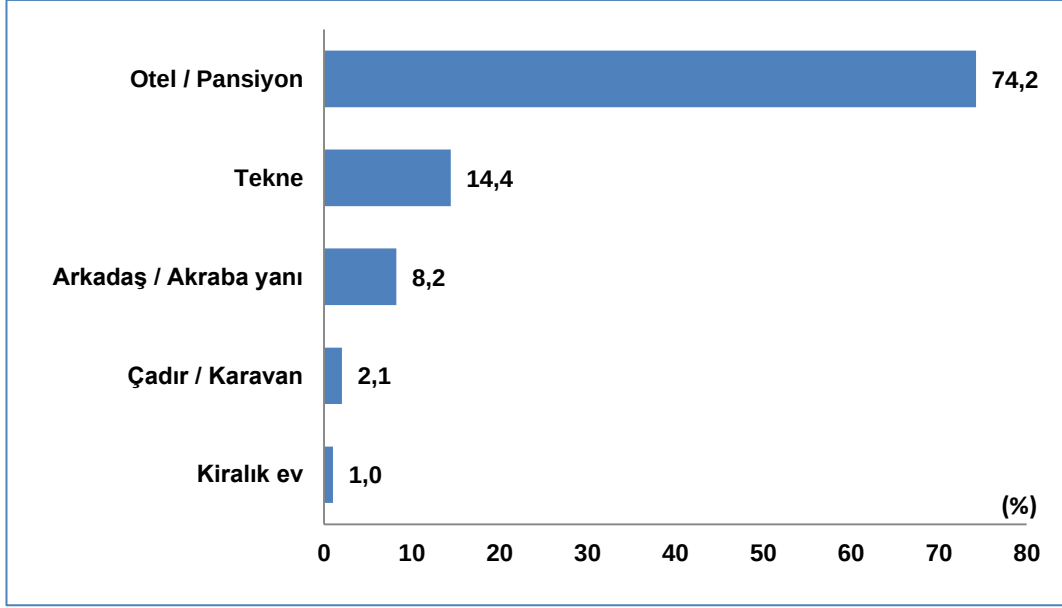
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Görüşme yapılan yabancı turistin % 76,4'ü bölgede konakladığını, % 23,6'sı ise günü birlik geldiğini belirtmiştir (*Şekil-Tablo 3.3.8.2.3*).

Tablo 3.3.8.2.3. Yabancı Turistin Bölgede Konaklaması		
	Sayı	%
Evet	97	76,4
Hayır, günübirlik	30	23,6
Toplam	127	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Şekil 3.3.8.2.4. Yabancı Turistin Bölgede Konaklama Yerleri

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

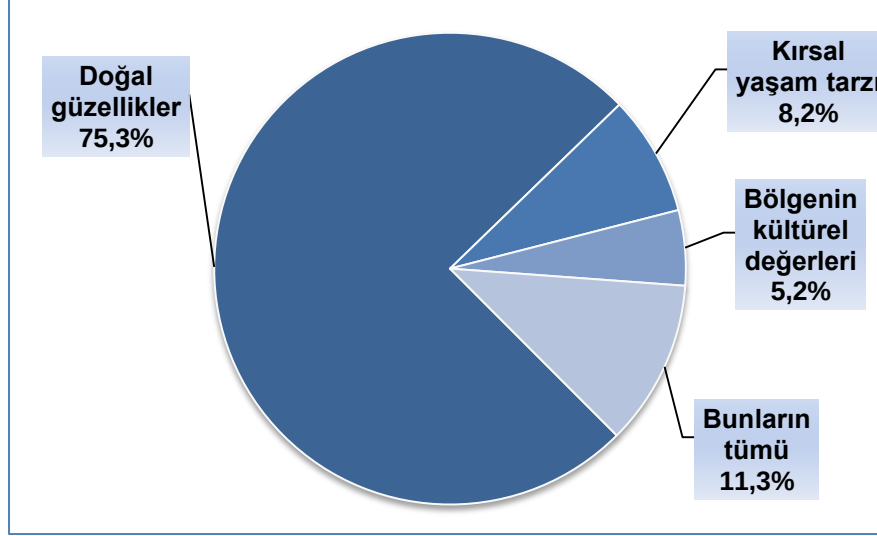
Görüşme yapılan yabancı turistin % 74,2'si otel/pansiyonda, % 14,4'ü teknede konakladığını belirtmiştir(Şekil-Tablo 3.3.8.2.4).

Tablo 3.3.8.2.4. Yabancı Turistin Bölgede Konaklama Yerleri

	Sayı	%
Otel / Pansiyon	72	74,2
Tekne	14	14,4
Arkadaş / Akraba yanı	8	8,2
Çadır / Karavan	2	2,1
Kiralık ev	1	1,0
Toplam	97	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Şekil 3.3.8.2.5. Yabancı Turist Açısından Bölgeyi Çekici Kılan Özellikler

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

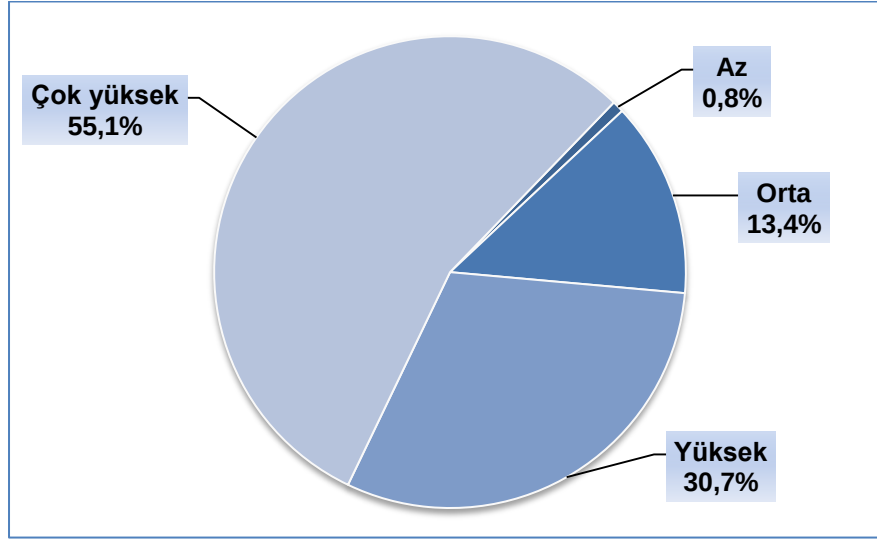
Görüşme yapılan yabancı turistler; % 75,3 oranıyla doğal güzelliklerin, % 8,2 oranıyla kırsal yaşam tarzının, % 5,2 oranıyla kültürel değerlerin bölgeyi çekici kıldığını belirtmiştir. Bunların tümü diyen turist oranı % 11,3'tür (Şekil-Tablo 3.3.8.2.5). Bu veriler aynı zamanda ÖÇK'nın görev alanını tanımlayan hedeflerin, bölge için önemine işaret etmektedir.

Tablo 3.3.8.2.5. Yabancı Turist İçin Bölgede Konaklamayı Çekici Kılan Faktörler		
	Sayı	%
Doğal güzellikler	73	75,3
Kırsal yaşam tarzı	8	8,2
Bölgenin kültürel değerleri	5	5,2
Bunların tümü	11	11,3
Toplam	97	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

*Bölgede konaklayan kişilere sorulmuştur.

Şekil 3.3.8.2.6. Yabancı Turistin Bölgeden Memnuniyet Derecesi

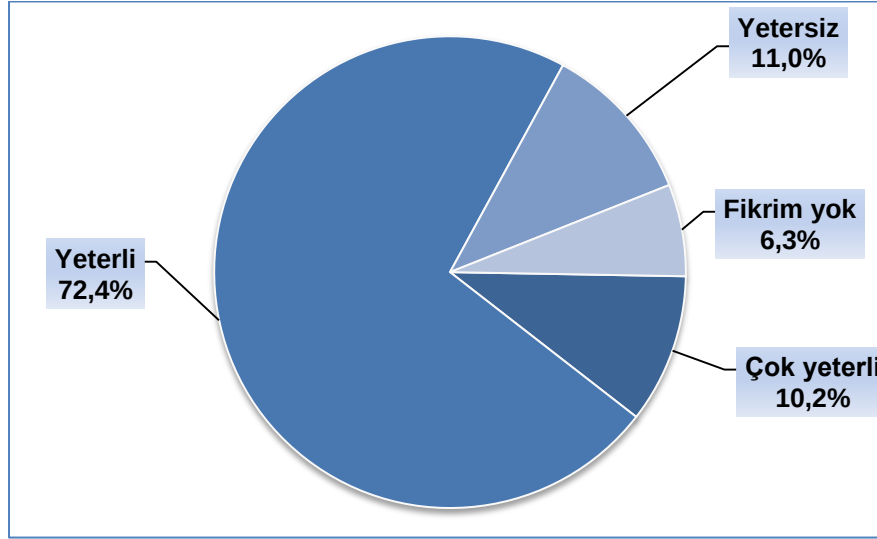
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Görüşme yapılan yabancı turistlerde Şekil 3.3.8.2.6’da görüldüğü gibi; bölgeden memnuniyet derecesi çok yüksek olanların oranı % 55,1, yüksek olanların oranı % 30,7 ve orta memnuniyet yaşayanların oranı da % 13,4’dır. Bulgular yabancı turistte memnuniyet oranının ortalamanın üstünde olduğunu göstermektedir(Şekil-Tablo 3.3.8.2.6).

Tablo 3.3.8.2.6. Yabancı Turistin Bölgeden Memnuniyet Derecesi		
	Sayı	%
Az	1	0,8
Orta	17	13,4
Yüksek	39	30,7
Çok yüksek	70	55,1
Toplam	127	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Şekil 3.3.8.2.7. Yabancı Turiste Göre Bölgedeki Tesislerin Yeterlilik Düzeyi

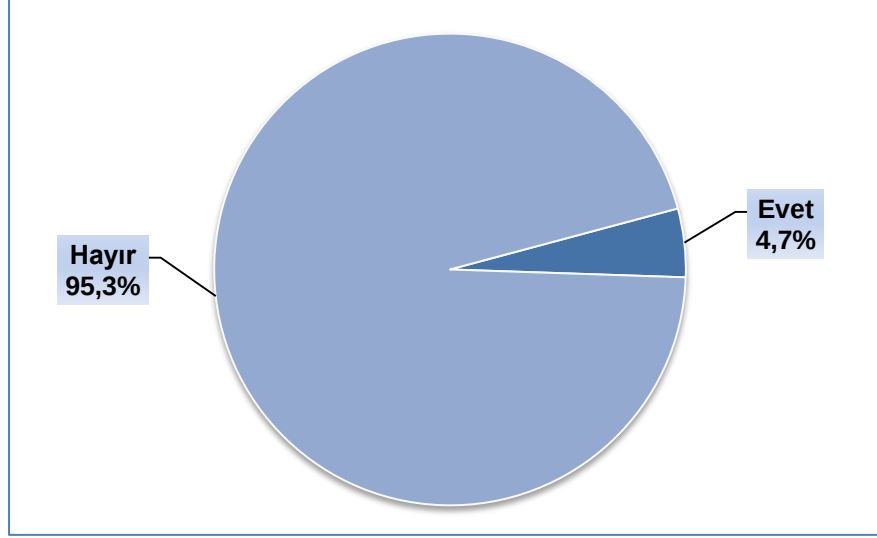
Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Görüşülen yabancı turistin % 10,2'si tesisleri çok yeterli, % 72,4'ü yeterli, % 11'i yetersiz görürken, % 6,3'ü de bir fikri olmadığını beyan etmiştir. Tesis yönünden yüksek bir memnuniyet durumu görülmektedir(Şekil-Tablo 3.3.8.2.7).

Tablo 3.3.8.2.7. Yabancı Turiste Göre Bölgedeki Tesislerin Yeterlilik Düzeyi		
	Sayı	%
Çok yeterli	13	10,2
Yeterli	92	72,4
Yetersiz	14	11,0
Fikrim yok	8	6,3
Toplam	127	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Şekil 3.3.8.2.8. Yabancı Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdiği Cevaba Göre Dağılımı

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

Görüşülen yabancı turistin % 95,3'ünün beyanına göre; ziyaret ettikleri bölgenin, Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu bilmediği görülmektedir(Şekil-Tablo 3.3.8.2.8).

Tablo 3.3.8.2.8. Yabancı Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı		
	Sayı	%
Evet	6	4,7
Hayır	121	95,3
Toplam	127	100,0

Kaynak: Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi, 2010

3.4 SOSYAL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ

Sosyal Değerlendirme (Odak Grup ve Derinlemesine Görüşme) Çalışmasının Amacı:

Sosyal Değerlendirme Çalışması, araştırmanın önemli bir bileşeni olup, çalışmanın amaçları aşağıda sunulmuştur:

- Koruma alanında yaşayan halkın sosyo - ekonomik profilinin belirlenmesi,
- Koruma alanlarında halen devam etmekte olan faaliyetlerin alan dâhilinde yaşayan halk üzerinde oluşturduğu etkinin belirlenmesi,
- Yaşam koşulları ve gelir kaynakları açısından ÖÇK'nın yerel halk üzerindeki etkisinin belirlenmesi.

İlgi Grup Analizi

Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi içerisinde ilgi grupları analizi, alanın kullanımı ve ekonomik faaliyetlere göre belirlenmiş olan hedef kitlelere dayanmaktadır. Bu bağlamda, hedef kitlelerin temsilcileri olarak balıkçılar, kaptanlar, turcular, ev hanımları, çiftçiler, yöre esnafı, arıcılar, turizm işletmecileri, yerli ve yabancı turistlerle anket ve odak görüşmelerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Ayrıca bölgenin yetkili kamu kurum/kuruluşları ve bölge de faaliyet gösteren STK'larla; bölgeye ilişkin mevcut durumun tespiti ve değerlendirilmesi, derinlemesine görüşmeler aracılığıyla yapılmıştır(Tablo 3.4.1).

Tablo 3.4.1. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi Derinlemesine Görüşme Listesi		
Yer	Görüşülen Kurum/Kuruluş	Görüşülenin Görevi
Muğla	Muğla İl Özel İdaresi	Genel Sekreter
Muğla	Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu	Müdür
Muğla	Müze	Müdür
Muğla	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Müdür
Datça	Kaymakamlık	Kaymakam
Datça	Belediye Başkanlığı	Başkan
Datça	Fen İşleri Müdürlüğü	Memur
Datça	Esnaf ve Sanatkarlar Odası(STK)	Başkan
Bozburun	Belediye Başkanlığı	Başkan
Bozburun	Gümrük Müdürlüğü	Memur
Bayır	Muhtarlık	Muhtar
Cumalı	Muhtarlık	Muhtar
Emecik	Muhtarlık	Muhtar
Hızırşah	Muhtarlık	Muhtar
Hisarönü	Muhtarlık	Muhtar
Karaköy	Muhtarlık	Muhtar
Kızlan	Muhtarlık	Muhtar
Mesudiye	Muhtarlık	Muhtar
Orhaniye	Muhtarlık	Muhtar
Osmaniye	Muhtarlık	Muhtar
Selimiye	Muhtarlık	Muhtar
Sındı	Muhtarlık	Muhtar
Söğüt	Muhtarlık	Muhtar
Taşlıca	Muhtarlık	Muhtar
Turgut	Muhtarlık	Muhtar
Yaka	Muhtarlık	Muhtar
Yazı	Muhtarlık	Muhtar
Datça	Ev hanımı	Ev hanımı
Datça	Ticaret	Esnaf
Bozburun	Tarım /Hayvancılık	Arıcı
Bozburun	Tarım /Hayvancılık	Balıkçı
Bozburun	Tarım /Hayvancılık	Çiftçi
Bozburun	Turizmci	Pansiyoncu

Derinlemesine görüşmeler ve odak grup çalışmaları ile ilgi grup temsilcilerinden elde edilen bilgiler ışığında yapılan analizlerden elde edilen sonuçlar aşağıdaki alt başlıklar altında değerlendirilmiştir:

- 1- İlgi gruplarının koruma alanına ilişkin bilgi düzeyi,
- 2- İlgi gruplarının koruma alanına yönelik kural ve mevzuat bilgisi,
- 3- İlgi gruplarının koruma alanındaki tehditlere ilişkin görüşleri,
- 4- İlgi gruplarının koruma alanından yararlanma konusundaki düşünceleri,
- 5- İlgi gruplarının koruma alanı içindeki turizm etkinliklerine bakışı.

Fotoğraf 3.4.1. Bozburun Odak Grup Toplantısı

İlgi Gruplarının Matrisleri

Bu bölümde, ÖÇK Bölgesi'ndeki ilgili hedef gruplardan, paydaşlarla yapılan derinlemesine görüşme ve odak görüşmelerin bulgularına dayalı geliştirilmiş, nitel analiz sonuçlarının yer aldığı matrisler, beş alt başlık halinde sunulmuştur.

1- İlgi Gruplarının Koruma Alanına İlişkin Bilgi Düzeyi

İlgi grupları, koruma alanına ilişkin belli bir bilgiye sahip olmalarına karşın, bölgenin neden korumaya alındığına dair net bilgilere sahip değildir (Tablo 3.4.2). Datça Merkez ve kırsal alan arasında, hem sorunlar hem de farkındalık açısından çok önemli farklılıklar bulunmaktadır. Merkezde, ÖÇK nedeniyle yerleşim alanlarında belli bir sorunun bulunmaması, koruma ve çevre farkındalığı olarak da halkta karşılık bulmaktadır. Bu bölgede ÖÇK, kırsal alanda yaşanan sorunların temel kaynağı kabul edilirken, merkezde çok önemli ve faydalı bir sistemi ifade etmektedir.

Tablo 3.4.2. İlgi Gruplarının Koruma Alanına İlişkin Bilgi Düzeyi Matrisi

İlgi Grubu	“ÖÇK”nın daha önceden duyulması	Duyuldu ise bilgi kaynağı nedir?	Bölgenin koruma alanı olduğu biliniyor mu?	Bölge neden bir koruma alanı?	Koruma alanının sınırlarına ilişkin bilgi
Kamu Kuruluşları	+++	Mevzuat	Evet	Doğal güzellikleri nedeniyle	2
Yerel Yönetim (Muhtar/Belediye Başkanı)	+++	Valilik	Evet	Doğal ve Kültürel özellikleri nedeniyle	2
Balıkçı	+++	®	Evet	Ø	0
Hayvancılıkla Uğraşan	-	®	Evet	Ø	0
Tarımla Uğraşan	-	®	Evet	Ø	0
Turizmci (Turcu, Tekneci, İşletmeci)	+++		Evet	Ø	0
Ev Hanımı	+++	®	Evet	Ø	0
Arıcı	-	®	Evet	Ø	0
Esnaf	+++	Muhtar	Evet	®	2
STK	+++	®	Evet	Doğal güzellikleri nedeniyle	1

(+++): Yüksek

(++): Orta

(+): Düşük

(-) Hiç

Ø: Bilmiyor

®: Cevapsız

0: Hiç yok

1: Çok az

2: Yeterli

2- İlgi Gruplarının Koruma Alanına Yönelik Kural ve Mevzuat Bilgisi

İlgi grupları yerleşimle ilgili yasakların farkındadır, ancak genel olarak koruma bölgesi ile ilgili mevzuattan habersizdir (Tablo 3.4.3). Bu durum belli bir bilgilendirilme ihtiyacının göstergesidir.

Tablo 3.4.3. İlgi Gruplarının Koruma Alanına Yönelik Kural ve Mevzuat Bilgisi Matrisi			
İlgi Grubu	Yasa ve kurallar ne kadar biliniyor?	İnsanların kurallara uyma durumu	Kurallara uymama nedeni
Kamu Kuruluşları	2	-	• Çözüm üretilmediği için
Yerel Yönetim (Muhtar/Belediye Başkanı)	2	-	• Mecburiyetten
Balıkçı	1	-	• ®
Hayvancılıkla Uğraşan	1	-	• ®
Tarımla Uğraşan	1	-	• ®
Turizmci	2	+	• İş yapamadığından
Ev Hanımı	1	+	• ®
Arıcı	1	+	• ®
Esnaf	1	+	• Çözumsuzluktan
STK	2	+	• Bilgisizlikten

0: Hiç yok

1: Çok az

2: Yeterli

Ø: Bilmiyor

®: Cevapsız

#: İlgisiz cevap

(+): Uyuyorlar

(-): Uymuyorlar

(+ ~): Uyan/Uymayan var

3- İlgi Gruplarının Koruma Alanındaki Tehditlere İlişkin Görüşleri

İlgi grupları, koruma alanıyla ilgili temel tehdidi “kaçak yapılaşma” olarak görmektedir (Tablo 3.4.4). Çevre kirlenmesi ikinci sıradadır. Tehditler açısından da merkez ve kırsal farklılaşmaktadır. Merkez; korumanın aynı zamanda sınırlama, geri kalma anlamını taşıdığını düşünürken, kırsal alan daha genel bir çevre anlayışına sahiptir ve tehdit algılaması da bu yöndedir.

Tablo 3.4.4. İlgi Gruplarının Koruma Alanındaki Tehditlere İlişkin Görüşleri Matrisi		
İlgi Grubu	Tehditler	Tehditler nasıl durdurulabilir?
Kamu Kuruluşları	• Kaçak yapılaşma	• Planların yapılmasıyla
Yerel Yönetim (Muhtar/Belediye Başkanı)	• Kaçak yapılaşma	• Mevzuatın esnetilmesiyle
Balıkçı	• Kirlilik	• Arıtma gerekli
Hayvancılıkla Uğraşan	• #	• Ø
Tarımla Uğraşan	• #	• Ø
Turizmci	• Kirlenme	• Arıtma sistemi
Ev Hanımı	• #	• Ø
Arıcı	• #	• Ø
Esnaf	• Kaçak yapılaşma	• Ø
STK	• #	• Ø

Ø: Bilmiyor,

®: Cevapsız

, #: İlgisiz cevap

4- İlgi Gruplarının Koruma Alanından Yararlanma Konusundaki Düşünceleri

İlgi gruplarının koruma alanından yararlanma ve bağımlılıkları ile ilgili düşünceleri, araştırmanın “alan kullanıcılarının alanı kullanırken amaçları, alan kullanıcılarının alanı sahiplenme düzeyleri” ile ilgili bağlamı karşılamaktadır. Alana tamamen “bağımlı” bir durum bulunmaktadır (Tablo 3.4.5).

Tablo 3.4.5. İlgi Gruplarının Koruma Alanından Yararlanma Konusundaki Düşünceleri Matrisi			
İlgi Grubu	Koruma alanından nasıl yararlanılıyor?	Kimler yararlanıyor?	Alana bağımlılık
Kamu Kuruluşları	- Turizm - Tarım	Köylüler ve turistler	Tamamen
Yerel Yönetim (Muhtar/Belediye Başkanı)	Turizm ve tarım	Halk ve turistler	Tamamen
Balıkçı	- Tarım - Balıkçılık	Turistler	Tamamen
Hayvancılıkla Uğraşan	Tarım	Turistler	Tamamen
Tarımla Uğraşan	Tarım	Turistler	Tamamen
Turizmci	Turizm	Turistler	Tamamen
Ev Hanımı	Tarım	Turistler	Tamamen
Arıcı	Arıcılık	Turistler	Tamamen
Esnaf	Turizm	Turistler	Tamamen
STK	Turizm	Turistler	Tamamen

Ø: Bilmiyor

®: Cevapsız

#: İlgisiz cevap

5- İlgi Gruplarının Koruma Alanı İçindeki Turizm Etkinliklerine Bakışı

Tüm ilgi grupları açısından turizm olumludur(Tablo3.4.6). Bölgede yaygın çevrecilik etkileri bulunmasına karşın, turizmin zararları, doğal alanların kirlenme riski gibi konularda yeterli bilgi düzeyi görülmemektedir.

Tablo 3.4.6. İlgi Gruplarının Koruma Alanı İçindeki Turizm Etkinliklerine Bakışı Matrisi		
İlgi Grubu	Turist geliyor mu?	Alan için turizm etkinliklerine bakış
Kamu Kuruluşları	++	Çevre kirlenmediği sürece iyidir
Yerel Yönetim (Muhtar/Belediye Başkanı)	++	Halk için önemli bir gelir kaynağıdır
Balıkçı	++	Ekonomi için iyidir
Hayvancılıkla Uğraşan	++	İyi
Tarımla Uğraşan	++	İyi
Turizmci	+	İyi
Ev Hanımı	++	İyi
Arıcı	+	İyi
Esnaf	+	İyi
STK	++	İyi

(++): Evet, çok

(+) Evet, çok az

(-): Hayır

Ø: Bilmiyor

®: Cevapsız

#: İlgisiz cevap

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4 KIRSAL YERLEŞİM VE MİMARİ YAPI ENVANTER ÇALIŞMALARI

Çalışmanın bu bölümünde “Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması” kapsamında gerçekleştirilen *Kırsal Yerleşim Envanter Çalışmaları*’na ilişkin arazi tespit çalışmaları ve *Mimari Yapı Envanter Çalışmaları* yer almaktadır.

Öncelikle Kırsal Yerleşim Envanterleri aracılığı ile toplanan bilgilerin özelliklerine değinilmektedir. Daha sonra da ÖÇK Bölgesinde incelenen yerleşim birimleri bir bir ele alınmaktadır.

4.1 KIRSAL YERLEŞİM ENVANTER ÇALIŞMALARI

“Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması” kapsamında gerçekleştirilen Kırsal Yerleşim Envanter Çalışması’na ilişkin, arazi tespit çalışmaları yürütülmüştür. Yerleşimlerle ilgili veriler, çalışmanın ön hazırlık sürecinde oluşturulan “Kırsal Yerleşim Envanter Formları” kullanılarak yerinde ve sistematik bir şekilde toplanmıştır. Veri toplama çalışmasına ek olarak, çalışılan her yerleşimde genel yerleşim özellikleri, coğrafi konum ve topografya ile ilişki, fotoğraflarla belgelenmiştir.

Amaç ve Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması kapsamında gerçekleştirilen Kırsal Yerleşim Envanter Çalışması’na ilişkin, arazi tespit çalışmalarının sunulması amaçlanmıştır. Yerleşimlerle ilgili veriler, çalışmanın ön hazırlık sürecinde oluşturulan “Kırsal Yerleşim Envanter Formları” kullanılarak yerinde ve sistematik bir şekilde toplanmıştır. Veri toplama çalışmasına ek olarak, çalışılan her yerleşimde genel yerleşim özellikleri, coğrafi konum ve topografya ile ilişki fotoğraflarla belgelenmiştir.

Bu bölümde yerinde tespiti yapılan yerleşmelerin genel özellikleri, mevcut durum ve geleneksel karakterin değişmişlik durumu sunulmuştur. Özel Çevre Koruma Bölgesi’nde bulunan kırsal yerleşimlerin genel özelliklerine ilişkin değerlendirme ve öneri koruma-planlama yaklaşımları ise “5.2 Kırsal Yerleşimler ve Geleneksel Mimari Yapı ile İlgili Değerlendirme ve Öneriler” bölümünde sunulmuştur.

Kırsal Yerleşim Envanter Formları Kapsamında Toplanan Bilgiler

Bölgede bulunan kırsal yerleşim özelliklerinin sistematik tespiti amacıyla kullanılan “Kırsal Yerleşim Envanter Formu (Ek 2)” ile öncelikle, çalışılan yerleşimle ilgili temel bilgiler toplanmıştır. Bunlar yerleşim adı, yerleşim türü (köy, belde vs.), bağlı olduğu belde, ilçe ve il merkezi, yerleşimin nüfusu ve hane sayısıdır.

Formun ikinci kısmında yerleşimin geleneksel karakteri ve özgünlüğü ile ilgili bilgiler toplanmıştır. Buradaki amaç, çalışılan yerleşimin geleneksel doku özelliklerinin ne ölçüde korunmuş veya değiştirilmiş olduğuyla ilgili tespitin yapılmasıdır. Bu tespit konusu, yine formda yer alan geleneksel dokunun türü, yerleşimin genelinde gözlenen özgün yapıım sistemi ve malzeme, kat sayısı, çatı biçimi ve yapı plan tipi gibi alt başlıklar ile desteklenmiştir.

Yerleşimin özgünlüğü ile ilgili verilerin ardından, mevcut durum ile ilgili tespitler yapılmıştır. Bu bölümde yerleşimin coğrafi konumu (kıyı, kıyı - ard bölgesi, tepe vb.) ve topografik durumu (eğimli / düzlük arazi vb.) tespit edilmiştir. Buna ek olarak günümüz yerleşiminin doku özellikleri, açık alan ve yapılaşma ilişkileri (sokaklar, meydanlar vb.), mevcut kamusal yapıları ile yerleşimin altyapı olanakları (su sağlama, kanalizasyon, atık toplama vb.) verileri formun geri kalanında sistematik olarak toplanmıştır.

Formun son bölümünde, çalışılan yerleşimin başlıca geçim kaynağı/kaynakları tespit edilmiş, aynı zamanda mevcut sosyal durum ve mülkiyet ilişkileri ile ilgili veri toplanmıştır.

Şekil 4.1. Datça - Bozburun Bölgesinin Uydu Görünümü

4.1.1 Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'nde İncelenen Yerleşimler

4.1.1.1 Datça İlçe Merkezi'ne Bağlı Yerleşimler

Datça - Bozburun yarımadaı genelde eğimli, çok taşlı ve bozuk arazi yapısına sahiptir. Datça İlçesi'ne bağı 9 köy yerleşimi bulunmaktadır. Bu köyler sırasıyla Cumalı, Emecik, Hızırşah, Karaköy, Kızlan, Mesudiye, Sındı, Yaka ve Yazı'dır. Hemen hemen her köyde bulunan yığma taş binalar ve kırma çatı yarımadaının özgün yapı sisteminin parçalarıdır. Ancak çoğunluk özgün yığma taş binalarda bozulmalar ve eklemeler gözlenmektedir. Yarımada'nın en batısından Datça Merkez'e doğru doğuya gidildikçe yerleşimlerde hakim olan 1 ve 2 katlı yapı 3 katlı yapıları da içermeye başlamaktadır.

Genel olarak yarımadaıdaki köy yerleşimlerinde cami ve muhtarlık binası dışında kamu binası bulunmamaktadır. Öğrenciler taşınalı olarak Kızlan ve Cumalı Köyü'ndeki Çeşme yerleşimindeki okulu kullanmaktadır. Bu nedenle, her bir köy yerleşiminde okul/lar bulunmasına rağmen, okul dışı amaçlarla (ipek dokuma, muhtarlık) kullanılmaktadır. Bazı köylerde ise ilkokul, ilk üç sınıfa (Karaköy) kadardır.

Altyapı ile ilgili olarak ise yarımadaıda bulunan yerleşimlerin çoğu su ihtiyaçlarını artezyen ve kaynak suyundan karşılamaktadır. Her ne kadar şebeke suyu bulunmakta ise de çoğu yerleşimde kullanılmaya henüz başlanmadığı görülmektedir. Bir diğerk problem ise, çoğu yerleşimde foseptik kullanılmaktadır fakat sadece kıyı kullanımı olan ve turizmin görece geliştiğı yerleşimlerde sızdırmaz foseptik kullanılmaktadır. Diğerk köylerin şikâyeti ise sızdırmalı foseptik kullanmalarının tarımın gelişmesini önlediğı şeklindedir.

Datça Yarımadaı'nda bulunan köy yerleşimleri genellikle emekli ve yaşlı nüfusun hâkim olduğı yerlerdir. Yerleşimlerin çoğunun çarpıcı derecede bir göç almadığı görülmektedir. Bütün yerleşimler az miktarda 3-5 aile İstanbul ve Ankara gibi büyükşehirlerden göç almaktadır. Turizmin görece önemli olduğı yerleşimlerde (Karaköy, Emecik ve Cumalı ve Yaka Köyü (Palamutbükü) mevsimlik yabancı göçü gözlenmektedir. Sadece Eski Datça ve Mesudiye yerleşimi yurtdışından az miktarda da olsa (5-10 hane) yurtdışından yabancı göçü çekmektedir. Reşadiye ve Eski Datça yerleşimindeki göç açısından en önemli problemin, ülkenin doğu illerinden gelen inşaat işçilerinin Datça Merkez'de iş bulmak için geniş aileleri (ortalama 10 çocuk) ile birlikte kendi köy yerleşimlerine göç etmesi olduğı vurgulanmaktadır.

Her ne kadar Yarımada'da emekli nüfus yoğun ise de Yarımada halkının temel geçim kaynağı başta tarım olmak üzere, arıcılık ve hayvancılıktır. Tarım olarak nerdeyse bütün yerleşimlerde zeytin, badem ve çağla yetiştirilmektedir ve büyük bir orana sahiptir. Tarım potansiyeli, özellikle de çiftçi kooperatifinin çalışmaları ile belirli bir düzeyin üstüne gelen Sındı Köyü'nde çarpıcı bir şekilde gözlenmekte olup, organik ürün yetiştiriciliğı (zeytinyağı, zeytin, badem, bal gibi) ve ticaretinin merkezi olmuştur. Yüksek rakımlı bir yerleşim olmasından dolayı kimyasallar toprağı daha zor karıştığından, Sındı Köyü ekolojik tarıma en uygun yerleşim konumundadır. Bunun dışında Karaköy, Reşadiye, Kızlan ve Emecik

yerleşiminde sebze meyve yetiştiriciliği diğer yerleşimlere kıyasla daha gelişmiştir. Genellikle, bu yerleşimlerde narenciye, incir, kavun, karpuz ve domates yetiştirilmektedir.

Kıyıya yakın yerleşimlerde de turizm ve balıkçılık görece gelişmiştir. Cumalı, Yaka (Palamutbükü), Mesudiye (Hayıtbükü ve Ovabükü Mahallesi) ve Eski Datça köy yerleşimi bu anlamda diğer yerleşimlere kıyasla turizmde önemli bir mesafe kat etmiştir. Birçok ünlü yazlıkçıyı da bu kapsamda alana çekmektedir. Ancak Palamutbükü’nde son dönemdeki turizm gelişmesi halk tarafından olumlu bir geçim kaynağı olarak görülse de özgün mimari tarzın dışına çıkan uygulamalarda (ahşap bungalov çözümler) son yıllarda yaşanan artış, bir tehdit olarak uzmanların dikkatini çekmektedir.

Fotoğraflar 4.1.1.1.1. Cumalı, Yaka (Palamutbükü) Köylerindeki Turizm Gelişimi ve Görünümler

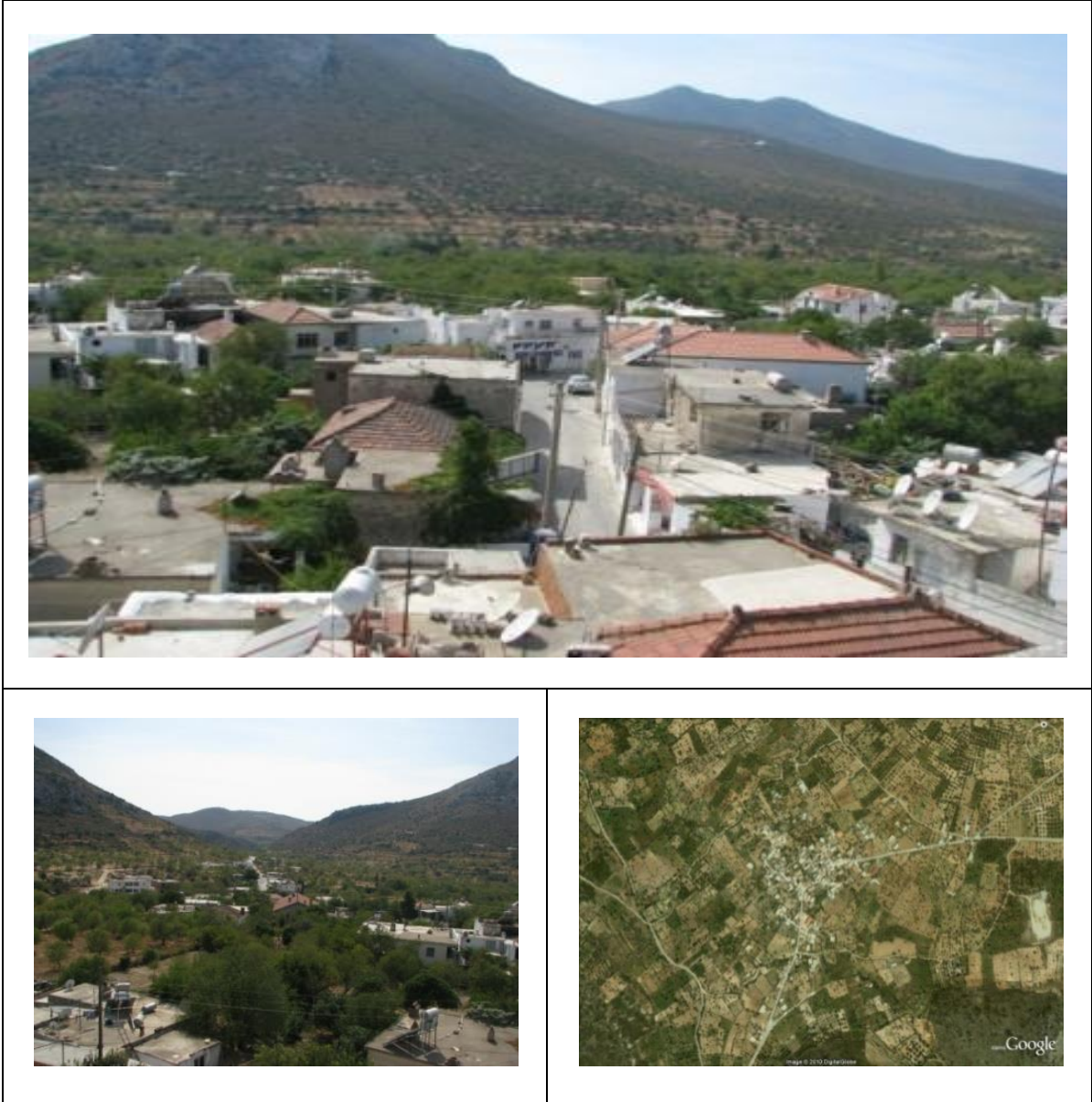
Fotoğraflar 4.1.1.1.2. Mesudiye Koyü'ndeki Turizm Gelişimi ve Görünümler

Eski Datça da ise halk, koruyarak kullanmanın avantajlarını, turizmin olumlu gelişiminde gözlemlediğinden dolayı, korumaya karşı diğer yerleşimlerdeki halka kıyasla daha olumlu düşüncelere sahiptir. Restore edilmiş binalar ve sokak dokusundaki doğal taş döşemenin yarattığı çekici etki fotoğraflardan (Fotoğraflar 4.1.1.1.3) takip edilebilmektedir.

Fotoğraflar 4.1.1.1.3. Eski Datça'daki Turizm Gelişimi ve Görünümler

Datça Yarımadası'nda ön plana çıkan yerleşimlerin genel ve çarpıcı özelliklerinden bahsettikten sonra her bir köy yerleşiminin diğer özelliklerinden de bahsetmek gerekmektedir. İlk olarak, Yazı Köyü, Yarımada'nın en batısında bulunan Antik Knidos kentine en yakın kırsal yerleşimdir. Yazı Köyü, Knidos Yolu üzerinde olmasından ve diğer kırsal yerleşimlere kıyasla daha az eğimli bir arazide kurulu olmasından dolayı ana yol etrafında lineer ve aynı zamanda kümelenmiş bir organik yerleşim formu sergilemektedir.

Fotoğraflar 4.1.1.1.4. Yazı Köyü’nden Kuşbakışı ve Panoramik Görünümler

Yazı Köyü’nde ticaretin pek gelişmediği gözlemlenmektedir. Knidos yolu boyunca turizmi geliştirmek amaçlı muhtarlık düzeyinde çalışmalar ve fikirler bulunmaktadır. Örneğin, köy muhtarı muhtarlığa ait olan birkaç binayı kiraya vererek restoran olarak kullanmayı amaçlamanın yanı sıra, köy konağını da pansiyon olarak işletmeyi düşünmektedir. Bunun yanında Değirmenbükü’nde yetiştirilen üzümü de şarap üretiminde değerlendirmeyi düşünmektedirler.

Cumalı Köyü yine hafif eğimli bir arazide kurulu olup Çeşme ve Palamutbükü Mahalleleri önem taşımaktadır. Çeşme Mahallesi, köyde merkez fonksiyonlarını içermektedir. Bunun yanında Ağaların Evi, Bağlar Evi ve Eski Okul binası gibi çeşitli seçkin yapıları da kapsamaktadır. Ancak binalar çok eski durumdadır ve restorasyonları gerekmektedir. Palamutbükü Mahallesi ise deniz kenarında olup, hızlı turizm gelişmesi ilk etapta göze çarpmaktadır. Çeşme Mahallesi'ne kıyasla özgünlüğünü yitirmiş yapılar çoğunluktadır.

Fotoğraflar 4.1.1.1.5. Cumalı Köyü'nden Kuşbakışı ve Panoramik Görünümler (Çeşme Mahallesi)

Yaka Köyü ise yine eğimli bir arazide, Knidos yolu üzerinde lineer ve dağınık bir biçimde yer seçmiştir. Uluslararası Knidos Kültür Sanat Akademisi(UKKM) ve restore edilmiş binalar köye, diğer köylere kıyasla, ayrı bir sanat ve kültür ağırlıklı bir nitelik kazandırmaktadır.

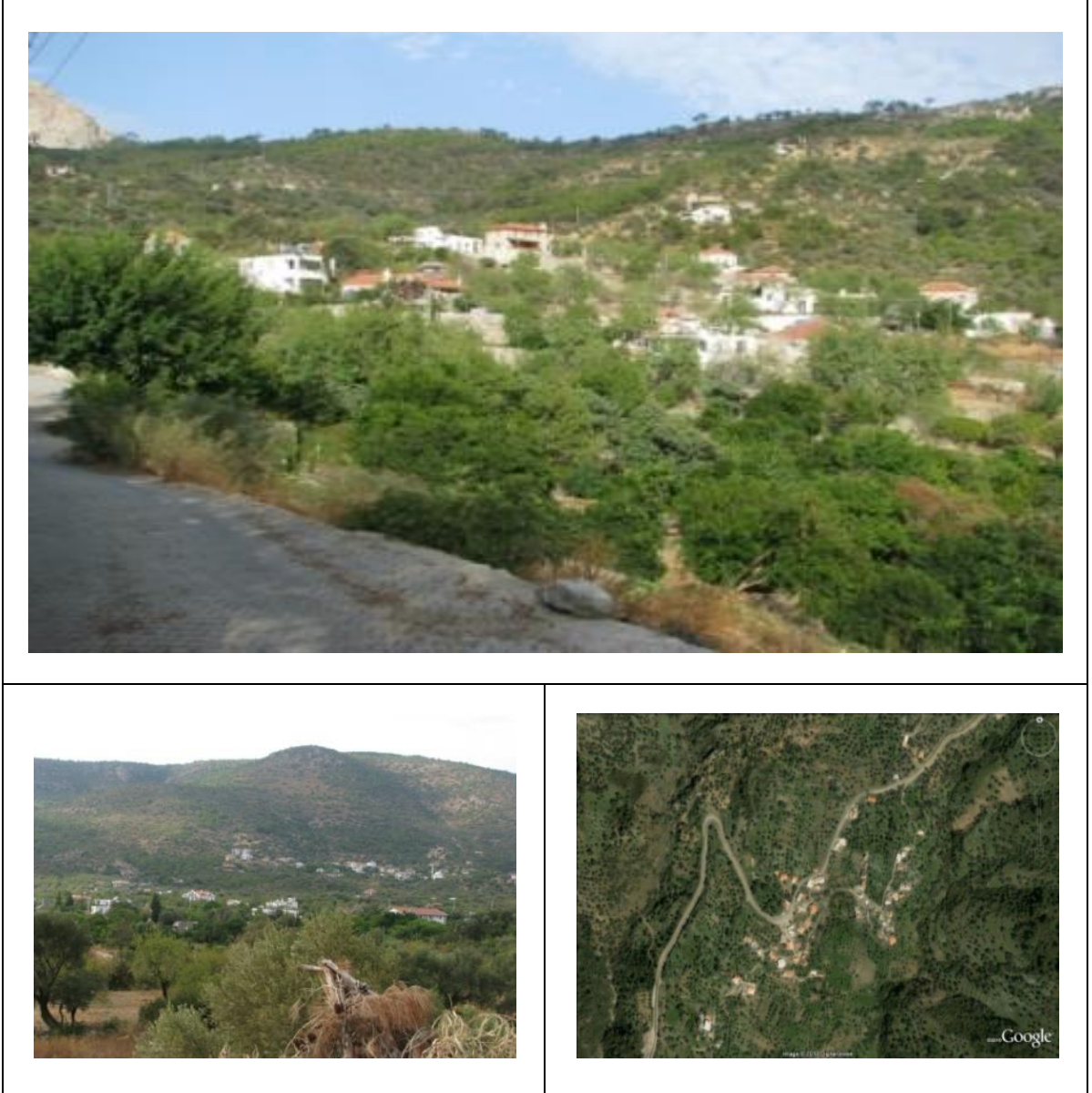
Fotoğraflar 4.1.1.1.6. Yaka Köyü'nden Kuşbakışı ve Panoramik Görünümler

Sındı Köyü ise daha önce de kısaca bahsedildiği gibi Datça Yarımadası'nın en yüksek ve eğimden dolayı da en dağınık mahallelere sahip köyüdür. Örencik, Zeytincik, Sazak ve Sındı merkez olmak üzere dört mahalleye sahiptir. Yerleşimlerde organik bir yapı gözlenmektedir. Köyde organik tarım ürünleri üretilmektedir ve tarım kredi kooperatifinde de satılmaktadır. Muğla genelinde en çok tarımsal üretim izni alan kredi kurumu Sındı'dadır.

Fotoğraflar 4.1.1.1.7. Sındı Köyü'nden Kuşbakışı Görünümler, Tarım Kredi Kooperatifi ve Örencik Mahallesi

Sındı gibi bir diğer dağınık mahalle dokusu gösteren köy yerleşimi de Mesudiye’dir. Mesudiye’nin Mezgit, Hayıtbükü, Ovabükü, Avlana, Damarası olmak üzere beş dağınık mahallesi bulunmaktadır. Hayıtbükü ve Ovabükü deniz kenarında yer seçmiş ve turizm üzerine uzmanlaşmış olup, diğerleri daha eğimli yamaçlarda yer seçmiş olup tarımla uğraşmaktadır.

Fotoğraflar 4.1.1.1.8. Mesudiye Köyü’nden Kuşbakışı Görünümler

Datça Yarımadası'ndaki bir diğerk köy yerleşimi ise Hızırşah olup, görece daha az eğimli bir arazide toplu bir biçimde organik olarak yer seçmiştir. Lineer olarak geçen merkezi aks etrafında köy dağınık olarak yerleşmiştir. Tarım az miktarda yapılmaktadır. Köyün çoğu emeklilerden oluşmaktadır, ancak modern görünüşlü, ev sanatı ve ticaret fonksiyonlarının diğerk köylere nazaran gelişmiş olduğu gözlenmektedir.

Fotoğraflar 4.1.1.1.9. Hızırşah Köyü Yerleşimi

Karaköy yerleşimi ise yine ortalama 70 metre rakıma sahip eğimli bir arazide kümelenmiş olarak yoğun bir biçimde organik olarak yer seçmiştir. Belirgin bir köy meydanına sahiptir. Halk daha çok tarımda çalışmakta, diğer köylerden farklı olarak sebze meyve yetiştiriciliği ön plana çıkmaktadır. Halk koruma kurallarına karşı olumlu bir görüş içinde değildir, ellerinde küçük miktarlarda (1-2 dönüm) arazi olduğundan kendilerine ev yapamamaktan şikayet etmektedir.

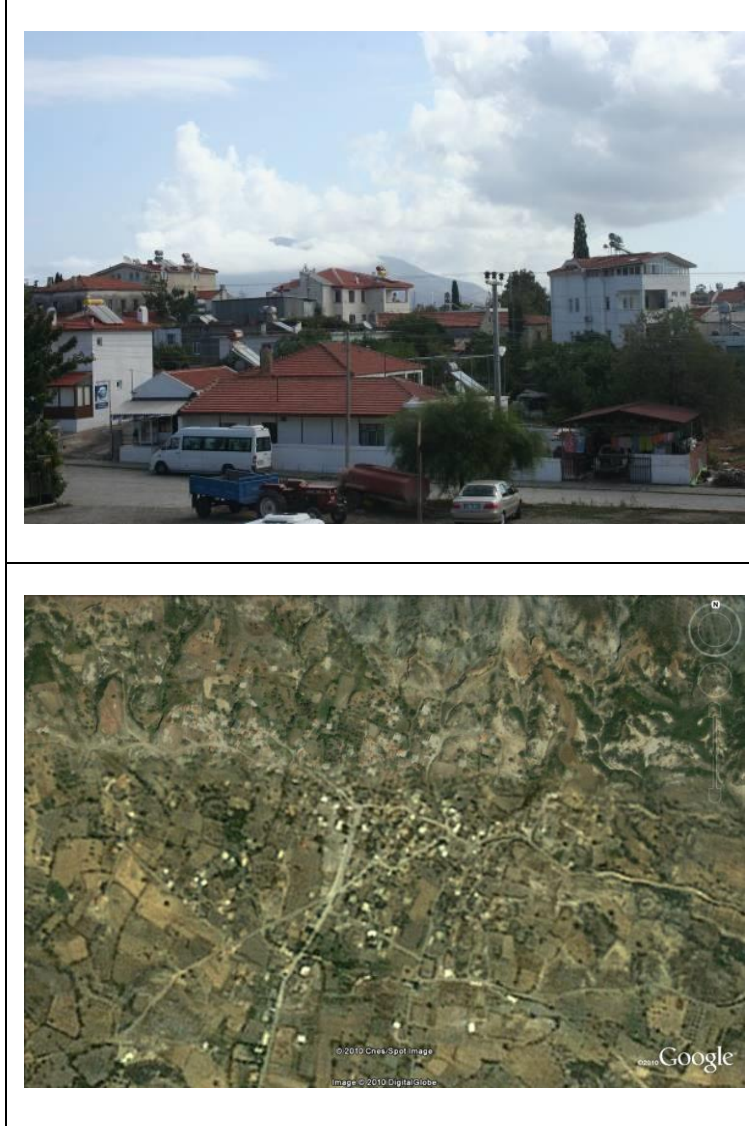
Fotoğraflar 4.1.1.1.10. Karaköy Yerleşiminden Kuşbakışı ve Sokak Görünümleri

Yarımadada bulunan bir diğer köy ise Reşadiye'dir. Reşadiye iç kısımda olmasına rağmen daha düz bir arazide konumlanmaktadır. Organik ve aynı zamanda gridal sokak dokusuna sahiptir. Köydeki bazı binaların mimarı yapısı bina merkezli restorasyonlarla görece korunmuştur. Köy kahvesi civarında olmayan konut ve turistik amaçlı kullanılan Mehmet Ali Ağa Konağı'nın hemen önünde bulunan iki büyük çınar ağacının olduğu alanda köyün geniş bir meydanı bulunmaktadır. Yazın turistik ürünlerin sergilendiği stantlar bu meydanda sabit olarak bulunmaktadır.

Fotoğraflar 4.1.1.1.11. Reşadiye'den Sokak ve Meydan Görünümleri

Kızlan Köyü ise Datça Yarımadası'ndaki köylere hizmet veren ikinci önemli merkez köy konumundadır. Merkez fonksiyonlarının çoğunu barındırmaktadır (Okul, sağlık ocağı, fırın gibi). Merkezde bulunan lineer cadde etrafında yoğun bir biçimde saçaklanan organik bir dokuya sahip yerleşimdir. Köyde tarım hâkim sektördür. Yığma taş yapılar köyde çoktur ancak çoğu müdahale ve değişim geçirmiştir. Yerleşimin kuzeyinde kalan yel değirmenleri de kent silueti açısından önemlidir.

Fotoğraflar 4.1.1.1.12. Kızlan Köyü'nden Kuşbakışı ve Siluet Görünümler

Datça Yarımadası'na bağlı son köy dağ eteğinde, dik eğimli arazide konumlanmış, teraslara oturarak organik yerleşmiş Emecik Köyü'dür. Deniz kıyısında bulunan Karaincir köy gelişim alanı ise Emecik Köyü'nün ayrı bir mahallesidir. Çoğu merkez fonksiyonları deniz kıyısında olan bu mahallede toplanmıştır (muhtarlık binası gibi). Bu mahalle aynı zamanda turizm gelişimine açık bir gelişim göstermektedir.

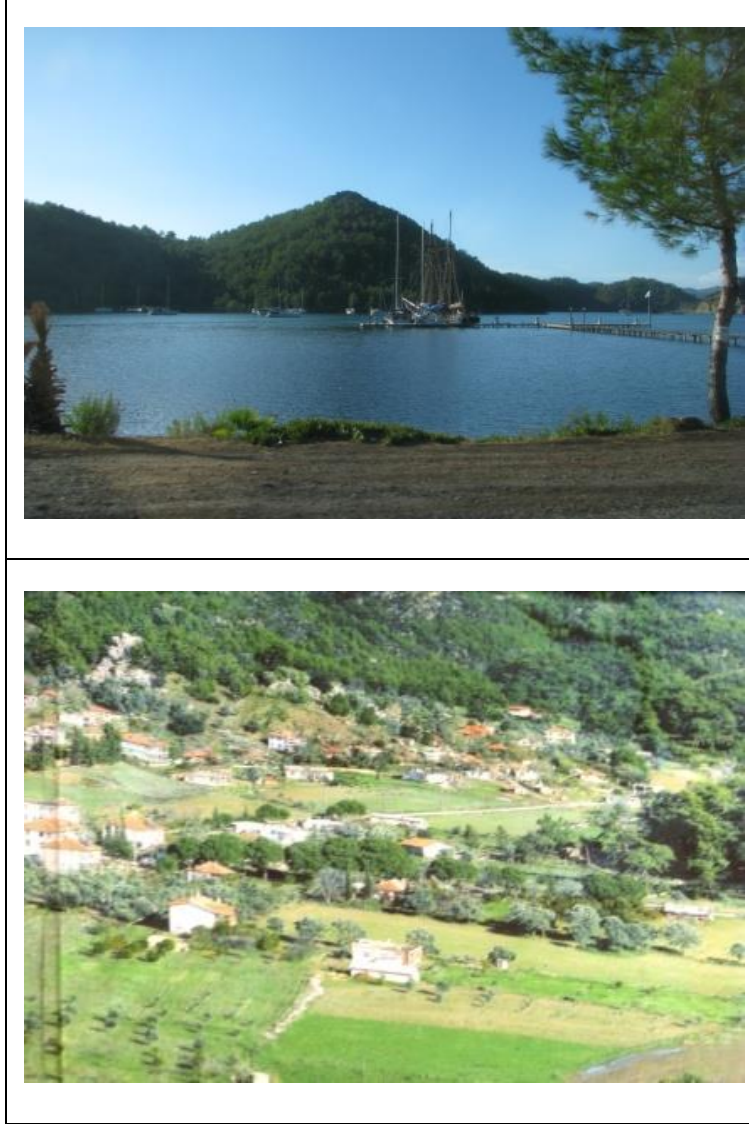
Fotoğraflar 4.1.1.1.13. Emecik Köyü'nden Kuşbakışı ve Panoramik Görünümler

4.1.1.2 Marmaris Merkez İlçesi'ne Bağlı Yerleşimler

Marmaris Merkez İlçesi'ne bağlı olarak ise; Hisarönü, Orhaniye ve Osmaniye olmak üzere, 3 köy yerleşimi bulunmaktadır. Yine Yarımada'da olduğu gibi yığma taş özgün yapı sistemine sahiptir; ancak gerçekten az sayıda kalmış olup, değişimler ve bozulmalar geçirmiştir. Bu alandaki yerleşimlerde genellikle 1-2 katlı binalar hakimdir. Cami, okul, muhtarlık binası, sağı ocağı ve sağık evleri buradaki yerleşimlerdeki ortak kamusal yapılar olup, Hisarönü yerleşiminde ise buna ek olarak karakol, köy konağı ve kültür kongre merkezi kamusal hizmet alanlarıdır. Hisarönü yerleşimi, Osmaniye ve Orhaniye'ye kıyasla turizmin de gelişmiş olmasından dolayı kentsel kullanım anlamında daha zengindir.

Altyapı ile ilgili olarak; buradaki yerleşimlerin çoğu su ihtiyaçlarını artezyen ve kaynak suyundan karşılamaktadır. Yine Datça Yarımadası'ndaki kıyı yerleşimlerinde olduğu gibi kanalizasyon için sızdırmaz foseptik kullanılmaktadır. Yerleşimler turizmin olumlu

etkisinden dolayı nüfus kaybetmemekte, aksine nüfus çekmektedir. Özellikle Hisarönü yerleşimi, yaz sezonunda 20.000 kişilik bir nüfusa ulaşmaktadır. Gençlerin çoğu turizm sektöründe çalışmaktadır. Bu nedenle yerleşimlerde hâkim sektör turizmdir. Turizm dışında arıcılık, narenciye, sebze-meyve yetiştiriciliği, balıkçılık ve yer fıstığı yetiştiriciliği önemli iş kollarını oluşturmaktadır.

Fotoğraflar 4.1.1.2.1. Hisarönü ve Orhaniye Yerleşimleri'nin Merkez Mahallerinden Görünümler

Şekil 4.1.1.2.1. Bozburun Yarımadası'ndaki Kırsal Yerleşimler

4.1.1.3 Bozburun Beldesi'ne Bağlı Yerleşimler

Bozburun Yarımadası'nda Bozburun Beldesi'ne bağlı 1 belde belediyesi ve 5 ayrı köy yerleşimi bulunmaktadır. Bunlar; Bayır, Selimiye, Söğüt, Taşlıca ve Turgut Köyü'dür. Yığma taş binalar ve bunun yanında kırma ve bir kısmı düz beton çatıdan oluşan yapı özgün yapı sistemini oluşturmaktadır. Yığma taş binalar yine diğer yerleşimlerle benzer şekilde bozulmalar geçirmiştir. Halk, düz çatıyı daha çok tarımsal ürünleri sermede kullanmaktadır. Hâkim olan 1 ve 2 katlı yapılar olup, seyrek olmakla birlikte 3 katlı yapılar da gözlenmektedir. Yeni yapılan binalar çoğunlukla betonarme yapılmaktadır.

Bozburun'a bağlı olan köy yerleşimlerinin çoğunda kamusal hizmetler, Datça Yarımadası'ndakilere kıyasla daha geniştir. Örneğin, Bozburun'daki yerleşimlerin tümünde sağlık ocağı ya da sağlık evi bulunmaktadır. Taşımali okul da daha azdır. Altyapı ile ilgili olarak ise Yarımada'daki yerleşimlerin çoğu su ihtiyaçlarını artezyen ve kaynak suyundan ve bir kısmı da şebeke suyundan karşılamaktadır. Kaynak suyu tarımsal sulamada kullanılmaktadır. Bir diğer problem ise, çoğu yerleşimde foseptik kullanılmaktadır, sadece kıyı kullanımı olan ve turizmin görece geliştiği yerleşimlerde sızdırmaz foseptik kullanılmaktadır.

Bozburun'da bulunan köy yerleşimleri genellikle emekli ve yaşlı nüfusun yoğun olduğu yerlerdir. Özellikle kıyıda olan köy yerleşimleri, Bozburun, Selimiye ve Turgut yerleşimleri dışarıdan nüfus çekmektedir. Bu yerleşimler az miktarda 5-10 aile yurtdışından göç almaktadır ve 80-100 hane civarında da Ankara ve İstanbul'dan nüfus almıştır. Kıyı yerleşimler dışında kalan iç taraftaki ve ulaşımın zor olduğu köylerde ise, örneğin Söğüt ve Taşlıca'da, ciddi nüfus kaybı yaşanmıştır. Halkın çoğu çalışmak için Marmaris'e göç etmiştir.

Her ne kadar yine Bozburun'da da emekli nüfus yoğun ise de, kıyıdaki yerleşimlerde bulunan halkın temel geçim kaynağı turizmdir. Özellikle Bozburun, Selimiye ve Bayır yerleşiminde turizm gelişimi önemli bir yol kat etmiş görünmektedir. Bozburun'da bu kapsamda % 70 oranında yatçılık hakimdir, % 30 oranında ise pansiyonculuk, apartçılık ve restorancılık gelişmiştir. Selimiye'de de yine yat turizmi ve pansiyonculuğun (4 otel, 9 apart, 9 pansiyon ve 9 apart-pansiyon bulunmaktadır) yanında, gemi yapımı da önemli bir uzmanlaşma alanı olarak göze çarpmaktadır. Bayır yerleşiminin ise 1 adet pansiyon ve 1 adet 4 yıldızlı otel dışında yaklaşık 50 adet ikincil konutu; yani yazlıkçıyı bölgeye turizm aracılığıyla çektiği söylenebilir.

Daha iç kısımlarda yer seçen kırsal yerleşimlerin temel geçim kaynağı ise; yine tarım ve hayvancılık üzerinedir. İç kesimlerdeki yerleşimlerdeki halk daha çok sebze ve meyvecilik üzerine yoğunlaşmış, bu kapsamda, zeytin, narenciye, yer altı fıstığı, arpa, buğday, badem, keçiboynuzu üretmektedir. Bayır köyü özellikle orman ürünleri üzerine uzmanlaşmıştır. Genellikle bal, adaçayı, defne ve kekik üretimi yapmakta ve ürünlerini turistlerin de sıklıkla geldiği köy yerleşiminin merkezinde sergilemekte ve satmaktadır. Bunun dışında Bozburun'daki köy yerleşimleri hayvancılık da yapmaktadır. Özellikle arıcılık, büyük - küçükbaş hayvancılığı ve balıkçılık yapmaktadır. Söğüt Köyü'nde de balıkçılık ve kaptanlık çarpıcı bir şekilde öne çıkmaktadır. Köyün bütün erkekleri balıkçılık ve kaptanlık yaparken, köyün kadınları ise tarımla uğraşmaktadır.

Söğüt yerleşimi, Bozburun'daki en dağınık yerleşimlerden biridir. 8 mahalleden; Kızılyer, Göçüpnar, Çavdır, Bahçeli, Palamut, Erektepsi, Kaydıseki ve Cumhuriyet Mahalleleri'nden oluşmaktadır.

Şekil 4.1.1.3.1. Söğüt Köyü Yerleşiminin Kuşbakışı Görünümü

Söğüt yerleşimi deniz seviyesinden başlayarak dağ eteklerine kadar uzanan eğimli bir arazide dağınık olarak yerleşmiştir. Bu nedenle her bir mahalle için ayrı doku tanımlamak zorlaşmaktadır. Genel olarak kıyıda olanların daha lineer bir gelişim, içerdekinin ise daha dağınık, organik bir doku sergilediği söylenebilir.

Deniz seviyesinde olan kıyı mahallelerinde turizmin görece önem kazandığı görülmektedir. Tekne yapım atölyeleri de bulunmaktadır. Eğimli arazilerde ise bahçe terasları yerleşim dokusunun önemli bir ögesi olarak göze çarpmaktadır. Söğüt yerleşiminde 150-200 civarında eski taş ev bulunmakta olup, bunların yaklaşık 50'si restore edilmiş taş evlerden oluşmaktadır. Bunun yanısıra oturulmayan 30 taş ev, kilise, kaya mezarları ve su değirmenleri yerleşim dokusunun önemli ve seçkin yapılarıdır. Kıyıda daha içerde eğimli tepelerde bulunan mahallelerde yazlıkçılar da artış göstermiştir. Bazıları eski taş binaları restore ederek yörenin özgün yapı sistemini koruma girişiminde bulunmaktadır. Muhtarın bu konudaki desteği de yöredeki binaların restore edilmesinde teşvik edicidir.

Fotoğraflar 4.1.1.3.1. Söğüt Yerleşimi ve Bahçe Teraslar

Fotoğraflar 4.1.1.3.2. Söğüt Yerleşimi ve Restore Edilen Binalar

Genellikle orman ürünleri ve turizmin ön plana çıktığı Bayır Köyü yerleşiminde ise yine dağınık bir yerleşim dokusu gözlenmektedir. 9 adet mahalleden oluşmaktadır; Cami civarı Merkez, Aşağı Mahalle, Derepınar, Yoncağız, Kayalıöz, Kızılca Öğretmen, Çiftlik (Turizm), İndaş ve Belen. Vadi yamacında yer seçen yerleşim, dağınık bir yerleşim dokusuna sahiptir. Bahçe teraslar yine bu yarımadadaki yerleşimlerde olduğu gibi Bayır'da da kendisini göstermektedir. Orman ürünlerine dayalı olan ekonomik yapının ürünlerinin satıldığı köy merkezi (meydanı), aynı zamanda hediyelik eşya, restoran gibi diğer turistik kullanışları meydana çekmiştir. Bununla birlikte köy, ikincil konutların yanında bir adet dört yıldızlı otel ve pansiyona sahiptir.

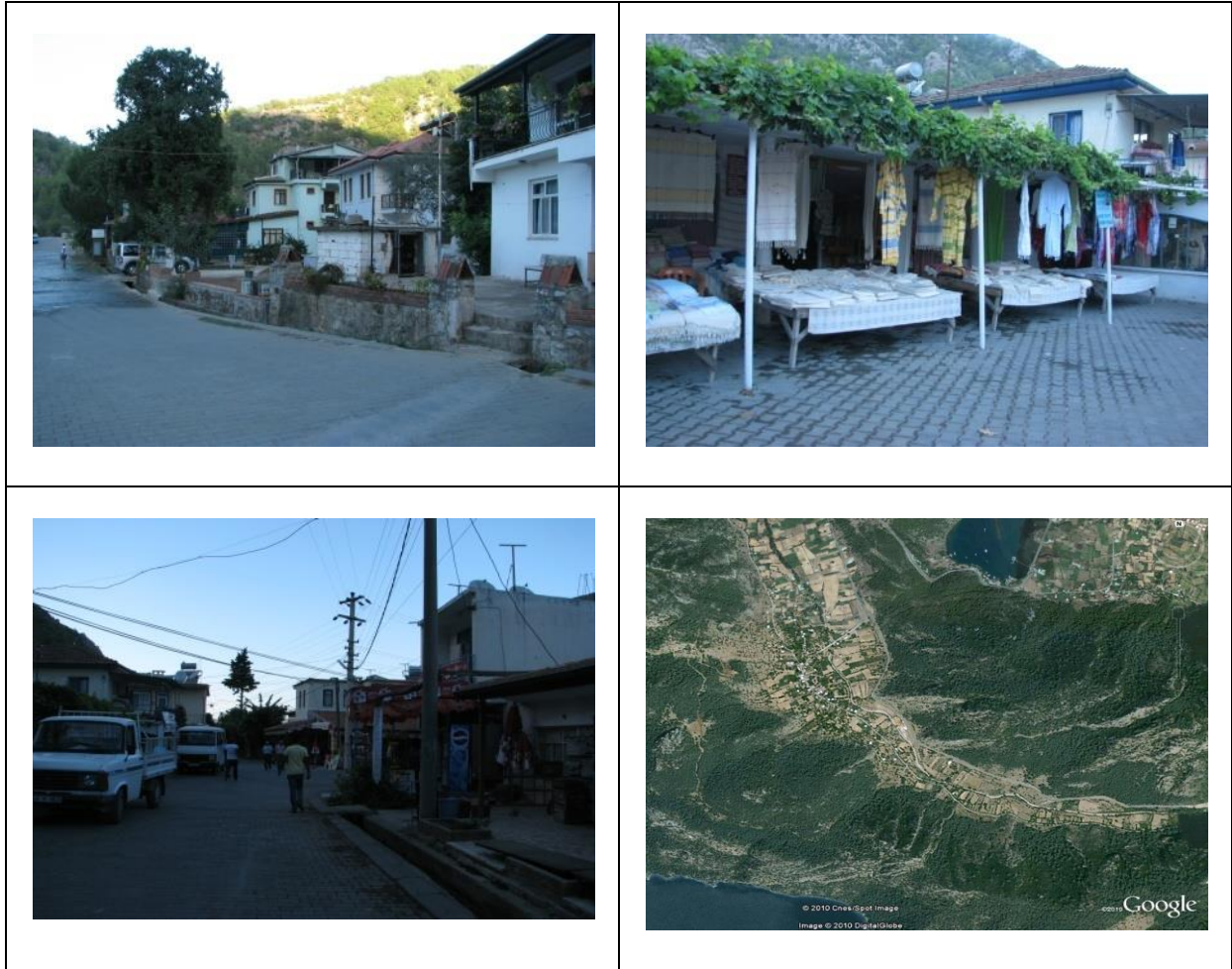

Fotoğraflar 4.1.1.3.3. Bayır Köyü'nden Kuşbakışı ve Panoramik Görünümler

Fotoğraflar 4.1.1.3.4. Bayır Köyü Merkezi'nden ve Köy Meydanındaki Turistik Merkezden Görünümler

Turgut Köyü yerleşimi de dağınık ancak lineer şekillenen mahallelerden oluşmaktadır. Şelale, Değirmenyanı, Delikyol ve Limanbaşı Turgut'un mahallelerini oluşturmaktadır. Turgut'da geleneksel yapı niteliğini oldukça yitirmiş olup, doku genelinde sadece 5 geleneksel konut yapısı kalmıştır. Betonarme iki katlı binalar hâkimdir. Kent silüeti açısından marinadaki kilise ve adadaki kale önemlidir. Merkez fonksiyonları her ne kadar köy deniz kenarında olmasa da gelişmiştir. Köy merkezinde hediyelik köy mahsulü tekstil ürünleri satılmakta ve restoranlar önemli ticari fonksiyon üstlenmektedir. Bunun yanında seneye (2011) yapılması düşünülen 5 yıldızlı otelin civarın ekonomisine önemli katkı yapacağı halk tarafından düşünülmektedir. Her ne kadar turizm önem kazanmaya başladıysa da, halen % 60 oranında arıcılıktan geçimini temin etmektedir.

Fotoğraflar 4.1.1.3.5. Turgut Köyü'nden Görünümler

Selimiye Köyü ise genel olarak kıyıda gelişmiş bir sahil mahallesi ile yamaçta bulunan 6 mahalleden oluşmaktadır. Mahalleler; Armutçuk, Kızılköy, Bük, Buruncuk, Gemecik, Sığlımanı'dır. Kıyı boyunca lineer gelişen Selimiye Köyü yerleşimi, tepelere doğru saçaklanma göstermektedir. Kıyıdaki turizm gelişimi geleneksel dokunun bozulmasını hızlandırmıştır. Kamelya Adası'ndaki Manastır ve Kale yerleşimin önemli seçkin ve özgün yapılarını oluşturmaktadır.

Sahilde bulunan köy meydanının etrafı, oteller ve restoranlarla çevrelenmiştir. Aynı zamanda, yat limanı köy için çok önemlidir. Bunun yanında tekne yapımı da göze çarpmaktadır. Bu nedenlerle köy diğer köylere kıyasla hem yurtiçinden hem de yurtdışından göç almaktadır.

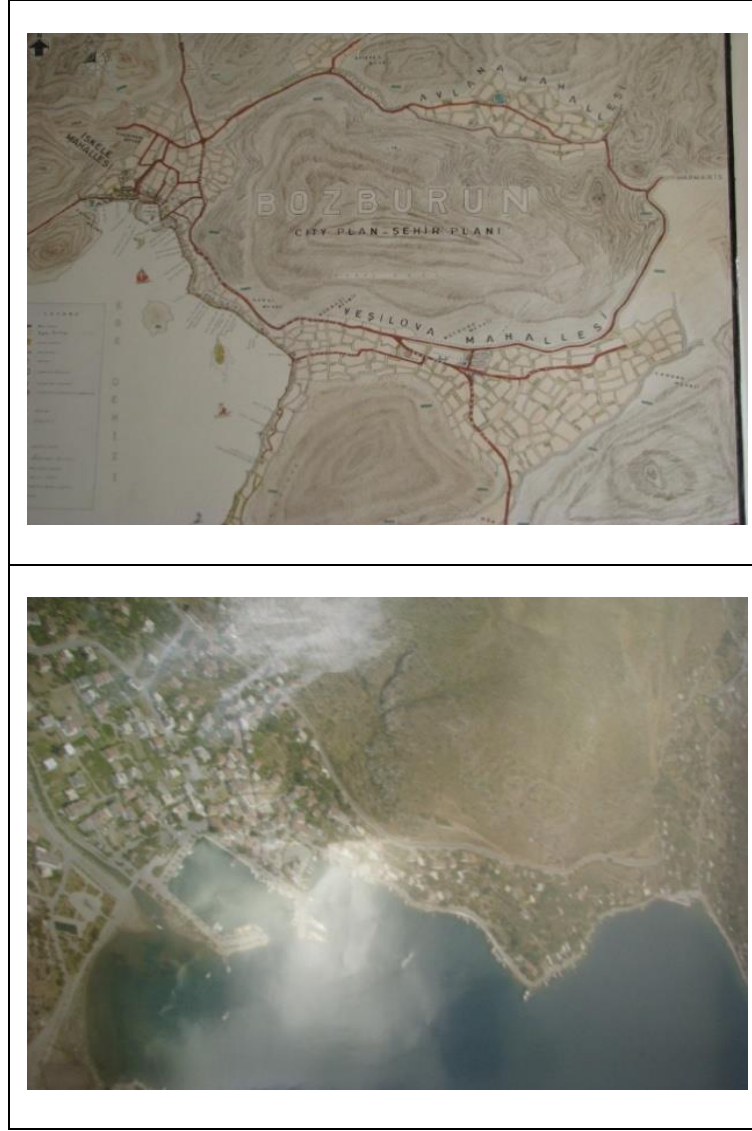

Fotoğraflar 4.1.1.3.6. Selimiye Köyü'nden Kuşbakışı ve Panoramik Görünümler

Fotoğraflar 4.1.1.3.7. Selimiye Köyü'nden Görünümler

Bozburun Beldesi mevkiiler şeklinde dağılım gösteren dağınık mahallelerden oluşmaktadır. Belli başlı mahalle ve mevkiiler; Merkez (Müskebi), Avlana, Yeşilova, Lostra, Kayacıkdibi ve Arıkyer'dir. Belde olması sebebiyle çoğu kamu fonksiyonlarını örneğin cami, lise, ilkokul, belediye binası, jandarma, sağlık ocağı vb. gibi içinde barındırmaktadır.

Şekil 4.1.1.3.2. Bozburun Beldesi Şehir Yerleşimi ve Kuşbakışı Görünüm

Bozburun Beldesi'nde çarpıcı bir turizm gelişimi göze çarpmaktadır. Bu nedenle mimari karakter oldukça bozulmuştur. Beldede yaşanacak daha hızlı turizm gelişimi bu anlamda yerleşimin karakteri için tehlike oluşturabilecek boyuttadır. Yat turizmi beldenin en önemli turizm türüdür. Halkın % 80'i turizm sektöründe çalışmakta olup, turizmin % 30'unu pansiyon, apart ve restoran işletmeciliği oluştururken, % 70'ini ise yat turizmi oluşturmaktadır. Yaklaşık olarak her 3 haneden birinin yatı bulunmaktadır. Turizmin hızlı gelişimi ile paralel olarak işçi göçünü alana çekmektedir.

Fotoğraflar 4.1.1.3.8. Bozburun Beldesi'nden Görünümler

Yarımadadaki son köy ise Taşlıca'dır. Taşlıca yarımadaının en yüksek rakımlı köyü olup, ulaşımın görece zor olduğu bir yerleşimdir. Yerleşim yoğun bir biçimde organik bir doku niteliği göstermektedir. Özgün dokusu korunmuş binalar daha çok Sındılı mevkiinde bulunmaktadır. Yerleşimde bahçe teraslar ve yel değirmenleri dikkat çekmektedir. Köy sakinlerinin çoğu emekli olmakla birlikte; çalışanların büyük bir oranda hayvancılık ve teknecilikle uğraşmaktadır.

Şekil 4.1.1.3.3. Taşlıca Köyü Uydu Görünümü

Fotoğraflar 4.1.1.3.9. Taşlıca Köyü'nden Görünümler

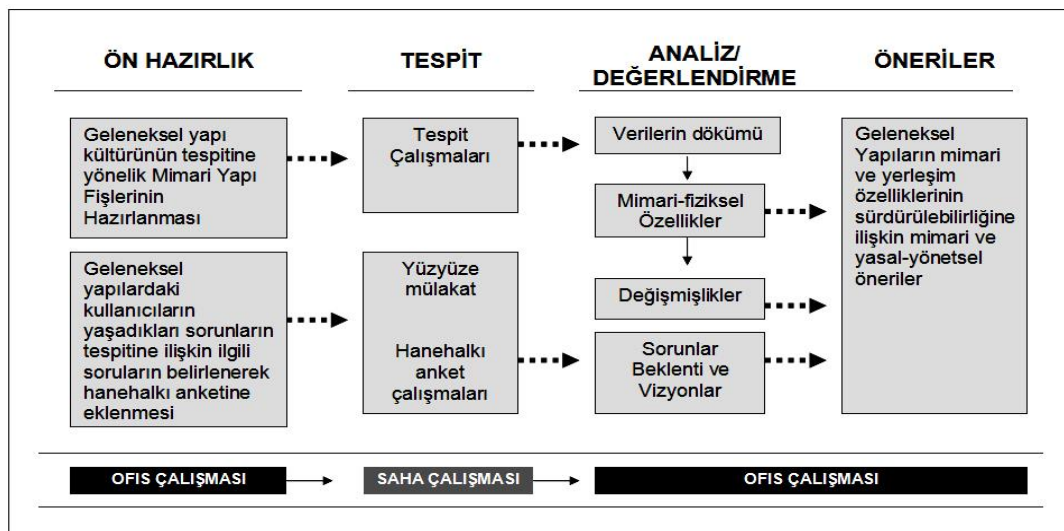
4.2 GELENEKSEL MİMARİ YAPI ENVANTER ÇALIŞMALARI

Bu bölümde, “Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi; Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması” kapsamında gerçekleştirilen Mimari Yapı Envanter Çalışmasına ilişkin, arazi tespit çalışmaları sunulmuştur. Mimari Yapı Envanter Çalışması diğer bölgelerde olduğu gibi ana hatları ile Ön Hazırlık, Tespit, Analiz/Değerlendirme ve Öneriler olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır (Şekil 4.2).

Öncelikle yapılacak envanter ve analiz çalışmalarına hazırlık aşaması teşkil eden ön hazırlık çalışması gerçekleştirilmiştir. Ön hazırlık çalışmaları; literatür araştırmaları kapsamında bugüne kadar yapılmış çalışmaların derlenmesi ve elde edilen bilgiler doğrultusunda alandan toplanacak veri tiplerinin belirlenerek tespit fişlerinin hazırlanması aşamalarını içermektedir. Bu kapsamda geleneksel yapı kültürünün tespitinde kullanılmak üzere Mimari Yapı Envanter Fişleri hazırlanmıştır.

Literatür araştırmaları kapsamında Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi’nin tarihi ve kültürel değerlerine ilişkin günümüze kadar yapılmış tez, kitap, makale vb. araştırmaların derlenmesi ile bir kaynakça çalışması gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra bölgeye ilişkin, ilgili kurumlardan (Valilikler, Bölge Koruma Kurulları, Belediye, vb.) elde edilecek tescilli kültür varlığı tespit fişleri vb. belgelerin derlenerek bilgisayar ortamına aktarılması amaçlanmıştır.

Önhazırlık çalışmalarının ikinci aşamasında sosyo - ekonomik araştırmalar kapsamında aynı zamanda envanter çalışması gerçekleştirilecek kültür varlığı niteliği taşıyan yapıların kullanıcıları olan hane halkı ile yapılacak görüşmeler sırasında sorulmak üzere bu yapılara ilişkin sorunları (onarım, kullanım, vb.) ve ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik sorular hazırlanmıştır.

Şekil 4.2. Mimari Yapı Envanteri Çalışmasına İlişkin Yöntem Şeması

Araştırmanın ikinci aşaması saha tespit çalışmalarını içermektedir. 25-28 Eylül 2010 tarihlerinde gerçekleştirilen arazi çalışmalarında, Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde, Datça Yarımadası'nda belediye, köy ve mahalle statüsünde bulunan 14; Bozburun Yarımadası'nda belde ve köy statüsünde bulunan 8 olmak üzere, toplam 22 yerleşim alanı incelenmiştir. Ayrıca doku analizi ile Datça Merkez'deki yeni yapılaşmanın niteliği de tespit edilmiştir. Bölgenin coğrafi özelliklerinden dolayı bazı köy yerleşimleri dağınık mahalleler şeklinde yayılım göstermektedir. Tespit çalışmasının bölge genelinde homojen olması amacıyla bütün mahallelerden geleneksel yapı örnekleri seçilmiştir. Yapıların o köyün hangi mahallesi ya da mevkiinden seçilmiş olduğu da bilgiler içerisinde aktarılmıştır.

4.2.1 Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'nde İncelenen Yerleşimler

Bölgede % 10 örnekleme yapılabilecek şekilde seçilen geleneksel yapılara ilişkin mimari tespit çalışmaları ile yerleşimlerin geleneksel yapı kültürü ve mimari tipoloji özellikleri çalışılmıştır. Tespit çalışmaları sırasında, daha önceden hazırlanan ve Ön Rapor'da Özel Çevre Koruma Kurum Başkanlığı'na da sunulmuş olan mimari yapı envanter fişleri kullanılmıştır. Böylece aşağıda, Yöntem bölümünde ayrıntılı tanımı verilen başlıklara ilişkin bilgiler sistematik bir şekilde her bir yapı için ilgili forma kaydedilmiştir. Fişlerin yardımıyla sistematik olarak toplanan verilerin yanı sıra, yapıların plan ve cephe özelliklerine ilişkin gerçekleştirilen eskizler ve çekilen fotoğraflar yardımıyla, yapılar görsel olarak da belgelenmiştir.

Sistematik Geleneksel Mimari Yapı Envanter Çalışmalarının yanı sıra; her yerleşimde restorasyon çalışmaları, yeni ve ek yapılar vb. nedenlerle geleneksel dokuda meydana gelen değişimlerin anlaşılması amacıyla yakın çevredeki yapılara ilişkin örnek fotoğraflar çekilmiştir. Ayrıca doku analizleri ile dokudaki değişimler, sorunlar ve değerlere ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur. Bölge genelinde Mimari Envanter Fişi kullanılarak yapılan yapı tespit çalışmalarının yerleşimlere oranla dağılımı aşağıda yer verilen Tablo 4.2.1'deki gibidir.

Tespit çalışmalarının ardından gerçekleştirilen ofis çalışmaları kapsamında, arazi çalışmalarında doldurulan envanter fişleri bilgisayar ortamında yeniden hazırlanmış; mevcut sistematik tanımlamaya yönelik bilgilere ek olarak o yapıya ilişkin eskiz ve fotoğraf bilgileri eklenmiştir. Envanter fişlerinin hazırlanmasının ardından, fişlerdeki ilgili başlıklar ve plan-cephe tipolojilerine yönelik bilgilerin Kurum tarafından daha sonraki CBS çalışmalarında kullanılabilmesi amacıyla Microsoft Access veritabanına aktarılmıştır.

Verilerin aktarılmasının ardından yapılan analiz ve değerlendirme çalışmaları kapsamında, aşağıdaki başlıklara ilişkin analiz çalışmaları gerçekleştirilmiştir:

- Geleneksel yapıların özgün mimari özellikleri,
- Değişmişlikler,
- Sorunlar.

Araştırmanın son safhasını oluşturan Öneriler bölümünde ise, araştırma çalışması gerçekleştirilen yerleşimlerdeki özgün mimari karakterin ve geleneksel dokunun sürdürülebilirliğine ilişkin öneriler geliştirilmiştir. Analiz/Değerlendirme ve Öneriler kısmına ilişkin sonuçlar “5.2. Kırsal Yerleşimler ve Geleneksel Mimari Yapıya İlişkin Değerlendirme ve Öneriler” bölümünde sunulmuştur.

	Yerleşim	Tespit/Analiz Çalışmaları	
		Yapı Envanteri	Doku Analizi
DATÇA YARIMADASI	Yazı	8	●
	Belen	7	●
	Çeşmeköy	9	●
	Cumalı	5	●
	Yaka	5	●
	Sındı	8	●
	Mesudiye	7	●
	Hızırşah	4	●
	Kara	8	●
	Reşadiye	3	●
	Eski Datça	5	●
	Datça Merkez	-----	●
	Kızlan	8	●
	Emecik	6	●
BOZBURUN YARIMADASI	Hisarönü	5	●
	Orhaniye	9	●
	Turgut	5	●
	Bozburun	7	●
	Selimiye	7	●
	Söğüt	12	●
	Taşlıca	6	●
	Bayır	6	●
	Toplam	140	

Tablo 4.2.1. Datça - Bozburun Özel Çevre Koruma Mimari Yapı Envanter Çalışması’nın Yerleşimlere Göre Dağılımı

Mimari Envanter Tespit Fişleri kapsamında Toplanan Bilgiler

Mimari Envanter Fişlerinde (Ek 1) öncelikle yapının yakın çevresiyle ilişkisinin anlaşılmasına yönelik bilgiler toplanmıştır. Bu kapsamda; “B Bölümü”nde yapının içinde konumlandığı parsel özellikleri ve sokak - parsel - avlu/bahçe ve yapı ilişkileri tanımlanmıştır. “Giriş Biçimlenmesi” başlığı altında sokaktan bahçe/avlu, yapı ve üst katlara ulaşım dizgisi belirtilmiştir. İkinci olarak bahçe ya da avluda konumlanan ve geleneksel açık alan kullanımlarına ışık tutacak ahır, tuvalet, mutfak gibi müstemilat yapılarının varlığı tanımlanmıştır. Ayrıca; “avlu/bahçe elemanları” başlığı altında avluda bulunan ocak, sarnıç, kuyu, merdiven (ki avludan üst kata ulaşımı yapılan dış sofa merdivenleri de dahil olmak üzere), avlu duvarı ve kapısı, çit, pergola, sundurma gibi tespiti yapılan mimari öğeler belirtilmiştir.

Bu bölümün 3. bilgi grubu yapılardaki mevcut elektrik, su, kanalizasyon, foseptik, vb. altyapılara ilişkin teknik donatı bilgileridir. Son olarak, yapıların yakın çevresi ile kurduğu

ilişkilerin saptanması ve kırsal yerleşmelerin önemli bir özelliği olan kültürel-kırsal peyzaj değerlerinin tanımlanması amacıyla “doğal çevre ile ilişkisi” başlığı altında bu ilişkiler tanımlanmıştır. Son olarak avlu ya da bahçede bulunan peyzaj elemanlarının tespiti yapılmıştır.

Envanter Fişinin C Bölümünde yer alan “Mimari Özelliklere” ilişkin tespitlerde, öncelikle yapı/yapı grubunun malzeme ve yapım tekniğine ilişkin bilgiler toplanmıştır. Bu kapsamda, öncelikle yapının kat sayısı belirtildikten sonra, yapıyı oluşturan düşey (duvar) ve yatay(döşemeler) yüzeylerin yapım tekniği ayrı başlıklar altında gruplanmıştır. Buna göre geleneksel Anadolu evlerinde sıkça rastlanan ve çalışma bölgesinde de rastlanma ihtimali oldukça yüksek olduğu gözlemlenen malzeme ve yapım teknikleri belirlenmiştir.

Ayrıca, son dönem eklerinde kullanılma ihtimali yüksek olan çağdaş yapım teknikleri ve malzemeler de bu gruplandırmaya dâhil edilmiştir. Buna göre; duvarlar, yığma sistem kesme taş, kabayonu, moloz taş, almaşık, briket ve tuğla yapı malzemelerine göre gruplandırılırken; karkas sistemler ahşap, betonarme ve çelik karkas sistemler olarak sınıflandırılmıştır. Döşemeler ise ahşap kirişleme, volta döşeme ve betonarme olarak gruplandırılmıştır. Yapıların üst yapılarına ilişkin yapım sistemi özellikleri ise kırma çatı (beşik veya oturtma), düz çatı, kubbe ve tonoz olarak gruplandırılmıştır. Üst yapı kaplama malzemesine ilişkin tanımlar alaturka kiremit, Marsilya kiremit, çinko, alüminyum olarak belirtilmiştir. Ayrıca üst yapıya ilişkin mimari öğeler (saçak, çatı penceresi, baca, su atımına ilişkin detaylar, vb.) varsa yapım tekniğini etkileyecek unsurlar olması sebebiyle bu bölümde belirtilmiştir.

Mimari özelliklere ilişkin tanımlamaların önemli bir bölümü de cephe özelliklerine ilişkin tanımlardır. Bu kapsamda yapının karakteristik cephe tipolojisine ışık tutacak bilgiler toplanması amaçlanmıştır. Karakteristik cephelerden bir veya iki örnekle eskiz çizimi yapılmıştır. Ayrıca, yapının cephesini oluşturan yüzeylere ilişkin kaplama malzemesi, cephe elemanları (çıkma, kapı, pencere, kepenk, parmaklık, silme, korniş, vb.) ve son olarak bezeme durumu bilgileri ayrıntılı olarak her bir cephe için belirtilmiştir. Mimari Özelliklere ilişkin tanımlamaların son grubu plan özelliklerine ilişkin tespitleri içermektedir. Bu kapsamda öncelikle plan eskizleri dâhilinde plan tipolojisi (sofasız, açık sofalı, dış sofalı, karmaşık vb.) belirtilmiştir. Ardından, mekânlarda rastlanan kaplama malzemeleri (duvar, tavan ve döşemeler için ayrı ayrı) ve özgün mimari elemanlar (iç kapı ve pencereler, ocak, sedir, seki, raf, niş, dolap, vb.) tanımlanmıştır. Son olarak mekânlarda varsa bezemeler belirtilmiştir.

Yapıların mimari ve fiziksel özelliklerinin tanımlanmasına yönelik bilgi gruplarının ardından “D Bölümü”nde yapılarda rastlanan sorunlara ilişkin bilgiler toplanmıştır. Bu kapsamda, öncelikle yapının fiziksel durumu (kondisyon) sağlam, hafif hasarlı, yıkılmış ve harabe olarak en iyiden en kötüye derecelendirilerek sınıflandırılmıştır. İkinci olarak fiziksel sorunların nitelikleri belirtilmiştir. Bu kapsamda malzeme kaybı, yapısal deformasyon, nemlenme, çevresel sorunlar (yağmur, drenaj, vb.) olarak gruplama yapılmıştır. Bunun haricinde yapılan tespitler, “Diğer” başlığı altında belirtilmiştir. Sorunlara yönelik tespitlerin

son grubunu, geleneksel yapıların günümüz koşullarına adaptasyonu konusunda en önemli sorunlarından biri olan servis hacimlerinin hijyen koşullarına ilişkin değerlendirmelerdir.

Sorunlara ilişkin yapılan tespitlerin ardından, yapılardaki değişmişlikleri anlamaya yönelik bilgiler toplanmıştır. Bu kapsamda; “E Bölümü”nde müdahalelere ilişkin bilgiler derlenmiş; mevcut müdahaleler malzeme (boya-badana, sıva, üst örtü vb.), mimari eleman, yapı ölçeğinde müdahaleler (kat eki, kütle eki, yenileme, çatı değişimi, vb.) ve mekân kullanımına ilişkin değişiklikler olmak üzere gruplandırılmıştır. Mimari Envanter Fişinin son kısmında ise yapıya ilişkin fotoğraflar eklenmiştir.

4.2.2 Datça Yarımadası

Datça Yarımadası’nda yer alan ve mimari envanter tespiti gerçekleştirilen yerleşimler: Eski Datça, Reşadiye, Yazıköy ve Belen Mahallesi, Çeşmeköy, Cumalı, Yakaköy, Sındı, Mesudiye, Hızırşah, Karaköy, Kızlan ve Emecik köyleridir.

Şekil 4.2.2. Datça Yarımadası Uydu Görünümü

4.2.2.1 Eski Datça

Günümüzde Datça’nın kuzeyinde bir mahalle konumunda bulunan Eski Datça, Reşadiye ile birlikte yerleşimin ilk gelişen yeridir. Eski adı Dadia veya Dadya’dır. XIII. yüzyılda Menteşe Beyliği’ne bağlı yarımadaadaki ilk Osmanlı varlığı, 14. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Asıl egemenlik II. Murat zamanında, 1424 yılında başlar. Bölgenin, 1517 yılına ait ilk tapu kayıtları mevcuttur. 18. yüzyılda Menteşe Sancağı’nın 17 kazasından biridir. 1880’lerin sonunda Dadya nahiye merkezidir ve 10 köyü bulunmaktadır. 1890’larda yapılan nüfus sayımına göre Dadya ve 10 köyünün nüfusu 4894’tür. 1904 yılındaki nüfus sayımına

göre Datça 4951, Marmaris 2168'tir. Datça Mahallesi idari merkezdir. Dolayısıyla yakın çevredeki en büyük yerleşimdir.

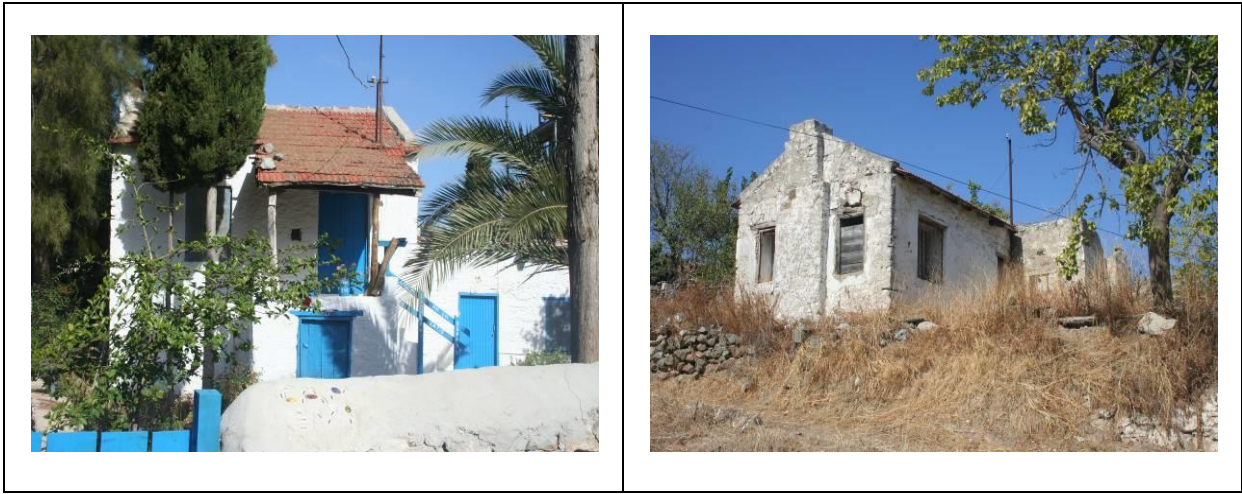
Köy içindeki mevcut cami 1893-94 yıllarında yapılmıştır. 1896 yılında caminin yanına iki sınıflı bir okul eklenmiştir. 1911-12 yıllarında yarımada, Reşadiye ve Süleymaniye olarak ikiye ayrılmıştır. 1915 yılında yarımada'daki ilk belediye teşkilatı kurulmuştur. 1927 yılında mübadele ile Yarımada'daki ilk Rumlar gitmiştir. 1928 yılında da Datça kaza olmuştur.

Eski Datça Mahallesi'nin bulunduğu yerleşim, bugün kentsel sit alanı olarak korunmaktadır. Alanın mimari dokusu tek ve iki katlı yapılardan oluşmaktadır. Dar sokaklar yapı cepheleri ve avlu duvarları ile tanımlanmıştır. Avlu duvarları özellikle caminin bulunduğu merkezin etrafında göz hizasının üstündedir; kuzeydoğusundaki dokuda ise alçak duvar ve bahçeler şeklinde devam etmektedir. Özgününde taş döşeli olan yollara ve sokaklara, sağlıklılaştırma ve altyapı çalışmalarının ardından yine taş döşenmiştir.

Fotoğraflar 4.2.2.1.1. Eski Datça: Sokak Dokusu Görünümleri

Yerleşim dokusu, yarımadaının tipik geleneksel mimari karakterini yansıtmakla birlikte, son yıllarda giderek artan yenileme çalışmaları ile bazı özgün niteliklerini kaybetmiştir. Kentsel sit alanı içinde dokunulmamış ender sayıda özgün yapı kalmıştır. Bu yapılardan birinci grup tek mekânlı, kırma çatılı ve 1:1.5 (kareye yakın bir dikdörtgen oranı ile) oranlarında dikdörtgen formlu yapılardır. Tek ya da iki katlı olabilir. İki katlı yapılar, tek mekânların üst üste gelmesi ile oluşturulmuştur. Üst kata giriş, avluda yapıya bitişik yükselen bir merdivenle sağlanmaktadır. Merdivenin ulaştığı sahanlık, küçük açık bir sofa gibidir, üstü kapalıdır. Bazı örneklerde, bu mekânda el yıkama yeri ya da ocak da bulunmaktadır. Yapıların servis mekânlarını içeren müştemilatları yapıya bitişik avlu içinde konumlanmıştır. Uzak bir köşede de tuvalet yer almaktadır. Fırın ve kuyu önemli diğer avlu elemanlarıdır. Yaşama mekânlarında ısınma, ocaklar ile sağlanmaktadır. Genellikle dar cepheye konumlanan bacalar cephe ve kütle biçimlenmesinin önemli karakterleridir.

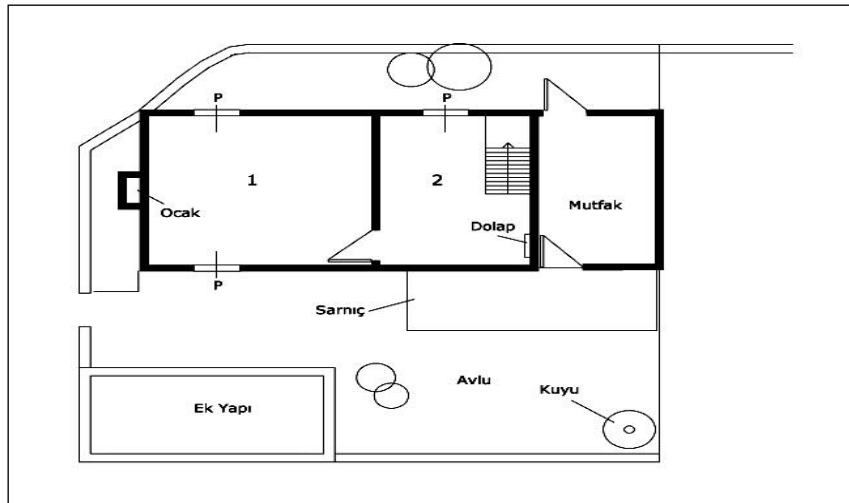

Fotoğraflar 4.2.2.1.2. Eski Datça'da Geleneksel Konutları

Datça'daki ikinci grup yapılar dikdörtgen formlu (1:2 oranlarında) yapılardır. Tek ya da iki katlı olabilen bu yapı grubu; yine birinci grupta olduğu gibi, sade bir plan organizasyonuna sahiptir. Doku içinde incelenen bir örnekte (Envanter No: 1) alt ve üst katlar, tek mekândan oluşmaktadır. Üst kata ulaşım mekân içinde yükselen dar bir merdivenle sağlanmaktadır. Merdiven için ayrı bir hol ya da mekân tasarlanmamıştır. Kule evlerde olduğu gibi, doğrudan mekânın içinde yer almaktadır. Önceki örnekte olduğu gibi; yaşama mekânları ocak ile ısınmaktadır ve ocaklar dar cepheye yerleştirilmiştir. Mutfak, tuvalet, depo gibi müştemilat yapıları avlu içinde konumlanmıştır. Pencere açıklıkları 1:2 oranlarındadır; bugün birçok örnekte çift kanatlı ahşap pencereler mevcuttur.

Fotoğraflar 4.2.2.1.3. Eski Datça'da Geleneksel Konutları (Envanter No: 2)

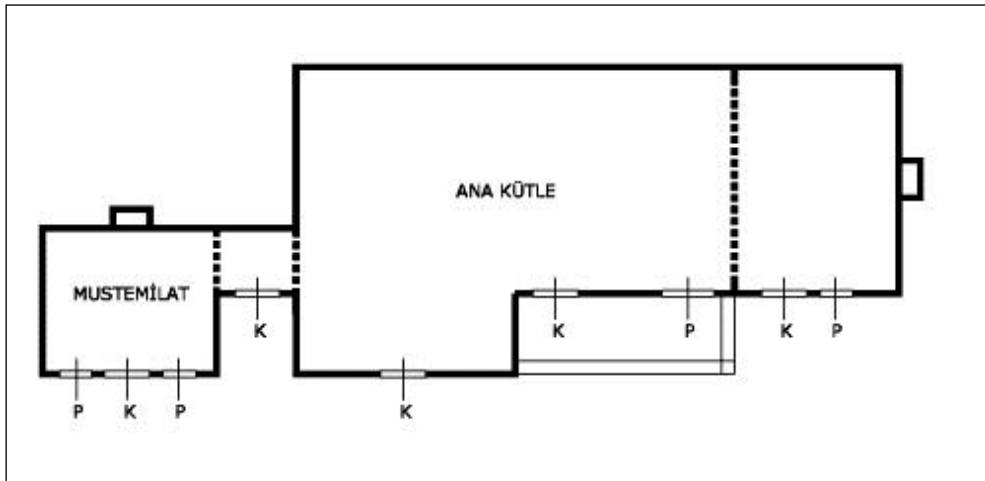

Şekil 4.2.2.1.1. Envanter No: 2 Zemin Kat Planı

Datça'daki üçüncü grup yapılar daha büyük programlı yapılardır. Mimari donatı olarak zengin ve neoklasik üslupla inşa edilmiş bu örneklerin hemen hepsi; günümüzde restorasyon çalışması görmüştür. Bu nedenle özgün plan şemaları ve mimari özelliklerinin tanımlanması için, detaylı dönemleme ve restitüsyon çalışmalarının yapılması gereklidir.

Fotoğraflar 4.2.2.1.4. Eski Datça'da Büyük Programlı Geleneksel Konutlar

Şekil 4.2.2.1.2. Envanter No: 1, Plan

Restorasyon çalışmaları sırasında; bazı yapıların cepheleri özgün mimari özelliklerinin hiçbirinde bulunmayan şekilde taş kaplamaya maruz kalmıştır. Benzer şekilde pencere ve kapı açıklıkları, oranları, kepenk vb mimari elemanları, avlu kapıları gibi öğeler restorasyon çalışmaları sırasında en çok müdahale gören öğelerdir.

Fotoğraflar 4.2.2.1.5. Eski Datça; Restorasyon Çalışmaları

Restorasyon çalışmaları ile dokunun değişmesinin yarattığı sorunlara ek olarak, dokunun özellikle doğu kısmında; yeni gelişen bazı konutlar mevcuttur. Bu yapıların restorasyon çalışmaları ile bu hale geldiği, ya da sıfırdan mı inşa edildiği artık anlaşılamamaktadır. Çünkü bazı yeni yapı örnekleri birebir (form, kütle, oran, açıklık, malzeme vb özellikleri ile) yerel Bodrum ya da Datça evlerine öykünerek inşa edilmiştir.

Fotoğraflar 4.2.2.1.6. Eski Datça, Yeni Yapılaşma

4.2.2.2 Reşadiye Mahallesi

Datça Merkez'deki önemli yerleşmelerden bir tanesi de Reşadiye Mahallesidir. 1749 yılında Girit kökenli Ali Agaki isimli Kaptan-ı Derya'ya gösterdiği başarılarından dolayı Dadya Yarımadası'nın müsellimlik olarak verildiği ve Reşadiye'ye yerleştiği aktarılmaktadır. Yerleşimin adı Agaki'den değişerek Elaki olmuştur. Aile de Tuhfezâde unvanını alır. 1908 yılında Elaki, Sultan Reşat'a maledilerek Reşadiye adını alır. İdari merkez bu dönem Reşadiye'dir. 1934 yılında Reşadiye adı değiştirilerek Datça olur¹. Reşadiye, Eski Datça Merkezi gibi 1978 yılında Kentsel SİT ilan edilmiştir.

¹ Datça Yerel Tarih Grubu Kaynak <http://www.datca.gov.tr>; erişim tarihi:14.10.2010.

Fotoğraflar 4.2.2.2.1. Reşadiye Geleneksel Konutlar

Reşadiye'nin geleneksel mimari dokusu Eski Datça ile büyük benzerlikler göstermektedir. En sade plan şemasına sahip olarak tek katlı, tek mekânlı ve düz çatılı kabayonu yığma taş tekniği ile yapılmış konut birimlerine burada da rastlanmaktadır. Geometrik olarak kareye yakın dikdörtgen (1:1.5 oranlarında) formuna sahiptir. Yapıların servis mekânlarını içeren müstemilat yapıları avlu içinde ana yapı kütesine bitişik veya ayrık bir biçimde inşa edilmiştir. Ocaklar cepheye dışarıdan bitişik olacak şekilde ve cepheyi ortalayarak yükselmektedir. İki yanında simetrik olarak pencereler bulunmaktadır.

İkinci yapı grubu yine eski Datça'da olduğu gibi dikdörtgen (1:2 oranlarında) formunda iki katlı kütlelerdir. Pencere açıklıkları uzun cephede konumlanırken, dar cepheler bacanın konumlandığı sağır cephe şeklinde tasarlanmıştır. Bu yapı grubu doku içinde yoğun olarak kullanılmaya devam etmesi nedeniyle oldukça fazla müdahale görmüştür. Yapıya girişler ve üst kata ulaşım, çatı örtüsü, pencere ve kapı açıklıkları ve mimari elemanlar değişmiştir. Avluya ya da yapıya gelen kütle ekleri de özgün kütle özelliklerinin algısını zorlaştırmaktadır. Eski Datça'da olduğu gibi, Reşadiye'de de restorasyon çalışmaları yoğunudur. Ali Ağa Konakları olarak restore edilmiş olan yapı grubunun, restorasyon çalışmaları sonrasında, yeni kütle ekleri ile oldukça değişmiş olduğu gözlemlenmiştir. Bu tür değişikliğe uğramış geleneksel yapılarda restitüsyon ve dönemleme çalışmaları yürütülmesi, özgün özelliklerin buna göre tanımlanması gerekmektedir.

Fotoğraflar 4.2.2.2.2. Reşadiye Restorasyon Çalışmaları

4.2.2.3 Yazı Köyü ve Belenköy Mahallesi

Yazıköy, Datça Yarımadası'nın en batısında bulunan yerleşimdir. Köy yerleşiminin merkezinde bulunan asıl yerleşimin yanı sıra, doğusunda Belenköy Mahallesi bulunmaktadır. Halkın geçimini badem, zeytin, keçi boynuzu vb. tarım ürünlerinin üretiminin yanı sıra, arıcılık ve turizm oluşturmaktadır. Birkaç km. doğusunda Antik Knidos Kenti konumlanmıştır. Ayrıca doğal güzellikleri ile dikkat çeken Bağlaröz, Domuzini, Galamış, Kütükburun, Gırap, Eştengil, Değirmenbükü, Guylucak, Barkaz, Murdala yakın çevresinde konumlanmış önemli koylardır.

Yazıköy Merkezi; düzgün sokaklarla (hatta bazı yerlerinde birbirini dik kesen) tanımlanmış yapı adalarından oluşan sık bir yerleşim dokusuna sahipken; Belen Mahallesi geniş tarım alanları (genellikle badem bahçeleri şeklinde) içinde konumlanmış tek ve birkaç kütleli yapılardan oluşmuş seyrek ve dağınık bir yerleşim dokusuna sahiptir.

Gerek örnek yapılar üzerine yapılan incelemelerden gerekse yapı sahiplerinden elde edilen bilgilerden Yazıköy merkezindeki yoğun dokunun bir başka sebebinin de dönem içinde avlulara yapılan kütle müdahalelerinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Aynı aileye ait mülkiyet sahipliğinde yeni yapılan evler varolan evlerin dış cephe duvarlarını ortak olarak kullanacak şekilde inşa edilmiş, bu da zaman içinde dokunun dolmasına sebep olmuştur.

Yazıköy geleneksel evleri Datça Yarımadası'nın diğer yerleşimlerinde olduğu gibi tek ya da iki katlı yığma taş yapım tekniği ile inşa edilmiş evlerden oluşmaktadır. Sokaktan avluya, avludan yapıya ulaşılmaktadır. Üst katlara ulaşım, mutfak olarak da kullanılan sahanlıktan geçilerek ulaşılmaktadır. Bugün pekçok örnekte bu geçiş mekânları ıslak hacimleri (mutfak ve/veya tuvalet) içine alacak şekilde müdahale ve değişikliğe uğramıştır.

Fotoğraflar 4.2.2.3.1. Özgün Sokak Döşemesi ve Köşe Pahi

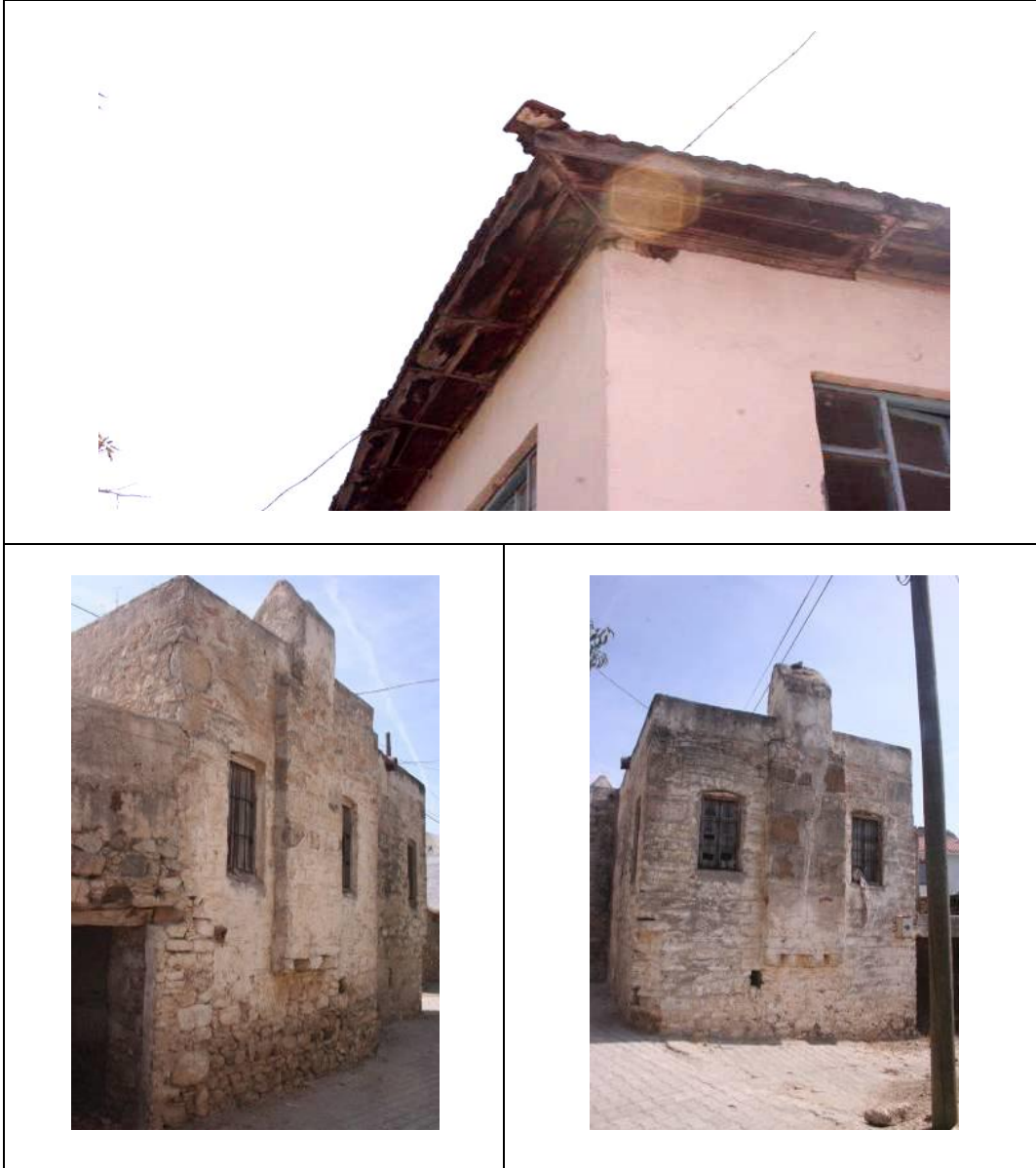
Avlulu plan şemasına sahip Yazıköy evlerinde, sokaktan avluya; avludan üst ve zemin katlara ulaşılan dolaşım şeması hâkimdir. Üst katlar bir veya iki mekânlıdır. İki mekânlı plan şeması özelliğine sahip yapılarda giriş mekânı bazı yapılarda mutfak olarak kullanılmaktadır. Asıl mekân ocak ile ısınmaktadır.

Zemin katlar ahır, depo vb. işlevleri içerirken üst katlar yaşama mekânlarını içermektedir. Ancak bazı örneklerde özellikle ailenin büyümesi ve ihtiyacın artmasına bağlı olarak zemin kat mekânlarının da yaşama mekânlarına dönüştürüldüğü görülmektedir. Bu tür dönüşümlerde pencere açıklıklarının büyütülmesi ve pencere elemanlarının değiştirilmesi de sık rastlanan bir uygulamadır. Özellikle çarşı merkezinde (cami çevresi) bulunan birkaç örnekte zemin katların ticari amaçlı kullanılması nedeniyle doğrudan sokaktan giriş almaktadır.

Geleneksel evlerin özgün yapım tekniği kabayonu taş yığma duvar sisteminden oluşmaktadır. Bazı örneklerde kabayonu taş birimlerin arası ince kayrak taşları ya da küçük moloz taşlar ile doldurulmuştur. Köşelerde uygulamanın mukavemetini arttırmak amacıyla kesme taşlar uygulanmıştır. Pencere ve kapı açıklıklarında ahşap hatıllar kullanılmıştır. Bazı örneklerde pencere açıklıkları için kesme taş kemer uygulaması yapılmıştır. Cephelerde ahşap iskele kalıplarına ait izler izlenebilmektedir.

Tavan ve zemin döşemelerinde ahşap kirişleme ve ahşap kaplama mevcuttur. Dış cephelerde iki tür sıva uygulaması görülmektedir: Derzleme şeklinde taşları kısmı olarak açıkta bırakan sıva uygulaması veya taş taklidi derz uygulaması şeklinde. Yazıköy geleneksel evlerinde iki tür üst yapı ve çatı uygulaması vardır. Birincisi daha erken dönem olduğu da düşünülen düz toprak damlı yapılardır. Bu örneklerdeki düz çatılar ahşap kirişleme üzerine serilen kamışların üzerine toprak örtü serilerek elde edilmektedir. Geleneksel yapıların üst örtülerindeki ikinci uygulama tipi de ahşap kirişleme ve Marsilya tipi kiremitle kaplanmış olan kırma çatı uygulamasıdır. Çarşı merkezindeki bir örnekte ahşap saçak kaplaması ve köşe

akroteri kırma çatı uygulamasının da özgün dönemlerden biri olduğunu göstermektedir. Bazı örneklerdeki izlerden daha eski dönemlere ait düz çatı uygulamasının dönem içinde müdahale görerek kırma çatıya dönüştürüldüğü anlaşılmaktadır. Dolayısıyla düz çatı uygulamasının bölgenin daha erken dönemlerinde başlayıp bugün de bazı örneklerde korunduğu; kırma çatı uygulamasının ise düz çatının bakım-onarımındaki zorluklar nedeniyle ikinci bir dönem olarak doku içinde yayılmaya başladığı öngörülebilir. Neticede her iki uygulama türü de geleneksel mimarinin bir parçasıdır.

Fotoğraflar 4.2.2.3.2. Duvar Tekniği ve Pencere Kirişi

Ocakların bacaları Yazıköy geleneksel evlerinde gerek cephe biçimlenmesi gerekse üçüncü boyutta saçak kotu ile olan ilişkisi açısından önemli mimari elemanlarından birisidir. Dar cephelerde konumlandığı durumlarda genellikle cephenin merkezinde iki yanına simetrik olarak pencere gelecek şekilde yerleştirilmiştir. Baca uzunluğu da saçak kotunu aşarak dışarıdan algısını güçlendirmektedir. Bacaların bir kısmı yerden yukarıda yaklaşık 1-1.50 m. seviyesinde başlarken, bir kısmı doğrudan zeminden başlayarak yükselmektedir. Baca ağızları

içine yağmur girmesini önlemek amacıyla (muhtemelen tuğla ile) üçgen form alacak şekilde yükseltilerek kapatılmıştır.

Pencereler dikdörtgen formunda ve 1:2; 1:2.5 oranlarındadır. Zaman içinde değişikliğe uğrayan pencere elemanlarından doku içinde en sık rastlanan tip çift kanatlı ahşap pencereler ve üstü sabit pencereli çift kanatlı ahşap pencerelerdir. Örneklerin pek çoğunda kepenk bulunmamaktadır; bunun bir sebebi de zaman içinde yok olmuş olmaları olabilir. Geleneksel avlu öğeleri ocak, sarnıç ve/veya kuyular, tuvaletlerdir. Ocaklar büyük ölçekli ve kemerli açıklığı ve bacası bulunan ocaklardır. İncelenen örneklerden yola çıkılarak özgün Yazıköy evlerinde iç mekânların mimari eleman donatısı bakımından zengin olduğu söylenebilir. Isınmada kullanılan ocakların yanısıra oda kullanımına göre dolap, niş, sergen (raf) iç mekânların önemli mimari öğeleridir.

Envanter No: 1

1 No'lu Envanter koduna sahip yapı Yazıköy yerleşiminin merkezinde Caminin karşısında yer almaktadır. İki katlı kabayonu yığma taş tekniği ile inşa edilmiştir. Düz çatılıdır. Sokak kotundan görülmemekle birlikte çatısının yakın çevrede benzer mimari yapıya sahip yapılar gibi toprak olma ihtimali yüksektir. Cephelerde çatıdan su atımı için çörten yeri bulunmaktadır; mevcut çörtenler değişmiştir. Çatı ve döşeme sistemi ahşap kirişleme üstü ahşap kaplamadır. Tavanlarda ahşap kirişlemeler içerden okunmaktadır.

Çarşı merkezinde konumlanmış olan yapının zemin katında bulunan dükkan/depo mekânına doğrudan sokaktan girilmekte; konut birimine ise avludan geçilmektedir. Avluya L biçiminde oturan yapı grubu ana kütle ve ona dik bir biçimde konumlanmış tek katlı müştemilat yapılarından oluşmaktadır. Yapının zemin kat mekânları da depo ya da ahır işlevi ile kullanılmıştır. Avlunun batı köşesinde küçük bir tuvalet kütlesi bulunmaktadır.

Fotoğraf 4.2.2.3.3. Envanter No: 1

Avlunun doğusuna yaslanmış olan ana kütle iki katlıdır ve üst kata merdivenlerle ulaşılmaktadır. Merdivenler özgününde “giriş sofası” ya da “üstü kapalı merdiven sahanlığı” diye tanımlayabileceğimiz yarı açık bir mekândan içeriye girmektedir; bugün bu mekân değişikliğe uğrayarak kapatılmıştır. Giriş mekânı bugün mutfak olarak kullanılmaktadır. Buradan iç sofaya ve iki yanında yer alan yaşama mekânlarına geçiş sağlanmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.3.4. İç Sofa - 1 No’lu Mekânda Bulunan Ocak ve Raf

İç mekânlar sıvalıdır. Zemin döşemesi ahşaptır. Pencere niş içine oturtulmuştur; pencere doğramaları çift kanatlı üstü sabit pencerelidir. Kapılar ise tek kanatlı ahşaptan yapılmıştır. Ocak üstlerinde raf vardır. Ayrıca 1 No’lu mekânda bir cephe boyunca uzanan ahşap bir dolap ve yıkanmak için gusülhane bulunmaktadır. İki mekânda da sergen (raf) boylu boyunca mekânı dolaşmaktadır.

Yapıda kısmi mekânsal değişiklikler ve kütle eki haricinde çok fazla bir sorun bulunmamaktadır. Zaman içinde duvar yüzeylerinde sıva ve boya değişikliği, avlu zemininde şap atılması gibi malzeme ölçeğinde müdahaleler olmuşsa da yapının üzgün plan şeması okunmaktadır. Aynı şekilde mimari elemanlar da zemin kattaki demir kapılar hariç özgün muhafaza edilmiştir. Ancak yapının bakıma ihtiyacı vardır.

Cephe biçimlenmesi sadedir. Güney cephesinde iki adet pencere ve zemin katta metal kapı bulunmaktadır. Asıl giriş cephesi olan ve avluya bakan batı cephesi ise giriş sofası diye adlandırdığımız yarı açık mekânın kapatılması sonucu değişmiştir. Özgününde iki mekândan yükselen bacalar cepheye dışarıdan bitişik şekilde ve yerden 1-1.50 metre yükseklikten başlayarak konumlanmışken, kütle eki yüzünden algılanamamaktadır. Doğu cephesinde ise sadece bir pencere vardır, gerisi sağır duvardır. Dış cephelerin özgününde sıvalı olduğu ve taş taklidi derz uygulaması yapıldığı anlaşılmaktadır. Ama yenilemeler yüzünden kısmen okunmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.3.5. 1 No’lu Mekanda Dolap ve Gusûlhane ve Yapının Zemin Katındaki Depo Mekanı

Envanter No: 2

2 No’lu Envanter koduna sahip yapı caminin güneyinde, hemen arkasında konumlanmıştır. Mülkiyet bölünmesinden sonra şu anda farklı iki kullanıcıya ait iki bitişik yapı gibi davranmaktadır. Ancak özgününde iki bitişik kütle birlikte kullanılmaktaydı. Sokaktan avluya, avludan yapılara giriş vardır. Avlu duvarları yüksektir, avlu kapısı özgün iki kanatlı ahşap kapıdır. Avlusunda eski bir tuvalet ve bir adet kuyu ayrıca su havuzu bulunmaktadır.

Doğudaki kütle iki katlı kabayonu yığma taş tekniği ile inşa edilmiştir. Üst örtüsü ikiz kırma çatılıdır; geç dönem müdahalesi olabilir. Batıdaki iki katlı kütle ise oldukça müdahale görülmüştür. Bunun da başında betonarmeye dönüşen düz çatısı gelmektedir. Ayrıca güney cephesi betonarme olarak yeniden inşa edilmiştir.

Doğudaki iki katlı ana kütlein üst katına avluda yer alan merdivenle ulaşılmaktadır. Sahanlık görevi gören üstü kapalı giriş sofası diye adlandırdığımız yarı açık mekân bugün değiştirilmiş betonarme döşeme ile prefabrik bir WC eki gelmiştir. Ayrıca özgününde taş olan merdiven basamakları da beton olmuştur. Giriş mekânı yapının kenarına dayanmış bir iç sofaya açılmaktadır İki bitişik odaya bu mekândan girilmektedir. Ancak yapı sonradan ikiye bölündüğü için özgün plan şeması için detaylı restitüsyon çalışması yapılmalıdır.

İç mekânlarda özgün döşeme ve tavan kaplaması ahşaptır. Ancak iç sofanın mutfak olarak kullanılmaya başlamasıyla zemine seramik karo döşenmiştir. 1 No’lu mekânda özgün ahşap bir dolap, raf ve ocak bulunmaktadır. Benzer şekilde 2 No’lu mekânda da raf, niş ve ocak vardır. Buranın özgünün de mutfak olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Pencere nişe oturmuştur. Doğramaları çift kanatlı ahşap elemanlardır. İç kapılar da tek kanatlı masif ahşap kanatlardır.

Fotoğraflar 4.2.2.3.6. Kuzey Cephesi ve Güney Cephesi

Fotoğraflar 4.2.2.3.7. İç Sofa, Dolap ve Ocak

Yapının cephe biçimlenmesi sonradan çok değişmiştir. Doğu cephesinde iki adet ocak vardır. Batıdaki kütlenin de güney cephesinde baca cephenin ortasından yükselmektedir. Bacalar dışarıdan cepheye bitişik ve yerden 1.50 metre yükseklikten başlamaktadır. Cephe biçimlenmeleri sadedir. Bacanın iki yanına simetrik olarak oturan pencereler cephe düzeninin ana öğeleridir.

Yapının en büyük sorunu dönem içinde meydana gelen değişmişliklerdir. İki kardeş arasındaki mülkiyet bölünmesinin yanı sıra zaman içinde servis hacimlerindeki iyileştirme ihtiyacı yüzünden, yapının avlu cephesindeki kütleli biçimlenme özgün özelliklerini kaybetmiştir. Ayrıca çatılarda da önemli değişiklikler vardır. Yapının detaylı bir dönemleme ve restitüsyon analizine ihtiyacı vardır. Geri kalan mekânlar ve mimari elemanlar özgündür.

- **Belenköy Mahallesi**

Yazıköy'ün birkaç km. batısında bulunan ve Yazıköy'ün mahallesi durumunda bulunan Belenköy; dağınık bir yerleşim dokusuna sahiptir. Mahallenin merkezindeki kahvenin bulunduğu birkaç sokaktan sonra doku yamaçlara geniş badem ve zeytin bahçelerinin arasında doğru dağınıklaşmakta ve seyrelmektedir. Tarım alanları oluşturmak için açılmış tarım terasları yamaçlarda hala izlenebilmektedir.

Yerleşimin etrafındaki tarım teraslarının yoğunluğundan geçmiş dönemlerde tarımsal üretimin yoğun olduğu ve mevcut konutların da özellikle bu amaçla yapılmış olduğunu göstermektedir. Bazı yapılar tek katlı tek mekânlı plan şemasına sahiptir. Bu tür yapılar özellikle tarımsal üretim sırasında kullanılmak üzere inşa edilmiş olmalıdır. Benzer şekilde iki katlı veya birkaç yapı grubundan oluşan büyük programlı yapılar da bağ evleri şeklinde kullanılmış olabilir.

Fotoğraflar 4.2.2.3.8. Belenköy Mevcut Sokak Dokusu; Yakın Çevresindeki Badem Bahçeleri ve Tarım Terasları

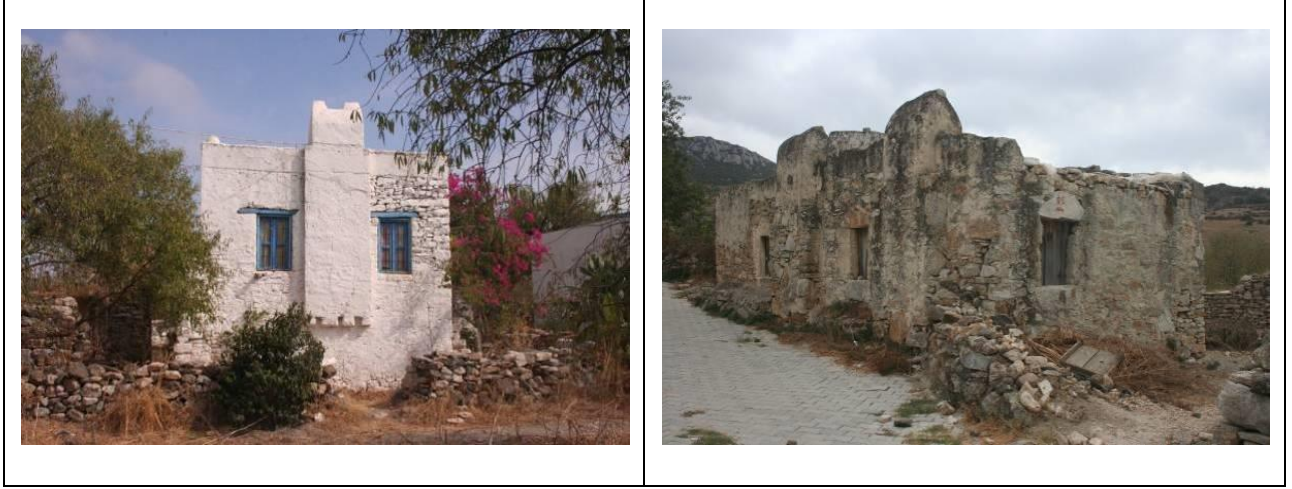
Merkezde mevcut sokak döşemesi parke taş döşemedir; özgün sokak döşemesine rastlanmamıştır. Yerleşimin dışına doğru dokunun seyrilmeye başladığı noktalarda tarla duvarlarının tanımladığı patikalar evlere ve tarlalara ulaşımı sağlamaktadır. Doku içinde rastlanan çeşme ve dışa dönük ocaklar kamusal kullanımda ortak kullanımı ve komşuluk ilişkilerini güçlendiren önemli kentsel öğeler olduğunu göstermektedir.

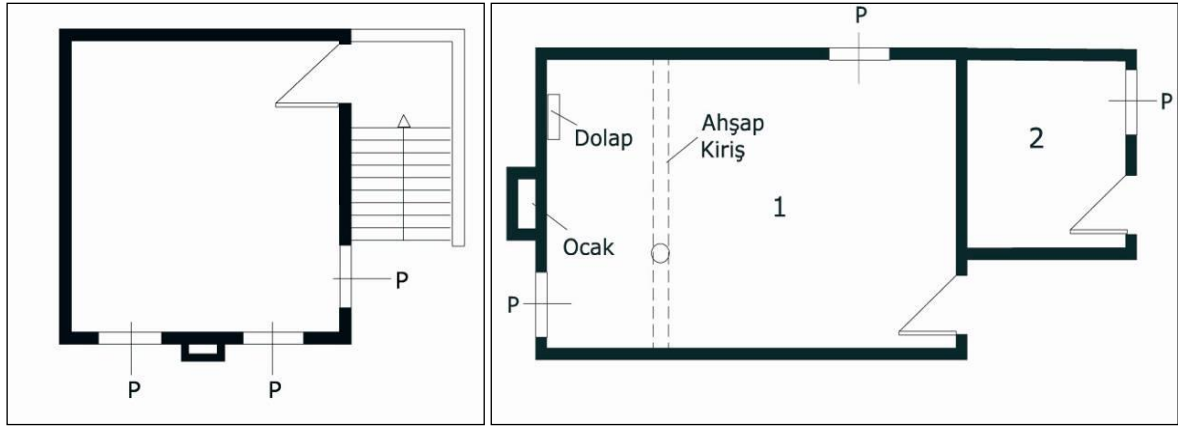
Fotoğraflar 4.2.2.3.9. Tarlalara Ulaşımı Sağlayan Patikalar; Özgün ve Yeni Çeşme Örnekleri

Belenköy Mahallesi’ndeki geleneksel evlerin tamamı kabayonu ve moloz taş dolgunun bir arada kullanıldığı yığma taş tekniği ile inşa edilmiş yapılardır. Yapılar tek ya da iki katlıdır. Tek katlı yapılarda düz toprak dam hala izlenebilmektedir. İki katlı yapılarda ise genellikle Marsilya kiremit kaplı kırma çatı mevcuttur. Tek katlı yapıların bazıları doğrudan zemine otururken bazıları altında yöresel olarak “keçi damı” da denilen ahır mekânının üstünde konumlanmıştır. Bu örneklerde yaşam katına taş merdivenlerle ulaşılırken; keçi damının girişi de merdiven sahanlığın altına konumlanmıştır. İki katlı yapılarda zemin ve üst katlara yapının dışından ayrı ayrı ulaşılmaktadır. İncelenen iki örnekte de yapıya bitişik, tek

kolu ve doğrusal olarak yerleştirilmiş merdivenlerden üst kata ulaşım sağlanmaktadır. Büyük programlı yapılarda üst katlar iki mekânlıdır. Mekânlardan biri giriş sofası işlevi görmektedir.

Fotoğraflar 4.2.2.3.10. Belenköy’de Tek Katlı Yapı Örnekleri: Envanter No: 2 ve Envanter No: 7

Şekil 4.2.2.3.1. Belenköy’de Tek Katlı Yapı Örnekleri: Envanter No: 1 ve 2

Yapıların tamamında ocak mevcuttur ve gerek kütle gerekse cephe biçimlenmesinin önemli bir mimari ögesidir. Genellikle dar cephelere yerleştirilen bacaların iki tarafında simetrik olarak 1:2 veya 1:2.5 oranlarında pencere konumlanmıştır. Bacalar sokaktan yaklaşık 1.50 metre yükseklikten başlamaktadır. Dış cephelerde zaman içinde meydana gelen kullanıcı müdahaleleri sonucu kapı ve pencere oranlarında değişimler meydana gelmiştir. Örneğin yakın bir zamanda restore edilen ev 3 No’lu Envanter örneğinde zemin kat mekanları yaşama mekanı olarak kullanıldığı için büyük pencerelere sahiptir.

Doku içindeki en ilginç ve tekil örnek 8 No’lu Envanter koduna sahip konutun bitişiğinde konumlanan dairesel formu tek katlı ve tek mekanlı yapıdır. Yapının üstü konik formu kesme taş kubbeye sahiptir. Hiç penceresi olmayan mekânın giriş kapısı bulunmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.3.11. Belenköy’de İki Katlı Yapı Örnekleri: Envanter No:3 ve Envanter No:8

Fotoğraflar 4.2.2.3.12. 8 No’lu Envanter Yapısına Bitişik Bulunan Dairesel Planlı ve Taş Kubbeli Yapı

4.2.2.4 Cumalı Köyü ve Çeşme Mahallesi

Datça’nın batısında bulunan Cumalıköy merkez yerleşimi ve güneyinde kıyıya doğru konumlanmış olan Çeşmeköy Mahallesi’nden oluşmaktadır. Çeşmeköy her ne kadar mahalle statüsünde olsa da doku özellikleri ve geleneksel yapı yoğunluğu bakımından önemli bir yerleşimdir. Yerleşimin içindeki neoklasik üslupla inşa edilmiş büyük programlı konut yapılarının yanısıra kamusal yapılar Çeşmeköy’ün yakın çevredeki diğer köy yerleşimleri içinde bir dönem önem kazandığını ve öne çıktığını göstermektedir. Bugün okul binası olarak kullanılan neoklasik üslupla inşa edilmiş tek katlı kamu yapısı da bunun bir göstergesidir. Nitekim 1912-13 yıllarında idari statü olarak Cumalı nahiye olmuş ve şimdi okul binası olarak kullanılan yapı ise Hükümet Konağı olarak kullanılmıştır².

² Datça Yerel Tarih Grubu bkz. Kaynak <http://www.datca.gov.tr>; erişim tarihi:14.10.2010.

Fotoğraf 4.2.2.4.1. Çeşmeköy Mimari Dokusu ve Bugün Okul Binası Olarak Kullanılan Kamusal Yapı

Çarşı merkezinde bulunan ve geleneksel konut mimarisine sahip tek katlı metruk ve bugün artık kullanılmayan bir yapının avlu girişinde eski Osmanlı dilinde yazılmış bir kitabeye rastlanmıştır. Bu kitabenin yerleşimin dönemsel tarihlemesine ışık tutacak önemli bir belge olarak değerlendirilmesi ve korunması gerekmektedir.

Fotoğraflar 4.2.2.4.2. Çarşı Merkezi'ndeki Kitabeli Yapı

Çeşmeköy geleneksel mimari doku özellikleri farklı dönemlere ait geleneksel konutlardan oluşmaktadır. Bu kapsamda birinci grup yapılar Datça Yarımadası'nın genelinde rastlanan tek ya da iki katlı düz damlı yığma taş duvar tekniği ile inşa edilmiş yapılardır. Bu yapılar Yazıköy'de olduğu gibi hem düz damlı hem de Marsilya kiremit örtülü kırma çatılı örneklerle sahiptir. İkinci grup geleneksel yapılar ise dönemsel olarak daha geç olduğu düşünülen neo-klasik üslupla inşa edilen cephe biçimlenmesine sahip ve büyük programlı konut yapılarıdır. Bu yapılar da yığma taş tekniği ile inşa edilmiş olup; kırma üst örtüye sahiptir.

Doku içerisindeki metruk ya da bugün kullanılmayan yapı örnekleri geleneksel yapım tekniği ve inşa malzemeleri açısından fikir vermektedir. Buna göre yapıların köşelerinde kesme taş kullanılırken, beden duvarları kabayonu veya kayrak taşı ile inşa edilmiştir. Bazı örneklerde kapı ve pencere açıklıkları tuğla kemerle geçilmiştir. Dış cepheler sıvalıdır ve pek çok örnekte taş taklidi derz uygulaması yapılmıştır. Bazı örneklerde sıva uygulaması derzleme şeklinde yapılarak taşların merkezleri dekoratif amacıyla açıkta bırakılmıştır. Bir örnekte ise dekoratif amacıyla sıvanın üstüne tuğla parçaları yapıştırılmıştır.

Fotoğraflar 4.2.2.4.3. Çeşmeköy Evlerinde Kullanılan Geleneksel Yapım Tekniği ve Malzeme Uygulamaları

Çeşmeköy geleneksel konutlarında iki grup yapı gözlemlenmiştir. Birinci grup tek ya da iki katlı küçük programlı yapılardır. Bu tür yapılar Yazıköy'deki plan tipolojisi ile benzerlik göstermektedir. Kare mekânlı yapılar alt alta veya yan yana eklemlenerek büyümektedir. Buna göre en sade plan tipolojisi yığma taş tekniği ile yapılmış, düz damlı tek katlı kare yapılardır. Bu yapıların bazılarının alt katında keçi damı denilen ahır ya da depo mekânları bulunmaktadır. Yapının programı büyüdükçe mekânlar yan yana gelerek iki mekânlı dikdörtgen yapıya dönüşmektedir. Bazı örneklerde bu büyüme yapıların bitişik nizam yan yana gelmesiyle sağlanmaktadır. Üst kat yaşama mekânlarında ocak bulunmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.4.4. Çeşmeköy’de Tek Katlı Yapı Örnekleri: Envanter No: 6

Gerek tek katlı yapılarda keçi damının veya ahırın mekânın üstüne oturan zemin katlarda gerekse iki katlı yapıların ikinci katına yapının bir cephesine bitişik olarak konumlandırılmış tek kollu merdivenlerden ulaşılmaktadır. Tek katlı örneklerde merdivenin ulaştığı üzeri ahşap sundurma ile örtülü yarı açık mekânda özgün ocak ve el yıkama yerleri mevcuttur.

Fotoğraflar 4.2.2.4.5. Çeşmeköy’de Tek Katlı Yapı Örnekleri: Envanter No: 7 ve 8

İki katlı örnekler diğerlerinde olduğu gibi yığma taş tekniği ile inşa edilmiştir. Çatılar Marsilya kiremit kaplı kırma çatı biçimindedir. Küçük programlı iki katlı yapılardan bazıları kare bazıları dikdörtgen plan şemasına sahiptir. Bu en küçük birim olan kare oda biriminin üst üste gelmesiyle (3 No’lu Envanter Örneği) ya da yatayda 1:1.5 oranında büyümesiyle (2 No’lu Envanter Örneği) oluşmuştur. Bacalar genellikle dar cephede konumlanmış, pencereler buna göre yerleştirilmiştir. Pencere açıklıkları 1:2 oranındadır. Dikdörtgen plan şemasına sahip örneklerde ise pencere birimleri büyüyerek 1:1 oranına gelmektedir. Pencere açıklıkları tuğla kemer ile geçilmiştir. Ocaklar dış cepheye bitişik ve saçak kotunu 1-1.5metre aşacak şekilde yerleştirilmiştir.

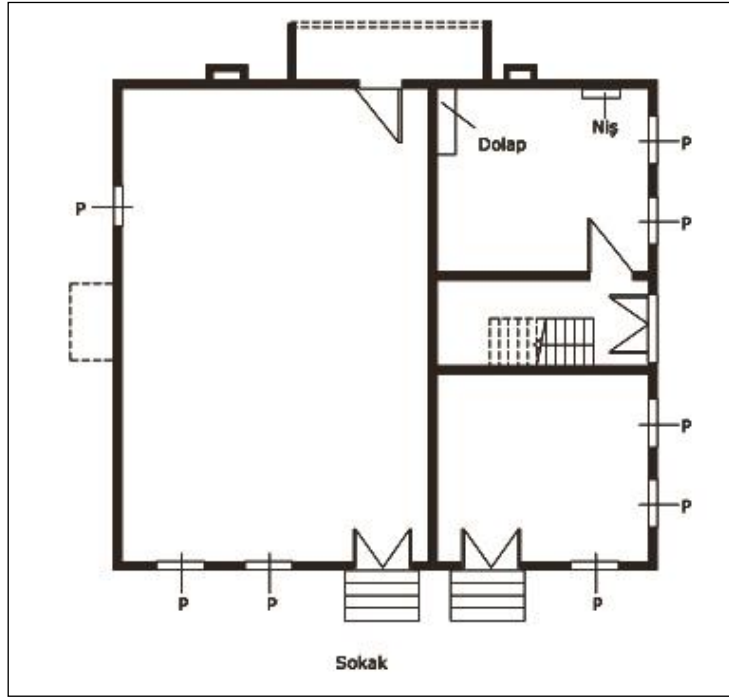

Fotoğraflar 4.2.2.4.6. Çeşmeköy’de İki Katlı Yapı Örnekleri: Envanter No: 2 - Envanter No: 3

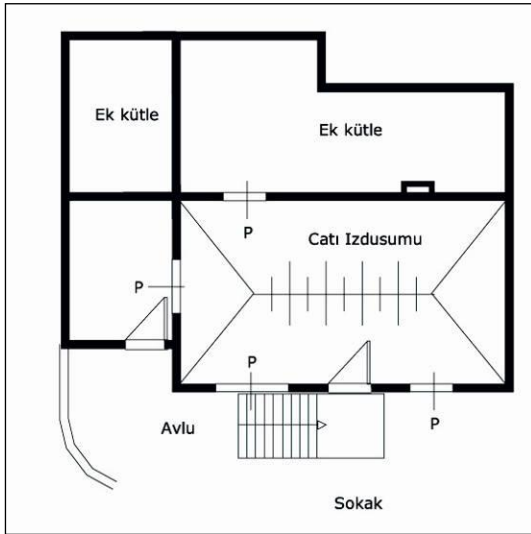
Çeşmeköy’deki ikinci grup yapılar büyük programlı ve neo-klasik üsluplu yapılardır. Bu yapılarda 19. yüzyıl mimari öğeleri görülmektedir. Bu yapılardan bir tanesine yerleşim sakinleri tarafından “Ağa Evi” denilmektedir. “Ağa Evi” orta sofalı plan şemasına sahiptir. Süslemeli ahşap tavanları, dolapları yapı içinden ulaşımı sağlayan merdiveni ile zengin mimari öğelere sahiptir.

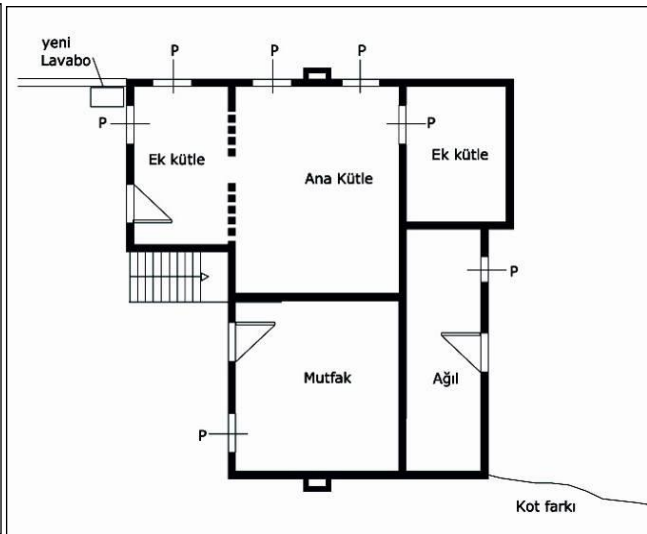
Fotoğraflar 4.2.2.4.7. “Ağa Evi” (Envanter No: 9); ve Yakın Çevredeki Diğer Büyük Programlı Yapılar

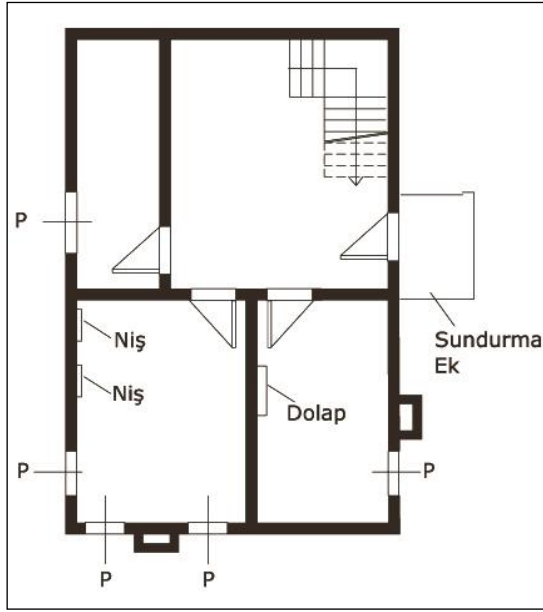
Şekil 4.2.2.4.1. “Ağa Evi”(Envanter No: 9)

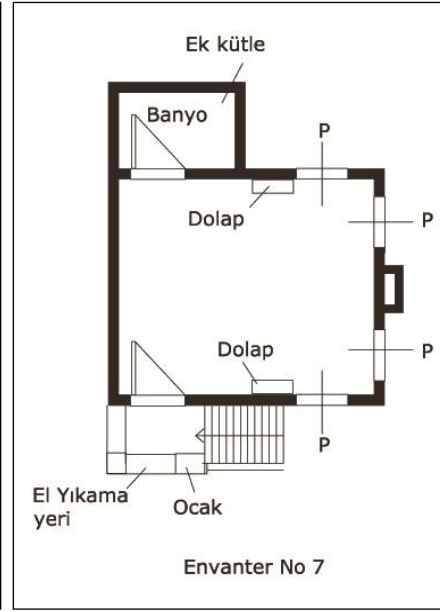
Şekil 4.2.2.4.2. Envanter No: 2

Şekil 4.2.2.4.3. Envanter No: 3

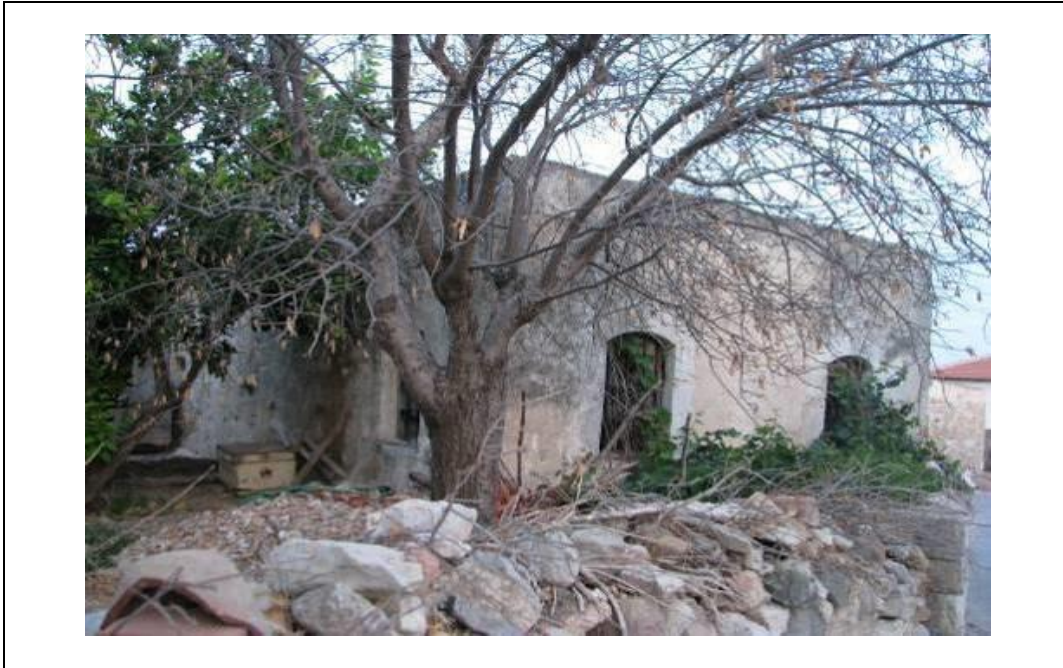
Şekil 4.2.2.4.4. Envanter No: 6

Şekil 4.2.2.4.5. Envanter No: 7

Cumalı Köyü

Cumalı Köyü, Datça - Yazıköy yolunun kuzeyinde dağlık kesimde yer almaktadır. Çeşmeköy yerleşimine göre daha küçük bir yerleşimdir. Cami ve kahvenin bulunduğu köy meydanından kuzeye doğru giden yol üzerinde tek katlı düz damlı yığma taş tekniği ile inşa edilmiş eski bir bakkal yapısı görülmektedir. Yakın çevredeki diğer yapılardan farklı olarak kemerli pencereye sahiptir.

Fotoğraf 4.2.2.4.8. Cumalı Köyü Eski Bakkal Yapısı

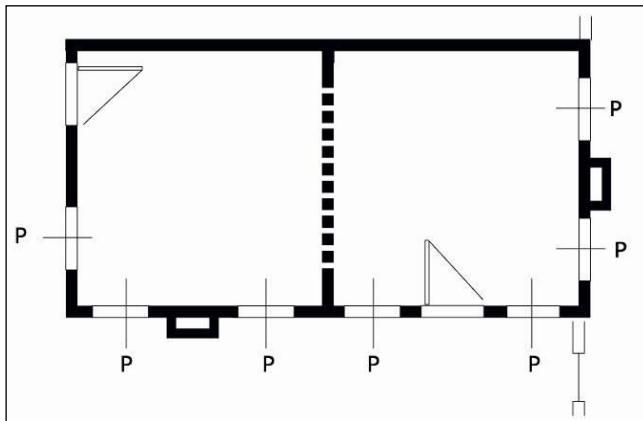
Fotoğraflar 4.2.2.4.9. Cumalı Köyü Sokak Dokusu ve Eski Bakkal Yapısı

Cumalı Köyü’ndeki geleneksel yapıların mimari özellikleri genellikle tek katlı düz damlı yığma taş yapılardan oluşmaktadır. Yerleşimin merkezinde sokaktan yapıya girilen örnekler bulunsa da yapıların çoğu avluludur. Bazı iki katlı örneklerde zemin katta ahır ya da depo mekânı bulunmaktadır. Datça yarımadasının tipik kırsal mimarisi olan tek ya da iki mekânlı kare plan şemasına Cumalı’da da rastlanmaktadır. Ocaklar diğer örneklerde olduğu gibi dar cephenin ortasında iki yanına simetrik olarak 1:2 oranlarında pencere gelecek şekilde konumlanmıştır. Üst örtü toprak kaplı düz dam şeklindedir. Doku içindeki bazı yapılardaki izlerden sonraki dönemlerde düz olan çatının yükseltilerek kırma çatı şekline dönüştürüldüğü görülmüştür. Burada da toprak düz damın daha erken bir dönem uygulaması olduğu düşünülebilir. Caminin kuzeyinde bulunan ve bugün artık kullanılmayan bir ev örneğinde pencere lentolarında devşirme malzeme olarak yazıt ve yumurta-inci sırası süslemeli arkeolojik kalıntıların kullanıldığı görülmüştür. Nitekim kaynaklarda Cumalı yakınlarında bir arkeolojik yerleşimin varlığından bahsedilmekte ve bu yerleşimdeki yazıtların Yarımada’nın bilinen en eski dönemine (MÖ 2000’lerde Datça Yarımadası ile Peleponessos Yarımadası arasındaki ilk ticari ilişkiler) ait bilgiler içerdiği aktarılmaktadır³.

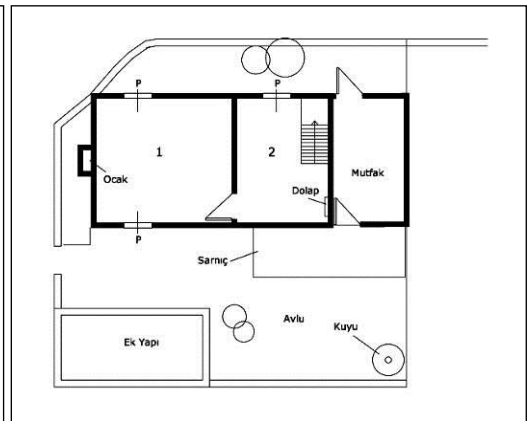
³ Datça Yerel Tarih Grubu çalışmalarından aktarılmıştır. (Kaynak:<http://www.datca.gov.tr>; erişim tarihi: 14.10.2010)

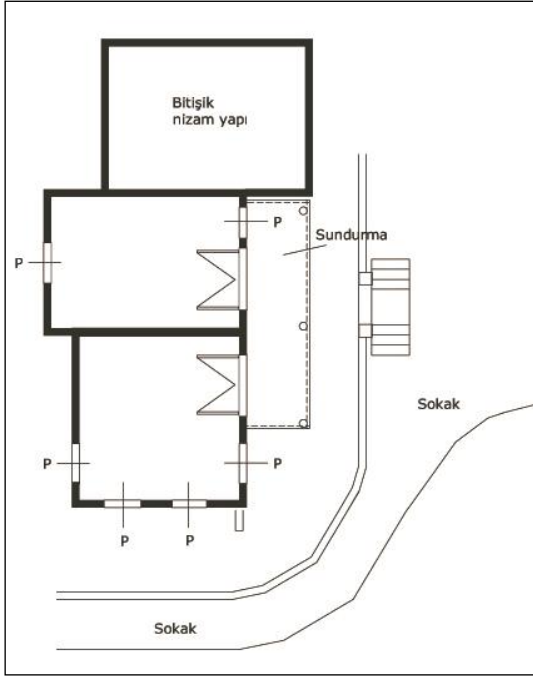
Fotoğraflar 4.2.2.4.10. Cumalı Envanter No:1; Lento Olarak Kullanılan Devşirme Arkeolojik Buluntular

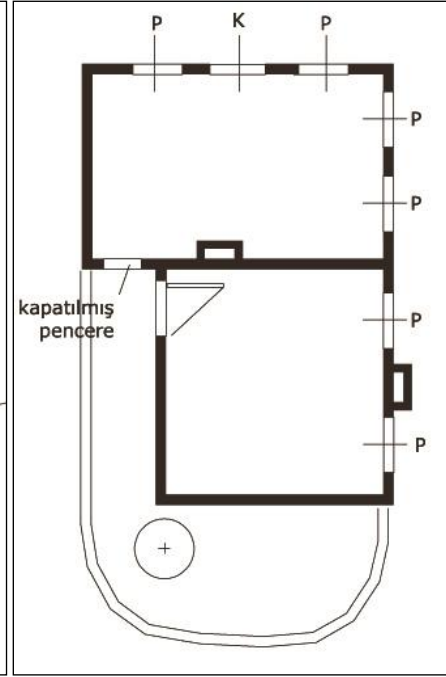
Şekil 4.2.2.4.6. Envanter No: 1

Şekil 4.2.2.4.7. Envanter No: 2

Şekil 4.2.2.4.8. Envanter No: 3

Şekil 4.2.2.4.9. Envanter No: 4

4.2.2.5 Yaka Köyü

Datça Yarımadası'nın batısında Yazıköy - Datça Karayolu üzerinde konumlanmış olan Yakaköy merkez yerleşimin yanısıra karayolunun güneyinde kıyıya doğru uzanan Kumyer ve Palamutbükü olmak üzere iki mahalleden oluşmaktadır. Bu iki mahalleden kıyıda konulanmış Palamutbükü turizm amacıyla sonradan gelişmiş olup geleneksel mimari nitelik bakımından hiçbir değer taşımamaktadır. Ancak doku içerisinde geleneksel Datça mimarisini taklit eden pek çok yeni yapı örneğine rastlanmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.5.1. Palamutbükü Mahallesi; Geleneksel Mimariyi Taklit Eden Yeni Yapılar

Palamutbükü'nden Yakaköy'e çıkarken yol üzerinde konumlanmış olan Kumyer'de hala özgün özelliğini koruyan birkaç geleneksel mimariye rastlanmaktadır. Ancak özgün yapıların neredeyse hiçbiri kullanılmamakta bunun yerine dokuya hızla yeni yapı yapılmaktadır. Bu da hem mevcut yapıların metrukleşerek yok olmasına hem de dokunun mimari karakterinin yok olmasına neden olmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.5.2. (Yakaköy) Kumyer Mahallesi: Envanter No:1 - Envanter No:2

Kumyer'in içinde artık kullanılmayan oldukça nitelikli iki tane örneğe rastlanmıştır. Bunlardan birincisi (Envanter No: 1) geniş badem bahçesi içinde konumlanmış iki katlı kare plan şemasına sahip bir yapıdır. İki katlı ana kütlelerin yanısıra yapıya bitişik tek katlı müştemilat yapıları ve ocak mekânı bulunmaktadır. Bu mekânların badem depolama ve işleme atölyesi olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ana yapının zemin katının da ahır veya depo amacıyla kullanıldığı düşünülmektedir. Ayrıca bahçesinde kuyu bulunmaktadır.

İkinci yapı (Envanter No: 2) ise tek katlı tek mekânlı yapıcıkların yan yana gelmesi ile meydana gelmiş plan organizasyonunun sahiptir. Bu yapılardan soldakinin mutfak diğerinin ise yaşama mekânı olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Daha sonra sağ tarafında kütle eki gelmiştir. Yapının soluna bitişik bir biçimde ocak; bahçesinde evlerden uzak bir noktada ise tuvalet bulunmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.5.3. Yakaköy: Envanter No: 4 - Envanter No: 5

Yazıköy - Datça karayolu üzerinde konumlanmış olan Yakaköy’de özellikle yerleşimin kuzeyinde çok iyi nitelikte mimari olarak zengin ve iyi korunmuş geleneksel yapı örneklerine rastlanmaktadır. Bugün birçoğu boş ve kullanılmamakta olan bu yapılar geleneksel kırsal mimari birimlerinin bitişik nizam olarak yan yana gelmesi ile meydana gelmiş yapı grupları şeklindedir. Özellikle “Envanter No: 4” kodu ile tanımlanan yapı mimari öğeleri açısından oldukça nitelikli ve değerli bir yapıdır. Yığma taş tekniği ile yapılmış yapı, ahır-depo katı üzerinde yükselen iki katlı yapılardır. Üst kata taş merdiven ile ulaşılmaktadır. İç mekânlarda ocak, dolap, niş vb. zengin mimari elemanlar bulunmaktadır. Ahşap tavan ve döşemelerinin yanı sıra mimari elemanların ahşap işçilik kalitesi yüksektir. Üst kata ulaşan merdiven sahanlığında el yıkama yeri mevcuttur.

İkinci yapıda (Envanter No: 5) ise birbirine eş iki adet iki katlı kare planlı düz damlı yapı ara kütle ile birleştirilmiştir. Tek katlı olan ve üst katı ahşap üst örtü ile örtülmüş olan bu yapı diğer iki yapıyı bağlayan sofa işlevi görmektedir.

4.2.2.6 Sındı Köyü

Sındı Köyü Datça Yarımadası’nın ortasında Yakaköy - Datça yolunun kuzeyinde konumlanmış bir yerleşimdir. Sındı merkez yerleşiminin yanı sıra Zeytincik, Örencik ve Sazak mahalleleri bulunmaktadır. Bunlarda Zeytincik Yakaköy - Datça yolu üzerindedir ve adını mevcut zeytin bahçelerinden almaktadır. Dağınık bir biçimde bulunan birkaç geç dönem konut dışında geleneksel mimari öğeye rastlanmamıştır. Geleneksel evlere ilişkin örnekler Sındı, Örencik ve Sazak Mahalleleri’nde bulunmaktadır.

Sındı Merkez Mahallesi; Cami, kahve ve meydanın bulunduğu yerleşim çekirdeğine sahiptir. Geleneksel yapıların çoğu bu merkezin etrafında ve özellikle de kuzey; kuzey-batı kesiminde yoğunlaşmaktadır. Köy merkezinde incelenen örnekler genellikle düz damlı tek katlı kabayonu veya moloz yığma taş tekniği ile yapılmış yapılardır.

1 Envanter No’lu yapı; mekanların tek doğrultuda yan yana eklenmesi ile oluşmuş dikdörtgen plan şemasına sahiptir. Her bir mekânda ocak bulunmaktadır. Bu yapı bugün boş ve kullanılmamaktadır. 2 No’lu Envanter koduna sahip yapı ise bugün avlu içine eklenen yeni yapılar ile oldukça zor tanımlanmaktadır. Ancak bu yapı grubu içindeki en eski yapı olduğu anlaşılan geleneksel yapı tek katlı, tek mekânlı kare plan şemasına sahip; cephesinde bulunan ocağın iki yanına simetrik olarak yerleştirilen pencerelerden oluşan cephe biçimlenmesine sahiptir. Zaman içinde bu yapıya ağırlık kütleleri eklenerek yapı müştemilat yapısı olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Yerleşimin kuzey, kuzey-batısında bulunan geleneksel yapıların özgünlüğü daha iyi korunmuştur. Bu yapılardan bazıları 1 No’lu Envanter kodlu yapı örneğinde olduğu gibi tek katlı mekanların bitişik nizam yan yana eklenmesi ile ortaya çıkan plan şemasına sahiptirler.

Fotoğraflar 4.2.2.6.1. Sındı Envanter No: 7

Yerleşimin kuzeyinde köyün en nitelikli yapısı bulunmaktadır (Envanter No: 7). Geniş bahçe içinde bulunan ve kot farkına oturan yapı güneyden iki katlıdır. Büyük programlı yapıda zemin katlar ahır ve depo amacıyla kullanılırken yaşama mekânları üst katta yer almaktadır. Orta sofalı plan şeması özelliğine sahip yaşam katına taş merdivenlerle ulaşılmaktadır. Yaşama mekânları ocak, dolap, raf, niş gibi mimari elemanlar açısından zengindir. Her bir yaşama mekânında ayrı bir ocak bulunmaktadır. Zemin katlar sıvasız üst kat mekânları ise sıvalıdır. Zemin ve üst kattaki kapı ve pencere açıklıkları kemerlidir. Yapının üst örtüsü toprak damlı olup bugün tamamen çökmüştür. Koruma önlemleri alınmadığı takdirde yapının döşemeleri başta olmak üzere birçok önemli ögesi hızla yok olacaktır.

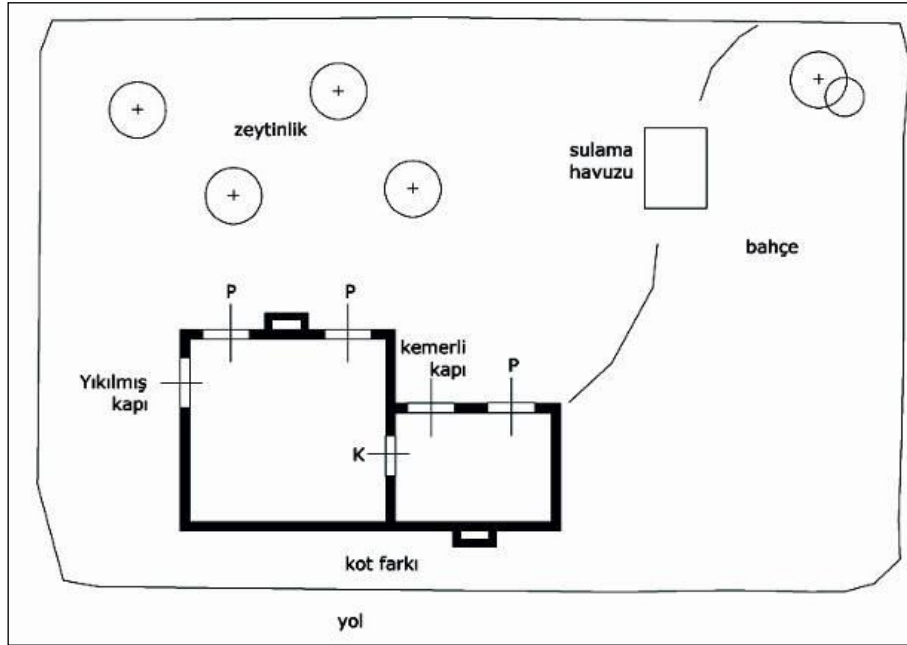

Fotoğraf 4.2.2.6.2. Sındı Envanter No: 8

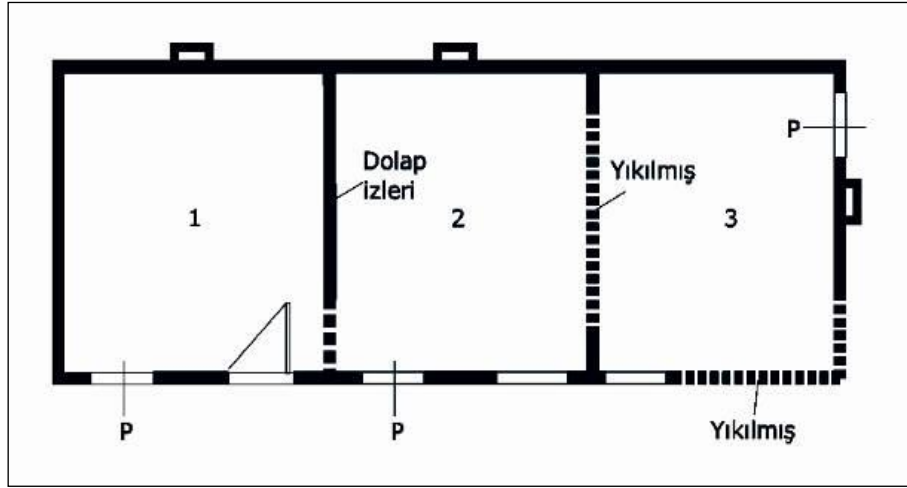

Fotoğraflar 4.2.2.6.3. Sındı Envanter No: 8

Sındı'nın kuzeydoğusunda Sazak ve Örencik mahalleleri bulunmaktadır. Sındı'yı bu iki mahalleye bağlayan ana yol üzerinde tekil olarak tarım bahçelerin içinde konumlanmış konutlara rastlanmıştır. Yol kenarında bulunan tek katlı toprak damlı iki mekandan oluşan bir örnek 3 Nolu Envanter kodu ile kaydedilmiştir. Bu yapının pencere, kapı ve ocak ağızlı açıklıkları taş kemer ile örülmüştür.

Şekil 4.2.2.6.1. Envanter No: 3

Şekil 4.2.2.6.2. Envanter No: 1

Fotoğraflar 4.2.2.6.4. Sındı: Envanter No: 2 - Envanter No: 3

• Sazak Mahallesi

Sazak Mahallesi geleneksel konut mimarisi bakımından zengin nitelikte yapılara sahip küçük bir yerleşimdir. Ancak yapılara ve avlulara yapılan kütle ekleri özgün niteliklerini hızla bozmaktadır. Sazak'ta rastlanan en ilginç geleneksel mimari örneği yerleşimin vadi içine doğru uzanan kısmında yer alan kare plan şemasına sahip iki katlı yapıdır (Envanter No: 4). Yapı en-boy oranları bakımından kule ev gibi gözükmektedir. Kabayonu ve düzgün kesme taş yığma tekniği ile inşa edilmiş yapının 1:2.5-3 oranlarındaki dikdörtgen pencerelerinde güneş kırıcı kepenkler bulunmaktadır. Yapı Marsilya kiremit kaplı kırma çatıdır. Çatı kotunun 70-80 cm altından silme geçmektedir. Neo-klasik üsluba öykünen bu özellikleri yapı geç dönem yapısı gibi durmaktadır. Avlusunda özgün ve yeni ocaklar birarada bulunmaktadır.

Doku içindeki diğer geleneksel yapılar gerek plan şeması gerekse cephe biçimlenmesi açısından Datça yarımadasının tipik kırsal mimari özelliğini taşımaktadırlar. Tek ya da iki katlı yığma taş toprak üst damlı kare plan şemasına sahip yapılar (Envanter No: 5).

Fotoğraflar 4.2.2.6.5. Sazak Mahallesi: Envanter No: 4 - Envanter No: 5

• Örencik Mahallesi

Sazak Mahallesi'nin birkaç km doğusunda bulunan Örencik Mahallesi 5-10 haneden oluşan küçük bir mahalledir. Özgün özelliklerini koruyan geleneksel mimari örneği mevcuttur. Geleneksel yapılar tek katlı toprak damlı yığma taş tekniği ile inşa edilmiş yapılardır. Özgününde sıvalı olsa da bugün bakımsızlıkta sıvaları dökülmüş olan yapıların geleneksel yapım sistemi ve malzemeleri dışarıdan izlenebilir hale gelmiştir.

Yapılar bahçe içine konumlanmıştır. Bahçe duvarları 1-1.50 metre yüksekliğindedir. Dikdörtgen plan şemasına sahip iki mekânlı yapılarda dar mekân giriş holü olarak konumlandırılmıştır. Buradan diğer iki mekâna geçilmektedir.

Fotoğraflar 4.2.2.6.6. Örencik Geleneksel Konutları

Yaşama mekânlarında ocak bulunmaktadır. Bölgede sık rastlandığı gibi, ocaklar cephelere dışarıdan bitişik olacak şekilde iki pencere arasında konumlanmıştır. Baca yüksekliği çatı kotunu geçmektedir. Bugün kullanılmayan ve oldukça metruk durumda bulunan birkaç yapıdan özgün Ocaklar, dolap, niş vb iç mekân mimari elemanları izlenebilmektedir.

4.2.2.7 Mesudiye Köyü

Datça'nın yaklaşık 15-18 km. batısında bulunan Mesudiye, yarımadaının eski ve en dağınık köylerinden bir tanesidir. Avlana, Damarası, Mezgit dağlık kısımdaki önemli mahalleri iken Ovabükü, Hayıtbükü ve Kızılbük önemli koylarıdır. Mesudiye'nin asıl merkezi muhtarlığın bulunduğu Avlana'dır. Çamağaçları ve zeytin ağaçları ile kaplı olan yamaç sırtlarında bazı yerlerde yoğun olarak tarım yapılmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.7.1. Mesudiye Ovabükü'ne Bakış ve Damarası Mahallesi

Damarası Mahallesi'ndeki geleneksel konutların bir kısmı merkezde yoğunlaşırken, yakın çevre yamaçlarda seyrek halde konutlar bulunmaktadır. Yamaçlardaki yapılar genellikle dağınık bir biçimde bulunan tek katlı tek mekânlı kare formulu düz damlı yapılardır. Bunların tarımsal amaçlı olarak kullanıldığı da düşünülebilir. Merkezdeki yapılar ise daha büyük programlıdır. Bu yapılar dikdörtgen formulu, birden fazla mekânı içine alan yapılardır. Mimari bezemeleri de daha süslemelidir. Kapı ve pencere açıklıkları kemerlidir; ocaklar daha özenli inşa edilmiştir.

Fotoğraflar 4.2.2.7.2. Mesudiye (Damarası) Geleneksel Konutları

Kabayonu yığma taş tekniği ile inşa edilen yapılar kırma çatılıdır. Ancak çok sayıda kütle müdahalesi görmüştür. Bunlardan bazıları da çatıya yapılan müdahalelerdir. Dolayısıyla mevcut kırma çatıların öncesinde düz damlı olduğu bazı izlerden anlaşılmaktadır (Envanter No: 1). Zemin katlar genellikle ahır ya da depo amaçlı kullanılmaktadır. Üst katlara yapının dış cephesine bitişik tırmanan merdivenle ulaşılmaktadır. Çift kanatlı ahşap pencerelerin bulunduğu mevcut pencere açıklıkları diğer köy yerleşimlerinde görülen örneklerle göre biraz daha büyüktür. Bu da doku içindeki bazı yapıların daha geç dönem olduğunu göstermektedir. Sık müdahale gören elemanlardan biri de mevcut geleneksel pencerelerdir. Ocak ve tuvaletler avluların en temel iki ögesidir.

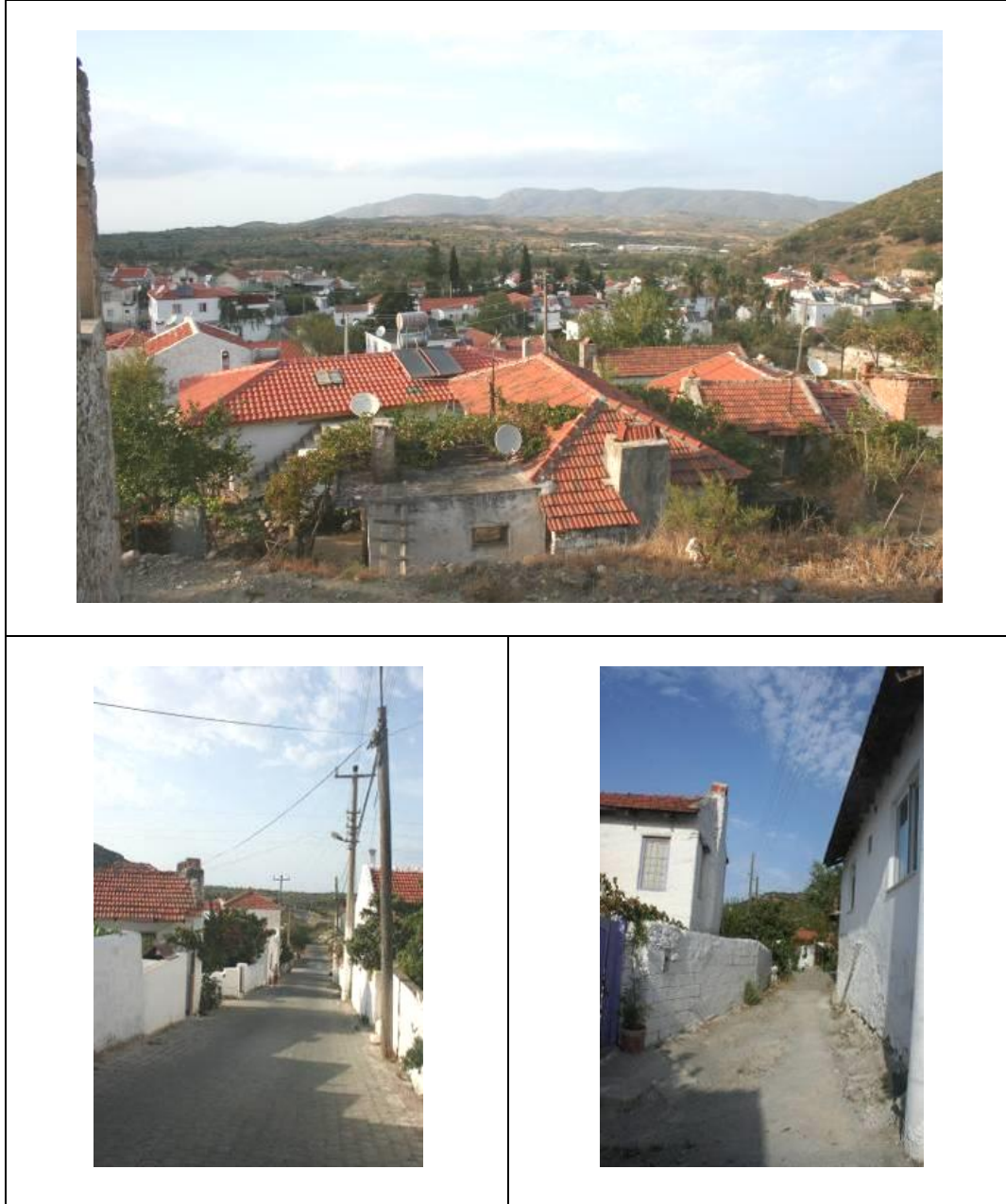

Fotoğraflar 4.2.2.7.3. Mesudiye (Avlana) Geleneksel Konutları;
Envanter No: 4 - Envanter No: 5 -Envanter No: 6

Mesudiye'nin asıl merkezi konumundaki Avlana'da geleneksel yapılar daha yoğundur. Tek ya da iki katlı yığma taş tekniği ile yapılmış yapıların üst örtüleri günümüzde kırma çatılıdır. Burada da doku yoğun bir kullanıcı müdahalesine maruz kalmıştır. 1:1.5; 1:2 oranlarında dikdörtgen formlu iki katlı yapılardır. Bunlardan bazıları yapı kule evlerde olduğu gibi üst kata yapı içinden dik bir merdivenle ulaşılırken; bir kısmında üst ve alt katlara dışarıdan ayrı ayrı ulaşılmaktadır. 6 Envanter Kodu ile tanımlanan yapı ise iki benzer kütlelerin bitişik nizam yan yana gelmesi ile türemiştir.

4.2.2.8 Hızırşah Köyü

Datça'ya yaklaşık 5-6 km'lik bir mesafede bulunmaktadır. Adını 1400'lerde buraya yerleşen ve Mısır'da eğitim almış olan bir din bilgininden aldığı söylenmektedir. Mezarı hala köyde bulunduğu ve bu yüzden Yatır Köy de denildiği aktarılmaktadır⁴.

Fotoğraflar 4.2.2.8.1. Hızırşah Genel Doku ve Sokak Görünümleri

⁴ Datça Yerel Tarih Grubu tarafından aktarılan bilgiler için bkz. Kaynak <http://www.datca.gov.tr>; erişim tarihi: 14.10.2010.

Dağlık bir araziye oturmakta olan köy Kocadağ eteklerinde gelişmiştir. Datça'nın eski köylerinden bir tanesi olan Hızırşah'da, tepede Hızırşah Kalesi bulunmaktadır. Köy yerleşim dokusu avlulu evlerin tanımladığı düzenli sokakları ile yoğun bir dokuya sahip olup kentsel doku özelliği taşımaktadır. Hızırşah'ın geleneksel mimarisi tek ya da iki katlı evlerden oluşmaktadır. Evlerin büyük bir çoğunluğu Marsilya kiremit kaplı kırma çatı şeklindedir. Benzer şekilde evlerin dış cepheleri günümüzde beyaza boyanmıştır. Özgününde yarımadanın diğer yerlerinde olduğu gibi taş malzeme ile aynı renkte bir sıvaya sahip olduğu anlaşılmaktadır. Geleneksel yapım tekniği kabayonu taş yığma sistemidir. Bazı örneklerde taşların arası tuğla ile doldurulmuştur.

Hızırşah geleneksel konutların mimarisinde iki önemli tip görülmektedir. Bunlardan birincisi kare formunda tek ya da iki katlı kütleden oluşan tiptir. Tek katlı tek mekânlı yapı yarımadanın diğer bölgelerinde de sıkça görüldüğü üzere en eski tiplerden birisidir. Yığma taş tekniği ile yapılmış ve düz toprak damlıdır. 3 No'lu Envanter koduna sahip örneğe bitişik olarak inşa edilen ikinci yapı bu türdedir.

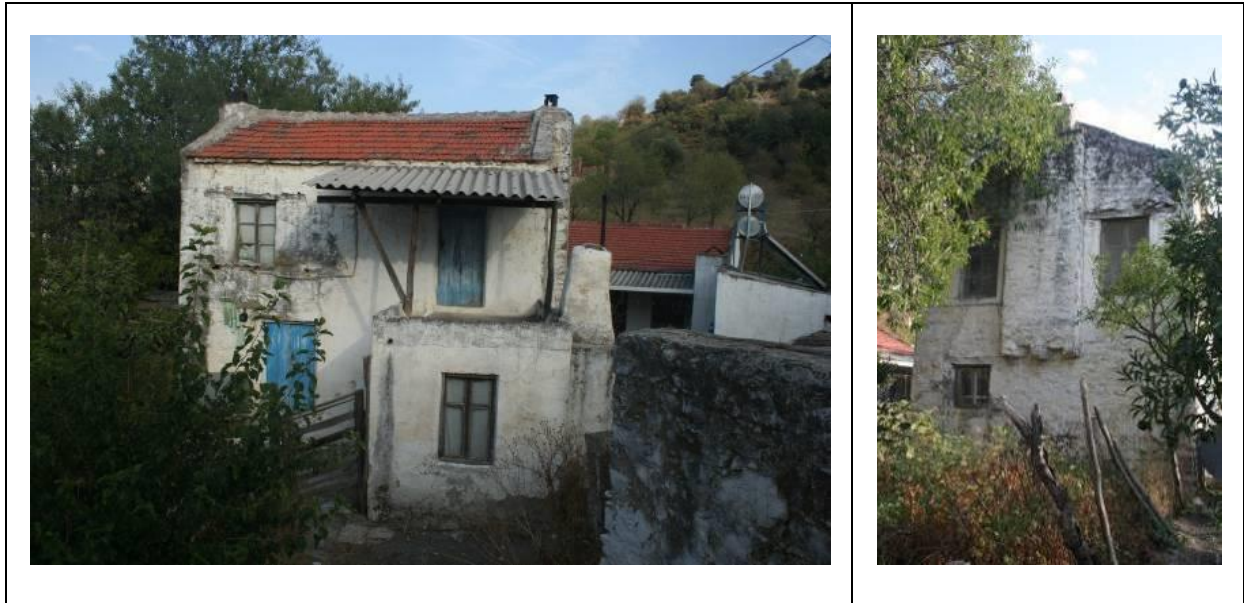
Fotoğraf 4.2.2.8.2. Hızırşah Geleneksel Evleri; Envanter No: 3

İki katlı olan tipte kütle kule evlerde olduğu gibi tek mekânların üst üste gelmesiyle oluşmuştur. Üst kata ulaşım ahşap dik bir merdivenle sağlanmaktadır (Hızırşah Envanter No: 1). Mekânlar sade biçimde döşenmiştir. Döşemeler ahşap kirişleme üzeri ahşap kaplamadır; tavanlar da ahşap kaplıdır. Üst kattaki yaşama mekânında ocak bulunmaktadır. Ocaklar yarımadanın diğer bölgelerinde olduğu gibi cepheye dışarıdan bitişik ve saçak kotundan yükselecek şekilde konumlanmıştır. İki yanında pencereler bulunmaktadır. İncelenen örnekte zemin katlar da yaşama mekânı olarak kullanılmakta dolayısıyla büyük pencereleri bulunmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.8.3. Hızırşah Geleneksel Evleri; Envanter No: 1

Kare formlu iki katlı örneğin bir başka versiyonunda da alt ve üst katlar ayrı ayrı ulaşılmaktadır. Buna göre zemin kattaki mekana doğrudan avludan ulaşılan bir kapı ile üst kattaki mekana dış cepheden yükselen merdivenle ulaşım sağlanmaktadır (Hızırşah Envanter No: 4). Bu örnekte zemin ve üst kat mekânlarına açılan ayrı ocaklar bulunmaktadır. O yüzden ocaklar dar cephelere simetrik bir biçimde yerleştirilmiştir.

Fotoğraflar 4.2.2.8.4. Hızırşah Geleneksel Evleri; Envanter No: 4

Hızırşah'ta yaygın olarak görülen ikinci konut tipi ise dikdörtgen forma sahiptir. Tek ya da iki katlı olabilen bu yapılar birden fazla mekanın (genellikle iki) yan yana gelmesi ile bir başka anlatımla kare formun yatayda ikinci mekanı alacak şekilde büyümesi ile ortaya çıkmıştır. Bacalar genellikle dar cepheye yerleştirilmiştir. Ancak ihtiyaca göre uzun cepheye konumlandığı örneklerde bulunmaktadır. Örneklerden bir tanesinde pencere üzerine üçgen ışıklık bulunmaktadır (Envanter No: 2). Aynı örnekte cephelerde saçak kotundaki izlerden mevcut kırma çatının sonradan oluşturulduğu; özgününde düz damlı bir yapı olarak inşa edildiği anlaşılmaktadır. Buna göre dar cephelere sonradan kalkan duvarı eklenerek; kırma çatının oturtulması sağlanmıştır. Ancak bazı örneklerde kalkan duvarı yapıyla birlikte örülmüştür. Yani özgün kırma çatıya sahiptir.

Fotoğraflar 4.2.2.8.5. Hızırşah Geleneksel Evleri; Envanter No: 2 - Envanter No: 3

4.2.2.9 Kara Köyü

Karaköy, Datça Yarımadası'nın en eski köylerinden bir tanesidir. Bir adı da Körmen'dir. Datça Yarımadası'nın Ege Denizi'ne bakan kısmında nispeten düzlük bir alandadır. Tarım alanları açısından zengin olan yörede, halkın belli başlı geçim kaynaklarını sebze ve meyve yetiştiriciliği, zeytincilik ve badem üretimi oluşturmaktadır. Asıl yerleşim içerde yamaçta konumlanırken, Karaköy Limanı ve balıkçı barınağı sahildedir. Bodrum feribotları Karaköy'deki yat limanına uğramaktadır.

Karaköy geleneksel dokusu tek ve iki katlı kırma çatılı yapılardan oluşmaktadır. Sokaklar ev duvarları ya da yüksek avlu duvarları tarafından tanımlanmıştır. Geleneksel konutların yoğun olduğu yerleşimin merkezi kentsel sit alanıdır.

Fotoğraflar 4.2.2.9.1. Karaköy Dokusu ve Kentsel SİT Alanı

Karaköy geleneksel konutlarında tek katlı örneklerle rastlansa da büyük çoğunluk iki katlı örneklerdir. Bu da kentsel dokunun yoğunluğundan kaynaklanıyor olabilir. Dikdörtgen formu örneklerin daha çok bulunduğu dokuda üst katlar genellikle iki mekânlı plan organizasyonuna sahiptir. Bazılarında bu mekânlardan biri giriş holü ve mutfak gibi çalışmaktadır. Bacalar simetrik olarak dar cephelere konumlanmıştır. Benzer şekilde pencereler de dar cephelerde bulunurken; birçok örnekte uzun cephelerde sadece bir pencere bulunmaktadır. Bu cepheler büyük oranda sağır kalmıştır.

Fotoğraflar 4.2.2.9.2. Karaköy Geleneksel Konutları

Doku içindeki yaygın olarak görülen en büyük sorun kullanıcı müdahalelerine bağlı olarak dokunun özgün mimari kimliğinin hızla yok olmasıdır. Hala yoğun olarak kullanılan bir doku olmasına koşut avlulara kütle ve kat ekleri; özgünü ile uyumsuz yapım tekniği, mimari eleman ve malzeme seçimi geleneksel yapıların karakterini bozmaktadır. Hızırşah'ta olduğu gibi Karaköy'de de yapıların hemen hemen hepsinin beyaza boyandığı görülmüştür. Bu da bir anlamda başka tür bir bilgi erozyonuna sebep olmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.9.3. Karaköy Geleneksel Konutları ve Kullanıcı Müdahaleleri

4.2.2.10 Kızlan Köyü

Kızlan Köyü, Yarımada'nın doğusunda Datça - Marmaris yolunun kuzeyinde konumlanmıştır. Köy yerleşiminin dokusal özelliği yoğun ve sık yapılar tarafından tanımlanan sokaklarla kentsel doku niteliği taşımaktadır. Özellikle yerleşimin güneye doğru büyüyen yeni gelişme alanı kentsel doku niteliğindedir. Eski doku kuzeyde ve doğuda yoğunlaşmaktadır. Kızlan Köyü'nün mimari dokusu tek ve iki katlı kırma çatılı yapılardan oluşmaktadır.

Yerleşimin kuzeyinde konumlanan yeni yel değirmenleri kentsel silüetin yeni elemanları olarak dikkat çekmektedir. Kuzeye doğru ilerledikçe doku giderek çözülmekte bahçe içinde seyrek yapılar haline gelmektedir. Yarımadanın en küçük mimari birimi olan tek katlı tek mekânlı kırma çatılı yapılar bu bölgede yoğunlaşmaktadır. Yanlarında müştemilat binaları bulunmaktadır. Benzer şekilde bu mekânların üst üste gelmesi ile oluşan iki katlı yapılar da yine bu bölgede bozulmadan günümüze ulaşmıştır.

Fotoğraflar 4.2.2.10.1. Kızlan Köyü Geleneksel Konutları

Fotoğraflar 4.2.2.10.2. Kızılan Köyü Doku ve Sokak Özellikleri

Geleneksel konutlar kabayonu taş yığma sistemden oluşmaktadır. Dış cepheler sıvalıdır ve taş taklidi derze sahiptir. Dokuda düz damlı örneğe rastlanmamıştır. Bu da dokunun çok müdahale gördüğünün göstergesidir. Kat döşemeleri ve tavanlar ahşap kirişleme ve ahşap kaplamadan oluşmaktadır. İki katlı yapılarda üst kata ulaşım yapının dışından merdivenle sağlanmaktadır. Merdivenin ulaştığı küçük bir açık sofadan yapıya girilmektedir. En çok müdahale gören kısımlardan biri de bu mekândır. İç mekânlarda ısınma amacı ile kullanılan ocak mekânın ana ögesidir. Bunun yanı sıra dolap ve sergenler bulunmaktadır.

Bacalar genellikle dar cepheye yerleştirilmiştir. Pek çok örnekte bacaların ağızlarının üçgen şeklinde yerleştirilen tuğlalarla kapatıldığı görülmüştür. Yarımada'nın diğer köy yerleşimlerindeki uygulamalarından daha farklı bir uygulama olan bu yöntem Muğla evlerinin bacaları yakınlık göstermektedir. Pencere yarımadadaki diğer köy evlerine göre daha büyük

oranlara sahiptir. Bu da bazı yapıların daha geç dönem olması ya da bazı konutlarda pencere açıklığının büyütülmesi nedenlerinden kaynaklanmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.10.3. Kızlan Köyü Kullanıcı Müdahaleleri

Köy yerleşiminde incelenen örneklerin sahipleri tarafından aktarılan bilgiler ışığında taş mimari geleneğin 1950 - 60'lı yıllara kadar devam ettiği öğrenilmiştir. Bu da çok yakın bir zamana kadar dokunun homojen bir biçimde devam etmesini sağladığını göstermektedir. Ancak son 20 yıllık süreçte dokuda betonarme veya yığma briketlerle yapılan müdahaleler dokunun hızla bozulmasına neden olmaktadır.

4.2.2.11 Emecik Köyü

Datça Yarımadası'nın doğusunda konumlanan Emecik Köyü'ne Datça - Marmaris yolundan ulaşılmaktadır. Dağlık bir alanda yamaca sırtını dayamış olan yerleşim bakışını güneye Akdeniz'e doğru yöneltmiştir. Tek ve iki katlı yapılardan oluşan mimari dokusu içinde konumlandığı dik topografya ve kot farkı ile iyice bütünleşmiştir. Yapılar teraslara oturacak şekilde tasarlanmıştır.

Fotoğraf 4.2.2.11.1. Emecik Doku Özellikleri; Dokunun Görünümü ve Dokudan Aşağıya Bakış

Dokudaki birinci grup geleneksel yapı tek katlı toprak düz çatılı yapılardan oluşmaktadır. Bu yapılar mekânsal olarak yan yana gelerek büyümektedir. Mekânların her birinde ısınma amacıyla ocak ve ihtiyaca göre raf, dolap vb mimari elemanlar bulunmaktadır. Yöresel mimari niteliğe uygun olarak çatılar ahşap kirişleme üzerine serili kamış katmanı üzerinde bulunan toprak örtüden oluşmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.11.2. Emecik Köyü Geleneksel Konutları

Bacalar dış cepheye bitişik şekilde çatı kotunu çok aşmayacak şekilde yükselmektedir. Pencere açıklıkları 1:2 oranlarında; pencere elemanları tek kanatlı ahşaptır. Bazı erken örneklerde ahşap kepenk mevcuttur.

İkinci grup yapılar ise iki katlı yapılardan oluşmaktadır. Bu kapsamda Datça Yarımadası'nın tipik mimarisini yansıtan önemli özgün örnekler doku içinde hala korunmuş olarak bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi kule ev niteliği taşıyan gruptur. Her katı tek mekânlı dikdörtgen forma sahip kütlelerdir. Üst kata ulaşım yapının dışından sağlanmaktadır. Büyük pencere açıklıkları ile zemin ve üst katların ayrı ayrı yaşama mekânı olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Emecik evleri iç mekân mimari elemanları açısından da zengindir. Pek çok mekânda dolap, niş gibi elemanların yanı sıra, ambar ve gusülhaneye rastlanmıştır.

Fotoğraflar 4.2.2.11.3. Emecik Geleneksel Konutlarında İç Mekan Mimari Elemanları

Emecik Köyü gerek Datça – Marmaris Yolu’na olan yakınlığı gerekse uzaktan da olsa da denizi görmesi sebebiyle çok müdahale görmeye başlamıştır. Yeni yapı müdahaleleri iki grupta toplanabilir. Birincisi form, kütle oran ilişkileri açısından birebir geleneksel dokuyu taklit eden ikinci grup ise dokuya tamamen aykırı yeni kütlelerden oluşmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.11.4. Emecik Geleneksel Konutları. Emecik’te Yeni Yapılaşma ve Fiziksel Müdahaleler

4.2.3 Bozburun Yarımadası

Geleneksel kültür varlıkları ve Mimari Yapı Envanteri Çalışması kapsamında Marmaris’e bağlı Bozburun Yarımadası’nda incelenen yerleşimler Bozburun Beldesi, Hisarönü, Orhaniye, Turgut, Selimiye, Söğüt, Taşlıca ve Bayır köy yerleşimleridir.

Şekil 4.2.3. Bozburun Yarım Adası Uydu Görünümü

4.2.3.1 Bozburun Beldesi

Bozburun Yarımadası'nda yerleşmeler dağınık mahalle ve mevkilerden oluşmaktadır. Bozburun Beldesi'nde benzer şekilde belli başlı mahalle ve mevkiler Merkez (Müskebi), Avlana, Yeşilova, Lostra, Kayacıkdibi ve Arıkyer'dir.

Fotoğraflar 4.2.3.1.1. Bozburun Beldesi'nden Görünümler

Bozburun Beldesi'nde kıyıdaki yapılaşma iki katlıdır. Ancak mimari karakter oldukça bozulmuştur. Kıyıda yerleşimin güney yakasında ve kuzeyde Beldenin Pazaryeri olarak bilinen Avlana Yolu üzerindeki mevkide kalmış özgün birkaç yapı dışında geleneksel yapılar yok olmuştur.

Fotoğraflar 4.2.3.1.2. Bozburun Pazaryeri Yakınlarında Bulunan İki Geleneksel Konut

Pazaryeri yakınında bulunan ve eski bir Rum Evi olarak bilinen yapı iki katlı kabayonu kesme taş tekniği ile inşa edilmiş kırma çatılı bir yapıdır. Üst ve alt katlar tek mekandan oluşmaktadır. Kule ev şeklide üst kata ulaşım yapı içindeki merdivenden sağlanmaktadır. Üst katta bulunan bir açık çıkma elemanının izleri cepheden okunmaktadır. Ancak elemanın kendisi yok olmuştur. Zemin ve üst katlar ayrı ayrı ocak ile ısınmaktadır. Ocaklar cepheden izlenebilmektedir, ancak Datça Yarımadası'nın tipik baca mimarisinden biraz farklıdır.

Aynı bölgede bulunan diğer iki yapı daha sadedir. Tek katlı kırma çatılı yapılardır. 3 No'lu Envanter modu ile tanımlanan yapının girişi sundurma biçimini almıştır. Yarımada'daki diğer yapılarla yapılan karşılaştırmalar sonucu bunun daha geç bir dönem yapısı olduğu düşünülmektedir. Yapıyı örten çatı bir cephede devam ederek yapının giriş cephesi boyunca bir sundurma tanımlamaktadır. Bu alan aynı zamanda açık sofa gibi de kullanılmaktadır ve bazılarında ocak bulunmaktadır. Bu yapı tipine "sundurmalı konutlar" denilmiştir. Avlana'daki geleneksel konutların tamamı bu tipe girmektedir. Mekan organizasyonuna göre yapı tek mekanlı (1:1.5 oranında) veya iki mekanlı (1:2 oranlarında) olabilmektedir. Birden fazla mekânlı örneklerde odaların kapıları bu açık sofaya/sundurmalı mekâna açılmaktadır.

Fotoğraf 4.2.3.1.3. Bozburun Pazaryeri; "Sundurmalı Konut"

Fotoğraflar 4.2.3.1.4. Avlana; “Sundurmalı Konutlar”

4.2.3.2 Hisarönü Köyü

Vadi boyunca doğrusal olarak Hisarönü eski ve yeni mahallelerden oluşmaktadır. Geleneksel yapıların bulunduğu eski yerleşim merkezi bir vadi içine saklanmış gibidir. Bu bölgede yarımadaının genelinden farklı olarak dış sofalı büyük programlı iki tane konut örneğinin yanı sıra; yarımada genelinde rastlanan taş ev mimarisine uygun yapılar birlikte saptanmıştır.

Buna göre Envanter No 1 kodu ile tanımlanan ve oldukça metruk durumda bulunan yapı tek katlı tek mekânlı yığma taş sistem ile yapılmış kırma çatılı bir yapıdır. Bölgenin en sade mimari tipini yansıtmaktadır. Baca cepheye dışarıdan bitişik şekilde dar cepheye konumlanmıştır. Yapının formu kareye yakın dikdörtgendir (1:1.5 oranlarında). İkinci yapı grubu “sundurmalı konut” olarak tanımlanmış olarak gruba girmektedir. Ayrıca doku içinde bir tane mimari olarak dış sofalı plan şemasına sahip tek yapı tespit edilmiştir (Envanter Kodu 4).

Fotoğraflar 4.2.3.2.1. Hisarönü; Envanter No: 1 - Envanter No: 2

Fotoğraflar 4.2.3.2.2. Hisarönü; Envanter No: 3, Envanter No: 5

Fotoğraflar 4.2.3.2.3. Hisarönü Dış Sofalı Geleneksel Konut (Envanter No: 4)

4.2.3.3 Orhaniye Köyü

Orhaniye yerleşimi dağlık ve kıyıda olmak üzere dağınık mahallelerden oluşmaktadır. Geleneksel yapılar dağlık kesimlerde bulunmaktadır. Orhaniye genelindeki yapı tipolojisi tek katlı sundurmalı örnekler öne çıkmaktadır. İki katlı yapılarda ise dış sofa hem dolaşım hem de yaşama alanı olarak önem kazanmaktadır. Yapıların tamamı kabayonu taş ile yapılmıştır; dış cepheler sıvalıdır. Üst örtü kırma çatıya şeklindedir; ancak çatılar en çok müdahale gören elemanlar arasındadır. Bir katlı örneklerde sundurma olarak, iki katlı örneklerde açık sofa olarak tanımlanmış olan yarı açık mekânlar da benzer şekilde en fazla kullanıcı müdahalesi gören kısımlardır. Bu bölümler sonradan kapatılarak kapalı mekânlara dönüşmüştür.

Yapılar tek ya da iki mekânlı sade plan şemasına sahiptir. Odaların hepsi yarı açık mekândan giriş almaktadır. Odalardan biri bazı örneklerde mutfak olarak kullanılırken; bazı örneklerde yarı açık sundurma mekânında bulunan bir ocak ile bu mekân mutfak işlevi görmektedir. Odaların ısınmasında ocaklar kullanılmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.3.3.1. Orhaniye Köyü Geleneksel Konutları

Fotoğraflar 4.2.3.3.2. Orhaniye Köyü Geleneksel Konutları

4.2.3.4 Turgut Köyü

Turgut Köyü geleneksel yapı niteliğini oldukça yitirmiş küçük bit yerleşimdir. Doku genelinde 5 adet geleneksel konut yapısı saptanmıştır. İncelenen örneklerin çoğu tek katlı yığma taş tekniği ile yapılmış kırma çatılı yapılardır. Tek katlı yapılardan ilk iki tanesi Datça Yarımadası'nda da görüldüğü gibi tek ya da iki mekânlıdır ve bu odalara doğrudan avlu veya bahçeden girilmektedir. Ancak diğer iki örnek Bozburun Yarımadası'nda görülen "sundurmalı konut" tipolojisine girmektedir. Bir tanesinde sundurma köşe sundurması olarak tanımlanmıştır.

Fotoğraflar 4.2.3.4.1. Turgut Köyü Geleneksel Konutları

Bu beş konuttan sadece bir örnek iki katlı dış sofalı mimari özelliğe sahiptir. Bu yapının köyün sosyo - ekonomik olarak en gelişmiş ailesine ait eski bir ev olduğu öğrenilmiştir. Kullanılmadığı için oldukça metruk durumda olan yapının üst ve alt kat mekânlarına girişler ayrı ayrıdır. Üst katta dolaşım ve yaşam işlevlerini içeren dış sofa köşeye konumlanmıştır. Yapının yola bakan cephesinde açık bir çıkmanın izleri görülmektedir.

Fotoğraflar 4.2.3.4.2. Turgut Köyü Geleneksel Konutları

4.2.3.5 Selimiye Köyü

Selimiye Köyü genel olarak kıyıda gelişmiş bir sahil mahallesi ile yamaçta bulunan Yukarı Mahalle'den oluşmaktadır. Ancak kıyıdaki turizm faaliyetlerine bağlı olarak Selimiye dokusu da hızla bozulan geleneksel dokular arasında bulunmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.3.5.1. Selimiye, Genel Görünüm

Selimiye’de kalan ender sayıdaki geleneksel konut üzerinde yapılan incelemeler sonucu iki tip geleneksel yapı saptanmıştır. Yapıların tamamı tek katlı kabayonu taş yığma tekniği ile inşa edilmiş kırma çatılı yapılardır. Ancak birinci grup yapı dikdörtgen forma sahip mekânların yan yana gelmesi ile (çoğunlukla iki mekândan oluşan) bir plan düzenine sahiptir. Mekân girişleri ayrı ayrı doğrudan bahçe ya da avludan sağlanmaktadır. Bazı örneklerde yapının önünde bulunan sundurma diye tabir ettiğimiz açık alan bulunmaktadır. Bu yarı açık alanlar aynı zamanda sofa gibi yaşam ve mutfak işlevlerini de içermektedir.

Fotoğraflar 4.2.3.5.2. Selimiye, Geleneksel Konutları (Envanter No: 1 - Envanter No: 2)

Fotoğraflar 4.2.3.5.3. (Envanter No: 5)

(Envanter No: 6)

Yapıların tuvalet, mutfak vb servis hacimleri veya zaman içinde eklenen müştemilatları çoğu örnekte aynı doğrusallıkta yapıya bitişerek devam etmekte; ahır mekânları ise yapının arkasına eklenmektedir.

İkinci yapı grubu Bozburun Yarımadası’ndaki diğer köylerde de sıkça rastlanan daha geç dönem yapılarıdır. Bu yapıların 1970’lere kadar devam ettiği bazı örneklerden bilinmektedir. Yapılar yine tek katlıdır. Ancak tek mekânlıdır ve formları kare ya da kareye yakın dikdörtgendir. Sundurma yapının köşesinde bulunmaktadır ve çatı bu kotta sundurma

şeklinde bitmektedir. Diğer yapı grubunda olduğu gibi burada da servis mekânları ya da ek yapılar doğrusal bir şekilde eklenmektedir.

Fotoğraflar 4.2.3.5.4. (Envanter No: 3)

(Envanter No: 4)

4.2.3.6 Söğüt Köyü

Bozburun Yarımadası'nın kırsal yerleşim özellikleri açısından en özel alanlarından birisi Söğüt kırsal yerleşimidir. 7 mahalleden oluşan yerleşim bulunduğu vadi yamacında dağınık bir gelişme göstermiştir. Kızılyer ve Cumhuriyet mahalleleri sahil kenarında küçük koylarda yer alırken; Göçüpınar (Merkez), Palamut, Erek tepesi, Koyuseki ve Bahçeli mahalleleri dağlık kesimde bulunmaktadır.

Fotoğraf 4.2.3.6.1. Söğüt Genel Görünüm

Yamaçlardaki yukarı mahallelerin gerek arazi kullanımı gerekse geleneksel mimari açısından birbirinin aynısıdır. Sadece kıyı mahallelerinde, 19. yüzyılda burada yaşayan Rum nüfusun kullandığı Kilise ve papaz evi ile aynı dönemlerde küçük bir sahil yerleşiminin gereksinimi olan gümrük binası, karakol gibi yapılar bulunmaktadır.

Göçüpınar (Merkez), Palamut, Erek Tepesi, Koyuseki ve Bahçeli mahallelerindeki ortak geleneksel kırsal yerleşim özelliği topografyaya güneş, rüzgâr vb. iklimsel yönelime uygun şekilde oluşturulmuş tarım terasları; geniş tarım teraslarının arasında yer alan tali evler. Geleneksel taş evlerin oluşturduğu fiziksel doku mahalle merkezlerinde yoğunlaşıp sıklaşırken, mahalle eteklerinde ve yamaçlarda seyrelmektedir. Alanda yaygın olarak bulunan geleneksel tarım terasları bölgenin önemli “Kültürel Peyzaj” öğeleri arasında yer almaktadır.

Fotoğraflar 4.2.3.6.2. Söğüt (Palamut); Yamaçta Yer Alan Tek Katlı Tek Mekanlı Geleneksel Bir Yapı; Yol Üstünde Yamaca Oturan ve Yakın Zamanda Çatısı Onarım Görmüş Geleneksel Yapı

Söğüt Köy yerleşimi genelinde Bozburun Yarımadası’nın bütün geleneksel yapı tipolojisini ve özelliklerini birlikte görmek mümkündür. Özellikle Göçüpınar ve Palamut Mahalleleri’nin yamaçlarında ve biraz daha dağlık yamaç içinde saklanmış durumda bulunan Bahçeli’de tek katlı düz çatılı tek mekânlı yapılara rastlamak mümkündür. Bu tür yapılar dokunun seyrek olduğu kısımlarda daha çok bulunmaktadır

Fotoğraflar 4.2.3.6.3. Söğüt (Palamut); Geleneksel Konutları (Envanter No: 1- Envanter No: 2)

İkinci yapı grubu yanyana doğrusal olarak iki mekanın gelmesiyle oluşan dikdörtgen formlu taş yığma yapılardır. Bu yapıların hemen hepsinde mekânlar doğrudan bahçe ya da avluya açılmaktadır. Bazı örnekler yapının önünde bulunan sundurmadan giriş almaktadır. Mekânların ısınmasında ocak kullanılmaktadır. Ocakların bacaları genellikle dar cepheye konumlanmıştır. Yarımadanın diğer yerleşmelerinde olduğu gibi Söğüt'te de öncü geleneksel örneklerin düz toprak damlı olduğu bazı yapıların sonradan değiştirilerek kırma çatıla hale dönüştürüldüğü görülmektedir.

Fotoğraflar 4.2.3.6.4. Söğüt (Palamut); (Envanter No: 3 - Envanter No: 4)

Fotoğraflar 4.2.3.6.5. Söğüt (Bahçeli); (Envanter No: 5 - Envanter No: 6)

Yapılar; yığma taş duvarlarla tanımlanmış tarım teraslarının bir parçası olarak topografyaya oturmaktadır. Bahçeli ve Erek Tepesi mahalleleri bu anlamda iyi korunmuş dokulardır. Burada tarım terasları bahçe duvarları olmakta; hatta yapılar arası ulaşımı sağlayan dar yolları tanımlamakta kullanılmaktadır. Böylece topografya düzeltme ve ona uyum gösterme aracı olarak kullanılan duvarlar konutların mimarisi ile bütünleşerek doğa içinde homojen bir yapıyı çevre oluşmasını sağlamıştır. Bu anlamda yöre önemli “Kültürel Peyzaj” değerleri sunmaktadır.

Fotoğraf 4.2.3.6.6. Söğüt (Bahçeli); Geleneksel Tarım Terasları Arasında Yer Alan Özgün Bir Yapı ve Alanın “Kültürel Peyzaj” Değerleri

Ancak bugün alanda görülen önemli sorunlardan bir tanesi eski geleneksel yapıların çoğunun kullanılmamasıdır. Bazı yerleşmelerde (Bahçeli) sadece yaşlı bireylerin evlerini kullanmaya devam ettiği gençlerin ise yeni yapılara taşındığı görülmektedir. Boş ve kullanılmayan geleneksel yapılar hızla metrukleşmekte ve yok olma tehdidi altındadır.

Fotoğraflar 4.2.3.6.7. Söğüt (Erek Tepesi); (Envanter No: 8 - Envanter No: 9)

Fotoğraf 4.2.3.6.8. Söğüt (Erek Tepesi); (Envanter No: 10) Söğüt (Koyuseki Mevkii); (Envanter No: 11)

Fotoğraflar 4.2.3.6.9. Söğüt (Merkez-Göçüpnar) Geleneksel Doku ve Yeni Yapılaşma

Yeni yapılaşmaya bağlı bozulma özellikle mahalle merkezlerinde (Göçüpnar) ve turizme bağlı olarak köylarda bulunan Cumhuriyet ve Kızılyer Mahalleleri'nde hızlanmaktadır. Söğüt merkezde geleneksel yapıları kullanmaya devam etme geleneğinin hızla yerini yeni yapılaşmaya bıraktığı görülmektedir. Bu nedenle betonarme iki ya da tek katlı yapılar inşa edilmiştir. Bu yapıların en büyük özelliği oran ve ölçek açısından da dokuyu bozmalarıdır.

Kıyı yerleşmelerindeki en büyük sorun turizme bağlı olarak yeni işlevlerin gelmesi ve kullanıcı profiline değişmeye başlamasıdır. Yerli ve yabancı profildeki yeni mülkiyet sahipleri satın aldıkları köy evlerini turizm veya ikinci konut amaçlı kullanmak üzere tadilat veya restorasyon çalışmaları yapmaktadırlar. Ancak birçok örnekte yapılan çalışmalar özgün özelliklerini tanınmayacak halde değiştirmiştir.

Fotoğraf 4.2.3.6.10. Söğüt(Koyuseki Mevkii); (Envanter No:12) Söğüt (Kızılyer); (Envanter No: 13)

Fotoğraflar 4.2.3.6.11. Söğüt-Taşlıca Yolu (Cumhuriyet Mahallesi) Yeni Yapılaşma ve Yapı Terasları

Fotoğraflar 4.2.3.6.12. Söğüt (Kızılyer ve Cumhuriyet) Restorasyon Çalışmaları

Yapılan fiziksel müdahaleler sadece yapılara yönelik değildir. Alan genelinde birkaç örnekte görüldüğü üzere topografyaya açılan büyük ölçekli yeni teraslar alanın geleneksel teraslarla oluşturulmuş kültürel peyzaj değerlerini ve doğal dokusuna zarar vermektedir.

Fotoğraflar 4.2.3.6.13. Söğüt (Cumhuriyet) Restorasyon Çalışmaları Sonrası Karakol Binası ve Bugün Özel Mülkiyette Bulunan ve İkiye Ayrılmış Olan Eski Kilise Binası ve Papaz Evi

4.2.3.7 Taşlıca Köyü

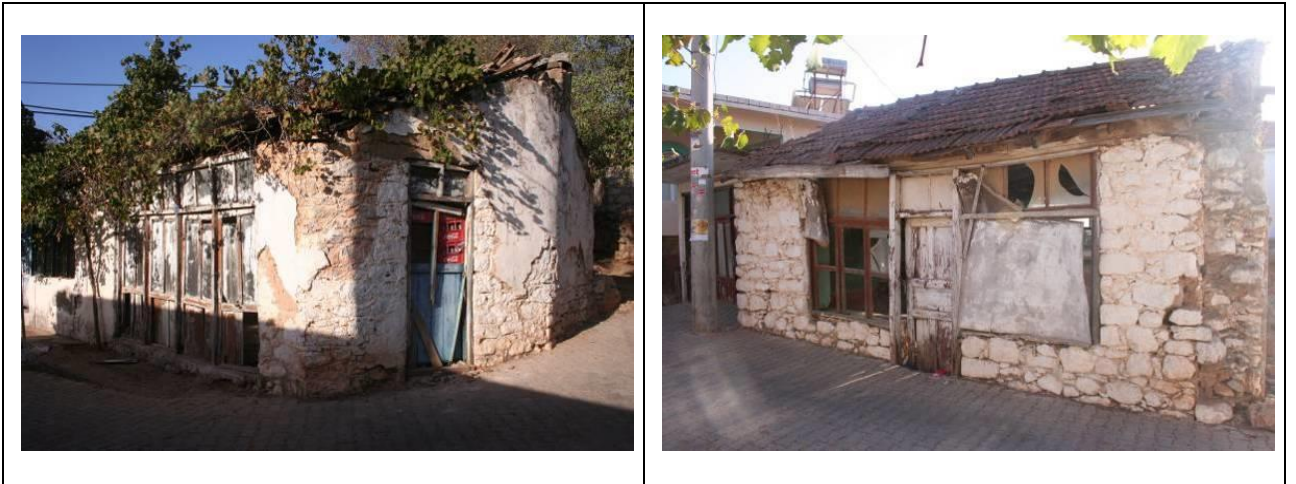
Fotoğraflar 4.2.3.7.1. Taşlıca Köyü Genel Görünüm ve Yel Değirmenleri

Bozburun Yarımadası'nın en ucunda bulunan yerleşim Taşlıca Köyü'dür. Dokunun merkezini cami, muhtarlık ve kahvenin bulunduğu yerleşim çekirdeği oluşturmaktadır. Burası geleneksel olarak da yerleşimin merkezidir. Zaman içinde yamaçtan aşağı doğru kuzeybatı yönünde gelişmiştir. Burası betonarme tek ya da iki katlı yapıların bulunduğu bölgedir. Geleneksel dokunun bulunduğu yerleşim çekirdeğinin etrafında; geleneksel sokak ve yapı karakterleri iyi korunmuştur. Aynı zamanda yerleşimin girişinde ve batı ucundaki tepede yerleşimin silüetinde önemli bir değeri olan iki tane yel değirmeni bulunmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.3.7.2. Taşlıca Sokak Dokusu

Avlu bahçeleri ve ev duvarları tarafından sokaklar bugün parke döşelidir. Özgününde taş döşeli olma ihtimali yüksektir. Merkezde geleneksel döneme ait ticari yapılar (dükkân, depo, vb.) bulunmaktadır. Bu da merkezin geçmiş dönemlerde de yerleşimin ticari işlevlerini yüklediğini göstermektedir.

Fotoğraflar 4.2.3.7.3. Taşlıca Geleneksel Dükkan Yapıları (Envanter No: 3)

Taşlıca yöresel mimarisi tek ve iki katlı yığma taş yapılardan oluşmaktadır. Dokudaki yapıların hemen hepsi kırma çatılıdır. Tek katlı yapılar doğrusal olarak iki mekânın yan yana gelmesi ile oluşmuştur. Mekânlar doğrudan bahçeye açılmaktadır (Envanter No: 2). Bazı

yapılarda sonradan çatı formu değişerek sundurma benzeri yarı açık mekânlar eklenmiştir (Envanter No: 6).

Fotoğraflar 4.2.3.7.4. Taşlıca (Envanter No: 1)

(Envanter No: 2)

Doku içindeki en önemli örneklerden bir tanesi yerleşimin merkezinde yer alan ve 4 No'lu Envanter kodu ile tanımlanan yapıdır. İki katlı büyük programlı bir yapıdır. İki mekânlı doğrusal olarak oluşan dikdörtgen formlu tipin üst üste gelmesi ile oluşmuştur. İkinci kata ulaşım yapı içindendir. Zemin kat mekânlarına bahçeden ulaşılmaktadır. Ocaklar dar cephede konumlanmıştır. Yapının kapı, pencere, vb. elemanları özgündür.

Fotoğraflar 4.2.3.7.5. Taşlıca (Envanter No: 4)

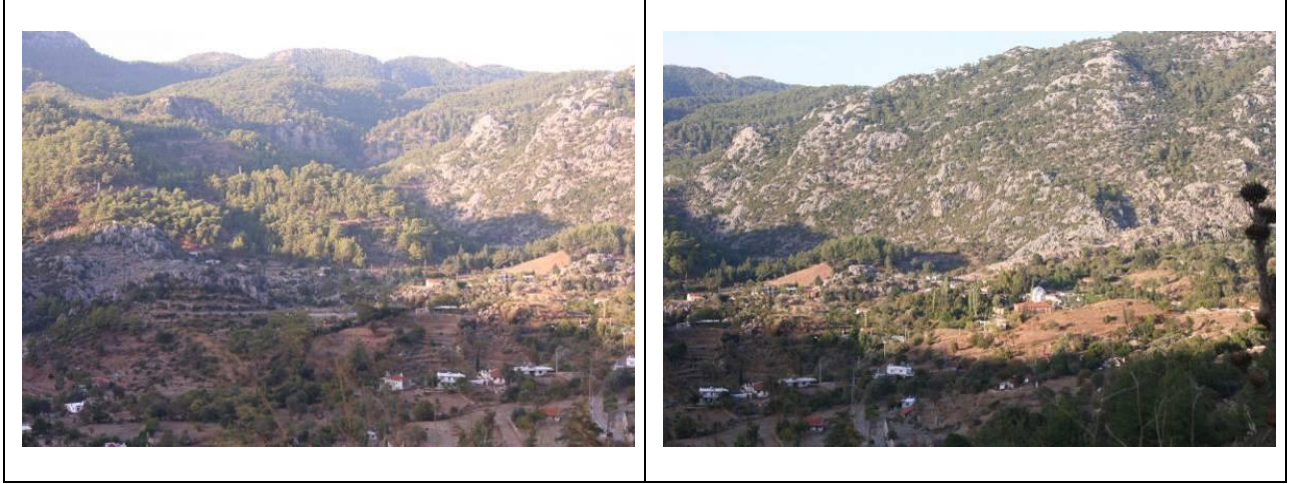

(Envanter No: 6)

4.2.3.8 Bayır Köyü

Bozburun Yarımadası'nın Marmaris yolu üzerinde konumlanan kısmında yer alan Bayır yerleşimi geniş bir vadi yamacına yayılan dağınık bir yerleşimdir. 9 mahalleden oluşmaktadır: Merkez, Aşağı Mahalle, Derepınar, Yancağız, Kayalıözü, Kızılcaöğretmen, Çiftlik, İndaş ve Belen. Bunlardan Çiftlik ikinci konut yapılaşmasının olduğu yeni yerleşim alanıdır. İncelenen örnekler Aşağı Mahalle, Merkez ve Derepınar'da yoğunlaşmaktadır. Merkezde şimdiki caminin bulunduğu yerde eskiden bir kilisenin var olduğu 1960'larda

üzerine caminin yapıldığı muhtar tarafından aktarılmıştır. Kilisenin yazıtları bugün de okunmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.3.8.1. Bayır Köyü Genel Görünüm

Merkez Mahallesi dışında diğer mahalleler yamaçlara yayılan seyrek evlerden oluşmaktadır. Söğüt'teki gibi yamaçlar geleneksel tarım terasları ile biçimlendirilmiştir.

Fotoğraflar 4.2.3.8.2. Bayır Geleneksel Konutları (Envanter No: 1 - Envanter No: 2)

Doku içinde rastlanan örneklerin birinci grubunu sundurmalı örnekler oluşturmaktadır. Doğrusal olarak yanyana eklenilen mekânların girişleri (genellikle iki mekân) yapı boyunca uzanan ve çatının devamı olan sundurma mekânından sağlanmaktadır. Burası aynı zamanda yazın gündelik yaşama mekânıdır. İç mekânlardan biri mutfak olarak kullanılmaktadır. Ocaklar dar cephelere yerleştirilmiştir. 3 No'lu Envanter kodu ile tanımlanan yapıda ise sundurma köşeye çekilmiştir. Doğrusal olan yapı kütleleri bu sefer L biçimindedir ve iki iç mekân köşe sofadan giriş almaktadır. Bu yapıların daha geç döneme tarihlendiği düşünülmektedir.

Fotoğraflar 4.2.3.8.3. Bayır Geleneksel Konutları (Envanter No: 3 - Envanter No: 4)

Erken dönem geleneksel konutları 4, 5 ve 6 kodlu yapılarda görülmektedir. Bunlardan tek katlı tek mekânlı kırma çatılı örnek 5 No'lu Envanter koda sahip yapıdır. En sade plan şemasına sahiptir. Yan cephede bulunan bacası kütle biçimlenmesindeki en önemli öğedir. Buna benzer bir örnek 6 No'lu Envanter kodu ile tanımlanmıştır. Bu yapı yarım katlık bir kot farkına oturmaktadır ve altı keçi damı olarak kullanılmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.3.8.4. Bayır Geleneksel Konutları (Envanter No: 5 - Envanter No: 6)

4 No'lu Envanter kodu ile tanımlanan yapı ise özgün örneklerin iki katlı biçimlenmiş halidir. Üst kata ulaşım yan cepheden çıkan merdivenlerle sağlanmaktadır. Zemin kat ise doğrudan bahçeye açılmaktadır. Bu kat büyük olasılıkla servis hacmi olarak kullanılıyordu.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5 MEVCUT DURUMUN GENEL DEĞERLENDİRMESİ VE GELECEĞE İLİŞKİN POLİTİKA YÖNELİMLİ ÖNERİLER

Araştırmanın sonuç bölümünde, öncelikli olarak Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi kapsamında yer alan yerleşimler genel olarak SWOT analizinin bileşenleri olan güçlü, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler bağlamında; sosyo - ekonomik açıdan özet tablo olarak değerlendirilmiştir(Tablo 5.1.1.1). Ayrıca bu bölümde alanın gelecek otuz yıllık sosyo - ekonomik öngörüler yapılmıştır.

Bu değerlendirmedin ardından alt başlıklarda, alanın kırsal yerleşim ve geleneksel mimarisine ilişkin uzman görüşlerine dayalı yerleşim birimleri odaklı daha detaylı değerlendirmeler ışığında öneriler geliştirilmiştir.

5.1 MEVCUT DURUMUN SOSYO - EKONOMİK DEĞERLENDİRMESİ VE ÖNERİLER

5.1.1 Alanın Sosyo - Ekonomik SWOT Analizi

Genel olarak bu bölümde yer alan değerlendirmeler; Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'nin durum analizi kapsamında yürütülen hane halkı anketleri, ziyaretçi anketleri ve ilgili paydaşların görüşlerine dayalı analizlere dayanmaktadır.

Bu alanda belirtilen zayıf yönler ve tehditler aslında ülkemizdeki tüm özel koruma alanlarında da karşılaşılabilecek sorunlar olmaktadır. Genelde bu türden özel koruma alanlarında; varolan yasal düzenlemeler, uygulanan politikalar, planlama, uygulama, izleme ve denetleme alanlarında çok yönlü ve benzer sorunların yaşandığı bilinmektedir.

Genelde bu türden korunan alanların insan kaynaklı karşılaştıkları en önemli tehditler doğal ve kültürel varlıkların yerleşme, tarla açma, ağaç kesimi, avcılık, otlatma, rekreasyon ve turizm gibi nedenlerle zarar görmesidir. Özellikle de turizm etkinlikleri nedeni ile düzensiz olarak alanın kullanımı, plansız yapılan tesisler ve gerçekleştirilen etkinlikler doğal ortamın doğrudan ya da dolaylı olarak zarar görmesine yol açmaktadır. Oysa ki bu korunan alanların kullanımında hedeflenen amaç, doğal ve kültürel kaynakların değerlerinin korunması ve bozulmadan gelecek kuşaklara aktarılmasıdır.

Bu hedeflere ulaşmak için yöre insanı öncelikli olarak;

- Korunan alan,
- Bu alanlardan beklenen potansiyel faydalar,
- Getirilen kısıtlamalar,
- Sağlanan yasal haklar ve alternatif gelir kaynakları gibi konularda eğitilmeli ve bilinçlendirilmelidir.

Öte yandan bu bilinç yükseltme çalışmalarının yanında yöre insanının yaşam standartlarını insani yaşam düzeyinde tutmasını sağlayacak ekonomik güç ve kaynaklara erişim gibi temel faktörlerin de göz ardı edilmemesi, bölge içinde koruma ve kullanma dengesi açısından oldukça önemli görülmektedir.

Bu genel açıklamaların ardından aşağıda alana ilişkin geliştirilmiş yerleşim temelli değerlendirmeler ve bu konuda alınması gereken acil önemler açısından önemli öneriler sunulmaktadır.

Tablo 5.1.1.1. Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi SWOT Analizi

	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Olanaklar	Tehditler
SOSYO - EKONOMİK	• Zengin Kültürel Değerlerin Doğal Değerlerle Birlikteliği • Yatırıma Yönelik Faaliyetlerin Gelişimine Yönelik Eğilimlerin Yüksekliği • Kendi Hesabına Çalışan ve İşveren Nüfusun Varlığı • Arıcılık Faaliyetlerindeki Gelişim • Balıkçılık Faaliyetlerindeki Gelişim	• Genç Nüfusun Yaşlı Nüfusa Oranının Düşüklüğü • Eğitim Düzeyinin Düşüklüğü • Tarıma Elverişli Alanların Sınırlı Olması • Meraların Yeterli Olmayışı • Su Potansiyelinin Kısıtlı Olması • Ulaşımın Yetersiz Oluşu • Alan İçi ve Çevresindeki Yöre İnsanının Geçim Seçeneklerinin Az Olması ve Bu Alana Bağımlı Olması • Hanelerin Geçim Düzeylerinin Düşüklüğü • İşsizlik Oranın Yüksekliği • Alan İle İlgili Sosyal - Ekonomik ve Kültürel Verilerin Eksikliği ve Sistematiik Olarak Düzenlenmemesi • Gerek Bölge İçindeki Gerekse Bölge Dışından Ziyaretçi Olanların Yeterli Düzeyde Koruma Bilincinin Bulunmaması • Yasaklara Kısmen Uyulması ve Yasal Yaptırımların Yeterince Uygulanmaması	• Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi Olması ve ÖÇKK Denetiminde Olması • Bölgede Eğitim Programlarına Destek Sağlayacak Bir Üniversitenin Varlığı • Bölgede Ulusal ve Yerel Ölçekte Doğa Korumaya Yönelik Bilinçlenme ve Sivil Toplum Örgütlenme Faaliyetlerinin Artması • Turizm Yatırımlarının İstihdama Katkısı • Yılın Her Mevsiminde Turizme Hizmet Verebilmesi • Tarım Arazilerinin Verimliliği	• Bölgeye Olan Göç Hareketi • Turizmin Tek Bir Yönde Gelişim Göstermesi • Çevre Bilincinin Yetersizliği • Kaçak Yapılaşma • Ormanların Tahrip Edilmesi • Tarımda Çok Fazla Kimyasal Kullanılması • Bitki ve Hayvan Türlerinin Yok Edilmesi • Sürekli ve Etkin Bir Devlet Politikasının Olması • Kısa Vadeli Rantsal Düşünce ile Turizmde Fırsatçılık Yaklaşımı • İkinci Konutların Artması • İlgili Paydaşların (Resmi Kurum/Kuruluş, Yerel Yönetimler, Arazi/Mülk Sahipleri ve Yatırımcılar vb.) Sürekli Çatışma ve Rekabet Halinde Olması • Kurumsal ve İçerik Olarak Birbirinden Farklı Koruma Yasal Statülerin Çok Sayıda Olması ve Bir Bütünlük Sağlanamaması • Yetki Kargaşası • Doğayı Koruma Amacıyla İmzalanan Uluslar Arası Sözleşmelerin ve Kararların Yerel Birimlere Yansıtılmaması, Yeterli Bilgilendirme ve Bilinçlenmenin Sağlanmaması

Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'nin Tablo 5.1.1.1'de düzenlenen "Sosyo - Ekonomik Özet SWOT Analizi" ne ilave olarak; ÖÇK Bölgesi yerleşim yerlerine ilişkin, her bir yerleşim yeri ölçeğinde tarım, balıkçılık, yatçılık, arıcılık, turizm türleri kapsamında geliştirilen sosyo - ekonomik öneriler "5.2.1. Kırsal Yerleşimlerin Değerlendirilmesi ve Öneriler" başlığı altında ayrıntılı olarak verilmiştir.

5.1.2 ÖÇK Bölgesi'nin 30 Yıllık Geleceğine İlişkin Sosyo - Ekonomik Öngörülleri

Önceki bölümlerde Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'nin geçmiş ve günümüz verilerinden bir durum analizi yapılmıştır. Bu bölümde ise bu verilere dayalı olarak ÖÇK Bölgesi'nin gelecek 30 yılına ilişkin sosyo - ekonomik öngörüler oluşturulmuştur. Öngörülerin oluşturulmasında konu ile ilgili elde edilen geriye dönük verilerden yıllara göre bir büyüme oranı elde edilmiş olup $[5 \text{ yıllık büyüme oranı} = ((V_{2009} - V_{\text{Başlangıç yılı}}) / V_{\text{Başlangıç yılı}}) * (5 / \text{Aradaki toplam yıl})]$; bu oran baz alınarak tahminde bulunulmuştur. Bu öngörüler, herhangi bir dış faktör etkisi hesaba katılmadan yapılmıştır (*Dönemlere bağlı politika, sel, kuraklık vb. popülasyon dengeleyici faktörler değerlendirilmemiştir*).

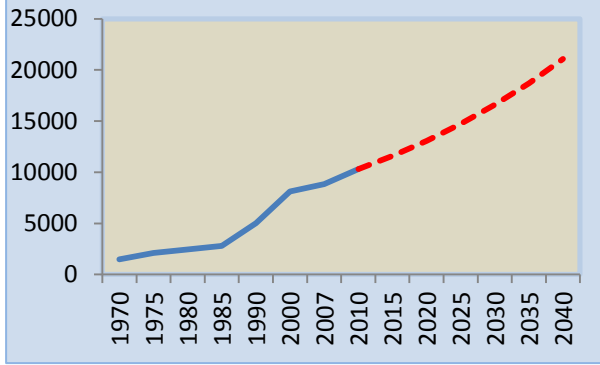
Tablo 5.1.2.1. Datça İlçe Merkezi ve Köyleri Nüfusunun Gelecek Otuz Yıllık Öngörüsü (2010-2040)

Yıl	Datça Merkez	Cumalı	Emecik	Hızırşah	Kara	Kızlan	Mesudiye	Sındı	Yaka	Yazı
1970	1481	620	425	469	458	697	581	349	444	570
1975	2118	455	355	395	538	726	564	364	370	427
1980	2465	654	595	467	645	802	530	394	418	562
1985	2788	659	874	453	671	832	580	373	470	576
1990	5022	689	1028	487	760	780	517	364	511	583
2000	8108	712	915	473	795	849	572	347	577	566
2007	8839	750	884	489	804	1009	547	378	559	577
2008	10034	764	890	470	780	990	558	377	581	564
2009	9958	719	866	482	786	1039	564	365	577	545
2010	10294	720	861	483	785	1073	563	367	581	543
2015	11599	724	836	488	780	1207	559	378	599	532
2020	13069	728	811	493	775	1357	554	389	619	521
2025	14726	732	787	499	770	1525	550	400	639	510
2030	16592	736	763	504	765	1715	546	411	659	500
2035	18695	740	741	509	761	1928	542	423	681	489
2040	21065	744	719	515	756	2168	537	436	703	479
5 Yıllık Büyüme Oranı	0,1268	0,0055	-0,0298	0,0106	-0,0063	0,1243	-0,0078	0,0288	0,0323	-0,0206

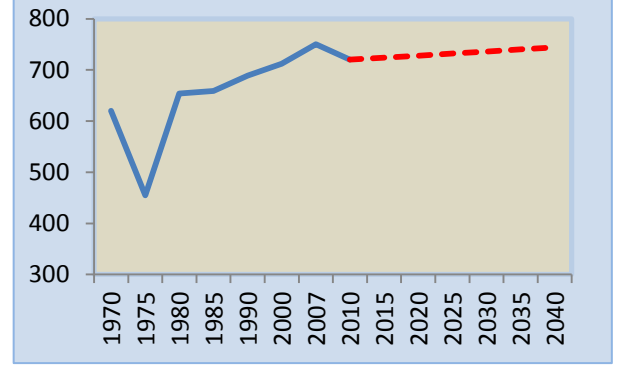
Kaynak: TÜİK (1970-2009)

Tablo 5.1.2.1’de Datça merkez ve diğer yerleşimlerin 1970-2010 yılları nüfus sayıları izlenerek 5 yıllık büyüme oranına göre, gelecek 30 yıllık öngörülere göre; 2040’a kadar sürekli nüfus artışı görülen yerleşimler; Datça Merkez (21065), Cumalı (744); Hızırşah (515); Kızlan (2168), Sındı (436), Yaka (703)’dır. Nüfusu özellikle 2010’dan 2040 yılına dek bir düşüş beklenen köyler Emecik (719); Karaköy (756); Mesudiye (537) ve Yazıköy (479)’dür.

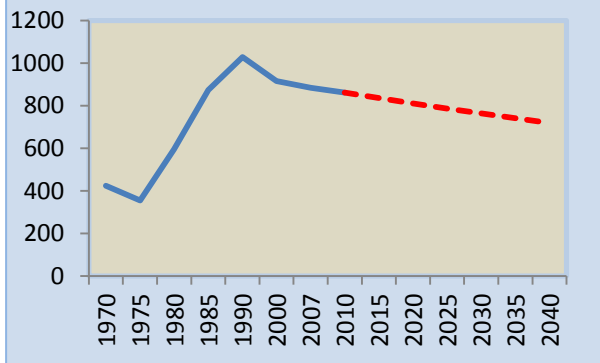
Şekil 5.1.2.1. Datça İlçe Merkezi
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

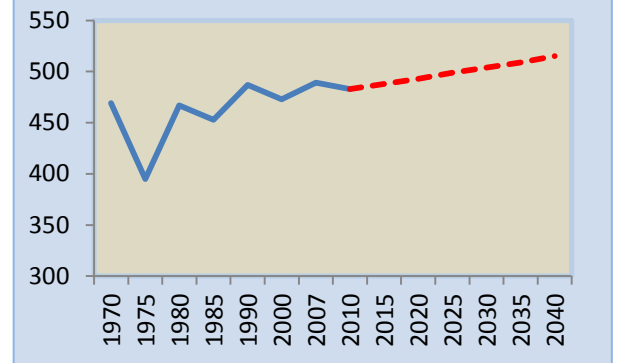
Şekil 5.1.2.2. Cumalı Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

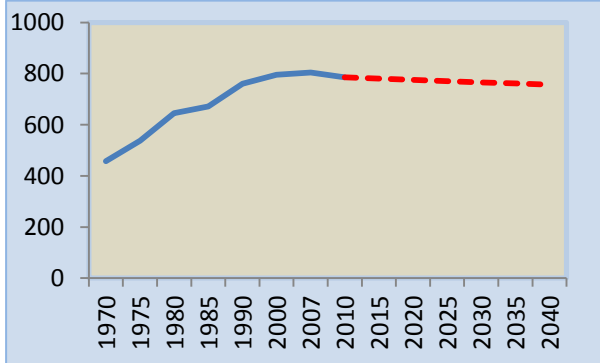
Şekil 5.1.2.3. Emecik Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

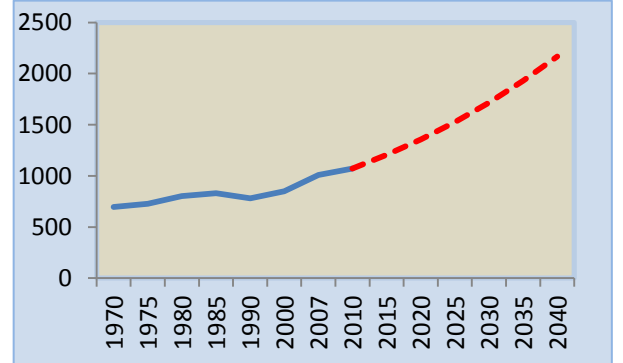
Şekil 5.1.2.4. Hızırşah Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

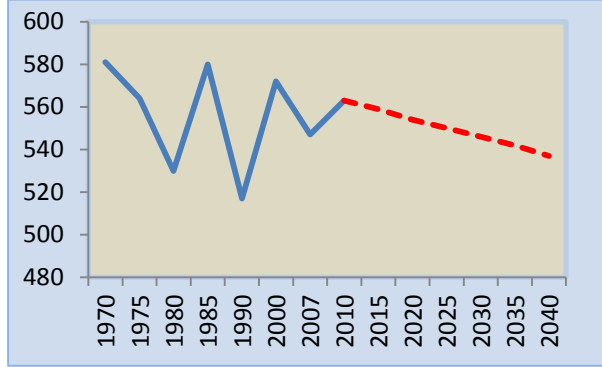
Şekil 5.1.2.5. Kara Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

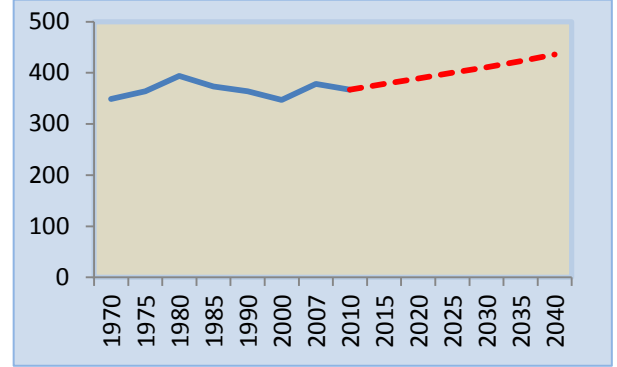
Şekil 5.1.2.6. Kızlan Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

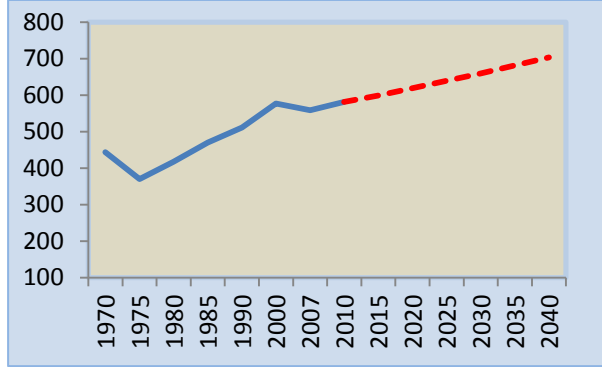
Şekil 5.1.2.7. Mesudiye Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

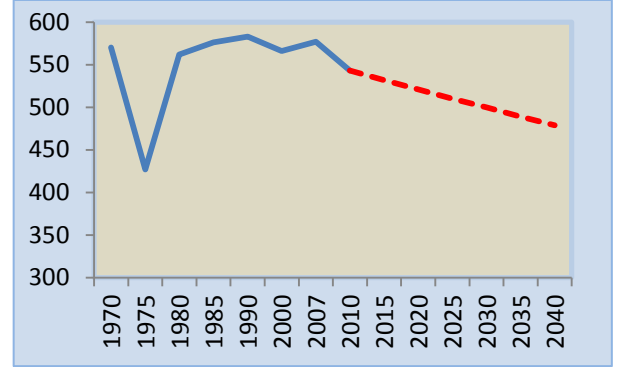
Şekil 5.1.2.8. Sındı Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

Şekil 5.1.2.9. Yaka Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

Şekil 5.1.2.10. Yazı Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

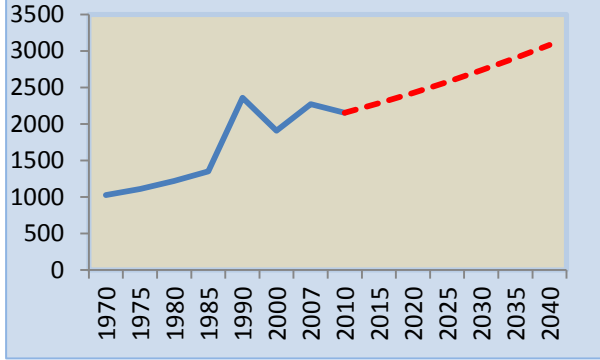
Tablo 5.1.2.2. Bozburun Belde Merkezi ve Köyleri Nüfusunun
Gelecek Otuz Yıllık Öngörüsü (2010-2040)

	Bozburun Merkez	Bayır	Selimiye	Söğüt	Taşlıca	Turgut
1970	1026	570	522	1204	696	382
1975	1111	612	610	1324	663	431
1980	1219	657	649	1316	668	476
1985	1353	650	715	1512	643	421
1990	2357	563	765	1570	631	695
2000	1909	798	1029	2383	483	601
2007	2273	709	955	1720	519	616
2008	2170	732	999	1746	531	642
2009	2121	716	1026	1750	526	627
2010	2152	709	1026	~1750	532	630
2015	2285	669	1024	~1750	558	645
2020	2426	631	1022	~1750	586	661
2025	2575	595	1021	~1750	615	677
2030	2734	561	1019	~1750	645	693
2035	2903	529	1017	~1750	677	710
2040	3082	499	1016	1750	711	727
5 Yıllık Büyüme oranı	0,0617	-0,0571	-0,0016	-0,1476	0,0495	0,0240

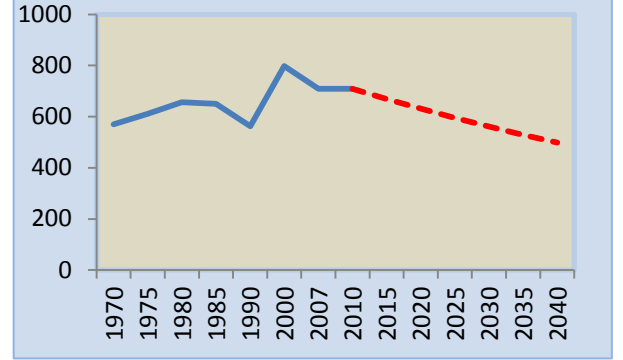
Kaynak: TÜİK (1970-2009)

Tablo 5.1.2.2’de yerleşimlerin 1970 -2010 arası nüfus değişimleri 5 yıllık dönemler halinde izlenmiş, elde edilen büyüme oranına bağlı olarak geleceğe yönelik 30 yıllık öngörüler 5 yıllık dönemler şeklinde sunulmuştur. Bu yerleşimlerden bazılarının nüfuslarının azalacağı, bazılarının ise artacağı öngörülmüştür. Oluşturulan bu verilere göre; 2040 yılında Bozburun Merkez’in nüfusu 3082, Bayır Köyü’nün 499, Selimiye Köyü’nün 1016, Söğüt Köyü’nün 1750, Taşlıca Köyü’nün 711 ve Turgut Köyü’nün ise 727 olacağı öngörülmektedir. Bozburun Merkez, Taşlıca ve Turgut köylerinde nüfus artışı beklenmektedir.

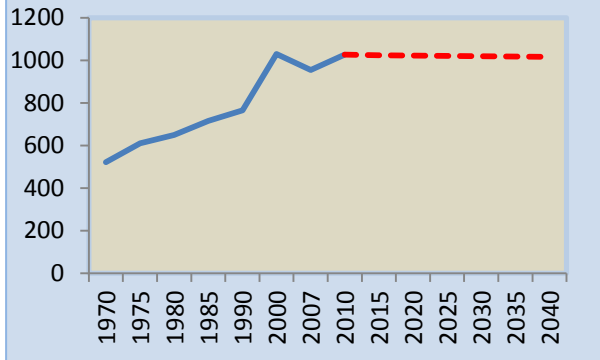
Şekil 5.1.2.11. Bozburun Belde Merkezi
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

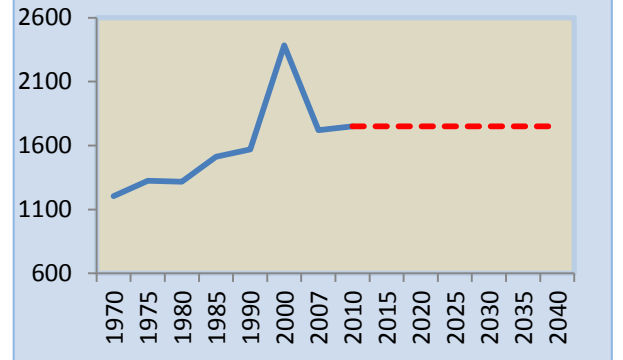
Şekil 5.1.2.12. Bayır Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

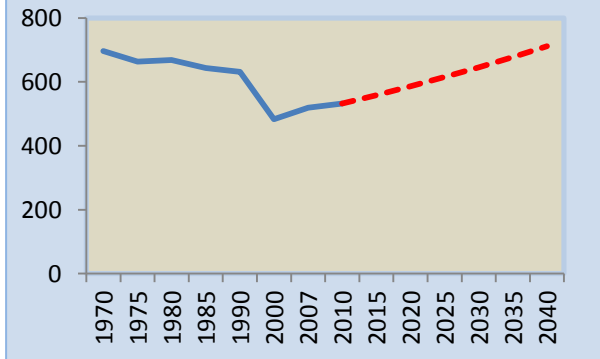
Şekil 5.1.2.13. Selimiye Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

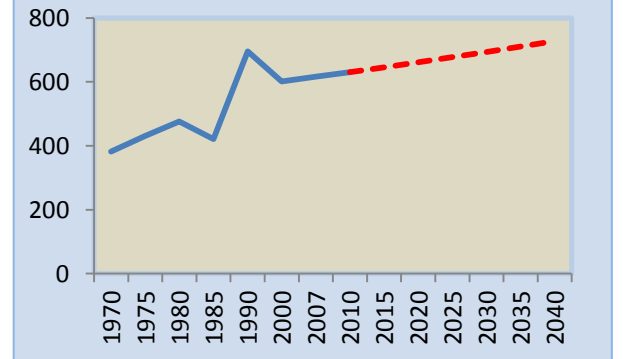
Şekil 5.1.2.14. Söğüt Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

Şekil 5.1.2.15. Taşlıca Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

Şekil 5.1.2.16. Turgut Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

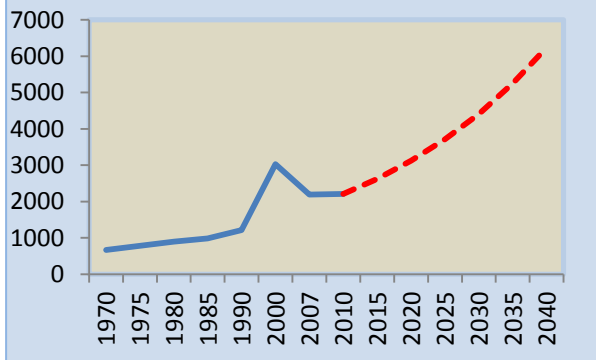

Tablo 5.1.2.3. Marmaris İlçesi ÖÇK Bölgesi Köyleri Nüfusunun Gelecek Otuz Yıllık Öngörüsü (2010-2040)			
	Hisarönü	Orhaniye	Osmaniye
1970	664	503	494
1975	779	592	462
1980	893	618	466
1985	985	733	531
1990	1213	746	647
2000	3027	1006	624
2007	2191	1017	465
2008	2131	1071	477
2009	2129	1058	470
2010	2209	1065	469
2015	2626	1095	467
2020	3122	1127	464
2025	3712	1159	461
2030	4413	1192	458
2035	5246	1227	455
2040	6236	1262	453
5 Yıllık Büyüme Oranı	0,1888	0,0287	-0,0061

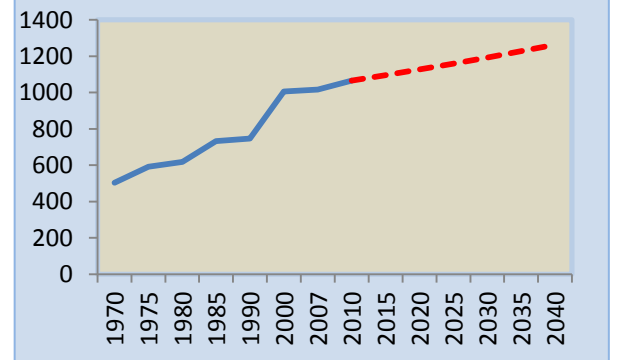
Kaynak: TÜİK (1970-2009)

Tablo 5.1.2.3’de yer alan yerleşimlerin gelecek 30 yıllık nüfusları 5’er yıllık dönemlere göre öngörülmüştür. Bu değerlendirmeye göre Orhaniye Köyü’nün nüfusunda kısmi de olsa bir artış beklenmektedir. 2040 yılı tahmini nüfusu 1262 olacaktır. Hisarönü Köyü nüfusunun 2040 yılı öngörüsü 6236’dır. Köy nüfus baskısını en çok hissetmesi öngörülen yerleşim yerlerinden biridir. Osmaniye Köyü nüfusunda ise gelecek 30 yıllık dönem için fazla bir değişim öngörülmemektedir.

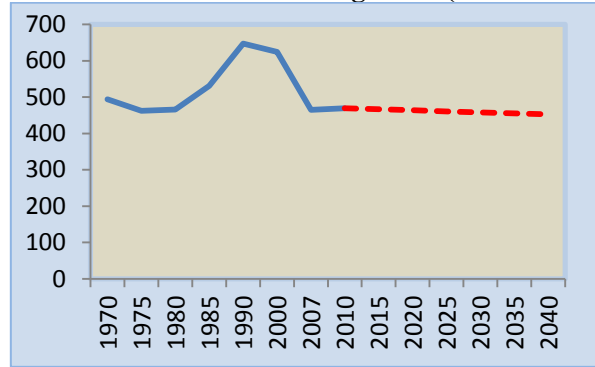
Şekil 5.1.2.17. Hisarönü Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

Şekil 5.1.2.18. Orhaniye Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

**Şekil 5.1.2.19. Osmaniye Köyü
Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)**

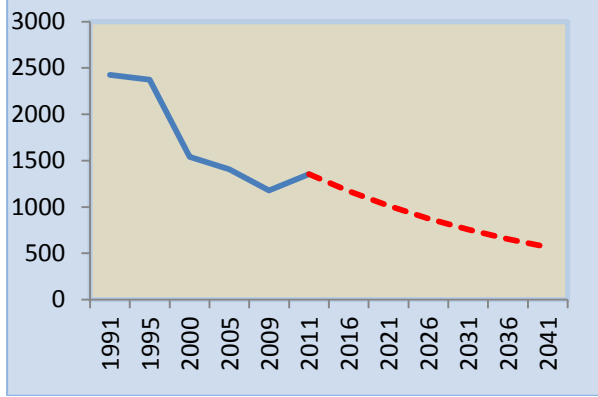
Tablo 5.1.2.4. Datça Hayvan Varlığının Gelecek Otuz Yıllık Öngörüsü (2010-2041)

	Büyükbaş hayvan		Küçükbaş Hayvan		Arıcılık
	Toplam	Sağlan hayvan sayısı	Toplam	Sağlan hayvan sayısı	Toplam kovan
1991	2426	640	4230	1434	11555
1995	2375	704	4795	1385	15500
2000	1540	520	2300	1095	19000
2005	1407	360	1980	207	30000
2009	1177	384	2027	420	20150
2011	1355	410	2346	629	21728
2016	1172	367	2024	512	25981
2021	1013	328	1747	417	31066
2026	876	294	1507	339	37148
2031	757	263	1301	276	44419
2036	654	235	1123	225	53114
2041	566	210	969	183	63511
5 Yıllık Büyüme Oranı	-0,1355	-0,1053	-0,1371	-0,1861	0,1957

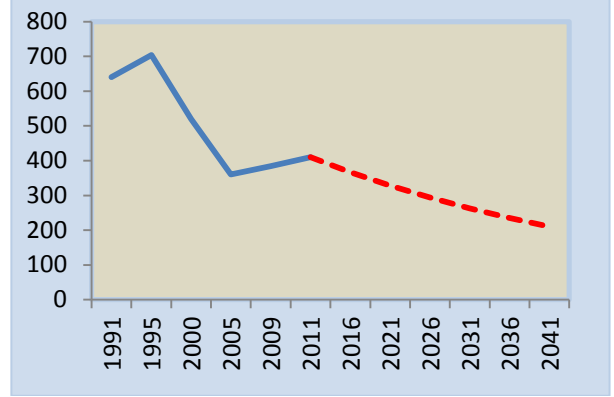
Kaynak: TÜİK (1991-2009)

Datça'nın 1991 yılında sahip olduğu hayvan varlığı sayılarının günümüze dek izlenen verileri kapsamında 5 yıllık büyüme oranları ile gelecek 30 yılı değerlendirildiğinde; 2041 yılında sahip olacakları hayvan varlıkları sayıları itibarıyla; büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısında bir gerileme ile toplam büyükbaş hayvan sayısı 566; toplam küçükbaş hayvan sayısı 969 olacağı öngörülmüştür. Arıcılıkta ise 5 yıllık büyüme oranına göre, sürekli bir artış ile 2041 yılında 63511 kovan sayısı öngörülmektedir (Tablo 5.1.2.4). Sonuç olarak bölgede büyük ve küçükbaş hayvan sayısında azalma beklenmelidir. Arıcılık mevcut koşulların korunması ve geliştirilmesi durumunda bölgede sosyo - ekonomik yapıya önemli katkısı olacak sektör olarak öne çıkmaktadır.

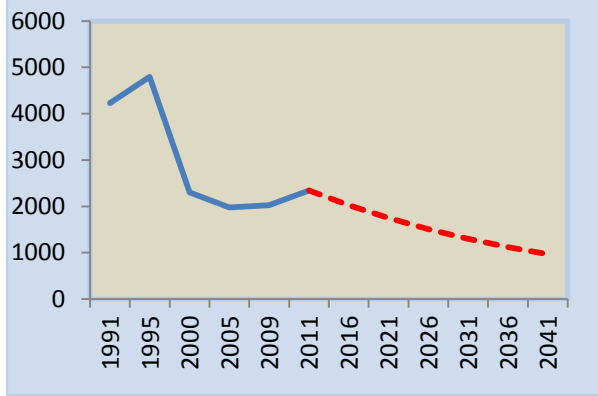
Şekil 5.1.2.20. Datça Toplam Büyükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)

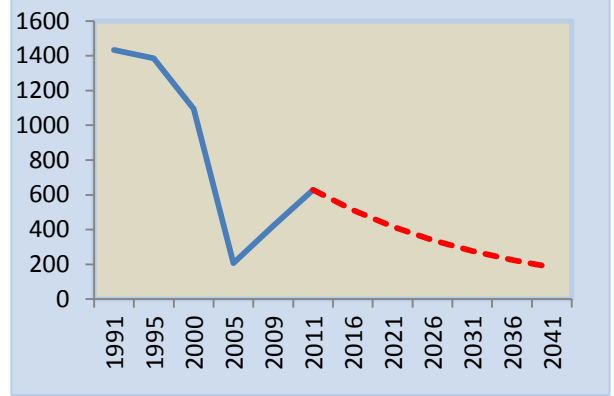
Şekil 5.1.2.21. Datça Sağılan Büyükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)

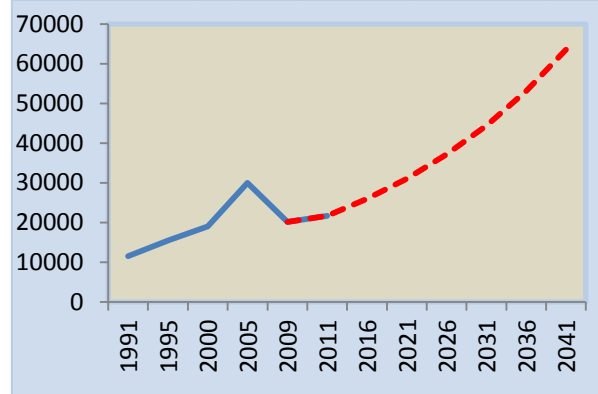
Şekil 5.1.2.22. Datça Toplam Küçükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)

Şekil 5.1.2.23. Datça Sağılan Küçükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)

Şekil 5.1.2.24. Datça Arıcılık (Kovan sayısı) Öngörülleri (2010 -2041)

Tablo 5.1.2.5. Datça Toplam Ağaç Sayısı

	Yumuşak Çekirdekli	Taş Çekirdekli	Turunçgiller	Sert Kabuklular	Üzüm ve Üzümsü	Zeytin
1991	8.100	8.940	26.350	419.100	34.770	293.250
1995	6.150	8.850	22.250	465.000	20.710	278.150
2000	3.900	1.400	20.850	411.455	15.090	275.200
2005	3.700	1.400	17.080	428.890	15.520	289.000
2009	5.200	2.290	21.735	400.000	16.145	292.600

Kaynak: TÜİK (1991-2009)

Toplam ağaç sayılarındaki 2009 yılındaki artış (3700'den 5200'e çıkmıştır), ağaç sayılarındaki azalmayı durdurma bağlamında genel bir fikir vermekte olup, 2009'da meyve veren ağaç sayısındaki küçük artışlar mukayese edildiğinde 2005-2009 arasında ciddi anlamda yeni ağaç dikimi yapıldığı görülmektedir (Tablo 5.1.2.5 ve Tablo 5.1.2.6). Dolayısıyla ağaç sayısına ilişkin dış müdahaleden dolayı yaşanan bu artışın sonraki yıllarda devamlılığını bilmeden öngöründe bulunmak yanıltıcı olabileceği için, geleceğe ilişkin öngöründe bulunulmamıştır.

Tablo 5.1.2.6. Datça Meyve Veren Yaştaki Ağaç Sayısı

	Yumuşak Çekirdekli	Taş Çekirdekli	Turunçgiller	Sert Kabuklular	Üzüm ve Üzümsü	Zeytin
1991	8.100	8.390	23.925	407.500	34.770	290.500
1995	6.150	8.250	20.500	419.000	20.710	276.000
2000	3.900	1.400	19.050	396.455	15.090	266.000
2005	3.700	1.400	16.100	413.890	15.520	277.000
2009	3.900	1.660	17.555	365.000	15.935	282.000

Kaynak: TÜİK (1991-2009)

Tablo 5.1.2.7. Datça Tarla Bitkisi Ürünleri

	Datça	Tahıllar	Baklagiller	Yağlı Tohumlar	Yumru Bitkiler	Yem Bitkileri
1991	Hasat edilen alan(dekar)	9.430	1.760	450	600	40
	Üretim(ton)	1.665	141	90	833	457
1995	Hasat edilen alan(dekar)	8.210	870	110	910	20
	Üretim(ton)	1.396	61	11	878	60
2000	Hasat edilen alan(dekar)					
	Üretim(ton)					
2005	Hasat edilen alan(dekar)	860	70	30	410	
	Üretim(ton)	206	7	3	701	
2009	Hasat edilen alan(dekar)	3.921	72			
	Üretim(ton)	819	8			

Kaynak: TÜİK (1991-2009)

Datça’da geçmişe yönelik istikrarlı ve belirgin bir tarla ürünleri üretimine ilişkin veriye ulaşılamamıştır. Bu durum geleceğe yönelik öngöründe bulunmayı güçleştirmektedir. Elde ki mevcut veriler göre bölgede çiftçilerin tarla ürünü yetiştiriciliğinden başka alanlara yöneldikleri ortaya çıkmaktadır. Hasat edilen alan miktarındaki düşüşler bu görüşü destekler niteliktedir(Tablo 5.1.2.7).

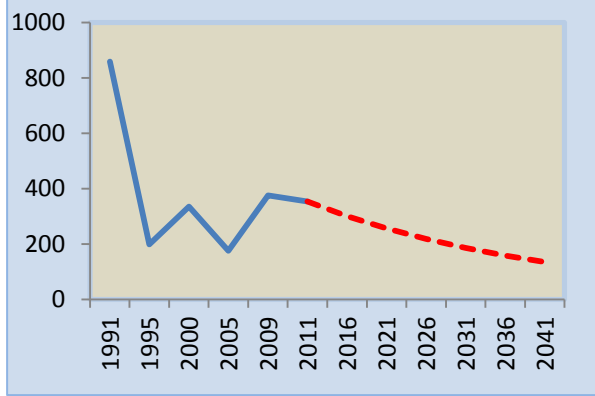
Tablo 5.1.2.8. Datça Sebze Üretimi Öngörülleri (2010-2041)

Yıl\Sebzeler	Yaprağı Yenen Sebzeler (Ton)	Baklagil Sebzeler (Ton)	Meyvesi Yenen Sebzeler (Ton)	Soğans- Yumru-Kök Sebzeler (Ton)	Diğer Sebzeler (Ton)
1991	859	444	2.519	243	70
1995	198	228	3.324	300	36
2000	335	64	4.109	330	25
2005	175	65	19.920	207	10
2009	375	40	7.875	146	10
2011	353	36	9638	140	9
2016	300	28	15030	125	7
2021	256	21	23440	112	5
2026	218	16	36556	100	4
2031	186	12	57010	90	3
2036	158	9	88909	80	3
2041	135	7	138657	72	2
5 Yıllık Büyüme oranı	-0,1483	-0,23945	0,5595	-0,1051	-0,2256

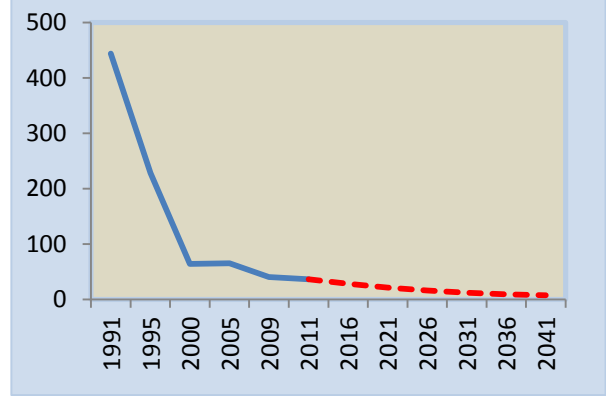
Kaynak: TÜİK (1991-2009)

Datça'da yaprağı yenen sebzelerin, baklagiller ve kök sebzelerin üretimi ciddi anlamda azalırken, meyvesi yenen sebzelerin üretiminde artış olacağı öngörülmektedir(Tablo 5.1.2.8). Bu veriler ışığında çiftçilerin meyvesi yenen sebzelerin üretimini yapmaya daha fazla eğilim gösterdiği görülmektedir (domates, biber gibi). Şartlarda bir değişme olmazsa 2040 yılında baklagil üretiminin duracağı, yaprağı yenen, soğansı ve kök sebze ile diğer sebze üretimlerinin yok denecek kadar azalacağı öngörülmektedir (Tablo 5.1.2.8).

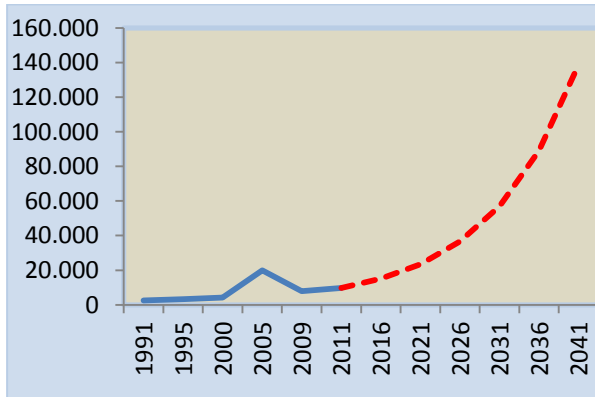
Şekil 5.1.2.25. Datça Yaprağı Yenen Sebzeler Üretimi Öngörülleri (2010-2041)

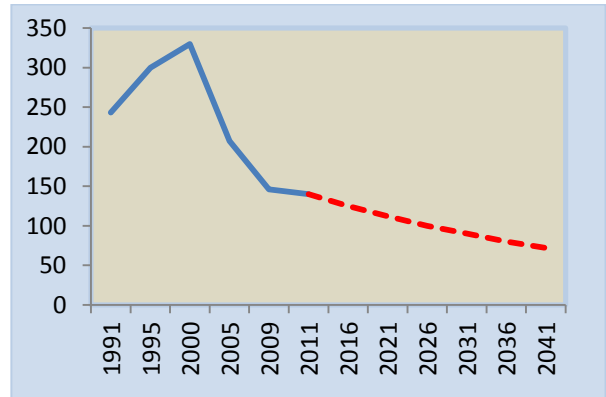
Şekil 5.1.2.26. Datça Baklagil Sebzeler Üretimi Öngörülleri (2010-2041)

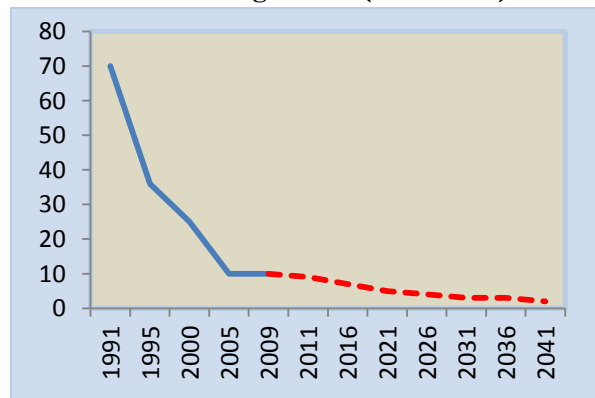
Şekil 5.1.2.27. Datça Meyvesi Yenen Sebzeler Üretimi Öngörülleri (2010-2041)

Şekil 5.1.2.28. Datça Soğansı-Yumru -Kök Sebzeler Üretimi Öngörülleri (2010-2041)

Şekil 5.1.2.29. Datça Diğer Sebzeler Üretimi Öngörülleri (2010-2041)

5.2 KIRSAL YERLEŞİMLER VE GELENEKSEL MİMARİ YAPIYA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

5.2.1 Kırsal Yerleşimlerin Değerlendirilmesi ve Öneriler

Datça ve Bozburun yarımadalari; engebeli topografik yapısı sonucu sayısiz koylarla bezenmiş kıyıları ve iklim şartları açısından sahip olduğu avantajları nedeniyle yatçılarını uğrak yeri haline gelmiştir. Yarımadalariin ölkemizde doğallığını korumuş az sayıdaki alanlardan biri olmasından ötürü gelecek yıllar için koruma amaçlı bölge gelişme stratejileri belirlenmesi kaçınılmazdır. Özellikle yarımada *yeşil ve ekolojik turizm ve tarımın* gelişmesi anlamında önemli potansiyeller içermektedir.

Bu kapsamda yarımadalardaki yerleşimler için önemli bir geçim kaynağı olan yatçılık ve yat turizminin gelişmesinin desteklenmesi, bölgede geliştirilmesi gerekli yeşil turizme önemli katkı yapacaktır. Bu kapsamda başta Bozburun Beldesi olmak üzere; Selimiye, Mesudiye, Ovabükü, Hayıtbükü, Hisarönü, Cumalı Palamutbükü ve Söğüt Kızılyer’de yat turizminin daha da fazla gelişimi teşvik edilebilir. Hisarönü ve Bayır yerleşiminde ayrıca kamp turizmi yaygınlaştırılabilir. Bununla birlikte yaz mevsiminin rüzgar potansiyelinden yararlanarak rüzgar sörfünün geliştirilmesi bölgedeki yeşil turizmin gelişimine katkı sağlayacaktır.

Koruma amaçlı gelişme stratejileri kapsamında *köy kültür - sanat merkezleri* tanımlanabilir. Örneğin Yaka Köyü bu fonksiyonu üstlenebilir. Uluslararası Knidos Kültür Sanat Akademisi(UKKM)’ni içinde barındırmasından dolayı ve aynı zamanda yakın mesafedeki köylerden farklı olarak restore etme kültürünü geliştirmiş olmasından dolayı Yaka Köyü, Datça Yarımadası’nın doğusundaki bir Köy Kültür-Sanat Merkezi olabilir. Bu köyden başlayıp Knidos'a kadar uzanan bir kültür-sanat aksı tanımlanabilir ve bu kapsamda başlangıç kültür sanat köyü Yaka olabilir.

Benzer şekilde yarımadanın batısında kalan aksta ise Reşadiye ve Eski Datça yerleşimleri daha önceki bölümlerde bahsedilen özelliklerinden yola çıkarak köy kültür-sanat merkezleri olarak tanımlanabilir. Bozburun Yarımadası’nda Söğüt yerleşimindeki restorasyon çalışmaları daha da desteklenip, bu yarımadaadaki *köy kültür-sanat merkezi* haline gelebilir.

Koruma politikası ile paralel olarak yarımadaada *ekolojik tarım* geliştirilebilir. Nitekim Sındı gibi köy yerleşimleri bu konudaki ilk adımları atmış durumdadır. Muğla genelinde en çok tarımsal üretim izni alan tarım kredi kooperatifi Sındı’da bulunmaktadır. Zeytin, badem ve bal ürünlerini organik olarak üretmekte ve çeşitlendirerek satmaktadırlar. Köyün yüksek konumundan dolayı ekolojik ürünler üretme potansiyeli yüksektir.

Sındı dışında diğer köyler de, ürünleri ekolojik standartlarda üretip *ekolojik tarımı* geliştirebilirler. Özellikle Karaköy’de diğer köy yerleşimlerinden farklı olarak sebzecilik (domates, soğan üretimi) yapılmakta olup, ekolojik olarak üretimi yapıлып ya da bu ürünlerin

seracılığı geliştirilip, bölgeye dağıtımı sağlanabilir. Yine benzer olarak Mesudiye yerleşiminde zeytin ve badem üretiminin dışında yapılmakta olan arıcılık ve seracılık daha da geliştirilebilir.

Kızılan'da ise yine zeytin ve badem üreticiliğinin yanında henüz az düzeyde olan incir üreticiliği daha da geliştirilebilir. Emecik'de ise diğer köylerden farklı olarak üretilen kavun, karpuz ve domates üretimi üzerine daha fazla uzmanlaşıp, organik üretimi ve seracılığı geliştirilebilir. Orhaniye Köyü yer fıstığı ve narenciye üretimine daha fazla önem gösterebilir ve diğer köylerden farklı olarak ürettiği yer fıstığı üreticiliğini organik koşullarda üretip satabilir. Turgut'daki önemli boyutta olan arıcılığı, daha da fazla desteklemeye yönelik teşvikler verilebilir, bal üretiminin ve yer altı fıstığı üretiminin daha organize yapılmasına yönelik teşvikler verilebilir. Aslında, Turgut ve Orhaniye'de üretilen yer altı fıstığı gibi ürünlerin organik olarak üretimini sağlama adına ortak bir tarım kredi kooperatifi kurulabilir. Yine Turgut ve Orhaniye'de üretilen narenciye için ortak narenciye kompost fabrikası kurulup, narenciye üretimi daha organize hale getirilebilir. Bayır Köyü'ndeki önemli düzeydeki orman ürünleri üretimi daha organize hale getirilip, satışa sunulabilir. Organik tarım üretimi yanı sıra seracılık ve balık üretimi de geliştirilmelidir.

Bununla birlikte bakısı güzel olan, turizmin de görece geliştiği ve aynı zamanda tarımın yapıldığı köylerde **agri-turizm** geliştirilebilir. Agri-turizm yurtdışında çoğu üst-sınıf entelektüel grubun son zamanlarda tercih ettiği bir turizm türüdür. Özellikle örnekleri İtalya'da ve Fransa'nın köylerinde görülmektedir. Bu kapsamda, Datça ve Bozburun yarımadalarında da tarımsal üretimin yapıldığı köylerde agri-turizm teşvik edilebilir. Tarımın yapıldığı tarlalarda büyük konutu olan halk, konutunu agri-turizm için pansiyon veya otel olarak fonksiyonunu değiştirip kullanabilmelidir. Bu nedenle imar planlarında tarlalarda belli miktarlarda izin verilen konut kullanımına ek olarak turizm için de kullanılabilir gibi bir ibare konulması konutun çok fonksiyonlu kullanımına olanak sağlayacaktır. Bu nedenle agri-turizm geliştirilebilecektir.

Söğüt'teki turizm gelişimi işbölümünde kadınların ve erkeklerin ayrılmasına neden olmuştur. Kadınlar tarlalarda çalışmakta, erkekler ise deniz kenarındaki mevkiye gidip kaptanlık yapmaktadırlar. Köyde bu sorunu çözmek için yeni istihdam olanakları geliştirilebilir. Köyde üretilen keçiyoynuzunun değerlendirilmesi için pekmez fabrikasının açılması planlanmaktadır. Bu fabrikanın kurulması üretimde bir ivme kazandırabilir ve istihdam sorununu çözebilir.

Tarım ve turizm dışında Taşlıca'da ve Selimiye'de görülen hayvancılığın desteklenmesi; Bozburun Yarımadası'nın korunarak gelişimi için önemlidir. Bu kapsamda su ve yem depoları, kümes, ağıl ve ahır gibi kullanımlar çoğaltılmalıdır.

Bu potansiyeller dışında Bozburun'daki (kayalıklardan kaynaklanan) su probleminin çözülmesi ve yöredeki tüm yerleşimlerin foseptikle geçici çözüm bulduğu çevreyi kirletici kanalizasyon biçimini daha çevreci kanalizasyon yöntemlere geçilerek acilen değiştirilmelidir.

Bu stratejiler ışığında bu yarımadaların korunması olasılığı daha yüksek olacaktır. Yeşil turizmin ve tarımın geliştirilmesi diğer ülkelerden paralı, üst-sınıf turisti ülkeye ve özellikle yarımadaya çekebilecektir. Bu kapsamda kitle turizmi imajı olan, Türkiye turizminin imajının biraz değişerek; yeşil turizm imajının kurulması sağlanacak ve ülke ekonomisine daha büyük katkılar yapabilecektir.

5.2.2 Geleneksel Mimari Dokuya İlişkin Değerlendirme ve Öneriler

5.2.2.1 Değerler

Coğrafi olarak Datça ve Bozburun yarımadalarını kapsayan, Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi sınırları içerisinde yer alan köy ve mahalle statüsündeki 20 geleneksel yerleşim ve Datça Merkez'e ilişkin yapılan değerlendirmeler ışığında; alanın tarihi, kültürel ve mimari değerleri aşağıda verilmiştir.

5.2.2.1.1 Doğal Çevre ile Bütünlük Değeri; Alanın “Kültürel Peyzaj” Değerleri

Datça - Bozburun yarımadaı iklimsel koşulların uygunluğu, jeolojik özellikleri vb nedenlerle farklı tür flora-faunanın yaşadığı zengin bir doğal çevreye sahiptir. Aynı zamanda eskiçağlardan beri tarımsal üretimin yapıldığı bir alandır. Yarımadaıların tarımsal niteliği ve çeşitliliği kültürel çağlar boyunca devam ederek günümüze kadar ulaşmıştır. Bugün alandaki geleneksel kırsal yerleşmelerinin en önemli özelliklerinden biri, içinde konumlandıkları geleneksel tarım alanlarıdır. Tarımsal faaliyetlerin daha verimli sürdürülebilmesi için yağmur ve sulamanın drenajı, uygun bakıların elde edilmesi vb nedenlerle, özellikle yamaçlarda teraslamalar yapılmıştır. Teras duvarları genellikle moloz taş kullanarak, kuru duvar tekniği ile inşa edilmiştir. Konut birimleri, mülkiyet özellikleri ile de alakalı olarak; özellikle her iki yarımadaının uç kısımlarında, tarım terasları arasında dağınık bir biçimde yerleştirilmiştir. Diğer yerleşmelerde ise geleneksel konutlar köy yerleşim merkezlerinde kentsel doku niteliği ile bir arada yoğun olarak bulunurken; tarım terasları ve alanları yerleşimin etrafına yayılmıştır.

“**Kültürel Peyzaj**” (*Cultural Landscape*) insan-doğa birlikteliği ile oluşmuş doğal, tarihi, kültürel, sosyal ve ekonomik önemi olan coğrafi alanlardır. Kültürel peyzaj alanlarının korunması, özellikle 1990’lardan sonra; bütün dünyada sürdürülebilir gelişmenin önemli birer aracı olarak görülmeye başlamıştır⁵ (Phillips, 1998:22). UNESCO (1992) tarafından kültürel peyzaj alanları üç grupta sınıflandırılmaktadır⁶:

⁵ Phillips, A., 1998. ‘The Nature of Cultural Landscapes- a nature conservation perspective’, *Landscape Research*, Vol. 23, No:1, pg:21-38.

⁶ UNESCO’nun miras alanları seçiminde uygulanan kriterlerinde “Kültürel Peyzaj Alanı” vurgusunu yapmasından sonra insan-doğa birlikteliğini gösteren pekçok kültürel peyzaj alanı dünya miras alanı olarak ilan edilmiştir. Bunlardan en bilineni Filipinler Ifugao’daki geleneksel pirinç teraslarıdır (<http://whc.unesco.org/en/list/1008/>)

- İnsan eli ile düzenlenmiş ve tasarlanmış peyzaj alanları (parklar, bahçeler, vb);
- Organik olarak kendiliğinden gelişmiş (fossil, vb oluşumlarla) veya insan eliyle işlenmiş sürekliliği olan doğa parçaları (geleneksel tarım terasları, antik dönem taş ve maden ocakları, vb);
- Dini, tarihi veya mitolojik anlamları ile kültürel motif değeri taşıyan doğal alanlar.

Benzer şekilde Kültürel Peyzaj alanlarının giderek önem kazanmasına koşut IUCN (1994) 5. kategori olan “Korunan Peyzaj Alanları” kategorisinin kriterlerini aşağıdaki gibi tanımlamıştır.

- Manzara (görsel, estetik) değerleri,
- Önemli flora ve fauna yaşam alanları (habitat),
- Zaman içinde oluşmuş ve hala bütünlük gösteren insan-doğa uyumlu birlikteliği,
- Tekil veya geleneksel alan kullanım ve yerleşim biçimleri, doğal kaynak kullanımı,
- Geleneksel sosyal organizasyonlar: yerel yaşam biçimleri ve inanışlar.

Yukarıda tanımlanan bilgiler ışığında; Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi’nde insan eliyle oluşturulmuş, doğal ve kültürel çevre bütünlüğünü yansıtan önemli kültürel peyzaj değerleri bulunmaktadır. Bozburun’da Söğüt ve Datça’da Belenköy yerleşmelerinin korunmuş dokularında geleneksel tarım teraslarının, dokuların fiziksel gelişiminin ve konutların mimari karakterinin organik bir parçası olarak ortaya çıkmış olduğu, çok net bir biçimde gözlemlenmektedir. Tarım alanlarının belirlenmesi ve birbirinden ayrılması için kullanılan duvarlar; bir anlamda yapı adalarını belirlemekte, sokakları tanımlamaktadır. Söğüt Erektepesi mevkiindeki bir örnekte; tarım terasları arasında evlere ulaşımı sağlayan merdivenler, adeta sokak düzenlemesinin öğeleri gibi işlev görmektedir.

Fotoğraf 5.2.2.1.1.1. Bozburun Yarımadası Söğüt Köy Yerleşiminde Farklı Tür Teraslama Örnekleri

Fotoğraf 5.2.2.1.1.2. Datça Yarımadası Sındı (Sazak Mahallesi) Yolu Üzerinde Yer Alan Teraslar

Fotoğraf 5.2.2.1.1.3. Bozburun Yarımadası
Söğüt Köy Yerleşiminde Geleneksel Tarım
Terasları

Fotoğraf 5.2.2.1.1.4. Datça Yarımadası
Belenköy'de Bademlikler ve Geleneksel Tarım
Terasları

Fotoğraf 5.2.2.1.1.5. Datça Yarımadası'nda
Sındı Köy Yerleşimi Çevresinde Yer Alan
Zeytinlikler

Fotoğraf 5.2.2.1.1.6. Bozburun Yerleşiminde
Koya Bakan Geleneksel Tarım Terasları

Fotoğraf 5.2.2.1.1.7. Belenköy'de
Bademlikleri Ayıran Bahçe Duvarları
Yapıları Birbirine Bağlayan Yollarında
Tanımlanmasında Kullanılmış

Fotoğraf 5.2.2.1.1.8. Söğüt Erektepesi Mevkiinde
Tarım Teraslarının Duvarları Tarafından Tanımlanan
Sokak ve Merdivenler

Diğer yerleşimlerde de doğal çevrenin topografik özelliklerinin yapılarla uyum içinde kaynaştığı örnekler bulunmaktadır. Örneğin Mesudiye ve Emecik yerleşiminde evler yamaç boyunca kot farkını en iyi değerlendirecek şekilde oturtulmuş; yapı terasları oluşturmak için inşa edilen istinat duvarları, yapıların mimari özelliklerinin bir parçası olarak kaynaşmıştır.

İçinde konumlandığı doğal çevre ile uyum içinde yaşayarak, bu özelliklerin ekonomik katkısını maksimum şekilde değerlendirme özelliğini yansıtan bir diğer kültürel yapı öğeleri; Datça yarımadasının meşhur geleneksel yel değirmenleridir. Yerleşimlerin ortak kullanımında bulunan, bu nedenle en yakın yamaçların tepelerine konumlandırılan yel değirmenleri; bölgenin önemli tarihi ve kültürel değerleridir. Bölgenin rüzgar enerjisinden faydalanarak un üretmek için kullanılan geleneksel değirmenler bugün kullanılmıyolar da; yerlerini modern rüzgar enerji tribünlerine bırakmıştır.

Fotoğraf 5.2.2.1.1.9. Datça Girişinde Yer Alan Geleneksel Yel Değirmenleri

Fotoğraf 5.2.2.1.1.10. Bozburun Taşlıca Köy Girişinde Yel Değirmeni ve Yamaçtaki Teraslamalar

Fotoğraflar 5.2.2.1.1.11. Kızılan Köyü'nde Modern Yel Değirmenleri ve Geleneksel Doku

Bu değerlendirmeler ışığında; Datça - Bozburun yarımadaalarında kırsal yerleşmelerin içinde konumlandıkları doğal çevre ile olan bütünleşmesi, uluslararası koruma örgütleri UNESCO ve IUCN tarafından tanımlanmış olduğu gibi;

- Yamalara oturan ve kıyılara bakı sağlayan konumları ile “Manzara (görsel, estetik) Değerleri”,
- Hala tarımı sürdürölen badem, zeytin gibi tarımsal ürünleri ile bölgenin agro-florasının devamlılığının sağlandığı; böylece “Önemli flora ve fauna yaşam alanları (habitat) ile olan birliktelik değerleri”,
- Geleneksel tarım terasları ve yapı terasları için oluşturulan istinat duvarlarının “insan eli ile düzenlenmiş ve tasarlanmış peyzaj alanları (parklar, bahçeler, vb) ve insan eliyle işlenmiş sürekliliği olan doğa parçaları olma değerleri”,
- Zaman içinde oluşmuş ve hala bütönlük gösteren insan-doğa uyumlu birlikteliği,
- “Tekil veya geleneksel alan kullanım ve yerleşim biçimleri, doğal kaynak kullanımı” değerleri bulunmaktadır.

5.2.2.1.2 Coğrafi Bağlam ve Tarihsel Süreklilik Değeri

Datça - Bozburun ÖK Bölgesi; başta Knidos olmak üzere eskiçağlardan beri önemli yerleşimlere ev sahipliği yapmıştır. Köy isimlerinin sürekliliğinden bugünkü kırsal yerleşimlerin tarihsel geçmişinin Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar gittiği anlaşılmaktadır. Kırsal yerleşmelerin mevcut arkeolojik sit alanları ile olan ilişkilerinde arkeolojik mimari elemanların, bazı yerleşmelerde devşirme malzeme olarak kullanıldığı görölmüşür. Bunların en çarpıcı örneklerine; Cumalı’da özellikle 4 Nolu Envanter kodu ile tanımlanan yapıda rastlanmıştır.

Fotoğraflar 5.2.2.1.2.1. Cumalı ve Belen’de Devşirme Yapı Elemanı Olarak Kullanılan Arkeolojik Elemanlar

Köy yerleşmelerden Hızırşah'ta eski bir Bizans yapısı, Bayır'da merkez caminin yerinde eski bir kilisenin var olduğu bilinmektedir. Anıtsal olarak bazı yapılar bugün çok net izlenemese de yerleşmelerin ve yapıların devamlılığında önceki dönemlerin izleri görülebilmektedir.

Bölgenin içinde bulunduğu coğrafi bağlam nedeniyle, eskiçağlardan beri Ege'nin Yunanistan ve Anadolu yakalarında süregelen ticari ve kültürel ilişkiler; mimari ve kültürel beğenilerin etkileşimine de yansımıştır. Dolayısıyla; Muğla Merkez, Marmaris, Fethiye gibi doğu bölgelerdeki yerleşmelerden farklı olarak; Datça ve Bozburun yarımadalarının özellikle batı uç bölgelerindeki geleneksel yerleşmelerin mimari özelliklerinde, Girit ve Rodos başta olmak üzere Adalar etkisi görülmektedir (Benzer bir etkileşim Bodrum Yarımadası'nda da mevcuttur). 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra Adalar'dan göçle gelen nüfusun buraya yerleşmiş olmasında da bu etkileşimin önemli bir payı vardır. Ege'nin iki yanındaki bu etkileşim Mübadeleden sonra da devam etmiştir. Gelen mübadiller, geldikleri yerlerden barınma alışkanlıkları ve günlük yaşam tarzlarının bir yansıması olarak, mimari alışkanlıklarını beraberinde getirirken; giden mübadiller de kendi yaşam tarzlarını gittikleri yeni yerleşmelere taşımışlardır.

Alan genelinde saptanan bir başka süreklilik değeri de geleneksel tekniklerle -yığma taş tekniği- konut yapımının 1970'lere kadar devam etmesidir. Özellikle Bozburun bölgesinde rastlanan "sundurmalı yapı" tipinin de bölgede daha geç dönem geleneksel konut mimarisi olduğu düşünülmektedir. Yapı kullanıcıları ile yapılan mülakatlarda; Yakaköy, Karaköy, Kızılan'da geç dönemde yapılan (1960-70'ler) bazı örneklerin geleneksel yapım tekniği, form, mimari biçimlenme gibi özelliklerin belirlenmesinde; mevcut dokunun ya da yerine yapıldığı önceki yapının özelliklerini taşıma kaygısı ile inşa edildikleri anlaşılmaktadır.

5.2.2.1.3 Korunmuşluk Değeri

Datça - Bozburun yarımadaı çok yakın bir zamana kadar ulaşımı zor bir coğrafya olmuş olması nedeniyle; sahip olduğu tarihi, kültürel ve mimari değerleri korunmuş bir alandır. Takip eden bölümlerde "Sorunlar" başlığı altında da aktarıldığı gibi farklı tür sorunlar tespit edilmiş olmakla birlikte Türkiye'deki pekçok koruma alanına ve kültürel çevreye kıyasla Datça - Bozburun ÖÇK Bölgesi'nde geleneksel kırsal yerleşimlerin özgün mimari özellikleri doku ve yapı ölçeğinde hala okunabilmektedir. Bölgenin tarihsel gelişiminde; doğal ve coğrafi şartları sebebi kırsal yerleşmeler dağınık mahalleler şeklinde gelişmiştir. Alan genelinde dağınık bir dağılıma sahip olmaları, yakın bir zamana kadar ulaşımın zor olması ve ÖÇK Bölgesi ilan edilmesi nedeniyle büyük kentsel gelişmeler ve kitle turizmi baskısına maruz kalmamış olması gibi nedenler, yerleşmelerin geleneksel özelliklerinin korunmasında önemli rol oynamıştır. Yapıların korunmuşluk değerleri ve oranları, özellikle dağlık kesimlerde daha net bir şekilde okunmaktadır.

Fotoğraflar 5.2.2.1.3.1. Belen (Envanter No: 4 ve 7); Sokaktan Kullanılan Çesme ve Fırın (Ocak)

Geleneksel doku özelliklerinin önemli bir parçası sokaklardır. Bu bağlamda özgün sokak döşemesi, binaların, avlu yükseklikleri ve kapıları, yapıların köşe pahları gibi nitelikler sokakların mimari ve fiziksel karakterini etkileyen önemli öğelerdir. Bu anlamda sokak kaplamaları birçok yerleşimde değişmişse de; Eski Datça ve Yakaköy'deki gibi örneklerde hala korunmuş özgün kısımlara rastlanmaktadır. Ayrıca birçok örnekte yapıların bir parçası olarak tasarlanan çeşme ve fırın(ocak) yapıları sokaktan kullanılacak şekilde yerleştirilerek kamusal kullanımın önemli öğeleri haline gelmiştir.

Doku ölçeğindeki korunmuşluk değerlerinin yanı sıra; yapı ölçeğinde Datça ve Bozburun ÖÇK Bölgeleri'ndeki kırsal günlük yaşamı ve yapıların yakın çevresi (avlu veya bağ evlerinde bahçe) ile ilişkisini bir bütün olarak yansıtan, çok iyi korunmuş yapılar bulunmaktadır. Yakaköy (Envanter No: 1, Envanter No: 4); Sındı (Envanter No: 8), Taşlıca (Envanter No: 4)'deki örnekler bu bağlamda dikkatle ele alınması ve korunması gerekli örneklerdir.

Fotoğraflar 5.2.2.1.3.2. Yakaköy (Envanter No: 1, Envanter No: 4)

Fotoğraflar 5.2.2.1.3.3. Sındı (Envanter No: 8), Taşlıca (Envanter No: 4)

Fotoğraflar 5.2.2.1.3.4. Bayır (Envanter No: 5), Emecik (Envanter No: 4)

Yukarıda bölgenin tipik ve yaygın geleneksel mimari özelliklerini ve değerlerini yansıtan örnekler sunulmuştur. Bu yapıların “*temsiliyet değeri*” önemlidir. Ayrıca bölge genelinde rastlanan tipik özelliklerinden farklı olan ve bazılarının doğrudan Muğla Merkez’den bölgeye geldiği düşünülür; iç sofalı ve büyük programlı yapılara rastlanmıştır. Bu yapılar gerek mimari elemanları, gerekse süsleme/bezemeleri ile de zengindir. Bütün bu özellikleri ile “*enderlik değeri*” ne sahip olmaları nedeniyle acilen koruma altına alınması gereklidir.

Yapıların özgün yapım tekniği ve inşa malzemeleri pekçok örnekte korunmuştur. Benzer şekilde daha erken dönem olduğu düşünülen düz çatılı yapılar dönem içinde değişikliğe uğrayarak, yerini kırma çatılara bırakmışsa da yerleşimlerin hemen tümünde düz toprak çatılı yapıların özgün örnekleri hala izlenebilmektedir. Yapıların birçoğunda dolap, gusülhane, niş, gibi iç mekan mimari elemanları, ahşap tavan ve döşemeleri, kepenk vb dış cephe elemanları korunmuştur. Ayrıca birçok örnekte yapıların girişinde bulunan el yıkama yerleri ve ocaklar özgün olarak muhafaza edilmiştir.

Fotoğraflar 5.2.2.1.3.5. Çeşmeköy (Envanter No: 9); Hisarönü (Envanter No: 9)

Geleneksel dokunun önemli öğelerinden biri yapıların cephe mimarisidir. Bu bağlamda dokuda özellikle Datça Yarımadası'nda en tipik mimari biçimlenme cepheye dışarıdan bitişik şekilde yükselen bacaların iki yanına simetrik olarak yerleştirilen pencerelerin yarattığı sade ama özenli mimari biçimlenmedir. Yerleşmelerde pekçok yapıda bu tür cephe biçimlenmesine rastlanmaktadır. Az sayıda örnekte rastlansa da kepenkler bu mimari ifadenin önemli öğeleridir.

Fotoğraflar 5.2.2.1.3.6. Emecik, Çeşmeköy ve Belenköy'de Cephe Biçimlenmesi

5.2.2.2 Sorun ve Tehditler

Datça - Bozburun yarımadaı her ne kadar ÖÇK Bölgesi olması nedeniyle kentsel gelişmeye ve hızlı yapılaşmaya kontrollü olarak kapalı bir bölge olsa da, geleneksel yapılarla ilişkin ciddi sorun ve tehditler bulunmaktadır. Alanda saptanan belli başlı sorunlar şunlardır:

5.2.2.2.1 Kullanılmamaya Bağlı Sorunlar (Boş ve Metruk Yapılar)

Alanda tespiti yapılan ve özgünlüğünü koruyan geleneksel yapıların çoğu artık kullanılmamaktadır. Özellikle düz toprak damlı örnekler üst örtülerinin bakımı yapılmadığından dolayı nemlenmeye bağlı bitkilenme ve çökme tehlikesi altındadır. Birçok örnekte ise üst örtü ve altındaki ahşap tavan düz toprak çatının zaman içinde taşıyıcı özelliğini yitirmesi ile çökerek yok olmaktadır.

Fotoğraflar 5.2.2.2.1.1. Reşadiye, Sındı, Emecik ve Belenköy’den Üst Yapısı Yok Olmuş/Olan ve Ciddi Çökme Tehlikesi Bulunan Geleneksel Düz Damlı Örnekler

5.2.2.2.2 Bakım ve Onarımsızlık

Kullanılmayan yapılarda olduğu gibi kullanılan yapılarda da bakım ve onarımsızlık yapıların sürdürülebilirliği konusundaki en büyük sorunların başında gelmektedir. İncelenen birçok örnekte geleneksel yapılarda oturmaya devam edenler ailenin yaşlı bireyleridir. Gençler daha ‘modern’ ve konforlu olduğu düşüncesi ile yeni yapılara yönelmektedir. Bilgi noksanlığı ve ilgisizliğinin yanısıra ekonomik olarak onarım-bakım masraflarını karşılayacak olanaklara sahip olamayan yaşlı bireylerin yaşadığı birçok geleneksel konut örneği bulunmaktadır.

5.2.2.2.3 Kullanıcı Müdahaleleri

Hala aktif olarak kullanılan geleneksel yapılarda, yapı ölçeğinde saptanan belli başlı sorunlar ise şunlardır:

- Geleneksel düz teras çatıların yine geleneksel dönemden başlayarak kırma çatılı olarak değiştirilmesi,
- Özellikle restorasyon geçiren geç dönem müdahalelerinde düz çatıların üzerine sundurma getirilerek kullanılmak istenmesi,
- Özgününde avlu içinde yapıdan ayrı olarak konumlanmış olan tuvalet, mutfak gibi servis mekanlarının zaman içinde yapının içine alınmak istemesi; bunun için giriş sofasının büyütülmesi ya da kütle eki getirilmesi,
- Avlulara zaman içinde ortaya çıkan ihtiyaçtan dolayı (ailenin büyümesi, vb) kütle ekleri gelmesi,
- Kapı ve pencere gibi mimari elemanların değişmesi,
- Artık ihtiyaç kalmadığı düşüncesi ile geleneksel ocakların kapatılması,
- Avluların şap veya benzeri sert malzeme ile özgününden farklı bir malzeme ile kaplanması.
- Birkaç yapıdan oluşan yapı gruplarında daha eski yapıların ya da mekanların zaman içinde işlevlerinin değişmesi. Özellikle eski yapıların ahır, ağıl, depo vb amaçlarla kullanılması.

Fotoğraflar 5.2.2.2.3.1. Kullanıcı Müdahaleleri İle Tamamen Yeni Yapıya Dönüşmüş Bir Örnek

5.2.2.2.4 Servis ve Altyapı Eksikliği

Alandaki birçok yerleşimin elektriği bulunmaktadır. Su ise bazı yerleşimler için hala sorundur. Ortak çeşmeler kullanılmaktadır. Geleneksel konutlarda servis mekanlarının konfor koşulları ve hijyen durumları önemli bir problemidir. Bu nedenle kullanıcılar tarafından en çok müdahaleye uğrayan alanlardır. Genellikle avluya yeniden tuvalet veya mutfak amaçlı eki gelmesi ya da konut biriminde giriş kısmına alınmasının nedeni budur.

5.2.2.2.5 Yeni Yapılaşmaya Bağlı Sorunlar

Yerleşimlerin içinde bulundukları doğal çevre ve topografik yapı ile nasıl uyum içinde inşa edilmiş oldukları “Kültürel Peyzaj” değerleri bölümünde aktarılmıştı. Bu bağlamda geleneksel dokuların özellikle yeni gelişen kısımlarında veya dokuya yeni gelen yapıların parsel-açık alan ve topografya kullanımında rastlanan sorunlar şunlardır:

- Kot farkından kazanılan katların yüksekliklerinin düşeyde yarattığı silüet sorunları,
- Yapılı-açık alan ilişkisine aykırı kütle yoğunlukları,
- Geleneksel teraslama oranlarına aykırı ve geleneksel kültürel peyzaj özellikleri ve topografya değerlerini tahrip edecek oranda açılan yapı terasları (bkz. Söğüt, Cumhuriyet Mahallesi).

Fotoğraflar 5.2.2.2.5.1. Mesudiye Avlana ve Mezgit’de Eski Doku ile Uyumsuz Yeni Yapılaşma

Doku ölçeğinde saptanan sorunlarında bahsederken, kıyı yerleşmelerine ayrıca ele almak gerekmektedir. Bu bağlamda bölge genelinde özellikle de turizm veya ikinci konut baskısı nedeniyle kıyı yerleşmeleri, ister Datça ve Bozburun’daki gibi belde düzeyinde; isterse Selimiye, Söğüt gibi köy veya mahalle ölçeğinde olsun, mimari karakterini hızla yitirmektedir. Yukarıda değindiğimiz yatay ve düşeydeki orantısızlıktan kaynaklanan geleneksel doku yeni yapı uyumsuzluğu sorunları, kıyı yerleşimleri için de geçerlidir. Özellikle denizden karaya yaklaşım yönünde bu uyumsuzluğun yarattığı silüet sorunları önemlidir. Benzer sorun Datça Merkez’de saptanmıştır. Kıyıya bakısı bulunan ve kentin yaslandığı yamaçtaki kot farkından kaynaklanan kat yüksekliği sorunları ve mimari üslup birliğinin olmaması nedeniyle yeni Datça İlçe Merkezi’nin mimari kimliği büyük bir karmaşa yaratmaktadır.

Fotoğraflar 5.2.2.2.5.2. Bozburun ve Datça Merkez Kıyı Yerleşmelerinde Yeni Yapılaşmanın Topografya ile Olan İlişkisizliği

Geleneksel dokulardaki yeni yapılaşmanın yol açtığı sorunlardan bir tanesi de mimari üslup ve uyum sorunudur. 1970'lere kadar uyum içinde gelişen birçok geleneksel doku, bu dönemden sonra yerini betonarme ve briket gibi geleneksel doku ile aykırı yeni malzeme ve formda yapılar yapılmıştır. Bu yapıların yapım tekniği ve malzemesi, form, kütle biçimlenmesi, kapı-pencere gibi mimari elemanlardaki uyumsuzluğun yanı sıra; mimari üslup ve ifade biçimlerinde de farklılık bulunmaktadır.

Fotoğraflar 5.2.2.2.5.3. Emecik ve Palamutbükü'nde Yeni Yapılar

Yeni yapılaşma ve mevcut geleneksel doku arasında uyumsuzluğun yanı sıra; bir başka sorun da geleneksel yapıları taklit eden yeni yapılardır. İçinde bulunduğu dokunun geleneksel öğelerinden ziyade, geleneksel konut kültürünün farklı coğrafya ve zaman dilimlerinden elde edilen kopyalarını barındıran, pekçok yeni yapı örneği içinde bulunduğu geleneksel doku ile uyum göstermek yerine; “eklektik ve taklit” bir yapılaşmaya yol açmaktadır.

5.2.2.2.6 Onarım ve Restorasyon Çalışmalarının Yarattığı Sorunlar

Bakım-onarım çalışmalarının noksanlığı kadar, bilinçsizce yapılan restorasyon ve onarım çalışmaları geleneksel yapıların özgün özelliklerinin yok olmasındaki en büyük tehditlerden biridir. Özellikle turizmin gelişmesine koşut yerleşmelerde yabancıya mülk satılması veya işlev değişikliği gibi nedenlerin sonucu olarak yeni kullanıcıları tarafından değişikliğe uğratılan yapılarda, pek çok özellik onarım sonrası yok olmuştur. Restorasyon çalışmalarının yarattığı sorunların başında Reşadiye, Eski Datça gibi turizmin yoğun olduğu alanlar gelmektedir. Bu alanlarda koruma amaçlı imar planlarının getirdiği plan hükümlerinin yanı sıra; yapıların geçirdikleri onarım süreçlerinde kültür varlığında birçok değişiklik meydana gelmektedir. Diğer taraftan aynı dokularda eski yapılara öykünen ve hatta onları taklit eden yeni yapıların yarattığı karmaşa, restore edilmiş eski-yeni yapıların birbirinden ayırt edilmesini zorlaştırmaktadır.

Benzer şekilde Kentsel SİT alanı ilan edilmiş Karaköy ve Hızırşah gibi örneklerde; yapıların hemen hepsi beyaza boyanmıştır. Bu da farklı özgününde renklerde ve taş taklidi derz olan cephe bitişi özelliklerinin yok olarak, tek tip geleneksel yapıların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

5.2.3 Datça - Bozburun Geleneksel Yerleşim ve Mimari Dokuların Sürdürülebilirliğine İlişkin Planlamaya Esas Oluşturacak Öneriler

5.2.3.1 Vizyon ve Hedefler

Bölgede birçoğu özel mülkiyete sahipliliğinde bulunan geleneksel yapıların sürdürülebilirliğinin sağlanmasında; temel girdi insan/kullanıcı etmenidir. Yapıların salt fiziksel yapı stoku olarak görülmemesi; korumanın ancak içindeki kullanıcı ile birlikte sağlanabildiği unutulmamalıdır. Bu kapsamda bölgeye getirilecek “vizyon ve hedefler”de yapıların fiziksel potansiyellerinin yanı sıra; yöre insanının mevcut sosyo - ekonomik profilinin doğru biçimde değerlendirilmesi ve geleneksel mimari dokunun buna uygun olarak gelişmesinin sağlanması gereklidir.

Bölgede yapılan tespitler sonucu turizmin özellikle kıyı bölgelerde (mavi tur yolculuklarının da etkisi ile) yoğunlaştığı, henüz iç bölgelerdeki kırsal yerleşimleri için ciddi bir tehdit boyutuna ulaşmadığı görülmüştür. Bu kesimlerde en önemli geçim kaynağı tarımdır. Değerler bölümünde de aktarıldığı gibi; geleneksel tarım terasları yapıları mimari çevrenin doğa içindeki kültürel uzantısı olup, birlikte bölgenin “kültürel peyzaj” değerlerini oluşturmaktadır. Bu terasların birçoğunda tarım hala devam etmektedir. Bu nedenle bölgenin sürdürülebilirlik olanaklarını tartışırken; mevcut/potansiyel tarım faaliyetlerinin ülkemizin pekçok kıyı bölgesinde yaşanmış olduğu gibi; tek taraflı olarak turizm sektörüne terk etmesinin önlenmesi ve bölgenin doğal ve kültürel peyzajı içinde uyum içinde devam ettirilmesinin sağlanması, öncelikli ilkeler arasında yer almalıdır.

Bozburun, Söğüt, Taşlıca gibi hem turizm hem tarımın ara kesitinde bulunan geleneksel yerleşmeler de mevcuttur. Bu kısımlarda geliştirilecek turizm hedeflerinde “eko-turizm, doğa ve trekking turizmi” olanaklarının araştırılması; turizmin yörenin doğal ve kültürel değerlerini tehdit etmeyecek ölçek ve kapsamda yürütülmesi sağlanmalıdır. Böylece yörede yaşayan vatandaşlara tarım ve turizmin birlikte devam ettiği; ekonomik olarak yılın her dönemine dağılan ve çeşitlilik sağlayan ekonomik modeller önerilebilir. Mevcut geleneksel yapı stokunun da bu kapsamda ele alınması ve kullanıcıları tarafından kullanılmayan mevcut boş yapıların; küçük konaklama modelleri için yeniden işlevlendirilmesi önerilebilir. Bölgede yaptığımız incelemeler sonucu, bu tür pilot çalışmalarda özellikle; Söğüt Palamut ve Bahçe mahallelerinin potansiyel uygulama alanı olarak ele alınabileceği saptanmıştır. Bu noktada mevcut geleneksel yapı stokunun uygunluğu, doğal çevre içinde ve potansiyel trekking tur güzergahları içerisinde konumlanıyor olması gibi fiziksel şartların uygunluğunun yanısıra Söğüt Köyü Muhtarı’nın yerleşimin geleneksel yapılarının korunması ve yeniden değerlendirilmesine ilişkin farkındalığı ve çabaları da önemli bir girdi oluşturmaktadır.

5.2.3.2 Halkın Katılımının Sağlanması

Bu değerlendirmeler ışığında yöre halkının ileride geliştirilecek yönetim modeline katılımının sağlanması ve geleneksel doğal ve kültürel çevrenin birlikte korunmasının sağlanması için, aşağıdaki ilkelerin göz önünde tutulması gereklidir:

- *Alanın ve Kullanıcıların ihtiyaçlarının saptanması:* alanda saptanan en önemli sorun yapıların kullanıcıların bakım ve onarımlarına yeterli kaynak bulamamaları ve özellikle servis mekanlarında mevcut şartların yeterli olmaması, günlük yaşamın ihtiyaçlarına cevap verememesidir. Bu kapsamda yerinde yapılacak toplantılar, anket vb araştırmalarla, halkın yeni yapı, işlev, onarım vb ihtiyaçlarının neler olduğunun saptanması gerekmektedir. Buna ilişkin geliştirilecek öneriler ya da tip projelerin tekrar halkın görüşüne sunarak geliştirilmesi; onay alınması doğru olacaktır.
- *Farkındalık Düzeyinin artırılması:* Halkın içinde yaşadıkları doğal, arkeolojik ve kırsal çevrenin değerleri ve önemi hakkında bilgilendirilmeleri önemlidir.
- *Girişimciliğin teşvik edilmesi:* Bölgede yöre insanı ile birlikte geliştirilecek vizyon ve hedeflerde ev pansiyonculuğu, işletmecilik, tur rehberliği, turistik gıda satışı vb konularda halkın yeni girişimlere olan istekleri doğrultusunda eğilimlerinin saptanması; yönetim planı çalışmalarında buna ilişkin mesleki kurslar verilmesi; gerekli finansal teşvik olanaklarının sağlanması sağlanabilir. Yerel mimari dokunun bu kapsamda potansiyelleri araştırılmalıdır.

5.2.3.3 Koruma ve Kullanım Kararları

Bölgenin geleneksel yerleşimlerinde devam edecek fiziksel müdahalelere ilişkin gerek doku ölçeğinde; gerekse yapı ölçeğinde birtakım kısıtlamalar getirilmelidir. Bu kısıtlamalar şunlardır:

- *Alanın doğal ve topografik özelliklerini bozan büyük ölçekli müdahaleler:* Geleneksel kırsal yerleşimlerin birçoğu yamaçlarda farklı yönlere ve manzaraya yönelim verecek şekilde gelişmiştir. Bu nedenle yapıların oturduğu topografyaya uyumu çok önemlidir. Yeni gelişme alanlarda ve yapılarda bunu dikkate almadan verilen yükseklik bölgelemeleri Söğüt Cumhuriyet Mahallesi örneğinde ve Datça merkezde aktarılmış olduğu gibi; yerleşime farklı açılardan yaklaşıldığında yüksek katlı yapıların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu nedenle gerek yükseklik, gerekse plan düzleminde topografyayı değiştirecek ölçekte büyük müdahalelerin yapılması engellenmelidir. Önerilecek teraslamalar alanın kültürel peyzaj değerlerinde aktarıldığı gibi; ya mevcut geleneksel terasları bozmayacak ya da ona benzer oran ve ölçekte olacak şekilde belirlenmelidir.
- *Yapı ölçeğinde kısıtlamalar ve Basit Onarım Rehber Kitapları:* Geleneksel yapıların içinde yaşayan kullanıcılar tarafından kontrolsüz biçimde değişikliğe uğratılmasının önlenmesi amacıyla; mevcut ihtiyaçların saptanmasından sonra, her yerleşimde için “Basit Onarım Rehber Kitabı” hazırlanmalıdır. Burada çatı onarımı, pencere ve kapı gibi mimari elemanlarda yapılacak değişiklikler, sıva-boya onarımı gibi basit onarım ve müdahale gerektiren kısımlarda yol gösterilmelidir. Kullanıcıların (turizm amaçlı da olabilir) servis ihtiyaçlarına yönelik ek veya yeni yapı gereksinimleri için taşınabilir/prefabrik modeller önerilebilir. Halktan gelecek talepler doğrultusunda tip projeler geliştirilerek mekan kullanımı, teknik detaylara ilişkin projelendirme, uygulama vb konular çözümlenmelidir.
- *Acil Koruma Önlemleri:* Geleneksel yerleşimlerin birçoğunda yakın bir zamanda tamamen yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmış, pekçok geleneksel yapı örneği ile karşılaşmıştır. Bu yapılardaki en büyük ortak sorun düz toprak çatılarının iklimsel nedenlerle yok olması sonucu; yapının tamamen dış etkenlere maruz kalmasından kaynaklanmaktadır. Bu alanlarda Kurum tarafından doğrudan ya da kullanıcılara ulaşılarak acil önlemlerin alınması sağlanmalıdır. Sadece çatıların dış atmosfer koşullarına koruyacak geçici örtülerle örtülmesi bile yapıların ani çökme riskini yavaşlatacaktır.
- *Örnek Koruma-Restorasyon Projelerinin Hazırlanması:* Değerler bölümünde aktarıldığı üzere her yerleşimde geleneksel mimari yapıların karakteristik özelliklerini aktaran “tipik” örnekler ve/veya dokunun genelinde rastlanan ortak özelliklerin dışında mimari zenginlik taşıyan “ender” örnekler saptanmıştır. Bu tür yapıların seçilerek “kültür varlığı olarak” tescillenmesi ve hemen ardından bu yapılar için gerekli restorasyon projelerinin hazırlanması önerilmektedir. Hem bu yapıların korunmasının sağlanması; hem de vatandaşlara örnek oluşturma üzere

hazırlanması hedeflenecek örnek koruma-restorasyon uygulamalarının ardından, doku içinde yapılarını onarmak-restore ettirmek isteyen vatandaşlara, restorasyon projelerinin hazırlanması konusunda yardımcı olacak gerekli idari ve finansal olanakların sağlanması, vatandaşlara bu yol gösterici olacaktır.

5.2.3.4 Finansal Araçların Geliştirilmesi

Kültür varlıklarının korunması konusunda parasal kaynak sağlanması için son yıllarda; koruma mevzuatında yapılan yasal düzenlemeler ile birçok araç geliştirilmiştir. Bölgede geliştirilecek koruma-onarım faaliyetlerinde, bu kaynakların kullanımının sağlanması; uygulama sürecinin en önemli sorunu olan finansal olanaksızlık konusunda fayda sağlayacaktır. Finansal olanaklar;

- Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından özel ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan taşınmaz kültür varlıkları için yapılan yardımlar,
- Belediyelerin koruma alanında hizmet vermesi için oluşturulan “Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı”,
- Yine Katkı Paylarından aktarılan Koruma Amaçlı İmar Planlarının yapımı için öngörülen ödenekler,
- Tescilli taşınmaz kültür varlıklarının restorasyonu amacıyla verilen Toplu Konut Kredileridir.

5.3 GENEL POLİTİKA YÖNELİMLİ ÖNERİLER

Sonuç olarak doğa ve kültürel koruma düşüncesi, sürdürülebilir gelişmeyi ve kalkınmayı engelleyici bir yaklaşımla değil, tersine özellikle içerik ve ivme kazandırıcı bir niteliğe sahip olmalıdır. Bu nedenle, korumanın, sürdürülebilir yaşam için çok yönlü ortak bir sorumluluk getirdiğini, kamu yararına ve çevreye hizmet verebilecek, toplumu çağdaşlık ve evrenselliğe götürebilecek bir süreç olduğu anlaşılmalı, algılanmalı ve uygulanmalıdır. Bu açıdan da, korunan doğal alanlarda kaynak ve kullanıcı arasındaki hassas olan koruma kullanma dengesinin sağlanabilmesi ve turizm potansiyelinin en iyi şekilde değerlendirilmesi için ‘katılımcı yönetim planlarına’ özen gösterilmelidir.

Öneriler

- Doğal ve kültürel değerleri koruma ve geliştirme bağlamında topluma sağlayacağı yararlar kapsamında bir bilinç ve duyarlılık oluşturulmalıdır.
- Korumacı yaklaşım, her türlü ranttan arındırılmış bir devlet politikası kapsamında oluşturulmalıdır.
- Çevre korumanın göz önünde tutulduğu, çevreci değerleri benimsemiş konaklama tesisleri (yerel mimari, su ve enerji tasarrufu, vb) tercih edilmelidir.

- Girişimcilerin yatırımlarını doğaya zarar vermeyecek şekilde planlamalarına destek olmak gereklidir.
- Kaynak kullanımında "koruma kullanma dengesi" esas alınmalıdır.
- Bu alanların planlanması sadece koruma ve faydalanmanın yasaklanması üzerine odaklandırılmamalı, alana ilişkin faydalanmalar yönelik açılımlar da sunulmalıdır. Örn. agri-turizm kapsamında yürütülebilecek etkinlikler çeşitlendirilmelidir.
- Özel Çevre Koruma Bölgeleri'ndeki yasal boyuttaki çelişkiler giderilmeli ve birbirleriyle çelişik olan uygulamalardan sakınılmalı ve tutarlılık sağlayıcı çözümler üretilmelidir.
- Bölge insanı mağdur edilmeden sorunlara çözüm aranmalı ve mağduriyetlerine tepki olarak alana çok yönlü zarar vermeleri önlenmelidir.
- Bu tür alanların etkin korunmasına ve kullanımına ilişkin kaynak kullanıcıları ve yöre insanların bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi konusunda başta sorumlu kurum ve kuruluşlar olmak üzere; yerel ve ulusal ölçekteki Sivil Toplum Örgütleri, Üniversiteler ve diğer ilgi gruplarının katılımcı oldukları ortak çalışmalar yürütülmelidir.
- Bu tür alanların planlama ve yönetim stratejileri geliştirilirken tüm paydaşların aktif katılımı ve katkısı sağlanmalıdır.
- Alanın bütüncül bir yaklaşımla korunabilmesi hedeflenmeli ve bu konudaki çalışmalar desteklenmelidir.
- Bu alanların planlama çalışmalarında üniversiteler ve diğer Ar-Ge kuruluşlarından mutlaka destek alınmalıdır.
- Bu alanların 5 yıllık süreçler içinde izleme ve değerlendirmeleri yapılarak koruma çabalarının başarıları veya başarısızlıkları saptanmalı ve buna bağlı yönlendirmeler yapılmalıdır.

RAPOR EKLERİ